

NOVÆ
HYPOTHESEOS
Ad Explicandam *Æ. 16. 79*
Febrium Intermittentium
SYMPTOMATA
ET
TIPOS EXCOGITATÆ
HYPOTYPOSIS.

Una cum Ætiologia Remediorum;

Speciatim verò

De Curatione per Corticem Pe-
ruvianum.

Accessit Dissertationcula de Intestinorum
Motu Peristaltico.

Authore G. L. L. M. O. C. O. L. E. M. D.

L O N D I N I :

Impensis D. Browne ad Insigne Cygni & Bibliorum
extra Portam vulgo dictam *Temple-Bar*, & S. Smith ad
Insignia Principis in Cœmeterio Divi Pauli, 1693.

*Sic micat Ore Salus. Oculis sic Mentis acumen,
Ut dubites quis sit. Cōlus, an Hippocrates.*

Steph. Welsted.

NOVÆ
HYPOTHESES,

Ad Explicandā

Februm Intermittentium

SYMPTOMATA
ET

TYPOS EXCOGITATÆ
HYPOTYPOSIS.

Unā cum Ætiologiā Remediorum ;

Speciatim verò

De Curatione per Corticem Pe-
ruvianum.

Accessit Dissertatiuncula de Intestinatorum
Motu Peristaltico.

Authore GULIELMO COLE M.D.

L O N D I N I :

Impensis D. Browne ad Insigne Cygni & Bibliorum
extra Portam vulgo dictam Temple-Bar, & S. Smith ad
Insignia Principis in Cœmeterio Divi Pauli, 1693.

95.01.22

64:11

CELEBERRIMO
COLLEGIO REGALI
MEDICORUM LONDINENSIVM,
SPECIATIM
DIGNISSIMO PRÆSIDI,
DOCTISSIMISQUE CENSORIBUS,
TENUEM LICET,
HANC OPELLAM, IN SUMMÆ
OBSERVANTIÆ TESSERAM,
SACRAM VOLUIT
A U T H O R.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

Clarissimo, Eruditissimoque Viro,

D. Thomæ Millington M. D.

EQUITI AURATO,

Collegii Medicorum *Londinensium*
Socio dignissimo, nec-non
Medico Regio.

POST solenne Officium
Collegio vestro præsti-
tum, non est quod mi-
rentur alii, Vir Celeberrime, si
pagellæ sequentes peculiarem
TE Patronum ambiant, cujus
potissimum hortatu in Lucem
prodeunt. Cum enim familiari
& frequenti congressu in ser-
monem forte incideremus de

A 4   Febrium

Epistola Dedicatoria

*Februm Intermiffione, & super eâ re tecum liberius dif-fererem; Author fuifti ut ani-mi fensa quæ in colloquio pro-tuleram fcriptis mandarem: Quod quidem tibi hortanti de-negare nec potui propter vete-rem amicitiam, nec certe debui ob fingularem tuam in omni litterarum genere peritiam, tum præfertim in hac Arte noftra, quam tanto ægrorum cominodo, tantaque fcientiæ & judicii fama tam multos annos exer-cuifti: Itaque habes, quam volebas, Hypothefin de Causis Februm Intermittentium, non ex aliorum fcriptis collectam, fed novam, planeque noftram; nullo
gloriolæ*

Epistola Dedicatoria.

gloriolæ aucupio editam, sed studio veritatis, cujus & Te scio esse amantiſſimum, quamque amare me & ante omnia colere lubenter atque ex animo profiteor. Nec me interim latet quam difficili in materia obscuraque verſer, tractata ſane a multis, a nemine, quod ſciam, ſatis adhuc explicata: ac ne ipſi forte nos id efficiemus quod ſperamus & volumus; at certe quidem conati ſumus, & conjecturas bona ſaltem voluntate in communem uſum exponimus: Quod utinam & Tu facias, Vir Clariffime, nec ſcripta tua, quæ jam diu premis, diutius nobis invideas & Rei-publicæ

Epistola Dedicatoriâ.

---

*publicæ litterariæ. Ita enim
fiet ut quasi prælata hac face
aliorum quoque ingenia accen-
dantur. Mibi certe addetur
animus, si affuerit huic meo
opusculo qua se tueri ac munire
possit, non tantum cohortationis
Tuæ atque consilii, sed etiam
exempli autoritas. Vale, Vir
Ornatissime; & inter plurimos
quos ubique habes cultores, noli
postremum numerare,*

Studiosissimum Tui atque

observantissimum,

GULIELMUM COLE.

PRÆFATIO.

PLURIMI elapfi sunt
Anni ex quo dubitare cœ-
perim an Februm Inter-
mittentium causæ ab Antiquis rectè
assignarentur, an verò earum ori-
go à Nervoso genere rectius pe-
tenda esset. Nam & hic loci ple-
runque se prodere solent earum
Symptomata quæ primò ingruunt,
eæque ipsa sunt ejusmodi ut ab
alio fonte derivari vix possint.
Tum præterea ubi animo meo pe-
nitius insedisset, Nervorum munia,
arctioribus licèt cancellis olim clau-
derentur, reverà multò patere la-
tius, atque ad plura, quàm Ve-
teribus visum est, pertinere (quod
quidem in Tractatu, *De Secretione
Animali* antè ostenderam) facile
hinc

PRÆFATIO.

---

hinc erat suspicari, potuisse etiam plures Morbos, imò & has ipsas Febres, ab eâdem scaturigine manare. Sed tanti apud me fuit ponderis ac momenti magnorum Nominum authoritas, qui aliunde eas arcesserent, ut omnem ejus rei cogitationem aut prorsus negligendam, aut saltem dissimulandam censuerim: Donec annis abhinc circiter decem, si rectè memini, occasione oblatâ attentius contemplandi Quartanam vernalem, quæ mox infra memorabitur, in eam planè sententiam perductus sum, primò hanc, & deinceps facili ductu cæteras omnes Februm Intermittentium Species, à Nervoso genere pendere, hunc focum agnoscere, mineramque earum hîc sitam esse. Quam quidem opinionem ubi altiùs imbiberam, mecùmque sæpè ac seriò revolverem, tantò mihi plus lucis ad Symptomata solvenda

P R Æ F A T I O.

venda indiès affulgere videbatur, ut tandem cogitationes meas succisivis operis in Adversaria summam conjicerem, easque cum Medicis quibusdam doctis, ut fors tulit, identidem differerem. Denique id unum mihi superesse visum est, ut experiret utrum in curandis hujusmodi Febribus Corticis Peruviani vis atque effectus cum Hypothesi nostrâ ita conveniret ut mechanicâ ratione satis aptè explicari posset : Nam, ut de me semel fatear, in Morborum productione eorûmque curatione, & in Corporeis operationibus quibuscunque explanandis, non conquiescit animus, aut satisfieri sibi patitur, priusquàm intellexerit quâ viâ, quibus instrumentis, quo Naturæ artificio & apparatu planè mechanico efficiantur. Hisce igitur invicem collatis ut satis quadrare compereram, cuncta illicò ordine disposita in chartas

PRÆFATIO.

chartas retuli, eâ ferè formâ quâ nunc prodeunt.

Cum autem ante septennium doctissimo D. *Gibbonsio* fortuitò occurrerem, eique conjecturas meas aperirem; ille, librorum magnus heluo, edixit mihi non perindè novas esse atque ipse reputaveram; quippe Cel. *Alphonsum Borellum* (*L. de Motu Animalium*) in Succo Nervoso Febrium Intermittentium sedem posuisse; quinetiam Doctiss. *Mundio* nostrati (in *Βιογενεσιολογία*) ante *Borellum* idem subolevisse. Quos Authores mihi occupationibus practicis, & quidem ruri, implicato (ubi libri, istius præsertim generis, nuper editi, præ emptorum paucitate rarò veneunt) nequaquàm legisse contigerat. Itaque his auditis, calamum abjicere, & adversaria flammis committere primo statim impetu decrevi, ne cramben antè coctam quæ nauseam creare possit apponerem. At

PRÆFATIO.

At verò, postquam sedatiore animo perlegissem quicquid uterque super hâc re scriptis mandaverat, statim comperi, *Hunc* breviter tantùm & strictius rem attingere, *Illum* longè aliter atque ego conceperam explicare; denique multò maximam Hypotheseos meæ partem nunquam alterutri in mentem venisse.

Et sanè *Mundinus*, ipsâ rei evidentîâ, ut puto, adductus, videtur Hypotheseos nostræ notionem habuisse aliquam, eamque, ut *Cæsalpinus* olim Circulationem Sanguinis, quodammodò per transennam conspexisse; quam si penitiùs introspexerat, totâmq; animo fuerat complexus, non paucis tantùm lineis breviter adumbratam, sed copiosius, atque (ut par erat) pro rei dignitate multò plenius explicatam traderet. Jam verò ille, *ὡς ἐν παρῶν* (*pag. libri sui 50^a*)
Ma-

P R Æ F A T I O.

Materiam Februm Intermittentium, à sanguine licet suppeditatam, in latice Cerebrum & Spinalem Medullam perlucens hospitari supponit, cum eodem fermentescere, membranas eorum vellicare atque contrahere, eâque contractione in Nervos adigi, unde rigor & tremor, læsâ scilicet tum motus tum sensus facultate. Hâc porro commotione è Nervis iterum excuti, inque massam Sanguineam per lymphæ ductus transferri statuit, ubi novos tumultus concitans Febrilem effervescentiam inducit, quæ post aliquot horas, exclusâ per poros materiâ Febrili, sedatur; Hinc apyrexiam succedere, donec satis novi fomitis in eundem focum de novo congeratur.

Quæ quidem opinio, quamvis eodem fundamento nitatur cum meâ quam in sequentibus profero, in hoc tamen ab eâ distat, quòd
con-

P R Æ F A T I O.

contractum nimis & angustum, ut mihi videtur, focum assignaverit ; quippe quem per totum ubique Fibrarum Systema, tam in Corporis habitu , quam in Cerebro & Spinali medullâ, latius esse diffusum statuimus. Quinimò de Typorum ratione nihil suggerit quod non antè multoties dictum, quòdque animo, probabilitatis saltem, avido neutiquam satisfaciat.

Borelli autem multò longiùs à meis recedunt sensa (Par. 2. Propos. 227. & seqq.) utpote qui non in ipso Cerebro vel Systemate Nervoso in genere,* sed in glandulis aliquibus obstructis mineram suam collocaverit ; quâ causâ Nervulorum illic sitorum extremitates pari ratione & necessitate sic obstrui supponit , ut Succum suum effundere non valeant , eúmque propterea sensim coacervatum hac morâ fermentescere , pravásque

a in-

P R Æ F A T I O.

induere qualitates ; usque adeo ut tandem noxâ , primò ad Cerebrum, deinde ad Cor & Sanguinem transmissâ, singula suo ordine emergant Symptomata.

Veruntamen, vix satis commodè, ut mihi videtur, exposuit quâ viâ, quibûsve machinis, hæc materies ad Cerebrum, multò minùs ad reliquas partes, per Corpus univèrsum ita convehatur, ut, ictu ferè oculi, prorumpant Paroxyismi. Ut taceam Typorum, quam affert, solutionem (ex Authore petendam) analogiâque quâ nititur, quanquam forsan in liquoribus lentius motis concedantur, vix tamen in Corpore nostro locum habere posse ; in quo nempe & fat rapidè per omnes partes moveretur Sanguis, & pluries in die diluitur ; idque non rarò tam diversi generis liquoribus & quandoque medicatis ; quos obstruentem
ma-

PRÆFATIO.

materiam abstergere, atque à conceptaculis suis dimovere necesse est; cùm tamen Paroxysmi interim cursus suos nihilominus exactè repetant.

Quocircà ubi perpenderam doctorum horum virorum sensa meas non multùm anticipare cogitationes, nihilque in se habere quod me à præstitutâ semitâ cogat deflectere, imò eatenus saltem firmare, quòd & ipsa in Nervoso genere Februm Intermittentium mineram constituent, calamum quem deposueram (sed quem, arreptâ hâc ansâ, ad indagandas *nuperæ Apoplexiarum frequentia* causas amicissimus Mei, doctissimûsque D. Kimberley à me ut resumerem impetraverat) ad intermissum diu hoc pensum amicorum quorundam doctissimorum hortatu, ægrè licèt, revocavi: & sic tandem ad umbilicum dissertatio hæc, qualis nunc prodit, perducta est. a 2 Dum

P R Æ F A T I O.

Dum verò de eâdem edenda
meditor, Clarissimi *Mortoni* circa
eandem materiam doctissimus tra-
ctatus in lucem prodiit; in quo
haberi non pauca nostris consenta-
nea seriò mihi gratulor; tum quòd
plurimum Viri judicio tribuam,
tum præterea quòd ab illius ex-
emplo fuerit defensio paratior, si
fortè novitatis affectatæ arguar, ab
iis scilicet quibus nisi quod exco-
gitarunt Veteres nihil sapit. Sin
verò me quandoque explicationes
à suis placitis discrepantes attulisse
compererit, non est quòd suc-
censeat Vir Candidissimus, qui
Philosophandi libertatem ipse pro-
fitetur, eâque, ut par est, reverà
utitur; præsertim si perpenderit
eas non contradicendi animo, sed
diu ante evulgatum ejus librum à
me conceptas, imò & descriptas
esse; cujus rei plures appellare
possum testes fide dignissimos.

Postremò,

PRÆFATIO.

Postremò, si quicquam ab aliis antè prolatum hìc illic sparsum Lector invenerit, sciat velim, me nullius sensa mihi arrogare: quin potius sibi quisque per me sua vindicet; dummodò id tantùm, quod certè verissimum est, concesserit, invito mihi & prorsus imprudenti excidisse. Cùm enim tantâ librorum copiâ ad Artem Medicam spectantium hoc seculum abundaverit, mihiq̃ue Memoria ab ipsâ usque pueritiâ fuerit infirmior, neutrum spondere audeo, aut perlegisse me omnia quæ sunt nuper evulgata, aut quæ perlegerim omnia meminisse. Ipsam vero Hypothesin quod attinet, de illâ ausim profiteri, quantum ex propriâ & aliorum lectione, qui has chartas evolverunt, observari potuit, neminem hætenus candem, aut planè consimilem protulisse. Hanc tamèn si improbaverit quis-

---

PRÆFATIO.

---

piam, aliâque in medium adduxerit quæ Morbi Phænomenis solvendis magis congruat, me certè gratissimum, non lectorem tantùm, sed & discipulum ac sectatorem habiturus est.

Ad

*Ad Clarissimum, Humanissimumque
Virum, Medicum Exercitatis-
simum, Philosophum Gravissimum,
Dominum Doctorem COLE in
Novam suam de Febre Hypothesin
ingeniosissimam.*

Jupiter.

Apollo.

Jup. **E**umenidum princeps, flammis armata ma-
lignis,

Anguibus & lævis rutilos innexa capillos,
Febris anhela, necis, cædisque, Orcique ministra,
Debacchata diu, & latè grassata per orbem,
Prostravit mæstis populos malefuada ruinis.

Haurit vitales succos, & faucibus atris
(Heu tristesepulas!) horrentes pascitur artus.

Fluminibus totis sua proluit ora cruoris
Igniflua, & revomit geminatas ebria flammæ.

Horrendo squallore & sædo pondere ventrem
Gestat distentum, nec dum satiata recedit.

Quódque malum exauget, quódque illachrymabile
regnum

Tantæ Pestis alit; non ullus, *Phæbe*, tuorum
Illius obscurum valet explorare cubile;

Aut certamen init, tanto par Viribus hosti.
Æmula at illa *Jovis*, nigrâ caligine tecta,
Ignotis humana ferit præcordia telis.
Liyentes librat flammâs, atque inficit auras
Labe venenatâ, & nulli pervisa tuorum
Denſis elifos jaculatur nubibus Ignes.
Labitur in venas vulvûs, dolor offibus ardet,
Pérque imas errant incendia lenta medullas.
Tanti operis, molisqûe fuit mihi condere Gentem
Humanam, ut tali repetitâ ſtrage periret?
En, age, ſi qua meæ prolis te, ſiqua tuorum
Cura, ô *Phæbe*, tenet, ſiquid tua pocula poſſunt,
Nec jactas artem mendacem, & numen inane;
Deſere ſacratum collem, mollémqûe catervam
Pieridum, & poſitâ pharetrâ, citharâqûe ſonorâ,
Terrarum populos propera fulcire ruentes:
Hoc opus ingenii eſt, Cœloque & *Apolline* dignum.

Apollo.

Dictis mota tuis, hominum Pater, atq; Deorum,
In Genus humanum pietas præcordia ſectit:
Porriget & certum miſeris hæc dextra levamen.
Nobiliore luto, atque animis cœleſtibus apto,
Ætheris excocti quod dat puriſſimâ vena,
Cribris divinis purgato, & luce, meiſque
Diluto radiis, hominis præcordia ſingam.
Intenſiqûe operi multum ſudabimus, âlti
Ictibus & vaſtis reſonabit regia Cœli.
Arte laboratum multâ Cœleſte metallum,

Atque

Atque indefessis opus haud Vulgare lacertis
Nostris excusum, languens mirabitur orbis.
Sic tandem prodit *Collæus*, amabile nomen
Ægris, qui sanâ mente, ingenioque beatus
Divino, totoque afflatus numine *Phæbi*,
Imbellēs reddet sanos, Medicosque docebit
Grassantis Febris rabidum cohibere furorē.
Sedes obscuras, quēis delituisse solēbat,
Invictum quondam monstrum, referabit, opaca
Claustraque Nervorum pandet, cæcæque Medullæ,
Quas coluit Febris tot retro secla, patebunt.
Dicet, ut in Celsâ sedet ambitiosa Cerebri
Arce, Luem, Pœnasque graves meditata, necemque:
Fingit ubi Pestes, & miscet lecta venena;
Armaque Fatorum, tormenta infanda, crucēque
Fabricat innumeras, atque ignea tela reponit.
Pabula ubi tristis nondum matura doloris,
Semina Morborumque, & morris flamina condit.
Inde venenatos ignes nunc torquet in artus,
Luridæque in gelidas jaculatur spicula venas.
Continuò immanis carpit calor omnia, circum
Flagrantes latices fundunt præcordia, & usta
Ætneus subitò per viscera depluit imber.
Pectora nunc lento carpit maculosa veneno,
Atque moras necit, pigroque dolore trucidat.
Nunc alterna juvant; & dum lasciva quietem
Dâtque rapitque, æstum accendens, sedânque
vicissim,
Diviso imperio dominantur Vitæ, dolorque.

Indorum

Indorum crescit plagis felicibus Arbor,
Auro quod vendunt pretiosior ; indè sagittas,
Indè salutiferos *Collæus* fabricat arcus.
Fretus & his armis, argutos cujus ocellos
Vix mens ipsa fugit, fugit at mens sola , pererrat
Anfractus curvos atque ardua cliva Cerebri :
Et loca Fibrarum nullis accessa, meatus
Intrat & angustos, monstrum figitque, latebris
Nervorum stabulans, errandi nescia dextra.
Nunc alios arcus gestat, diversâque tela,
Vincendi certus, fugientem torquet in hostem.
Morbo cuique suam *Collæus* porriget herbam ;
Nostrâque arte potens, & Viribus, *Herculis* instar,
Innumeras Pestes, & monstra horrenda domabit.

Jupiter.

Tantum conde virum ; nec menti parciùs auras
Admisce æthereas, illâsque infunde recentes,
Atque illibatam lucem, radiôsq; probatos.
Ingentem inspira virtutem, numinis & sis
Prodigus effusi, laudes ut carmine Vatum
Egregiæ dicantur, opûsque feratur ad astra,
Consummatum *Phæbi*, atque admirabile Donum.
Sit faustus, felixque tuus *Collæus*, amandus
Ompibus, attingat placidam doctâmq; senectam :
Ut valeant reliqui mortales, ille valebit.

RICARDUS BLACKMORE M. D.
Regii Collegii Medic. Lond. Socius.

*Ad Virum Doctissimum, Experientissimum,
& Amicissimum, D. Doctorem Cole.*

TECTA diu ignorâ Febrilis Flamma favillâ,
Ignotôsque locos habitans, hæc Vesta Triformis
Invigilat nostris Custos malefida ruinis:

Tu reseras secreta Dææ, monstrâsque recessus
Queis struit insidias, in quos Victrice recedit,
Post pugnam rediens, Turmâ stipata Dolorum.

Insultu labefactus Homo; velut Arjete quassus,
Non tulit ulterius. Sudore, Algore, Calore

Exhaustus, somno se victum dedit ultro:

Non morte, at verâ succumbit Imagine Mortis:

Illa quies rerum, sed Vincitum prodidit hosti,

Et reficit vires renovanda ad prælia Morbi:

“ *Dum motus humorum, atque hæc certamina tanta,*

“ *Pulveris exigui jactu composita quiescunt.*

Hactenus hinc Medicos pariter lassavit, & Ægros.

Muta Sibylla; tacet frustra consultus *Apollo,*

Atque *Asclepiadum* series longissima *Vatum.*

Nam referunt, *Colæ,* Tibi tot Numina munus,

Cujus mente *Tripod,* cui fixa in pectore *Delos;*

Tèque jubent *Nodosi* ænigmata solvere *Veri.*

Ipse fidem absolvis; quanquam hâc sudavit arenâ

Quondam *Jonesius,* *Britonum* Spes una salutis,

Et Medicis Senior clarus *Mortonus* in armis.

Tu doctus Varios olim secernere Succos,

Gnarus & irriguos per Nervos ducere rivos;

Pro-

Promisitque alios devicta Apoplexia campos.
Sic ortu rerum Faber Ingens Materiæ
Palantes Atomos cogit, Spargitque coactas
Ad leges, *Colæe*, Tuas, artémque secutus
Humanos proprio formavit vortice Cœlos.
Exiguos monstros Primus quos Flamma meatus
Intrat, ab introitu Tûque obice Corticis arces.

Sic olim Sapiens, regio dum Peste laborat,
Et Vapor Infernus certo inficit Aëra Letho :
Ille specum inveniens per quem petit Æthera
monstrum

Obstruit, & proprio jussit requiescere Averno :
Læta Salus sequitur, fœlixque oblivio morbi.

Sis Vatum Princeps, sis certus *Apollinis* Hæres:
Sit *Phæbi*, mihi, vel *Jovis* Arbore, gratior Inda.

Dum leni lambit Nervorum flumine Ripas
Succus, dum Tyrios Cordis rotat Antlia fluctus.
Nomen, opûsque, Tuum per totum circulet orbem:
Perpetuo Venæ Sinuato tramite Gyro
Te refluxum accipiant, prorsûmq; Arteria pulset.

STEPHANUS WELSTED,
Med: Lond.

ELEN-

ELENCHUS

CAPITUM & RERUM.

CAP. I.

Præcipuæ Authorum, de Febrium Intermittentium Sede & Ratione formali, expenduntur Sententiæ. Pag. i

Duplex in genere Authorum circa focum materiæ Febrium Intermittentium sententia, p.2. Vel in loco aliquo peculiari; Vel in Massâ Sanguineâ locantium. ibid. Veterum sententia; Humores in primis viis putrescere. ib. Recentiorum Duplex. p.3. Sylvii, in Pancreatis vasis recondi fermentum febrificum statuentis. ib. Jonesii, in Habitu partium circa Arteriarum extremitates. p.4. Willisii, in Massâ Sanguineâ. p.5. Desiderata in opinione Willisii. p.6. Rationes dissensus. p.7. Prima. ib. Secunda. p.8. Tertia. p.9. Quarta. p.10. Quinta. p.11. Sexta. ib. Ad interpolatum Morbum producendum Fermentum per vices supplendum. p.12. Fermentum febrificum hujusmodi extra Sanguinis vias stabulari debere. p.13. Desiderata in Veterum opinione.

Elenchus Capitulorum

opinionem. ib. Nulla conceptacula à vasis distincta pro reductione Fermenti febrifici in Sanguinem. ib. In Ventriculo & Intestinis. p. 14. In Mesenterio. ib. In Hepate & Liene. ib. Secreti Liquores vel exturbandi sunt. p. 15. Vel immediate Sanguini remandandi. ib. Noxæ ab eorum detentione. ib. Symptomatis Februm Intermittentium producendus impares. p. 16. Desiderata in Hypothesi Sylvianâ. p. 17. In Jonesianâ. p. 18.

CAP. II.

Conditiones Causæ Februm Intermittentium Continentis, ipsiusque Sedes & Materia in Genere proponuntur. p. 22

Conditiones Causæ continentis istarum Februm. p. 22. Prima Conditio, Ut sit magna. ib. Secunda, Ut sit Universalis. p. 23. Tertia, Ut celeriter in actum erumpat ad Prima Symptomata producenda. p. 24. Quarta, Ut eis transactis parata sit ad Secundaria. ib. Quinta, Ut ad novi fomitis productionem Locus & Tempus concedantur. ib. Sexta, Ut Symptomatis omnibus ordine solvendis quadrat. p. 25. Conditionum harum quarta, quinta, & sexta non quadrant Hypothesi Willisianæ. p. 26. Nec secunda, tertia, & sexta Veterum Hypothesi. ib. Ut nec Sylvianæ. p. 27. Nec tertia, & sexta Jonesianæ. ib. Propria sententia: Cerebrum & Systema Nervosum esse

& Rerum.

esse Sedem; & Succum Nervosum depravatam Materiam, Februm Intermittentium. p. 28. Systema Nervosum complectitur omnes Corporis Fibras. p. 29. Meditullium Cerebri, est Arboris Humanae Radix; Nervi & Fibræ Rami ramulique. ib. Existencia Succu Nervei astruitur. p. 30. An solus Aer in Nervis contineatur, Spiritusque Animales ex hoc constent? p. 31. Succum Nervosum esse Succum Nutritium. p. 34.

C A P. III.

Nutritionem Nervorum ministerio peragi, Succumque Nerveum esse ipsam Nutricatus Materiam astruitur. p. 35

UNiversa Corporis stamina Nervosæ esse originis astruitur. p. 35. Non à Corde profluere. p. 36. Argumentum ab Irregularitate Pulsus in Febris Cerebrum afficientibus. p. 37. Historia. p. 38. Mensuram quidem Augmenti nostri à Cordis, quæ Musculi robore determinari. ib. Ne ipsum verò à suo Sanguine nutriri. p. 39. Cunctarum partium vis influentialis ad omnia munia, à Cerebro. p. 40. Nulla per Extra-positionem Nutritio. p. 41. Apparatus ad probandam Thesin. ib. Primo, Quid sit Nutritio. p. 42. Differentia inter Nutritionem & Augmentationem accidentalis tantum. ib. Secundo; Nutritionis Requisita. p. 44. Primum; ut Cavitates ita constituentur,

Elenchus Capitulorum

stituantur, ut debite suscipiant & transmittant
alimentum congruum, & effecto exituro fave-
ant. ib. Secundum; Ut apta sit materia ap-
portanda; id quod in mollitie & exigui-
tate particularum potissimum consistit. p. 45.
Tertium; Ut partes Nutriendæ non nimis
promptè suam dimittant materiam. p. 46.
Quartum; Ut proportio adsit inter materiam
Nutritioni destinatam & Vasa advehentia.
p. 47. Quintum; Ut motus gradus in ap-
pellente materiâ sit lentus. p. 49. Sextum;
Ut juxta Mechanicas leges ad partes nutriendas
dirigatur. ib. Hinc insertur Nutritionem
lentis gradibus peragi. p. 51. Tertiò; Nu-
tritionis Impedimenta. p. 52. Primum;
Cavitas nimis patula. ib. Secundum; Nimia
crassities, vel heterogeneitas materiæ. p. 53.
Tertium; Pororum in extremis nimia dilata-
tatio. ib. Quartum; Amplitudo nimia
partium adferentium. p. 54. Quintum;
Motus materiæ nutritiæ nimis Celer. ib.
Sextum; Perplexæ, & à rectâ nimium rece-
dens vasorum advehentium positio. p. 55.
Quartò; An Sanguis nutriat? p. 56. Con-
cessio. Sanguinem materiam nutritiam secum
portare. ib. Non verò hinc evinci Immedia-
tam suppeditare. ib. Considerationes circa
Sanguinem. p. 57. Primò; Massam ejus
multiformem esse. ib. Secundo; Multas
continere particulas acres. p. 58. Tertiò;
Valde confusas esse ejus particulas. ib. Quarto;
Multas habere satis viscosas. ib. Quintò;
Motu lationis valde citato ferri. ib. Negatur
Nutritio immediatè per Sanguinem, quia non
respondet

respondet Requisitis. p. 59. Primo. ib. Secundo. p. 60. Tertio. 61. Quarto. ib. Quinto. p. 62. Sexto. ib. Quinto; Succo Nervoso competere Nutritionis pensum probatur à consideratione Requisite. p. 63. Primi. 64. Necesse est ut Fibrae sint tubulatae. ib. Secundi. p. 65. Mollissima & minutissima sunt Succus Nervosi particulae. ib. Objectioni obviam itur. p. 66. Tertii; ib. Mora variis de Causis nequitur Succo Nervoso in partibus nutriendis. ib. Quarti. p. 68. Sicut parèe admittenda est materia nutritia, sic vasa admissura sunt pertenuia. ib. Cur emaciati non citò ad pristinum habitum redeant. p. 69. Cur à Febris convalescentes urinam parèe reddant. p. 70. Quinti. p. 71. Motus Succus Nervosi nequit non esse lentissimus. p. 72. Sexti. ib. Distributio Nervosarum partium quam rectissime fieri potest habetur. ib. Arteriae à concluso Sanguine suo nutriri nequeunt. p. 74. Sexto; Proponitur Modus quo Nutritio peragi concipiatur. ib. Qui & Augmentationi Corporis competit. p. 77. Conciliatur Sensus & Motus ratio cum hac de Nutritione Hypothesi. p. 78. Obiectio. Qui fiat ut in Paralyti, deficientibus Motu & Sensu, Nutritio tamen peragatur. p. 80. Solutio. ib. Obiectio. Quomodo tam pusilli Nervi grandibus Musculis aliisque partibus nutrimentum suppeditare possint? p. 83. Solutio. ib. Obiectio. Improbabile videri sinoviam puncturà tendinis effluentem è Nervis profluere. p. 84. Solutio. 85. Modus Nutritionis à Cel. Entio assignatus proponitur. p. 86. De eo ambigitur. p. 87.

Elenchus Caputum

C A P. IV.

Conditiones allegatas Continentis Februum
Intermittentium Causa Succo Systema-
tique Nervoso competere monstra-
tur. p. 90

Monstratur, Conditiones supra recensitas Suc-
co Nerveo quadrare. p. 90. Primam. ib.
Secundam. p. 91. Tertiā. ib. Quartam. p. 92.
Quintam. p. 93. Sextam. p. 95.

C A P. V.

Hypothesis particulatim proponitur. p. 96.

Hypotheses summa. p. 96. Radices Nervorum
in Cortice Cerebri laxari, vel propter poros
ab Aere oculos, vel anomaliam in aliquo ex
ceteris Non-naturalibus, ib. Vel præ aliquā
aliā subitā occasione, p. 97. Hinc Nervos ad-
mittere materiam incongruam. ib. Quæ morā,
quam hic trahit variis de causis, sensim exalta-
tur. ib. Verū ad aliquot horas, forsā & dies,
sine molestiā per Nervos & Fibras progreditur.
p. 98. Donec ad debitum plenitudinis & ma-
turationis gradum evecta conceptacula lancina-
re incipiat. Unde Rigor. p. 99. Universalis.
p. 100. Qui præ corrugatione extremorum non
statim evanescit. ib. Postea verò erumpente in
Sanguinem hanc materiā, Febrilem calorem ac-
cendi, p. 101. Tandem sudore, &c. maturatam
Critice excludi. ib. Atoniā verò Corticalium
Cere-

& Rerum.

Cerebri Glandularum persistente, iisdem gradibus usque repetere Morbum. p. 102. Donec cuncta in ordinem redacta fuerint. ib. Considerationes quædam ad Hypothesein confirmandam. p. 103. 1°. Nervi lentè (comparatione ad Arterias habita) supplementa sua admittant, lentius deponunt. Attamen. ib. 2°, Proportio servari debet inter Nervorum & Arteriarum adimplentionem. p. 104. 3°, Irritatio ad extrusionem nequât esse continua, sed diu protelari debet. p. 106. 4°, Succus Nervosus non omnibus horis equaliter à Cerebro admittitur. p. 107. Partis interdiu. ib. Copiosius noctu. ib. A Somno in habitum partium protruditur. p. 108. 5°, Ad magna Symptomata concitanda, vel Acrimoniâ, vel Quantitate, vel Motu peccare debet Materia. p. 109. Ephemeræ (nonnunquam causa). p. 110.

C A P. VI.

Symptomatum recensio, & solutiones.

p. 112

Symptomata Februm Intermittentium trium sunt generum. p. 112. Prælusoria. ib. Exborrescentiæ. p. 113. Incalescentiæ. ib. Nec omnia omnibus, nec singulis æque violenta eveniunt. p. 114. Eorum Ratio. p. 115. Pandiculationis. ib. Oscitationis. p. 116. Partium contractionis. ib. Morum asperitatis, vel ingenii acuminis aucti. p. 117. Vertiginis. p. 119. Cephalalgiae prælusoriæ. ib. Rigoris & Horroris. p. 120. Cur in Dorsu rigores incipiant, & hic loci graviores sentiantur? p. 121. Frigoris. p. 122. Durationis

b 2

Rigoris.

Elenchus Caputum

Rigoris. p. 125. Pulsus debilitatis & tarditatis. p. 126. Anhelitus difficultatis. p. 128. Hypochondriorum contractionis. p. 129. Salivæ, Lachrymarum, Urinæ profusionis. ib. Vomitionis. p. 130. Proclivitatibus ad alvum exonerandam. p. 131. Transactis Nervosis Symptomatis ingruunt Febrilia. ib. An dentur Sulphureæ in Sanguine particule. p. 133. Febrilium Symptomatum ratio. p. 135. Caloris. ib. Caloris & Frigoris alternationum. p. 136. Capitis doloris, Delirii, Vomitionis, Diarrhææ, &c. secundariorum. p. 137. Criseos in fine emergentis. p. 138. Apyrexiæ sequentis. p. 139.

C A P. VII.

Typorum Ratio. p. 140.

Typi Quotidianarii, Tertianarii, Quartanarii sunt reliquorum norma. p. 140. Prolegomena ad horum rationem redulendam. p. 141. Primum, Eadem in genere singulis speciebus Symptomata. p. 142. Secundum, singulæ suæ (ut plurimum) observant anni tempora. ib. Exceptio. Historia Quartanæ Vernalis. ib. Tertium, Nihilominus quoad aliquas circumstantias discrepant. p. 144. Distributio Constitutionum Anni. p. 145. Scilicet. 1°, In Vernalem. ib. In hac particula Nitrosæ maxime scatent. p. 146. 2°, Autumnalem. p. 148. In quâ Acidæ. ib. 3°, Hyemalem. p. 149. In quâ Crudæ. ib. Æstiva constitutio Febrilibus Intermittentibus producendis minime apta. p. 150. In Constitutione Vernali & Autumnali Acrimonia in causa est. p. 151. Sed Vernalis

lis diversa ibid. Ab Autumnali. p. 152. In Hyemali Cruditās & Heterogeneitas in culpa sunt. p. 153. Hinc ratio discriminis in genere inter alterutrum durationem. p. 154. Sed particularis certorum Typorum ulterius quærenda. p. 155. Soli Homines, fere, Febris Inter-mittentibus proclives. p. 156. Observanda præliminaria ad Typologiam nostram construendam. ib. Primum. ib. Secundum. p. 157. Tertium. ib. Quartum. ib. Deductiones ex primo Observando. p. 158. quæ regularem præterpropter fore recursum Paroxyfmi arguant. ib. Objectioni ab incaute urventibus, p. 159. Occurritur. ib. Deductiones à secundo Observando. p. 160. Quæ ad Nycthemeri saltem distantiam Paroxyfmos elongari debere suadent. p. 161. Deductiones à tertio Observando, quæ singulos Typos ab invicem discriminant. p. 162. Ad Constitutiones partium Anni quæ hoc determinant respiciendum p. 163. Primo, Vernalem. ib. Cur Nitrosæ particulæ (dominium hac tempestate obtinentes) alternis tantummodo diebus se exerant. p. 164. Secundo, Autumnalem. p. 165. Particularum Acidarum figura. p. 166. Cur hæ nocendi vices non ante quartum (inclusivè) diem obtineant? p. 167. Objectioni de coincidentia nostræ Hypotheseos cum Willifianâ, p. 168. Respondetur. p. 169. Tertio Hyemalem. p. 171. Deductiones à quarto Observando. ib. quæ anomalias determinant. p. 172. Objectioni, Sanguinem indies mutari alleganti, p. 173. Respondetur. ib. Anacephalæosis rationis Typorum. p. 175.

Elenchus Caputum

C A P. VIII.

Methodi Curationis in genere, Variarumque ad eam spectantium Administrationum, Ratio. p. 180.

Methodus medendi generalis cum singularum Administrationum ratione. p. 180. Non prorsus eadem medendi Methodus singulis Februum Intermittentium speciebus competit. ib. Generales Indicationes tres. p. 182. Administrationes quæ primæ debentur. ib. Quæ secundæ. ib. Quæ tertiæ. p. 183. Phlebotomia. ib. Quæ eam prohibeant. ib. Aliis Evacuationibus præmittenda. ib. Repetenda, si opus sit. p. 185. Vomitoria. p. 186. Modo non adsint prohibentia. ib. Modus juvandi. ib. Cathartica. p. 187. Tempus exhibendi maxime opportunum, Ante Paroxysmum. ib. Cur non semper prosint. p. 188. Qualia exhibenda sint. p. 189. Curationis solutio à Draastico. p. 190. Diaphoretica. p. 191. Ratio agendi. ib. Hæc administratio non semper proficua est. p. 192. Diuretica. ib. Ratio agendi. ib. Alterantia. p. 193. Duplicia. ib. Primo Digestiva. p. 194. Ratio agendi. ib. Salinæ sunt prosapicæ. p. 195. cujuscunque sit generis. ib. Objectioni ab Hypothesi de Typis, p. 197. Respondetur. ib. Digestiva toto fere decursu Morbi usurpanda. p. 200. Secundo, Specifica, ib. Agunt ratione Crasis & Texturæ, non Principiorum Chymicorum. ib. Cortex Peruvianus instar omnium. p. 201. Opiata. p. 202. Pericarpia. p. 204. Ratio agendi, modo effectum sortiri certo constiterit. p. 205.

C A P.

C A P. IX.

Methodus Febres Intermittentis in specie curandi. p. 208.

Methodi medendi generalis ad varias Februm Intermittentium Species adaptatio. p. 208
 Primo, Ad Quotidianas. p. 209. Secundo, Ad
 Tertianas. p. 211. Tertio, Ad Quartanas. p. 213.

C A P. X.

De Corticis Peruviani, circa Febris Intermittentes sistendas, Facultate. p. 215.

Circa effectum Corticis Peruviani quinque perpendenda. p. 215. Primo, Nosi ejus effectus. p. 216. Secundo, Texturæ modus & ratio. p. 219. Tertio, Scena operationis. p. 221. Lustranda quatuor Corporis regiones quas pertransit. ib. 1°, Quid agant ejus particule dum primam peragant. p. 223. 2°, Quid dum Secundam. p. 224. 3°, Quid dum Tertiam. p. 225. 4°, De Quarta dubium an ullæ subingrediantur. p. 226. Saltem annon, si admisse fuerint, nimis hic compingantur. ib. Respondetur. ib. Non (adæquatè) vires exerit in Primam Regionem, ad Febrem tollendam. p. 228. Nec in Secundam ad hunc effectum. p. 232. Ut nec in Tertiam. p. 233 Sed in Quartam. p. 236. Considerationes præliminares circa relativam Medicamentorum actionem. ib. Prima. ib. Secunda. p. 237. Tertia. ib. Quarta. p. 238. Quinta. p. 239. Illationes ad Corticis Peruviani effectum determinandum. ib. Prima. ib. Secunda. ib. Tertia. p. 240. Objectioni de perpusilla quantitate Medicamenti quæ

Elenchus Caputum, &c.

*quæ in Cerebrum deportatur. p. 241. Responde-
tur. ib. Quartò, Agendi modus. p. 243. Quintò,
Phænomenon & Observatorum solutio iuxta
Hypothesin. p. 246. Cur Corticis Peruviani
exhibitio præmatura vel non succedat, vel quan-
doque damnoſa ſit. p. 247. Cur ab hoc Medica-
mento Morbus ſine evacuatione diſpareat. p. 248.
Cur lecto affixi raro levamen ab hoc Medica-
mento ſentiant. p. 251. Cur Cathartica præpropere
exhibita Paroxyſmos quandoque reducant. p. 252
Cur Paroxyſmi Cortice Peruviano ſedati quan-
doque redeant. p. 253. Cur cum Acidis vel A-
maris Cortex exhibitus efficacior deprehendatur.
ib. Cur hoc Medicamento curatis, quàm aliis,
celerius redeant priſtinæ vires. p. 255. Conſide-
rationes practicæ circa uſum Corticis Peruvia-
ni. p. 256. Morbos pleroſque Chronicos in Ner-
voſo genere fundatos eſſe probabile videri. p. 260
Hiſtoria. p. 261. Hiſtoria rara. p. 262.*

ERRATA.

Pag. 1. lin. 16. pro & leg. ut. p. 15. l. 7. leg. Sanguis. p. 23. l. 20. leg.
inæqualitate. p. 24. l. 21. leg. vel. p. 31. l. 24. inferatur; vice:
 p. 33. l. 27. infer. ; vice; p. 46. l. 9. leg. conſtat nullam haberi. p. 50.
 lult. leg. habent. p. 51. l. 2. leg. . Proinde. p. 56. l. 19. leg. ſunt. p. 60.
 l. 16. dele. particulas. p. 75. l. 22. pro reperiunt leg. inveniunt. p. 80.
 l. 9. leg. ſatisfaciam. p. 84. l. 27. leg. improbabile. p. 91. l. 22. leg. re-
 ferti. p. 96. l. 17. leg. ſit. p. 98. l. 17. leg. ſit. p. 116. lult. leg. eſt. p. 117.
 l. 14. leg. aſſolet. p. 122. l. 5. leg. referat. p. 124. l. 22. leg. ſubeant.
 p. 130. l. 12. leg. Atque. p. 135. l. 21. leg. quam. p. 158. l. 3. in marg.
 leg. Obſervando. ibid. l. 8. in marg. leg. fore. p. 187. l. antepenult.
 leg. ſecretoria. p. 196. l. 6. leg. accedit. p. 202. l. 5. leg. cohibendo.
 p. 225. l. 20. leg. nulla. p. 227. l. 3. leg. acie. p. 230. l. 10. leg. illic. p. 232.
 l. 19. leg. prehenditur. p. 242. l. 8. leg. conſtat. p. 251. l. 27. leg. fovet.
 p. 254. lult. leg. Seculum.

In Diſſertatione.

Pag. 11. l. 24. leg. laxaretur.

NOVÆ

NOVÆ
HYPOTHESEOS,

Ad explicanda

Februm Intermittentium

SYMPTOMATA & TYPOS

EXCOGITATE

HYPOTYPOSIS.

C A P. I.

*Præcipuæ Authorum, de Februm
Intermittentium Sede & ratione
formali, expenduntur Sententiæ.*

Priusquam Hypothesin proponere
aggrediar, par est ut quid de Fe-
brum harum Sede & Ratione
formali senserint præcipui Au-
thores breviter exponam, & inde vel lu-
cem scænerentur dicenda, vel refutationem
B   facilius

De Febris

facilius subeant, dum una videntur probabiliora. Nempe non magis proprius, quam aliorum opinionibus, me mancipatum palam profiteor.

Duplex in genere Authorum, circa focum materiae Februm Intermittere, sententia;

Vel in loco aliquo peculiari;

Vel in massa Sanguinis locantur.

Authorum circa hanc materiam sententiae ad duo genera redigi poterunt. Nimirum *vel* Fermentativam substantiam in loco aliquo extra usitatum Sanguinis tramitem maturari, inque ejus gremium statis periodis, pro genio maturatae sic materiae, regeri supponunt; *vel* totum in ipsa Sanguinea massa negotium transigi, dum illae accensionis fomitem continuo secum portat, donec tandem usque adeo quaedam ejus particulae praeter motibus intestinis exaltentur, ut in fermentum pro reliquis in turgescentiam febrilem commovendis facessant.

Sententiarum harum prior in genere longe maximum cultorum numerum habuit; atque tam Veterum (imo universorum ad hoc usque seculum) erat, tum variorum è Modernis, licet alii aliis nixi fundamentis in diversis ab invicem abierint sententias.

Veterum sententia; Humores in primis viis putrescere.

Priores à Bile, Pituita, *vel* Melancholia, in primis viis, utpote Hepate, Liene, Ventriculo, Intestinis, Mesenterio, &c. (hi in hoc, alii in illo ex istis visceribus) putrescentibus atque inde in venas convasatis,

vasatis, turgescunt isthanc in Sanguine ortum trahere supponebant; idque his vel illis periodis, juxta quod humores isti ex propria habitudine citius aut serius in fermentativam indolem maturari apti nati essent.

Recentiorum verò non exigua hoc *Recenti-*
culo aetorum pars, quamvis humoribus *oritur*
dictis (saltem tanquam Sanguinis forma-
liter constitutivis) nuntium remittant;
de particularibus tamen fermentis, atque
extra Sanguinis vasa stabulantibus, Febri-
um istarum productivis consentiunt.

Ex his duobus Sententiae praecipue *Duplex.*
considerationem accipiuntur.

Primam Celeb. *Sylvius*, cui & non *Sylvii*
pauci obtigerunt affectus, propalavit; *Pancreatis*
qui in *pancreatu vasis* recondi & matu- *vasis recon-*
rari hoc fermentum, atque ab obstru- *di ferment-*
ctione unius vel plurium ejus ductuum, *tum febrifi-*
eaque vel majori vel minori, istas Febres *cum statu-*
orū supponit. Nempe vult Succum pan- *entis.*
creaticum, prae valentum propriorum ex-
cretoriorum oblatione detentum, ac-
cescere, atque hinc fermentativam; ubi
Sanguini commissus fuerit, indolem nan-
cisci; istum verò copiam ad aliqualem di-
stentionem inducendam auctam, atque
penetrantiorē morā evadentem, claustra
sua subito perrumpere, atque mox San-
guini;

guini, juxta protrusionis animalis & circulatoris leges, redditum, in eis, ubi ad Cor peruenit, turgentiam Febrilem concitare, atque inde Paroxysmum: qui tantisper durare necesse habet, donec diffusa vel subacta fuerit fermentativa hæc materia.

Obstruentem istanc mineram valde tenacem supponit, ut proinde asportari statim nequeat, sed tantummodo perforari, quo fiat ut, ubi evacuatus fuerit quæ prius incluserant succus, mox illorum valores ad univærsæ ora, moramque ad id novo perpetim effluenti faciant, donec hic ad eundem aciditatis gradum evolutus, & debita mensura coacervatus, iterum pertundat obicem. Quas quidem congestionis & eruptionis alternationes haud cessare autumat, donec penitus absumptum fuerit obstruens crassamentum; quod ubi obligeat, evanescunt extemplo paroxysmi. Variorum Typorum rationes ab unius vel plurium horumce valorum obstructione deducit Cl. Author, prout in ipsius *Praxi* verberare licet.

Jonesii
in habitu
parium
circa arte-
riarum ex-
tremitates.

Alteram a nuperis annis Vir doctissimus, D. Jones, in medium protulit: quæ supponit Chylam, Sanguini improporcionatum factum, quasdam ex crudioribus sui partibus circa arteriarum extremitates
ubivis

ubique deponere; utpote quoniam minus sequens prorsum cum reliqua massa minime, eadem pari passu, moveri queant; ubi se asper commorantur, donec acorem contraxerint. Quo inducto, primum sensiles, quæ nusquam non habentur, vellicat isthæc materia partes; deinde Sanguini affusa inter Sulphureis eius particulas commotionem talem inducit, ut paroxysmus Febrilis actutum invadat. Vid. Cl. Author, Tr. De Febr. Intermittentibus.

Sententia quæ in *Massa Sanguinea* gremio Februm harum locum latere vult, & cui summus honor plurimorum opinionone deferendus, Magnam *Willisii* Authorem agnoscit. Supponit Vir doctissimus *Cbyli Supplementa*, Sanguini degeneri facto minus quandoque congrua, nec proinde ut assimilentur apta nata, tandem tamen illi contubernium fortiri, cumque eo circulari (quod quidem facile per lat. longum tempus fieri concipiatur; cum mollis ante illam, quæ non statim patrat, exaltationem, & sequacis sint genii) donec ad molem & grandem, & molestem affurgant: quâ morâ tum proprio nixu, tum languifici, quoque invere commercia, fermenti vitio, ad fermentativam & ipsa exaltantur indolem: Quam ubi indepta fuerint, torgescant in San-

Willisii
in massa
Sanguinea.

guine concitant; unde paroxysmus exoritur, qui tantisper durat, & intermittit, donec oblitterata fuerit, quæ noviter usque appellentia vitare solet, Sanguinis dyscrasia. Consulatur Cel. *Authoris Distributio de Febris.*

Præ me non tæto solennem vel harum vel aliarum opinionum Authorum opinionum, quæ mihi minime quadrant, adornare refutationem, multo minus petulanter convellere. At vero, dum aliam in medium proferre Hypothesin aggredior, mentis esse censeo rationes adducere, quæ & prolati assensum dare prohibent, & dum eandem causam vindicent, ne gratis seculum moliri insimulet. Dum verò hoc abique convictio in contra-sentientium iudicium prelo, illam mihi indulgendam iri veniam & licentiam, quam quisque sibi jure debet, autumat, confido.

*Diside-
rata in opi-
nionem Wil-
lisii.*

Et primò, quod ad *indigenam Fermentum* (ut ab hac ordiar Hypothesi) spectat; quamvis hoc rationibus non parum speciosis a doctissimo, perque omnia dehinc secula merito celebrando, Authore, stabilitum sit, multumque invaluerit; Mihi tamen (sit magno illius nomini honos) vix probabile videtur Morbum, saltem qui in massa Sanguineâ palestræ suæ non exiguam

exiguam partem sortitur, interpolatum, imò & qui periodicis non solum frequenter recurrentibus, sed & ut plurimum, valde regularibus constat, à Fermento quod tum in eâ primùm conficitur, tum cum eadem adusque tempus paroxysmi, imò & plurium subindè recurrentium, indefinenter gyratur, consilari.

Quæ hoc mihi suadent paucula enumerare liceat.

*Rationis
dissensûs.*

Et quidem *primò* concludendum censeo *Prima.* Sanguinem in sua constitutione valde heterogeneum esse; id quod (ut argumentum à Chymicâ analysi mittam) non solum à varii generis edulis quibus universi vescimur, verum insuper à partibus multigenis nutriendis (quæ quamvis hinc pabulum suum forsitan non immediate desumant, secretionis tamen medio ex eo, per vias inferius tradendas, cunctas quantumvis diffformes ad delibare neutiquam dubitavero) variisque functionibus administrandis colligere pronum est. Proindè sicut hinc ad Febrilem turgescentiâ (etiam dum maxima illi eucrasia adest, modò à forti sollicitetur occasione) proclivis est, sic, ubi hanc semel conceperit, constanti tenore eandem subire tenetur, donec tota deflagraverit exagitata materiz congeries; quo facto ad novam

longo tempore inhabilis videtur, verum
vappida potius quam accensibilis reddi-
tur: Idcirco ubi hoc contigerit, Febris
Continua vice *Intermittentis* inveni debet:
Cum verò hoc in crasi naturali evenire
probabile sit, multo magis ubi à recta
degeneraverit eveniet; quando præ par-
ticularum irregularitate ad enormiores
turgescencias promus est, magisque pro-
inde sanguine, quæ ad istas nata sunt,
exaltari necesse habent. Nec quidem
ista sic ad turgescendum prona, si ad
Sanguinem unice spectet, cito renovari,
quoad hanc vim, poterit materia, verum
lenior in ejus locum à tenui, quo hujus-
modi Febricitantium maxima pars uti-
tur, victu suppeditabitur, quæ proinde
exaltari & laxari tantoperè statim ne-
quit, ut commotiones tam subitaneas in
subjecto adeo, prout videtur, yappescente
iterum cieat. At verò,

Secunda. *Secundo*, Sicut hoc in genere dicen-
dum videtur, sic porro fortius inculcan-
dum, si *varia* hominum, à diversâ quâ
singuli donantur Sanguinis crasi; enatas
constitutiones perpendamus; quos tamen
universos fere Febris Intermittentibus,
eodem modo, quod ad periodos, decur-
rentibus, corripit aptos cernimus. Quod
vix fieri posse videtur, si cum Sanguineâ
massâ

massa indidẽm circumferatur materia hæc Fermentescibilis; quandoquidem præ particularum in singulis invicem varietate, si non communem ad turgescendum aptitudinem amittat, saltem variantes multum Typos inducere debeat. At sub epidemica tempestate (stante licet propria cujusque constitutione, quas nuper cuncti ferè homines multum invicem discrepantes sortiantur) eadem symptomatum, saltem maximè notabilium, series, idẽmque, ad amissim ferè, periodorum recursus observari potest; ut altius querenda videatur istarum ratio.

Tertiò, Multæ concurrere solent *cir-* Tertia.
cumstantiæ ad turgescentiæ istius periodos variandas; utpotè alimentorum qualitas nunc hæc nunc illa, quantitas nunc major nunc minor, tempus allamendi varians, aliæque pluri quotidie occurrentes, vixque solertissima vitandæ industriâ: Quæ omnes sicut Sanguinis crasim singulis diebus aliquatenus variare debent, sic (præsertim ubi a debita deflexerit) multum conducent ad substantiarum assumptarum maturationem, atque hinc turgescentiæ mutandam; cum interea certas plerunque redeundi vices observent paroxysmi.

Quartò,

Quarta.

Quartò, Nec parum momenti habere videtur *circulatorii Sanguinis motûs* consideratio ad indigenam hoc fermentum excludendum ; eo quòd cunctis ejus partibus confusionem inducat : Quæ quamvis debitam particularum exaltationem nequaquam impediat, ast è contrà singulas agitando, adque invicem variis modis, ut sic magis usque comminuantur, adducendo, perque angustias in solidarum partium habitu urgendo, maturationem ad Animalis œconomiz usus promoveat ; imò forsan in statu degeneri ad Febres agitatione nimia disponat ; Vix tamen, ubi hæc inductæ fuerint, æquabiles adeò reciprocantes turgescantias, quales in intermittentibus cernimus, permittere potest ; quandoquidem ab isthac incongruarum particularum confusivâ agitatione sicut circulationis modus necessario multum à naturali mutatur, sic major usque confusio inducitur, quæ non antè compesci potest, quàm particulæ, sic ultra modum commotæ, vel exterminatæ vel debite subactæ fuerint ; crassisque Sanguinis, cum non eadem ob prægressam hanc constitutionem mox redeat, debilior tandem succedit : Undè ad tales turgescantias haud facile brevi iterum assurgere potest massa.

Quintò,

Quinto, Si verò daretur tale aliquod *Quinta*.

Fermentum, minus tamen probabile videretur *Chyli Supplementa*, quibus innitur Hypothesis, isthoc præbitura: quandoquidem liquor iste multo *modiorum* esse videtur, quam ut, data quavis in Sanguine Febrili diathesi, ad fermentativam subito affurgat dyscrasiam. Et quidem molles substantiæ Sanguini affusæ (maximè si sensim instillentur, id quod de Chyli Supplementis constat) tantum abest ut tales inducant turgescantias, ut potius inceptas cohibere nate videantur, utpote particulas exaltatas hinc obtundentes atque diluentes. Hinc juscula avenacea, panatella, emulsiones, &c. in Febris ab omnibus imperantur medicis. Nec sanè,

Sexto, Necessariò innatum fermentum *Sexta*, ad Febriles turgescantias, sive continuas, sive interpolatas, in Sanguine concitandas requiri videtur: quandoquidem ab *assumptis minimè congruis* has sæpenumero momento quasi pullulascere, nec minus à *regestis suscepto frigore effluxis*, exprimur. Quod certè pro argumento erit extraneum potius ad interpolatas producendas deberi: Imò paulatim & præviis, inque horas sensim invalescentibus, velitationibus ad commotionem Febrilem tandem

tandem affurgere debere videtur Inter-
stina fermentatio, si hæc pro adæquata
causa habenda foret.

*Ad inter-
polatum
Morbum
producen-
dum fer-
mentum per
vices sup-
plendum.*

Et sane mihi maximè congruum vi-
detur, ad *interpolatum Morbum* invehen-
dum, *Interpolatum* pariter *Fermentum* re-
quiri, eo quod relatio proportionata in-
ter causas & effectus ubivis habeatur.
Quippe quandoquidem palam videtur
nequaquam promoveri posse continuam
turgescentiam quovis causa efficiens
minimè subacta in nos latitaverit, ut pa-
ri ratione, cum Morbum statim ire & re-
dire periodis cernimus, quid aliud com-
muni possimus, quam quod toties sug-
gerendus sit novi pabuli ad redintegran-
dam hanc turgescentiam, cujus materia
priori deflagratione exantlata fuerit, pro-
ventus? At verò Chylum appellentem
nequaquam pro tali habendum esse, hinc
(præter id quod de molli ejus genio indi-
gitatum modo fuit) liquere censeo, quod
non pari passu cum Febrili insultu sug-
geratur, quem si ve cibaria frequentius
si ve longioribus intervallis assumantur,
statas observare periodos culvis notum
est. Agnosco sane & Sanguinis dyscra-
siam Morbum fovere; quandoquidem
universi, (Chylo excepto) ab hoc pro-
veniunt liquores, a quorum aliquo fermentum

tum isthoc, quodcumque sit, profluere
debet; imò & Chyli suppetias irregulari
methodo suppeditatas paroxysmos quan-
doque vel accelerare vel retardare. Ve-
rum his est de usitata & solenni insul-
tuum ratione, quam à minus frequen-
tibus pestundari casibus nemo asseru-
erit.

Proinde conjicio, quòd ad subitam
turgescèntiam identidem concitandum
necessum sit *Fermentum* aliquod *actuum*, *Fermentum*
& *Sanguinis incongruum*, alicubi *ultra e-*
jus recondi, quod & isthic matura-
rari, & maturatum huic affundi possit, ad
turgescèntias dictas concitandas, imò quod
prius ferociam suam in loco proprio ex-
erceat quàm Sanguini affundatur; at-
que insuper absumptum renovari possit
iterum ad novos paroxysmos, quamdiù
morbida hæc perstat diathesis, cudendos.
Ubi verò loci hoc concinnetur & stabu-
letur proximè disquirendum.

Et primò, quod ad *Veterum Doctri-*
nam, quæ in visceribus & primis viis la-
tere isthoc Fermentum vult; Ex quo
majori Anatomicorum diligentia fabricæ
corporis & recessuum, motusque San-
guinis notitia accuratior invec̃ta fuit,
deprehensum est *nulla* talia offendi
ceptacula in quæ vel desic̃tere vel in-
quibus Sanguinem.

Fermen-
tum febrifi-
cum hujus-
modi extra
Sanguinis
vias stabu-
lari debere.

Deside-
rata in
Veterum o-
pinione.

Nulla con-
ceptacula à
vasis distin-
cta pro re-
ductione
fermenti fe-
brifici in

quibus congeri possunt quales ad hoc opus comminiscuntur humores; quin porro circularem Sanguinis motum nequaquam permittere ut quidvis huiusmodi in vasis Sanguiferis recubet. Quod

In Ven-
triculo &
Intestinis.

enim ad *Ventriculum* atque *Intestina* attinet (quæ propriè magis primarum viarum Nomenclaturâ insignienda sunt) quicquid, utut aliunde quàm à Chylo proveniens, eorum subit cavitates communem Chyli viam solummodò emetiri debet, adeoque ipsam quibus Hypothesis *Willisiana* obnoxium est difficultatibus.

In Mesen-
terio.

Porro, *Mesenterium* nulla possidens conceptacula, verùm colligendis & tuendis chyliferis sanguiferisque ductibus, quò respectivis eorum liquoribus com meatum præbeant, destinatum vix idoneum tali fermento repositorium concipi potest.

In Hepa-
te & Liene.

Hepar dein, & *Lien* (in quibus potissimum & maturari & recondi supponunt ista fermenta) unicè ex vasis & glandulis secretorio operi dicatis conflare à consummatissimo (nunquam sine honoris præfatione nominando) *Malpighio* deprehenduntur, per quæ celerius multò deferri solent quos convehunt liquores, Sanguis scilicet & secreti liquores, quàm ut pro conceptaculis solummodò haberi permittant. De Sanguine quidem (ut paulò

paulò plenius rem hanc explicem) nemo,
 puto, ambigit quin constanti tenore
 prorsum per propria vasa, tam in istis
 visceribus, quàm in reliquo corpore,
 versus cor labatur: De *Secretis* autem *Secreti*
liquores vel
exturbandi
liquoribus constat, quòd, quamvis lentius
 multò quàm Sanguis ferantur, in pecu-
 liaria tamen vasa depositi vel in tales de-
 ferantur cavitates, undè nil postmodum
 illis cum Sanguine commercii (nisi lon-
 go forsàn per Chyli vias itinere) datur,
 prout in secretionem, quæ in vesicam bila-
 riam fit, cernitur, vel immediatè San- *Vel im-*
mediate
Sanguini
remandan-
di.
 guini remandentur, ut remixti iterum
 cum eo circulentur, id quod in *Liene*
 (quem nullis vasculis exportantibus do-
 nari agnoscunt Anatomici) & *Glandulis*
conglobatis (in quibus tamen nullas ca-
 vitates huic muneri, ut videtur, pares
 hactenus detexit culter) usu venit: sin
 intra vasa vel habitum istarum partium *Noxa ab*
eorum de-
tentione.
 alteruter horum liquorum ultra præstitu-
 tum à Naturâ tempus moretur, magna-
 rum obstructionum, inflammationum,
 variorumve tumorum (qualia rarò in Fe-
 bribus intermittentibus, earum saltem
 necessariò productiva, observantur) imò
 quandoque rupturarum, prout in *Lym-*
phaticis aliquando cernitur, potius quàm
 regulari modo reciprocantium paroxys-
 morum

Sympto-
matis febrilium
inter-
mittentium
producen-
dis impa-
res.

morum Febrilium materiam suggerunt. Quin' insuper liquorum istorum influentia, si daretur hujusmodi moræ locus, & multò nimis contracta videtur ad *universa symptomata*, & prorsus quidem impar ad aliqua (ea scilicet quæ nervosum Systema affectum testantur, qualia sunt rigor, horror, oscitationes, convulsivi quandoque affectus, &c.) solvenda, quorum sanè productio, cum sit universalis, & universale Fermentum exigit, & speciatim tale quod in Cerebrum ejusve propagines primò agat; cum interea particulare (quod comminiscitur Hypothesis) & parce nimis Sanguini suffundi necesse haberet ad grandem adeò, imò & repentinum, affectum, qualis est plerumque paroxysmus Febrilis, invehendum; & locis incommodis. Ut taceam *inaequalem distributionem* (quam Sanguini, qui promiscuè & fortuito ad has vel illas partes deportatur, affusum subire tenetur) efficere posse, ut ad paucas solummodò partes corporis, imò paucas Sanguinis particulas, pertingat, quas proinde, intactis reliquis, vi suâ afficere deberet, adeoque partiales molestias nunc hâc nunc illâ corporis Sede, produceret; cum tamen universim, eodem quasi instanti, corpus affici percipiamus. Sed
antri-

antiquatam jamdiu hanc sententiam misfam facio.

Quod ad *Sylvianam* Hypothesin spectat ; Hæc iisdem fermè difficultatibus obnoxia videtur : Nempe nimis *angustis limitibus* ad symptomata tam latè diffusa explicanda concluditur ; quandoquidem mineram illic sitam velit, unde nec promptè nec universaliter, nedum in universum corpus, sed vel in ipsum primitus Sanguinem, ad varia quæ experimur symptomata concitanda, dispensari valet. Quin nondum constat dari *vias* per quas liquoribus immediatè ex biliaribus pancreaticisque ductibus in Sanguineum gurgitem conceditur transitus ; imò vix est qui nunc dierum ambigit singula, ex hæctenus repertis, vasa secretoria *exportationi* solummodò liquorum in Hepate & Pancreate ex Sanguine secretorum (Lymphâ exceptâ) in intestina inservire ; quò ubi pervenerint, longum nimis & perplexum in Sanguinem iterum, præcipuè verò in remotiores corporis plagas, iter invenient ad tam gravia, & quidem repentina, symptomata inducenda. Adde quòd liquorum ad hujusmodi effervescentiam producendam, ex isthâ suppositione designatorum, energia *multùm refringi* deberet ; dum & tractum tam longum emetiuntur, & aliis

C

mitissimæ,

Disiderata in hypothesi Sylvianâ.

mitissimæ, aliis fortè repugnantis indolis, in itinere affunduntur; ut proindè multum fatiscere, antequàm præstitutam attingant Scenam, concipiantur. Agnovi-
verim sane hujusmodi Fermentum Sanguini semel affusum brevi turgescentiam sat magnam concitare posse, quandoquidem circulatorii motus beneficio per totam massam non longo tempore distribui valet: Verùm notari poterit turgescenti-
am hanc non antè concitari, quàm prævia, quæ nervosum Systema affectum testantur, pèrque plures quandoque horas ferociunt, suum absolverint stadium.

In Jone-
sianâ.

Jonesianam tandem Hypothesin, sicut admodum ingeniosè, sic summâ probabilitate excogitatam censerem, modò cæteris Phænomenis satisfecerit, cum universalitati turgescentiæ Febrilis perbellè respondeat. Nempe necesse videtur, ut, si minera morbifica ubivis circa extremitates arteriarum stabuletur, unôque instinctu & momento in eruptionem omnis ubique commoveatur, universim hinc in corpore turgescentiam creet, dum intus ruens, statimque, peragrato Corde, ad omnes regiones ab omnibus veniens, & proindè universaliter affectus, Sanguis deportatur. Verùm dubitare subit, utrùm quod *in corporis cortice*, saltem circa *Fibrarum*

brarum ubivis extrema hæret, atque hic loci solummodò, ad qualem sentimus *rigorem* inducendum, afficit, sat ad hunc effectum quadret. Quippe videtur quòd rigores ab extremis orti illic loci primùm percipi debeant; quod tamen rarò, si omnino, usù venit. Primùm etenim in *dorso* horrorem usitatè patimur, contrahunturque præcordia, nec, nisi interposito aliquo spatio, extrema corporis affici percipimus; id quod motum vellicantis humoris per loca priùs affecta, deorsùmque serpentis, arguere videtur. Observare possumus, quòd ubi aciculà vel re alià quavis acutà vel corrosivà superficies corporis læditur, de loco sic affecto conqueramur, quamvis postmodùm forsàn ad ipsum Cerebrum serpat malum, modò, ut, in puncturà tendinis, &c. grandius fuerit, convulsionésque excitet; verùm & has quidem ab horroribus Febrium intermittentium multùm abludentes: Imò incipiente Psorà, aliisve similibus cutaneis affectibus, molestia primò se incutè prodit, licèt à Cerebro perceptio proveniat. Porrò ambigi potest utrum *tota* materiæ Morbificæ pro singulis Patroxymis concitandis quantitas, quam universim in partium habitu disperi gi supponit, eodè gradu & tempore acescat, & z quan-

CAP. II.

*Conditiones Cause Februm Inter-
mittentium Continentis, ipsiusque
Sedes & Materia in Genere pro-
ponuntur.*

*Condi-
ones Cause
continentis
istarum Fe-
brium.*

QUandoquidem igitur nec *stadium* unde prorumpant Febres intermittentes ab his Magnis Viris assignatum, nec *materiam* quam eas producere volunt, agnoscam, par est ut eorum loco alia, quæ si (ea est mea tenuitas) non plenariè omnibus satisfaciant dubiis, saltem paucioribus obnoxia sint, in medium, quâ poterò, adducam. Quod antequàm aggredi-
ar, proponendæ sunt Conditiones aliquæ, quas ad alterutrum designandum necessarias duco.

*Prima
Conditio,
ut sit
Magna.*

Et *primò*, necesse videtur materiam producentem, si non mole, saltem virtute, *Magnam* fore; quippe quòd Morbus (quo nomine singulos Paroxysmos satis aptè insigniendos censuerim, eo quòd non rarò à perfectâ apyrexia, integræque sanitatis usurâ identidem adorian-
magno

magno haberi debeat, cum & symptomatum violentiâ, & quandoque ferali exitu paucis cedat; & proinde causam requirat quæ tali effectui proportionem gerat.

Secundò pariter requiri videtur ut sit *Secunda, Ut sit Universalis.*
Universalis, quò scil. uniformiter (quantum saltem patitur corporis nostri fabrica) tam in Sanguinem ubicunque scattentem, quàm univèrsum corpus agat. Sentimus enim non solum intima corporis, sed vel remotissimas, imò omnes, partes, quanquam non eodem instanti, brevi tamen inter singulas interjectâ intercapedine plerumque affici: quod verò intercedit, tum temporis inter symptomatum ex primo ingruentibus aliquorum invasionem, tum horum in variis subjectis irregularitatis, faciliè vel à liquorum corpus perluentium fortuitâ inequalitatæ, vel partium ab iis alluendaram dispositione, quarum hæc pro fabricæ ratione celerius, illæ tardius eos transmittere natæ sunt, vel ab ipsâ hinc pendente dispensatione (cum quæ angustissimis deportantur canalibus perceptionem nostram non statim excitent, imò seriùs, ocyùs, pro materiæ ad vasa deferentia proportionem motûsque gradu afficiant) deduci potest.

quandoquidem partes in quibus stabulari debet multum inter se caloris gradu discrepareprehenduntur, quarum proinde alia citius, alia longiori intervallo, resistanti huic in suis loculis materiae acorem imprimere natae sunt: Quod si ita fit, vix omnes ejus portiones una erumpere concipiantur. Adhuc, quaeri forsan poterit, qua ratione praecaveatur *ne citius* concitetur turgescencia quam usitate fit, imò *ne perennetur*; fermentescente usque & usque, quoties producit, cum alluente Sanguine materia isthac acescente: Quippe quamvis altiore aciditatis gradum tempore paroxysmi producendi acquisiverit, antè tamen aliquam habuit, utpote ad hunc sensum ascendens; atque Chymicis experimentis notum est, Sulphureos liquores (qualem esse Sanguinem, cum plurimis aliis Medicis, & ipse Cl. Author censet) Acidis, etiamsi in inferiori gradu constitutis, affusos cum iis turgescenciam aliquam subire: Propterea cum mineram hanc continuo in circuitu suo lambat Sanguis, necesse videtur ut continuo etiam turgescenciam subeat; Unde quoque & haec antè satietur & mitescat, quam ad gradum Paroxysmo inducendo, quem vult Hypothesis, requisitum assurgere possit; ut proinde in profundioribus

fundioribus latibulis, quàm quæ Sanguinis transcurfui adeò pateant, recondi & maturationem subire teneatur. Quin infuper forfan metus effe poterit, modò univerfim fic omnes nervuli (ex quibus univerfas folidas partes conftare intra conabor oftendere) apud extremitates fuas vellicarentur, ne *Tetanus* oriatur, cùm contractiones omnium pariformiter verfus cerebrum habendæ fint; undè, cùm nufquam relinquatur locus quo retorqueatur ab illo motus, par videtur ut corpus rigidum permaneat. Porro quandoquidem frequenter ufu veniat, ut rigor per horæ fpatium, vel ampliùs, perduret, videtur quòd materia vellicans talibus includatur conceptaculis, undè *difficulter* exitum quærere valet; at fi in habitu partium, juxtáque vaforum ora, tantummodò hæreat, probabile eft, partim contractionis quam invehit adminiculo, confestim ex recessulis fuis extrufam, partim perluentis Sanguinis impete, superinductæ hinc effervefcentiæ ope auctâ, mox eluendam fore.

CAP. II.

*Conditiones Causæ Februm Inter-
mittentium Continentis, ipsiusque
Sedes & Materia in Genere pro-
ponuntur.*

*Condi-
ones Causæ
continentis
istarum Fe-
brum.*

QUandoquidem igitur nec *stadium* unde prorumpant Febres inter-
mittentes ab his Magnis Viris assignatum,
nec *materiam* quam eas producere volunt,
agnoscam, par est ut eorum loco alia,
quæ si (ea est mea tenuitas) non plenariè
omnibus satisfaciant dubiis, saltem paucio-
ribus obnoxia sint, in medium, quâ pote-
ro, adducam. Quod antequàm aggredi-
ar, proponendæ sunt Conditiones aliquæ,
quas ad alterutrum designandum necessa-
rias duco.

*Prima
Conditio,
ut sit
Magna.*

Et *primò*, necesse videtur materiam
producentem, si non mole, saltem virtu-
te, *Magnam* fore; quippe quòd Morbus
(quo nomine singulos Paroxysmos satis
aptè insigniendos censuerim, eo quòd non
rarò à perfectâ apyrexia, integræque sa-
nitatis usurâ identidem adorianatur) pro
magno

magno haberi debeat, cùm & symptomatum violentiâ, & quandoque ferali exitu paucis cedat; & proinde causam requirat quæ tali effectui proportionem gerat.

Secundò pariter requiri videtur ut sit *Secunda, Universalis*, quò scil. uniformiter (quantum saltem patitur corporis nostri fabrica) tam in Sanguinem ubicunque sca-
tentem, quàm universum corpus agat. *Ut sit Universalis.*
Sentimus enim non solum intima corporis, sed vel remotissimas, imò omnes, partes, quanquam non eodem instanti, brevi tamen inter singulas interjectâ intercapedine plerumque affici: quod verò intercedit, tum temporis inter symptomatum ex primo ingruentibus aliquorum invasionem, tum horum in variis subjectis irregularitatis, facile vel à liquorum corpus perluentium fortuitâ inequalitatæ, vel partium ab iis alluendaram dispositione, quarum hæc pro fabricæ ratione celerius, illæ tardiùs eos transmittere natæ sunt, vel ab ipsâ hinc pendente dispensatione (cùm quæ angustissimis deportantur canalibus perceptionem nostram non statim excitent, imò seriùs, ocyùs, pro materiæ ad vasa deferentia proportionem motûsque gradu afficiant) deduci potest.

*Tertia, Ut
celeriter in
actum e-
rumpat ad
prima symp-
tomata
producen-
da.*

Tertiò, Postulat invadendi celeritas ut *fermè instantaneè* in actum ubivis erumpat, seque per totum corpus, influentiâ saltem, momento quasi diffundat isthæc materia. Imò quandoque observare licet, quòd vix ipsi epileptici, cunctis vitæ munis alioquin integerrimè fungentes, celerius Paroxysmis suis corripiantur & prosternantur, quàm quidam ex iis qui Febris Intermittentibus tentantur, de rigore universali se ictu quasi oculi percelente conquerentes: id quod mineram morbificam ubivis diffusam & congestam, non secus ac insigniter maturatam, me iudice, arguit.

*Quarta,
Ut sis
transactis
parata sit
ad secun-
daria.*

Quartò, Utcunque recondatur, & ubicunque discumbat, necesse est ut saltem transactis primis Symptomatis, satis *promptè ex loculis suis in Sanguinem*, ubi secundaria se exhibent, *exitum* inveniat: secus, si v. l. vitæ sint multum perplexæ, vel exclusionis loci non satis patuli, vix apta ratio vel frequentia Morbi in diversis, vel reciprocationis, saltem regularis, quæ plerunque habetur, in eodem ægrotante reddi potest.

*Quinta,
Ut ad novi
fontis
productionem
locus
& tempus
concedan-
tur.*

Quintò, Quandoquidem inter reciprocationes paroxysmorum notabile intercedit spatium, atque prælonga quandoque sentitur apyrexia, quasi cum prægresso Paroxysmo

Paroxysmo universa quæ corpus exercuerat diathesis morbida evanissêt; Requiritur, ut tempore apparentis quiescentiæ talem obtineat materia Febrifica, imposte-
rùm pullulatura, *secessum*, in quo & *sat spatii*, & *immunitati à molestis Sanguinis incurfibus* nanciscatur; unde & cumuletur, & maturetur in tale quod volumus Fermentum.

Sextò tandem requiritur, ut talis circa hæc proponatur Hypothesis, quæ *omnium Symptomatum* ordine suo producendorum *rationem* aptè reddat. Et quamvis mihi non id arrogem, ut perspicuè adeò hanc Spartam exornem, quò cunctis de *Meæ* certitudine persuasum sit, veniam tamen indulgendam confido hujusmodi molimini (quemadmodùm solet novas circa Cœlorum motus Hypotheses, quando priores minùs Phænomenis quadrant, excogitantibus) quandoquidem sicut omnibus veritatis investigationi inhiare incumbit, saltem laudabile est, sic nemini in rebus Philosophicis versanti vetitum est sua ad hanc rem collimantia sensa propalare.

Conditiones hæc quamvis aliquæ huic, aliæ aliis ex præfatis Hypothesibus forsan quadrent, *collectivè* tamen sumptas neutri competere censuerim; id quod respiciendo

*Sexta,
Ut sympto-
matis om-
nibus ordi-
ne solven-
dis quadret*

endo ad singulas, opinor, colligatur. Sic quod ad

Condi-
tione ha-
rum quar-
ta, quin-
ta, & sex-
ta non qua-
drant Hy-
pothesi Wil-
lisiana.

Primam : In *Sanguine*, liquorum quos corpus habet copiosissimo, imò & in turgescencias maximè prono, quin contineri forsan possit minera Morbifica, quæ tribus prioribus conditionibus satisfaciat, vix dubitari valet : At verò huic reliquas parum accommodatas esse hinc deduci potest, quòd nec primorum Symptomatum, rigoris, oscitationis, pandiculationis, &c. quorum scena ultra Sanguinis vias delitescit, ratio ab isthùc sità genuinè desumi posse videatur, nec quidem reciprocationis ; cùm vix assignari, puto, solida potest causa, cur turgescencia in Sanguine semel cœpta constanti tenore ad totalem deflagrationem procedere non debeat ; nec quidem verisimile mihi apparet (prout supra allegavi) deflagratà primà minera aliam tam brevi intervallo, atque inter vel longissimè protelatos paroxysmos habetur, reproduci posse. Pariter &

Nec se-
cunda, ter-
tia & sex-
ta Veterum
Hypothesi,

Secundò, *Veterum* allegato dogmati prima forsan, & quarta quadrent ; cùm & materiam in primis maturatam viis energiam magnam ad stupenda Symptomata, iis quæ in Febris Intermittentibus sentiuntur haud inferiora, concitanda possidere posse, sat tum ex vulgaribus crapulæ,

crapulæ, ut & quorundam noxiorum quæ alimentorum quæ medicaminum assumptorum (funestis quandoque) instantiis, tum etiam lumbricorum productione indeque enatis Symptomatis, constet. Porro nil vetare videtur quod minùs maturata hæc materia ^{possit}, quamvis primitus focum proprium afficiat, ubi tamen Sanguini affundi contigerit magnos in eo tumultus concitare queat. Verum sicut hæc, ubi Februm istarum causæ evaserint, ad Antecedentes solum, non continentem, de quâ sermo est, referendæ sunt; sic porro censeo satis ex modò dictis liquere reliquas conditiones allatas isti Hypothesi minimè competere posse.

Tentio, Idem de congruentiâ sive incongruitate conditionum dictarum ad ^{Ut nec} *Sylvianam* Hypothesin allegari potest; quæ cum præcedente magnam cognationem quoad nimis restricta mineræ Morbificæ situm & influentiam habet. *Sylvianæ.*

Quartò, *Jonesianæ* quidem plures convenire posse constat. At num materia ^{Nec tertia & sexta Jonesianæ.} Morbifica, si in corporis solummodo habitu extra vasorum oras stabuletur, adeò uniforwiter maturari valeat ut tota eodem ferè tempore in actum erumpat, modò innui dubitari posse: Quin an primis (saltem) Symptomatis perspicuè solvendis

dis satis quadret , quorum stadium , vel saltē carcer, à quo motus dispensationisque animalis origo habetur, iam longē à foco quem assignat doctissimus Author distet, mihi non satis constat.

*Propria
Sententia ;
Cerebrum ,
& Systema
Nervosum,
esse sedem,
& succum
Nervosum
deprava-
tum Mate-
riam Febr-
is Inter-
mittenti-
um.*

Ut ergo *propriam* asseram sententiam ;
Conjicio *Corticem Cerebri primariam*
esse *Fermenti*, quod comminiscor, *sedem*,
atque *Liquorem illic secernendum* seu
propriā culpā , seu vitiatā undecunque
partis secernentis texturā , impropor-
tionatum quodammodò functionibus ani-
malibus ritē & solito modo obeundis jam
factum, at satis ante ulteriorem matura-
tionem lenem , ipsam esse Morbi *mine-
ram* ; quæ dehinc in Meditullium atque
exindē in cunctas nervosi Systematis
propagines lentē deponitur; in quibus por-
rò absque molestiā congeritur , perindē
ac usitatē fit, prorsūmque urgetur ; do-
nec tractu temporis (celerius vel tardius
pro genio & gradu depravationis) ma-
turata in turgescētiā , qualem experi-
mur, erumpat. Et quidem sicut liquor
iste multis, iisque perquā nobilibus, in
œconomiā animali usibus debitē consti-
tutus inservit, sic ubi à debitā deflexerit
crasi hanc multūm interturbare posse pro-
prium est concipere.

Syste-

Systematis Nervosi nomine non ipsos solum Nervos, dum hanc denominationem solenniter sortiuntur, intelligo, verum insuper *universas* quæ corpus constituunt *Fibras*, sive Musculorum, sive Membranarum, aliàsve ubicunque repriendas, utpotè pro Nervorum solummodo propaginibus & productionibus habendas, atque ab his actuandas, ut motui, sensationi, aliisq; functionibus animalibus obeundis inserviant: quippe ab iis continuatæ nullam aliam, quantum mihi liquet, originationis suæ rationem obtinere valent; quin tubulatas esse, & sui, & partium quarum sunt, augmentum fidem facit. Nil enim aliud, juxta *Cel. Entij*, plurimque aliorum doctorum virorum sententiam, haberi potest *Meditullium Cerebri* quàm *Arboris Humanæ Radix* in *Cortice*, tanquam terrâ propriâ, plantata, latè verò per truncum, ramos, ramulòsque innumeros se dispergens; quæ quamvis origine suâ, arborum more, satis contracta & tenera sit, necesse tamen habet, & multùm in progressu ampliari, & in propagines multò compactiores excrecere, præ alimenti quod his suppeditat & copiâ & lentâ protrusione; quippe cujus medio & magis usque accumulatur, (cùm non subitò præ parietum

Systema Nervosum completitur omnes corporis fibras.

Meditullium Cerebri est Arboris humanæ Radix, Nervus & Fibra, Rami ramulique.

tum munimentis diffilari possit) appellens materia, & arctius usque pressurâ compingitur: Unde obiter, & senectutis ratio, & moriendi tandem necessitas, exactâ compactionis proportionem, elucet. Sed de hac re infra fusiùs.

*Existen-
tia Succ
nervi a-
fruitur.*

Quotidiè audio multos, eosque doctissimos viros, urgentes nondum *Succi Nervosi existentiam* sat plenam à patronis suis probationem nactam esse, eâ potissimum ratione, quòd in conspectum non prodeat. Quibus, salvo honore, reponere liceat æquum esse (prout olim petii) hos *Celeb. Entii, Glissonii, & Willisi* argumentis super hac materiâ responsionem aptare (saltem mihi, forsàn quòd molestis occupationibus detentus fuerim, talem nondum vidisse contigit) non verò, donec hoc præstiterint, indefinenti Hypotheseos criminationi usque immorari. Quid ego huic objectioni reponi posse censuerim [*Tract. De Secretione Anim.*] pridem exposui; nec muto sententiam, cum nil quod meis sensis merito adversetur haftenus conspexerim. Quin insuper cum tensitatis motricium fibrarum (ab omnibus concessæ) ad motum præstandum, ejû que nonnunquam non per momenta sed horas protrahendæ, ratio haberi non possit nisi tubulati fuerint nervi qui

qui illis materiam ad hoc negotium sup-
 peditent; liceat iterum suggerere quòd
 mihi arduum sit concipere quidnam hoc
 efficiat nisi quod, non solum *Liquoris*
 specie hosce ingrediatur tubulos, sed eti-
 am satis *crassæ* & lentè sit consistentiæ;
 cùm secus nimis citò diffilabile esset; eo-
 que magis, quoniam quò longiùs ab ori-
 gine procurrunt, tantò magis ampliari
 necesse est tam has quàm Arterias, quò
 & molem corpori dent, & materiam
 insuper huic actuando ministrent.

Perdoctis equidem quibusdam viris *An solus*
 placet, Nervos *non Succum sed Aerem* de-
 ferre, spiritusque animales ex hoc consta-
 re, isti potissimum nixis argumento, quòd
 ab expansivâ, qualis aeri competit, facul-
 tate procedant horum effectus. Verùm
 mihi (ignoscat eorum humanitas) vide-
 tur hunc, quamvis ad celeres & expansi-
 vos quos, in Musculis præsertim, expe-
 rimur motus mulùm conducere proba-
 bile sit; quâ de causâ neutiquam ejus
 miscellam cum succo nerveo negavero:
 Attamen nec unicè istum effectum pro-
 ducere, nec quidem in ullis corporis no-
 stri fibris seorsim consistere posse facile
 credidero. Admisceri sanè aerem tam
 omnibus liquoribus, quàm solidarum par-
 tium ubique compagi necesse censeo;
 cùm

*Aër in Ner-
 vis conti-
 neatur, spi-
 ritusque a-
 nimalis ex
 hoc com-
 stent?*

cum & unà cum omnibus alimentis non possit non deglutiri, & ubivis corpus nostrum satis porosum ambiens atque premens excludi nequeat; imò nulla forsan fermentatio absque hujus (vel ingeniti, vel forinsecus admisti) ope haberi potest. Veruntamen cum vel hujus opinionis patroni, opinor, concesserint maximam ejus partem quæ nervos subit, in illos solitâ alimentorum viâ deportari debere, vix rationi consonum videtur ejus particulas adeò sese ab omnibus Sanguinis, ad Cerebrum ruentis, partibus extricare posse, ut sinceræ eorum tubulos subingrediantur; cum & multum his irretientur & præ motu expansivo sui juris hinc factæ, facile cedentium nervulorum radículas, atque exinde parietes, usque adeò extendere natæ sint, ut præcaveri non possit quin unà subintrent plures ex mollioribus & plicatilibus illis, atque valde exilibus, quibuscum modò commercium habuerunt, Sanguinis etiam particulae. Quin notari poterit particulas Aëreas, præ figurâ, quam convolutæ induunt, capaciores requirere ad ingressum meatus, quàm quales multæ ex humidis, propriæque Sanguineis, exigunt; quandoquidem *Hæ*, præter ex guttatem, jam modò memoratam, facile, cum neutiquam rigidæ sint, sed

sed omnibus aliarum motibus promptè obsecundare natæ, extremitatibus suis se in secretorios in cortice ductus, quantumvis valdè arctos, atque exindè in adfitos nervorum Medullam Cerebri conflantium recipere valent; cum è contra *Illæ* curvaturis suis (quod necesse est comminisci, modò recepta de iis sententia vera sit; constare scil. ex oblongis, flexilibus, sed ambientium pressurâ convolutis, at restitutionem perpetim molientibus, particulis) ad aperturas hasce, & quidem parçè præ multarum aliarum diversi generis interpositione, appellentes subintrare nequeant, nisi valdè patulos offendant meatus. Hinc ut constet, impensè majorem humidarum ex Sanguine particularum copiam cum istis ingredi, imò iis vehiculi loco inservire, non solum flumen quo innatent præbentes, sed & com meatum promptiorem, vasculorum horum latera molli irrigatione laxando, parantes. Quas quò minùs liquoris Nomenclaturam meritò sortiantur non video quid vetet; cum & ex verè humidis particulis consistant, & aliæ alias contingere, liquorum aliorum more prorsumque urgere; per exilibus licèt fluentis conclusæ, necesse habeant.

At quandoquidem Nervosi Succi existentiam sic astruere susceperim, liceat

D

gra-

Succum
Nervosum
esse Succum
Nutritium.

gradum ulteriùs aliquantò provehere, atque antiquatum, imò à longè plurimis explosum dogma, *ὡς ἐν πλεονεξίᾳ* in scenam revocare; *Nutritionem* icil. *veram*, non formaliter solùm & directivè, sed vel materialiter à Succo Nerveo præstari; Nervósque, vel saltem eorum *propagines*, ipsa esse *Vasa*, quorum ministerio hoc opus peragitur. Quod quamvis satis paradoxum forsan primâ facie appareat, si tamen altiùs pensitando omni probabilitate non prorsus destitui deprehendatur. hujusce Succi existentiam valentiùs firmabit. Solummodò præfari lectores liceat, quòd tam proluxâ digressionem eos à proposito discursus contextu detineam.

CAP.

C A P. III.

*Nutritionem Nervorum ministerio
peragi, Succumque Nervæum esse
ipsam Nutricatâs Materiam, ad-
struitur.*

UT probabilitatem huic Sententiæ Univer-
sa corporis
stamina
Nervose
esse originis
adstruitur. (à Celeb. Glissonio magnis ratio-
num momentis stabilitæ) ulteriorem
aliquam dem, monendum imprimis est,
universa corporis stamina, *partes solidas*,
earumque fibras, ex *Nervorum propagini-
bus* conflare, prout modò asserui: de quo
si quis dubitaverit, monstret oportet un-
de aliàs trahant originem. Quippe cùm
ab omnibus agnitum sit vasorum, non
solum ad Motus & Sensationis munia
præstanda, sed etiam ad Nutritionem,
per universum corpus continuationem, &
promptum ex unis in alia com meatum
dari, eorum necessariò principium ali-
quod & originationis & dispensationis
assignandum est; quod forsan hinc facilè,
aliundè verò difficulter deduci poterit.
Et sanè hujusmodi istorum fabricæ astru-

endæ & naturæ & artis mechanismus ubivis observandus apertè suffragatur.

De *Corde* quidem forsan lis esse potest ; an scil. ab hoc deveniant. Et sane nulli alii fonti nisi vel *Cerebro* vel *Cordi* suam debere originem quisquam opinor censuerit. (Quod enim de *Hepate* olim, circa venarum ab eo ortum, commentati sunt veteres jamdudum evanuit) cum obvium sit nullam præterea partem æquè universalem ac istæ in corpus influentiam (quæ quidem vasorum ministerio peragitur) obtinere.

Non à
Corde pro-
fluye.

Verùm *Cordi* (Sanguinis quidem Antliæ, non autem Officinæ) vix quisquam hoc tribuerit, qui perpenderit ipsum nil aliud quàm *Musculum* esse, quos omnes ex Nervosis staminibus oriri nemo negaverit. Et quamvis hoc primum vivens olim dicebatur, quòd motu puncti salientis primum in conspectum veniret ; isthæc tamen Phasis in conceptus primordiis non motrici alicui insitæ virtuti, à peculiari fabricâ (quæ jam nulla esse potuit, vixdum jactis corporis rudimentis) pendenti debetur, sed nixui expansivo spirituosus illius liquoris seminalis, qui viscidam formandi Fœtus rarefacit & extendit materiam, reciprocationesque quas cernimus, hoc nomine quod repressus sit, subire

subire facit : adeò ut tunc temporis purè passivum sit, quod Cor postea audit ; donec Cerebro fabricato (cujus tamen delineationem in Ovulo, perinde ac in plantarum seminibus cernitur, etiam ante ejus impregnationem, haberi curiosiores quidam Anatomici statuunt) Nervorumque inde prognatorum famulatio ad hanc, non minùs quàm cæteras omnes partes, actuantem nobilioris generis materiam (Animæ, hîc tanquam in folio sitæ, directione) porrigente, quam vi non suâ inchoaverat, novâ hâc & mirabili naturæ arte motum aliunde ineat, atque impo-sterum perenni tenore conservet: Quippe necesse est ut fatiscat tandem Succus primordialis, hic primùm visibiliter emicantis, energia, præ crassiorum indidem sese ingerentium particularum miscela ; quin mole Cor auctum, & quadantenus induratum, externæ mechanices subsidium pro motu suo ulteriori exposcet. Hunc verò Cordis motum non sibi ipsi, sed Cerebro, deberi ulteriùs colligi potest, tum ab hujus affectibus, sive ab affluxu Sanguinis nimio, sive depravati appulsu concitatis, prout in Febribus ipsam afficientibus, & lenta deliria motûsve convulsivos & contracturas tendinum inducentibus, quandoque usû venit, quibus in

Argumentum ab irregularitate pulsus in Febribus Cerebrum afficientibus.

casibus pulsus, exactos secus rhythmos fervans, valde irregulariter sepe numero se habere solet, materiæ scil. Morbificæ parte in Nervos Cordi insertos depositâ ; tum etiam ab externis accidentibus Cere-

Historia. bro labem affigentibus. Ipse quidem aliquando observasse memini, quod ubi præ ictu violento calvariæ impacto concussio magna (non tamen, prout fors tulit, lethalis) Cerebro inducta fuerit, pulsus, licet non prorsus sisteretur, longis tamen adeò intervallis reciprocationes suas obierit, ut trium vel quatuor pulsationum, inter singulas in statu sano numerandarum, intercapedo intervenerit ; influentiâ solitâ Cordi à Cerebro læso sic, proculdubio, denegatâ. Non equidem rationi absolum videtur mensuram augmenti nostri, per aliquot lustra ad plenam usque staturam à Corde determinari: Quippe ab hujus capacitate & robore pendet, quod & Sanguis tantò longius in rectâ lineâ propellatur antequam retorqueatur, & propterea arteriæ formationem suam, qualem cernimus, fortiantur, quæ secundum vim motus Sanguini apud Cor impressi, & magis usque (dum fluidior, vel saltem magis cedens, perstat corporis materia) divaricantur, & tandem desinunt in capillaria tenuissima, quorum proportio

*Mensuram
quidem
augmenti
nostri à
Cordis, quâ
Musculi, ro-
bore deter-
minari,*

proportio (quam exactissimè ubique servat in operibus suis Natura) nec ulteriorem tolerat extensionem, nec quicquam eorum extremitatibus addi permittit, utpote ad ultimam deductis exilitatem. Verum hoc non materiæ genio (circa quam habetur quæstio) sed mechanismo debetur: ipsūque Cor, quamvis formationem suam spirituosæ in Cicatricula hospitanti materiæ debeat, atque sic actua-lem Organizationem ante reliquas partes forsan induat, (licet probabile sit, ut modò innui, omnium Sciographiam in seminali, quæcunque illa sit, massâ in ipsis conceptus primordiis unâ emergere) postliminiò tamen rigidius evadens motum suum ab eadem per Nervos deportandâ necesse habet mutuari. Proinde quamvis non negavero arteriarum, quâ vasorum sanguiferorum, propagationem à à Corde immediatè haberi, non tamen Fibrarum tam has quàm reliquum Corpus constituentium, cum vel illæ ipsæ arteriæ, non fecus ac cæteræ omnes partes sine altiori quàm à Corde influentiâ mox col- labascant; non quidem vel istarum quæ ipsum Cor, ubi Musculi texturam induerit, constituunt, cum conceptu arduum sit Cor ipsum à Sanguine intra ventri- culos contento, vel crescere vel nutriri posse;

*Ne ipsum
verò à suo
Sanguine
nutriri.*

posse ; imò tandem nè venarum quidem, licèt in Corde terminentur : utpote quæ solummodò à crassiori refluui primigenii liquoris parte ex massâ viscidâ seminali concinnari videntur.

*cuncta-
rum parti-
um Vis in-
fluentialis
ad omnia
munia à
Cerebro.*

Inferendum ergò arbitror *Nervis in Cerebro radicatis* adscribendam esse *universorum corporis staminum*, quanquàm non veram forsàn *originationem*, quæ in ipsâ primâ formatione quærenda est, *vim tamen influentialem, in Corpore formato*, quâ non solum moventur & sentiunt, quæ harum functionum capacia sunt, sed vel existant singula, hoc est, conservantur & nutriuntur; nec aliunde quorumcunq; sive liquorem, sive cujusvis prætereà denominationis, fluidorum in ejusmodi corpore principium motus deducendum esse. Quod quidem quamvis, quantum ad motum animale & sensationem attinet, nemo forsàn negaverit, de Nutricatus tamen supplementis vix statim concedetur; utpote quoniam altè insedit notio Sanguinem, tantâ quam cernimus copiâ scatentem, adque universas corporis regiones indefinenter distributum, inque suo gremio Nutritionis materiam (quod agnoscendum quidem de remotâ) continentem, hanc ubivis pro partium indigentis immediate deponere. Verùm ut alia quæ huic sententiæ contraveniant,

veniant, ex *Celeb. Entia* petenda, mittam;
 hinc forsan litem hanc dirimendam esse
 censeo, quòd *Nulla per extrapositionem* Nulla per
extrapositionem Nutritio.
 vera solidarum partium *Nutritio* (juxta
 ejusdem Cl. Viri effatum, summâ ratione
 nixum) concipienda sit. Si autem va-
 forum Sanguiferorum ministerio hujus
 materia immediatè suggeratur nequa-
 quam, ut videtur, in intimum Fibrarum
 (ex quibus unicè conflatur corpus) habi-
 tum deponi potest, quandoquidem has
 illa vasa neutiquam subintrare valent, ut-
 pote earum plurimis multis parasangis
 crassiora; quin ipsa ex fibris, pariter
 nutriendis, conflata sint: imò potius ap-
 positioni obesse debet Sanguinis impetu
 ruentis alluvies, quoniam indè nec de-
 lectus pro singularum partium indigen-
 tiis, nec assimilandarum substantiarum
 mora haberi posse videtur.

Ut verò sententiam meam plenius ex-
 ponam, probabilitatèque aliquam pro- Apparatus
ad proban-
dam Tūsin.
 blemati adstruam, expendendum ve-
 nit,

1°, Quid sit *Nutritio*.

2do, Quænam sint ejus *Requisita*.

3^{tio}, Quæ ei *obstint*.

Quibus pro modulo meo explicatis par
 est ut investigare satagam

4to, An *Sanguini*, vel potius

5to, An

5to, An *Systemati nervoso*, succòque *nervæ* ista accommodanda sint.

6to, *Modum*, quo rem hanc transigi concipiam tradam.

Primò;
Quid sit
Nutritio.

Primò; *Nutritionis* voce intelligendam censeo electivam appositionem materiæ alicujus in corporis viventis substantiam, sive ad deperditæ instaurationem, sive in augmentum à naturâ præstitutum: Utramque enim actionem sub eadem classe comprehendi censeo. Quamvis enim Physiologi inter facultates *Nutricem* & *Autricem* distinguere soleant, atque illam conservationi, hanc determinatæ individui extensioni præficient, illorum tamen veniâ censuerim verbotenus solummodò discrepare, cum reipsâ consentiant. Si enim quid resarciendum, sive insuper supplendum in corporis augmentum sit, eadem omnino ratione res transigenda videtur. Quippe nil aliud in utroque opere habetur, nisi particularum in partis sive augendæ sive resarciendæ porulos quæ iis congruæ sint impactio, ex eadem materiæ alibilis massâ, iisdem in utrâque instantiâ vasis deportatâ: quæ quidem particulæ cùm tali motu appellant, qui vel illis libertatem à reliquis minùs congruis secedendi sive permittat sive imprimat (uti censere debent, qui *Nutritionem*

Differen-
tia inter
Nutritio-
nem &
Augmenta-
tionem acci-
dentalis
tantum.

tionem à Sanguine, perque vasa sanguifera, immediatè deducunt) vel simpliciter apponendas adducat, hoc tantum præstant, quod in istos deflectant porulos, in quos (cùm propter angustias, quas prorsum eundo offendunt, elabi statim nequeant) insequentium protrusione usque adèdè compingantur, ut sic præ similitudine & congruitate in ipsam partis substantiam transeant. Atque in hoc solummodò discrimen situm esse censeo; quòd in *Augmentatione* particulæ appellentes materiam partium magis extensilem offendant, porulosque in superficie contractiores; quo fit ut, dum sese incuneare satagant, aliquatenus extendant quam subeunt cavitatem, viamque sic aliis irruituris faciant: cùm in *merâ Nutritione*, sic dictâ, partes nutriendæ, haud amplius appellentium energię extensivæ, præ aliquali rigiditate, obsecundent, verùm has solummodò retineant, utpote mole & figurâ congruas (in quò assimilationis ratio consistit) donec præ aliorum à tergo insequentium protrusione etiam hæ foras extrudantur, istis locum cessuræ. Utcunque tamen de discrimine inter duas hæc actiones statuatur, *Nutritionem* (ut summatim dicam) nil aliud nisi particularum, mole & figurâ congruarum, in
porulos

porulos partis novarum subsidio indigentis impactionem censeo.

Ut verò rem plenius explicem, sequitur ut,

*Secundo,
Nutritionis
Requisita.*

Secundò, *Requisita* ad hoc opus paulisper recenseam, & expendam.

Sub hunc censum Cadunt,

1°, *Cavitatis implendæ Consideratio.*

2do, *Aptitudo materiæ appellentiæ, ut cavitatem hanc subingrediatur.*

3^{io}, *Conformatio partu nutriendæ, ut impulsam sistat materiam.*

4to, *Vasorum advehentium debita ad materiam advehendam proportio.*

5to, *Talis in apponendâ materiâ motus gradus qui appositioni faveat.*

6to, *Mechanica apponendæ materiæ directio.*

*Primum,
Ut cavitates ita constituantur, ut debitè suscipiant, & transmittant alimentum congruum, & effeto exituro faveant.*

Primum quod spectat; Clarius est quàm ut probatione indigeat, viventium corpora valdè rara esse, h. e. *innumeras ubique cavernulas* inter solidam eorum substantiam interjacere, Succu nutritii supplementis admittendis natas: Quin insuper meatibus non solum per totum intus habitum invicem communicantibus, verùm etiam extrorsum hiantibus, referta esse constat: Quippe præter id quod indiès ex transpiratione experimur, ratio suadet porulos hosce ad ipsam partis cuiusque

jusque superficiem pertingere, quoniam absque hoc congestio nimis ad vitæ munia magna ab appellentibus liquoribus citò eveniret. Horum porro sepimenta sat extensilia sunt; id quod ex ipsâ multorum mollitie, reliquorum (primis saltem quatuor vel quinque ætatis lustris) augmento constat. Unde cum continuus adsit in omnes partes à Sanguine, Cordis ministerio, porro & à pluribus indè emergentibus liquoribus (mitior licet, tamen aliqualis) impulsus, necesse est materiam cavernulis hisce priùs inclusam identidem emigrare; unde & locus subsecuturæ relinquitur, & supplendarum particularum necessitas emergit.

Secundo, Ad hoc munus requiritur ut *apta & congrua* apportetur *materia*; cum non omnes indiscriminatim particulæ omnibus partibus resarciendis conveniant. Aptitudo hæc, quamvis plura forsan requirat, in duobus tamen potissimum consistit, *mollitie* scil. & *exiguitate* particularum appositioni dicatarum. *Mol-*
lities ni summa adsit haud concipi potest has ad omnes partium, imò valde sensibilibium, recessus sese tam placidè quàm cernimus accommodare posse. *Exiguitatem* insuper valdè notabilem requiri palam est, quoniam secus admissioni in porulos,

*Secundum,
 Ut apta sit
 materia ap-
 portanda,
 id quod in
 mollitie &
 exiguitate
 particula-
 rum potissi-
 mum con-
 sistit.*

porulos, quos ineffabili & numero & exilitate corpus habere certum est, nequaquam habiles esse possunt: Et quorsum naturæ de tot alimentorum comminutionibus cura, quorsum tot artis circa eorum Fermentationem & Coctionem subsidia nisi ut exquisita iis comminutio inducatur? Et quidem solenni observatione stat nullam habere nutritionem à rebus compactis quæ comminutionem pati non possunt, vel etiam à multis ex iis quæ alimentorum Nomenclaturam secus obtinent, modò crudis deglutitis, quæ pariter comminutioni hinc multum obstant. Quippe sicut multò infra sensum cadunt prima corporis nostri fundamenta, sic porrò & hujus augmenta, & redintegrandi ratio, ad quæ idcirco concurrentes particulæ valde notabilem tenuitatem postulant, non minùs quàm molliorem.

*Tertium,
Ut partes
nutriendæ
non nimis
promptè
suam di-
mittant
materiam.*

Tertiò, Porrò necessum est ut ita formentur partes nutriendæ, ut non statim præterlabi materiam appellentem permittant, verum ei aliquam moram nectant. Quæ quidem conformatio quamvis forsan, respectu vasorum afferentium, alicubi in pororum circa extremitates constrictione consistat (Quam præstat tum ipsa fibrarum, in corporis superficie saltem

saltem implicatio, quo sic firmitas ei concilietur; tum cuticulæ superinductio; tum atmospheræ pressura, quæ partes omnes, præsertim ei propius expositas, multum compingit) potissimum tamen in aliquali receptaculorum in parte refarciendâ ampliatiōe fundatur, cujus gratiâ magis liberum in iis offendens materia spatium legniùs agitur, nec adeò libere statim elabi valet. Et hoc necesse fermè habet evenire ubivìs in partium nutriendarum habitu, quoniam quamvis, ubi multa concurrerint ad partem aliquam constandam stamina, robur eo nomine induant, si tamen singula seorsim contemplerur, adque infimam texturæ rationem attendamus (in quâ necesse est ut eorum Nutritionem statuamus) omnia valdè tenera & cedentia concludere debemus; in quibus proindè cavernularum proportionem propter affluxum materiæ alibilis ampliandam fore pronum est concipere; motu nempe liquoris hic fatiscere incipiente, utpote magis repressi quantò propius ad superficiem partis accesserit, ubi strictiora esse vasa modò ianui.

Quartò, Necesse videtur ut quæ materiā nutritioni idoneam apportant, ejus solummodò sint *amplitudinis* vasa, ut materiæ

*Quartum,
Ut propor-
tio adsit
inter mate-
riam nutri-
tioni desti-
natam &
vasa adve-
hentia.*

materiae advehendae *proportionem* gerant, ea de causa ut absque molestia partibus isthaec apponatur, nec ulteriorem hic requirat secretionem, cum omnia quoad hanc actionem placidissime transigenda sint. Quippe cum nutritio sit ultima quae ad corpus spectat actio, sicut palam, mihi, est nullas amplius secretiones ad hanc rem immediate requiri, utpote ad quam omnes in antecessum destinatae fuerunt; sic pariter constare videtur materiam ad eam designatam tali solummodo mensurâ dispensari debere, quae ei exacte quadret. Proinde cum haec sapientis naturae designatione in minimis, ut dixi, corporis moleculis habeatur, necesse videtur ut perexilia sint quae materiam nutritiam apportent vascula, ne praefusione particularum pessundet destinata. Et quorsum tot ubique secretiones, nisi ut tandem tam pura & exacte defaecata pareretur materia, quae muniis animalibus inserviat; quod ubi obtigerit, nemo certe ei ulteriorem separationem adscripserit cum jamjam ad praestitutae depurationis metam pervenerit? Cum verò inter haec munia nemo est quin Nutritionem numeret, atque ad hoc opus vasa apportantia requirantur, rationi consonum videtur ultimam hanc appositionis materiam in talia

talìa tandem deponendam esse vascula, quæ eam absque ulterioribus, vel morâ, vel separationibus ad partem, cui destinatur, immediatè convehant.

Quintò, Omnino necesse videtur ut *Quintum, Ut motus gradus in appellente materiâ sit lentus.*
Motus materiæ apponendæ talis sit, undè aptè se hæc in partium, ejus supplementis indigentium, porulos insinuet; hoc est, ut particulæ apponendæ sic sese cavernulis quas offendunt, juxta positionem maxime congruam, applicent, undè nec ipsæ facile dimoveri periclitentur, nec similibus aliarum appulsui, nè subtiliorum (qui Spirituum nomine veniunt) transcursum efficiant: Hic ergò motus lenis placidusque sit oportet; ejus medio istæ, cum fluidæ, & versatiles sint, positionem tantisper, sed amicè varient, donec, quam volumus, tandem nanciscantur.

Sextò tandem, par est ut *Mechanicæ directionis* ratio habeatur, quò particulæ *Sextum, Ut juxta mechanicas legis ad partes nutriendas dirigatur.*
 alibiles debitè & facilitè ad destinata loca traducantur. Quæ quidem exigit ut sit tam rectis, quam arcuatis & compactis ductibus coerceatur apponenda materia, donec ad appositionis locum pertigerit, externæ autem applicationi neutiquam favet. Quippe cum nil nisi Machina sit Corpus nostrum, cunctas in eâ actiones ad Mechanicas leges exigi necesse est.

Hæ autem postulare videntur ut quicquid apponendum deportatur per vasa appropriata intus pellatur, non extrorsum compingatur. Notum est stirpes atque arbores Fibrarum, quæ horum sunt vasa, directione ab intra crescere, atque involucra eorum hinc extendi, pro ratione materię intus delatæ; unde indicia tam nutritionis quàm augmenti eorum desumimus. Et sicut hoc in integris cernitur, sic porro idem in singulis partibus intus conclusis pari modo præstari uniformitas & simplicitas naturæ legum suadet. Quidni & hoc in animalibus locum potius habere debet, quorum liquores (saltem aliqui, imò longè plurimi) motu multum citatiori feruntur: Unde vice appositionis confusio potius induceretur, nisi apponendarum particularum directioni cautè à naturâ prospiceretur; quod unicè, quantum mihi videtur, sepimentorum rectè ducentium, imò valdè arctorum, admotione præstari potest; unde & tutò & placidè ad partem ipsam nutriendam destinata manuducatur materia? Quippe cum isti liquores multò quàm qui nutriendis plantis dicantur magis exaltati sint, magisque heterogenei, universim sese, modò sibi permittantur, diffundere in proclivi habeant, utpote
non

non proprio & intestino solum nixu, sed vi agitationis adventitiæ pulsi; proinde necesse est ut, tam sat arctis vasorum cancellis ad appositionis munus peragerendum coerceantur, quàm iisdem, quantum fieri potest, rectissimis ad locos refarciendos deducantur. Et quidem nullam aliam corporis animati, quod ad operationes ejus attinet (exceptis quæ ad animam ipsam immediatè spectant) Ideam mihi efformare possum, quàm *Machine hydraulicae*, quæ tabulorum affabrè dispositorum ductu omnia quæ sui sunt muneris, & quandoque, artificii ignaris, stupenda proferre; ista verò tantò exactius & facilius, quantò minùs à rectâ positione hi deflectunt.

Ab istorum requisitorum consideratione inferre licet, *Nutritionem* veram Hinc inferretur Nutritionem lentis gradibus peragendam fieri; quin materiam semel appositam, nisi à violentâ Causâ, non admodum citò diffilari. Et hoc quidem communis experientia comprobat: Quippe multos cernere est parcissimè vel comedentes vel bibentes, qui tamen corporis habitu satis carnosò nihilominùs præditi sunt; quorum insuper nonnullis (meâ observatione) & alvus valdè lubrica est, & aliæ evacuationes pro more aliis solito dietim procedunt: imò cuivis in

propatulo est, multos ægrotantes prostratâ appetentiâ laborantes, cibûmque averſantes, nihilominus per ſat longum tempus à Contabefcentiâ liberos perſiſtere. Et quamvis hoc omnibus non contingat, nullum tamen indè in contrarium deduci poſſe argumentum cenſeo; quoniam quod in gradu inferiori aliquibus rectè valentibus competit, pro ſtatâ Naturæ regulâ hæc in parte tenendum mihi videtur, quippe quæ lentis motibus opera ſua, minimarum particularum medio peragenda, molitur, ut ſic proportio inter motum & materiam ſervetur. Verùm quòd multi demptis copioſi alimenti Supplementis citò carnibus, non ſecus ac viribus, deficiant, hoc aliis cauſis, patulis ſcil. meatibus, atque Succis acrioribus, debent; unde fit ut neceſſe ſit alimenta & frequentius & copioſius ſubmiſtrentur, quæ & hos retundant, & illis proportionem gerant.

Ut verò res hæc aliquantò plenius elucidetur, par eſt ut Nutritionis impedimenta paululùm enumerem, ſaltem recol- ligam. Idcirco

*Tertiò,
Nutritionis
Impedi-
menta.*

*Primum,
Cavitas
nimis patu-
la.*

Tertiò, Conſtat Nutritioni obefſe,
Primò, *Cavitatem* partis Nutriendæ
nimis ampliata. Quippe ſi nimis patula
ſit, nequaquam ſatis coerceri poſſunt
par-

particulæ appellentes, ut sese ad parietes compingant ; quin plures, ut modò monui, unà fluitantes (forſan & nimis invicem heterogeneæ, quales ubi ſat ſpatii datur facilè confluere poſſunt) alternatim ſe in motus, ultra proportionem appoſitionis vegetos, concitare geſſient, adeoque & præproperè erumpere, & tonum partis, motibus hiſce extendendo, lædere neceſſe habebunt.

Secundò, *Nimiam ſive craſſitiem ſive heterogeneitatem* particularum apponendum. *Secundum, Nimia craſſities, vel heterogeneitas mat:rie.* Niſi enim ſatis comminuantur, neutiquam prioribus comminutionem debitam paſſis ſeſe applicare & aſſimilare valent. Porro in propatulo eſt uniformitatem, quanquàm forſan non exquisitam, ſaltem proportionalem, inter ſingulas ſimilaris cujuſque partis (nec enim ad alias, niſi quàm tales, ſpectat Nutritio) particulas haberi, quæ à continentium invicem ſimilitudine unicè peti poteſt ; eò quòd valde difformes ſe in exhausta ſpatiola, quæ determinatâ amplitudine & figurâ donantur, nequaquam ingere, ſaltem debitè iis applicare poſſunt.

Tertiò, *Poros in extremis præter modum hincos* ; *Tertium, Pororum in extremis nimia dilatatio.* Quod ſi contigerit, appoſitio minimè haberi poteſt ; verùm tum præ continuo, quem ſubeunt liquores in

omnibus vasis, impulsu, tum rarefactione, quam indigena efficit calor, necesse erit designatam alimoniam foras se proripere. Atque ab hac pororum patentiori, quam par est, hiatu, multos ad macilentiam disponi æquum est concipere: atque observari poterit, istis qui balneationi se assuescunt multum de carnoso habitu brevi decedere.

*Quartum,
Amplitudo
nimia va-
sorum ad-
ferentium.*

Quartò, *Amplitudinem nimiam* vasorum versus partes Nutriendas adferentium, quæ si vel heterogeneam, vel etiam æquo copiosiore, apportent materiam, appositionem pessundant, hinc obstruendo, illinc adductam massam ultra naturæ dimensum agitando.

*Quintum,
Motus ma-
teris Nu-
tritivæ ni-
mis celer.*

Quintò, *Motum* materiæ apponendæ nimis concitatum. Quippe hoc contingente, nec secessio debita, si ex heterogeneâ massâ secretio immediatè ad actum Nutritionis instituenda sit, haberi potest; nec, si selecta tantummodò materia per propria vasa deportetur, hujus particulæ vel debitum singulæ situm obtinere, vel inter se commodè coire, valent; verum confusi adeò linquentur meatuli, ut inde interrumpatur identidem Spirituum com-
meatus (forsan enim tales à Succo ipso Nerveo distinctos, licèt non seorsim motos, utpote adeò comminutos & exalta-
tos,

tos, ut sat habiles sint sese quâ data via explicare, non incongruum erit concipere) ex quo perturbari necesse habet, nedum Nutritio, sed vel universi corporis œconomia.

Sextò, Talem *A-mechanicam vasorum structuram*, undè incuneatio suprà allegata impediatur: Quandoquidem enim impulsus, quo hoc peragitur, supernè per vasorum rectitudinem (licet non exquisitam, talem saltem qualem permittunt partium invicem accumbentium respectus) instituendus est, sequitur eum qui positioni huic adversatur parum appositioni favere. Quippe notum est angulorum rationem motus quoscunque multùm determinare, cùm omnis in rectâ lineâ naturaliter peragatur; adeò ut si distorqueantur corpora mota, tantò magis remittit eorum energia quantò ab hâc deflectant. Cùmque hoc vasorum manuductione in corporibus nostris peragatur, necesse idcirco est ut ista sic disponantur, ut ad regularem, quem memoravimus, liquoribus contentis motum communicandum conspirent; quod quidem positionem à rectâ quàm minimum licet, deflectentem exigit. Atque hoc eo magis adstrui necesse habet, si concipiamus hoc non solum contra ruituri liquoris impe-

*Sextum,
Perplexum
& à rectâ
nimium
recedens
vasorum
adventi-
am positum.*

tum, sed vel motum, (undecunque derivandum) Systalticum ipsorum vasorum peragi debere.

Recensitis ita Nutritionis Ratione formali, Requisitis, & Impedimentis, par est ut (quod

*Quarto,
An Sanguis
Nutriat?*

Quarto loco propositum erat) dispi-
ciam an *Sanguineæ* massæ, quâ tali com-
petat hoc Nutriendi corporis pensum.

*Concessio.
Sanguinem
materiâ
Nutritiâ
secum por-
tari.*

Pro Sanguineâ quidem Nutritione mi-
litat quod in confesso sit Sanguinem, quo-
cunque modo Nutritionem peragi statu-
amus, particulas omnigenas nutritias sup-
peditare debere, quas proindè in gremio
suo continere & circumferre necesse ha-
bet. Quo dato, non absolum forsan ra-
tioni videatur, congruas ex harum, per
universum corpus indefinentur circumla-
tarum, numero tam ad partes quaslibet
ipsarum Supplementis indigentes pertin-
gere, tum in recessus vacuos motu pro-
gressivo indidem delatas sese ingerere,
ex quibus cum præ oppositis angustiis
elabi nequeant, quid verat quò minùs
in veram partium substantiam, aliarum
pulsibus adactæ, transire possint?

*Non ve-
rò hinc
evinci im-
mediatam
suppedita-
re.*

At vero *Nutritionis* opus rem majoris
esse molis, quàm cui plenè elucidandæ
tam crassa & perfunctoria sufficiat expli-
catio, quin Sanguini in vasis suis circum-
cursitanti

curstanti simpliciter haud facile competere posse, evinci forsitan poterit, si negotium juxta ejus Requisita suprâ allegata aliquantulum pensitemus. Quoniam verò ad nodum hunc solvendum opportunum videatur Sanguinis Anatomiam in medium adducere, quandoquidem sine debitâ constituentium ejus partium cognitione de effectibus haud detur definire, idcirco aliqua circa hanc rem præfanda veniunt. Cum verò argumenti hujus *κατάληξις* præsecutio, plura includere debet alienæ indaginis, sufficiat ad præsens negotium annotasse,

Considerationes circa Sanguinem.

1°, Massam ejus *multiformem* esse, atque particulis omnigenis constari, tam crassioribus, quàm minutissimis; id quod necesse habet evenire, quoniam præter particulas debitè comminutas, omnes partium & vasorum porulos (quod fatendum est) tum exiguitatis tum figurarum ratione, subingredi hinc aptas, conflatur insuper partim ex novitio Chylo, sat, omnium consensu, crasso liquore; partim ex effœtâ post deflagrationem materiâ, cujus multæ minutiae aptitudinem ad motum amittentes sat strictam combinationem inire, grumósque indè crassiusculos constituere natæ sunt.

Prima, Massam ejus multiformem esse.

Secundo,
Multas
continere
particulas
acres.

2do, Harum perplures, communi consensu, multum acres esse: Nec sanè aliter fieri potest, ubi tot varii generis alimenta ingerimus, tot Fermentationibus hæc agitantur; unde aliquas eorum particulas asperiores, nec subigi statim aptas, è reliquarum amplexibus extricari necesse est, alias, satis alioquin lenes, coalitionibus tamen novis in massulas firmiores, atque figurarum hinc mutatione tenerioribus parum congruas, facessere probabile est.

Tercio,
Valde confusas esse
ejus particulas.

3^{io}, Particulas hujus massæ, ob motum quem indidem subit Fermentativum, valde confusas esse; utpote quoniam quotidiana Chyli Supplementa Fermentationem ei inducentia omnes susque deque nequeunt non agitare; adeò ut ars naturæ mirabilis admodum in singulis ad debita munia extricandis merità elucescat.

Quarto,
Multas habere satis
viscosas.

4to, Universam in genere satis *Viscosam* esse; unde aliæ alias particule nullo negotioprehendere, atque hinc secretionibus, saltem instantaneis, obicem ponere deberent; ni,

Quinto,
Motu lationis valde
citato ferri.

4to, *Motu lationis* sat *concitato* perpetuò cicerentur; præ cuius insuper impete nequaquam probabile est congruarum singulis manibus secessionem, nisi in vasis peculiari artificio concinnatis, obtineri posse. Qui motus quamvis circa arteriarum

arum extremitates remissior sit quam propius à Corde, sat tamen vel hinc loci citatus videtur ad eludendam quamlibet electivam secretionem, quæ à merâ percolatione pendere concipi potest, nisi (prout monui) affabrè, & peculiari modo, ad hoc constructa sit pars, prout in secretionibus perfectivis, Intestinali scil. ad Chylum, & Cerebrali, ad Nervorum contenta par est supponere: Interea ut quadret ad combinationes nimis strictas inter singulas arcendas.

Quibus perpensis (ut ad propositam disquisitionem respiciamus)

Primo vix rationi consonum videtur cavitatulas ubique in habitu, vel minutissimarum, ferè, partium, quæ inter se impendio sunt diffformes, ex tali quam innuimus massâ materiam in absumptæ

*Negatur
Nutritio
immediatè
per Sanguinem, quia
non respondet Requiritis.*

Primo.

instaurationem perpetim seligere posse. Quippe cum regularis Nutriendi modus placidus sit (id quod hinc evincendum est, quod Nutritionis forma in particularum appositarum juxta priores quiete consistat, ad quam sensim & in singula momenta lentius usque progressus habetur) quid tale à præfatâ diffformitate particularum, motibus & intestinis & protrusivis concitarum, sperari potest, dum idoneæ hinc nec faciliè segregari, nec com-

modè

modè se in cavernulas dictas insinuare possunt, quarum quidem multæ & parietes rigidiusculos habent, & penitiùs forsitan reconditæ sunt, quàm ut promptus in eas commeatus ex Sanguineo rivo concedatur ?

Secundo.

Secundum ex allatis requisitum non multùm hic moror; cùm minimè dubium sit complures in Sanguineâ massâ delitescere particulas sat molles, minutas, & huic operi aptas; quibus si in meatulos dictos concedatur ingressus, palam est eas, moram hinc nactas, facillè quidem apponi posse: Verùm (ut taceam multas insuper in Sanguineâ massâ, ut modò indigitavi, delitescere particulas valdè asperas, quæ molliorum illarum efficaciam pessundent) hoc opus, hic labor est; quandoquidem primam hanc admissionem adeò difficulter ex Sanguineo rivo immediatè habendam supponam; Unde nullius momenti erit ad evincendum hinc Sanguinem, quâ talem, aptitudinem possidere ad immediatè Nutriendum, quam illi neutiquam simpliciter negabimus: verùm difficultas in particularum Nutritiarum, ex multiformi, & raptim agitâ, massâ, extricatione consistit, quæ vix ad tam elegans permansturumque opus, ut est corporis animati, præsertim humani, com.

compages, instantanea concipi debet, ast accuratum lentumque requirere videtur artificium.

Tertio. Tertium requisitum eodem ferè, quantum ad Sanguinem attinet, fundamento nititur: Quippe si materia nutritia non nisi admodum difficulter admitti possit, de coarctatione impofterum habenda non est ut multum solliciti simus.

Quarto. Quod ad Quartum attinet; Quandoquidem lentis gradibus nutrimur; ut proinde exigua solum quantitate supplenda sit materia Nutritia; videtur quod nota arteriarum amplitudo huic operi valde improporcionata sit. Si enim instantanea ex Sanguine in partibus nutriendis segregatio Nutritionis actui minime conveniat (prout stabilire conatus sum) verum necesse sit in propria vasa prius recondi quod apponendum est, certè sanguifera minime huiccom petere possunt negotio, quorum contentum ejus esse genii fatendum est, ut non huic soli sed omnimodis ferè usibus inserviat, utpote omnigenarum secretionum mineram: ut proinde vasa eum deferentia nimis ad hoc opus amplà cavitare donari facillè concipiamus. Quin vix probabile est hunc in specie ad ultimos omnium partium recessus pertingere, quorum multi immane quan-

quantum arctiores sunt concipiendi quàm
ut crassiores ejus particulas admittant.
Verùm insuper,

Quinto.

Quintò, Constare videtur rapidum
Sanguinis motum circulatorium non posse
non huic operi multùm officere. Quippe,
præterquàm quòd necesse sit hinc mul-
tùm confundi omnes ejus partes, unde
secretionem vix haberi posse concipia-
mus, verisimile mihi videtur alluentem
Sanguinem pernici adèd motu protru-
sum, præsertim tot asperis particulis re-
fertum, vice appositionis tenerrimam
partium (quantumvis Solidarum nomen
sortitarum) substantiam abrasurum, nisi
alià ratione contra hujus impetum cavis-
set Natura, taliter nimirum eas extra
Sanguinis vias construendo, tamque fir-
miter compaginando, ut ipsæ sibi muni-
mento sint. Atque hujus quidem exem-
plum in rapidorum fluviorum decursu
notare possumus, qui ripas ex molliori &
facile cedenti terrâ atterunt, nisi hæ palis
vel aggeribus extraneâ arte muniantur;
imò hæc ipsa sustentacula tandem demo-
liuntur.

Sexto.

Sextò tandem, Insertionis, quam re-
spectu plurimarum partium nutrienda-
rum Arterix fortiuntur, obliquitas mul-
tùm meâ sententiâ Sanguineâ nutritione
detrahit.

detrahit. Quippe notum est solidarum partium, quibus solis Nutritio competit, stamina ubique inter vasa Sanguifera interjacere, ad quæ proindè Nutricatus materia, si ex his immediatè suppeditanda sit, ægrè pervenire potest: Quin, ut alia fileam, ipsa fibrarum arterias constituentium consideratio hoc evincere poterit. Cum enim hæ extra gurgitem sitæ sint (istæ præcipuè quæ vel mediam vel exteriorem tunicam constituunt) vix credibile est eas ex alluente Sanguine nutriri posse, quandoquidem & decurrentis Sanguinei rivi celeritas, & fabricæ istarum, quæ ad motus contractiles destinantur, ratio (quæ strictioris eas esse compagis suadet) regularem congruis quibusvis, saltem ut ad eas quæ longiùs removentur pertingant, particulis ex hoc adventantibus admissionem vetare videantur.

Ab istorum consideratione vix mihi probabile videtur Sanguineam massam, quæ talem, Nutritionis materiam immediatè suppeditare posse.

Dispiciamus ergò tandem an *Succo per Nervos delato* hoc pensi quadrare possit. *Succo Nervoso competere Nutritionis pensum, probatur à consideratione Requisitionum.* Quod quidem ita se habere forsàn non prorsus absurdum erit concipere, si ad Requisitiones suprà dictas cogitationes nostras exigamus. Idcirco

Primò, ram.

Primi.

*Necesse
est ut fibra
sint tubu-
lata.*

Primo, Quandoquidem, ut supra allegavimus, totum torpus, quâ solidum, Nervosæ est originis & constructionis, Nervorumque proinde *propagines ad omnes* ubique *cavitatulas* pertingunt, nil ob stare videtur, quin supplementa Nutricatus istæ, (modò tubulatæ fuerint, Succûmque deportent) his suggerant. Et quidem *tubulatas* esse quid vetat, cum certum sit insectis, solâ Microscopiorum ope perceptibilibus, organa, imò vasa ad Nutritionem & augmentum adesse; quippe quæ nemo per extrinsecam materiæ applicationem crescere, puto, asseruerit: Imò vix aliter constructas esse hinc concipi potest (sive tubuli isti rectâ decurrant lineâ, sive medullæ, valvularumvè, interventu, prout in plantis multis cernitur, ab hac identidem, quò aliquis decurrenti liquori nectatur mora, deflectant, perindè est) quod nullus, quantum mihi videtur, iis competere possit motus contractilis (nisi rem aliter explicare volueris, ubi contorsio vel aliud quoddam curvaturæ genus accesserit, quale Musculis ad parallelogrammi figuram concinnatis competere sagacissimus *Steno* opinatur) præterquàm à fluidâ quâpiam, quæ per eas traducatur, & à quâ earum distendantur latera, materiâ: quam

quam quidem liquoris speciem non posse non induere, & alibi, & supra evincere conatus sum. Cum verò non constet ullà alia, quæ Succum ad has cavernulas apportent, vasa hîc haberi præter Arterias (quas ab hoc officio modò exclusimus) sequitur munus isthoc ad hæc, si non necessario, saltem probabiliter, assignari debere, donec scil. evidentiora, magisque accommodata, detegantur.

Verùm *Secundò*, si ad genium quæ *Secundò*, contenti (quodcunque tandem sit) Nervosi, quæ materiæ nutritiæ undecunque desumendæ, attendamus, facile concipiemus Nutricatûs materiâ ab illo sup-
 peditari posse. Horum alterutrum, quan- *Mollissima*
 tumvis discrepare volueris, & *molliſſimum* & *minutif-*
 & *minutiſſimum* esse debet; *Illud*, ne vasa *ſine sunt*
 adeò tenera vellicando in molestas con- *Succi ner-*
 tractiones continuò urgeat, quin leniendo *vosi parti-*
 ſat patula ſervet, atque hinc ad ulteriora *culæ.*
 pro functionibus animalibus peragendis
 Supplementa pro re natâ ſuſcipienda diſponat; quæ conditio neceſſaria eſt, etiamſi unicè motui & ſenſationi inſerviat; Porro neceſſe eſt ut pertenuibus conſtet particulis, quandoquidem ſtriſtiſſimis donantur cavitatibus vasa, quibus ſubeundis præſtituitur: *Hæc*, quò ſe placidè in cavernulas, quibus deſtinatur, inſinuet;

*Objectioni
obviatur.*

quod vix commodè, si asperæ fuerint ejus particulæ, præstare poterit, quandoquidem præ rigiditate & angulis, tum partibus sensilibus molestiam creare concipiantur, tum porro hiatus nimis amplos (cùm vix credibile sit prorsus uniformes confluere) inter se relinquere debeant; sin grandiusculæ fuerint palam est in multas ex cavernulis supplendis neutiquam deponi posse. Agnosco substantias multum angulosas & penetrantes in utrolibet necessariò scatere, Salia scil. Volatilia, quæ ipsos esse Spiritus Animales forsan omni probabilitate non caret: Verùm hinc argumentum pro molliori unà adhibendâ, quæ ista frænare debet, substantiâ desumi posse arbitror; quippe hæc præ tenuitate & volatilitate, si non foras se proriperent, saltem conceptacula sua perpetim exercerent, si quantitate ad hæc debitè inflanda idoneâ, absque lenissimo aliquo, imò sat copioso, vinculo in iis includerentur.

Tertii.

Mora variis deCausis nescitur Succo nervoso in partibus nutriendis.

Tertium Nutritionis requisitum quod spectat; Plurimum aptati mihi videntur Nervi ad Nutricatûs materiam suppeditandam. Hi cum vel in specie, vel propaginum (quas esse universas fibras supra astruxi) interventu *ad omnes* ubique *cavitates*, prout supra dixi, *pertingant*, quin

quia in progressu amplientur (id quod ex mole Corporis præ cerebri medullæ impensè grandi constat) materiam hanc semel admissam ad omnes hæc , sive medio in itinere , sive circa extremitates , occurrentes , promptè deducere possunt ; quandoquidem nullum qui perluenti officiat obicem hic fingere possumus ; cum & patentiores usque inveniatur canales , & tandem ad *ampliores adhuc circa eorum extrema cavitates* deportetur : Ubi tandem aliquantisper , vel præ fibrarum deferentium cum aliis implexu , vel circumpositarum objectu , vel pororum in Corporis superficie , propter causas suprà allegatas , constrictione , necesse habet detineri , imò protrusione subsequenti usque adedò compingi , ut nil vetare videatur quò minùs in partis substantiam sic transeat , atque sub tali conditione maneat , donec tandem vel inveterascens , vel Sanguinis forsàn alluentis impetu abrasa , foras & hæc extrusa fuerit . Equidem cavitates ubivis , in quibus non minùs Nutritionis negotium , quàm Animalitatis munia , transiguntur , à Nervosis staminibus definiri saltem constat , cum totum Corpus membranosum , vel saltem fibrosum sit ; ut rationi consonum videatur , materiam quæ his replendis debetur

per hæc ipsa, tanquam vasa, depluat, à quibus coercetur, quo sic tam magis congrua, quàm promptiori ductu adveniat.

Quarti.

Quartò porro, ipsa vasculorum istorum *exilitas*, & *angustia* comparativa (quæ à multis in argumentum ducuntur nullum omnino Succum Nervosum dari) fidem mihi faciunt per hæc, nec quidem alia ulla, deportari materiam nutritiam. Admitti aliquid fluidi nemo negaverit. Hoc *Liquoris* formam necessariò induere antea sat probatum dedisse mihi videor. Quo sic habente, quandoquidem nil quod impurum vel incongruum est (quamdiu Corpus sanum perstat) ulterius segregandum vel requirit admissus liquor, utpote qui Fermentativarum quarumvis aliarum substantiarum consortio liberatus fuerit, vel patiuntur vasa tantopere arcta, placidè in hisce prorsum iste, cùm semel admissus fuerit, progredi necesse habet conceptaculis, quæ licèt angusta sint, non video tamen quid vetat quò minùs commensurati sint nutrimenti Supplementis desideratis. *Veram enim nutritionem lentissimè* (prout supra deduxi) peragi, & proinde parcis indigere suppetiis sat obvium videtur. Quippe sicut multi longum (ut antè notavi) absque tabescent.

Sicut patet
eè admit-
tenda est
materia,
nutritia sic
vasa admis-
sura sunt
perennia.

ſcentiâ notabili tolerant jejunium, ſic
 contrâ marcore conſecti, quamvis (re-
 motis quæ eos huc deduxerant cauſis) à
 cibis eupeptis ſat citò reficiantur viribus,
 longius tamen multò ſpatium temporis
 requirunt ad Corporis habitum priſti-
 num recuperandum, quantumvis ali-
 mentorum copiam, etiam ſupra alios,
 quotidie ingerant. Quorum ratio hinc *Cur im-
 ciati non
 cito ad
 priſtinum
 habitum
 redeant.*
 facile (meâ ſententiâ) deduci poteſt;
 Quodd, cùm Sanguis ad vitæ munia jam
 aptior redditus indefinenter ad Cerebri
 corticem pellatur, hoc quidem aliquali-
 ter expandendo, congruarum quas jam
 adfert ſuppætiarum ope, partim fatigatos
 Spiritus reſocillat, partim novas copias
 in horum & Succii cerebralis abſumpto-
 rum locum ſuppeditat. Cùm verò ſe-
 cretio ex cortice in medullarem ſubſtan-
 tiam (quam eſſe Nervorum radicem
 quilibet agnoverit) præ perenni impulſu
 continuo procedat, parcâ licet (quod
 concedendum quidem, modò etiam con-
 cedatur eſſe continuam) hæc manu fiat,
 hinc progreſſus ad Nutritionem indefi-
 nenter habetur, ſed lentus; quoniam
 non niſi lentè in tam arctis vafiſ moveri
 poteſt concluſa materia; quæ inſuper
 ſentius poſtmodum per Nervorum tra-
 ctus, eundo ampliatis, ſerpit. Quo fit,

ut, sicut se hinc facile ad qualvis exhaustas, vel aliter ampliatas, cavernulas, quibus proportionem gerit, applicet, ubi in eas intrusus fuerit, sic porro in iis sat firmiter deinceps stabuletur, quandoquidem extra Sanguineæ alluviei vias sita propriâ tendentiâ haud promptè elabi potest. Ubi verò semel absumpta fuerit, longam ad reparationem temporis intercapedinem requirit, tum propter parcam illam, quam dixi, à Cerebro dispensationem, tum quoniam necesse est ut ictibus subsequantium Supplementorum compingantur appellentes Nutritiæ particulæ, quod in multum exhaustis partibus haud statim, medio liquoris tam lentè moti, tamque exilibus vasis deportati, sperari potest: Huc forsân faciat, quod aliquoties observavi; quòd nempe à Febris, quæ Corporis habitum multum deprædarunt, convalescentes, licet sat copiosè per complures dies cibos potumque ingerant, nec tamen notabilem ejus partem sudore excludant, multò parcius urinam, quàm solent sani, reddant, donec carnibus redintegratis ad pristinum statum, tam quoad hoc, quam reliqua vitæ munia, redeant. Cujus solutionem hinc petendam reor; Non quòd in venoso genere diutius forsân quàm sole-

bat

*Cur à
Febris
convales-
centes
urinam
parcè red-
dant.*

bat restitet potulenta materia, cùm & venæ non ultra modum turgeant, & Pulsus rectè se habeat; nec quidem quòd transpiratio liberius procedat; quippe quòd verisimile videatur Poros in sic emaciatorum cute, debellato jam Morbo, & exclusâ quæ pridem in Corporis habitu stabulans eos distenderat materiâ, contractiones factos non perindè atque olim huic muneri idoneos esse; sed potius quòd à Nervorum radicibus, in fibras universas præ Morbo inanitas traducenda, absorbeatur (morâ prius aliquali in Sanguine debitè cocta) majori solitâ proportionè, quò partes emaciatas refarciat: quod quamvis omninò lentè, aliquantò tamen jam celerius præ naturæ indigentis transigitur; undè longius impenditur temporis spatium antequàm solitâ mensurâ urinæ materia colligi possit a debitam congestionem, aliò sic deflētens: nempe non ex solâ excrementitiâ, sed vel nutritiâ etiam, magnâ ex parte conflare urinam censeo.

Atque hinc forsan satisfieri potest, juxta propositam Hypothesin,

Quinto Requisito, *motui scil. lenissimo* *Quinti.*
materiæ apponendæ; qui ejus gradus sicut à Sanguine in Arteriis perniciousè decurrente vix omninò, sic ab isto liquore

*Motus
Succi Ner-
vosi nequit
non esse
lentissimus.*

in Nervorum canalibus deportato pende-
re facillimè, me iudice, concipi potest.
Quippe præterquàm quòd multum mo-
tùs, quem Sanguis habuit, liquor iste
inter secernendum amittat, necesse est
insuper ut coarctatio, quam in perexili-
bus hisce vasculis, sed mollibus, subit,
moras ei nectat: quin in ampliata usque,
ut monui, tendens nequit non tantun-
dem Celeritatis amittere, quanta pro-
portioni ampliationis respondet: adeò
ut nil ob stare videatur quòd minùs, ubi
ad appositionis locum pervenerit, placi-
dissimè huic se applicare valeat. At in-
super

Sexti.

Sextò, *Mechanicè* adeò ad contenta
sua ad universas Corporis partes deve-
lienda distribuuntur Nervi eòrumque
propagines, ut, modò constet hos Suc-
cum deportare, agnitu non sit difficile
promptissimum per istos ad omnes ubi-
que partes haberi com meatum. Mecha-
nismus hic in tali transmittentium vaso-
rum positione consistit, quâ materia re-
cta, quantum fieri potest, lineâ ad locum
designatum manuducatur. Et quamvis hoc
ubivis in tam conferto partium nutrien-
darum agmine ad amissim præstari ne-
queat, certum tamen est ad talem acce-
dere vasa hæc positionem, quam proximè
patitur

*Distributio
Nervosa-
rum fibra-
rum quàm
rectissimè
fieri potest
habetur.*

patitur istarum ratio; unde conclusa scaturigo minus molestiæ in suo transitu offendat, adeoque præcaveatur ne vel stagnationem subeat, vel alia quærat diverticula. Hinc notum est Nervos divaricationes suas ad angulos acutos usitato sortiri; eosdem ubi in Musculos, Membranâsve, inferuntur cum iis ejusmodi pariter conficere angulum, quo sic facilius per eorum habitum discurrant. Agnoverit quilibet hujusmodi divarificationem ad Motum Sensumque largiendum maximè accommodatam esse; quidnò verò & ad Nutritionem? quandoquidem materiæ Nutritivæ Supplementa hoc modo facillimè, juxtaque Naturæ leges, quæ omnia modo maximè familiari patrat, hoc est, Mechanico, dispensentur; cum interea si per arterias distribuenda sint, sât perplexum & præpeditum ad partes à latere Arteriarum fitas iter obtinere deprehendentur: Imò vix solida assignabitur ratio nutriendarum ipsarum Arteriarum; quoniam vix quisquam, puto, concesserit Nutrimentum ad eas aliâ quàm per capillares viâ, si ex Sanguineâ malsâ immediatè suppeditandum sit, deportari; ut proinde earum tunicæ aliis arteriis, atque hæc aliis, & sic in infinitum, ad Nutritionem

*Arteriae
à concluso
Sanguine
suo nutrir
nequeunt.*

nem indigeant : Quippe nemo, arbitror, asseruerit has ex tranſcurrente & rapido alveo hoc deſumere, quod quidem (ne motûs velocitatem , ſecernendique hinc difficultatem iterum memorem) compages earum ſtriſtiſſima, nullis niſi Arteriarum ramificatarum aperturis (ſaltem quæ ſecretioni ad talem quem volumus uſum inſerviant) pertuſarum, vetare videtur. Ut hinc mihi concludere pronum ſit Nervis eorumque propaginibus, ex quibus unice conſtantur tam Arteriæ quàm cæteræ partes ſolidæ, pro tot Nutrimenti diſpenſandi inſtrumentis uti Naturam, nec aliis hoc penſum deberi.

Reſtat ergò ut (quod

Sextò.

*Proponitur
modus quo
Nutritio
peragi con-
cipiatur.*

Ultimò explicandum propoſui) *modum, quo Nutritionem peragi cenſeo, tradam.* Qui quamvis ſat liquidò, ut opinor, in antedictis contineatur, atque inde colligatur ; ut tamen rem ſummatim ob oculos ponam, *Videtur mihi*, quòd ex decurrente per *Cerebri* (quo generali nomine & *Cerebellum* intellectum volo) *corticem* Sanguineo rivo, nequeant non particulæ quædam Nutritioni aptæ, quæ ad orificia vaſculorum ſecretoriorum, *Systematis Nervosi* radicum, uberrimè in illo conſitorum commenſuratae & congruæ appellant, ab iis admitti, & à reliquâ

reliquâ massâ, more operis colatorii, fè-
cerni. Hæ semel admixtæ, indefinenter
Sanguinis perluentis, quin porrò aliarum
ex eâdem scaturigine segregatarum, i-
démque iter capeßere gestientium, pro-
trusione, ulteriùs continuò propelluntur;
adjuvante tum Systaltico tunicarum quæ
valicula isthæc constituunt motu, tum
partium circumpositarum pressurâ, sed
motu, dum omnia juxta Naturæ normam
transiguntur, leni & placidissimo, imò
lentiori propter ampliata, quam toties
dixi, vasorum istorum cavitatem quantò
longiùs à fonte procedunt, atque con-
tractiorem extremitatem. Dúmque per
hæc sic trudentur, sicut eorum latera
distendunt, sic porrò ubi commensura-
tos sibi porulos vel hoc modo aperiunt,
vel avolatione aliarum particularum re-
lictos (quod præ continuo appulsu no-
varum indefinenter hìc illic evenire ne-
cesse est) reperiant, in eos se insinuare
fatagunt (quotquot scil. earum juxta hos
progredientes aptitudinem ad hoc mu-
nus sortiuntur) eosque præ motu isthoc
lenissimo, aliarumque à tergo protrusione,
facile subintrant, numerumque earum
quæ parietes hosce constituunt, dum con-
gruè se iis applicant, augentes iisdem
promptè assimilantur, utpote ejusdem
pro-

profapia. Hic quin satis tenaciter hæreant aliquantisper, molémque solidiusculam cum reliquis constituent, non video quid vetet, cum ubivis spatiola multiformia aliis hic antè depositis intercepta (quippe nusquam non quædam reperiri, Corporis nostri singularumque ejus partium stateræ impositarum, si alia deessent argumenta, præ multis aliis concretis comparativa levitas facile evincit) singulæ ita subingredientes offendunt; undè fit ut appulsu tum suo istas hæ firmius compingant, tum subsequentiū ipsæ pariter compingantur; dumque prius reconditas sic paulatim usque & usque urgentes extrudunt, ipsæ quoque eandem vicem tandem subeunt, loco suo ab aliis pulsæ. Actio hæc ubivis per totum singularum, ex quibus Corpus constat, fibrarum tractum propagatur, & lentissimè quidem; unde cum continua absumptio nullibi non habeatur, continua pariter ex hisce Supplementis instauratio pari passu succenturiatur. Quod verò superest liquoris nondum absumpti, extræque fibrarum harum oscula fertur, pars à Sanguine alluente absorbetur, eique vegetiorem, uñ fas est suspicari, Fermentationem conciliat, pars alicubi à lymphaticis suscipitur, pars altera in conceptacula

ceptacula ad quæ terminantur quædam ex hisce vasculis, utpote ventriculum, utramque vesicam, &c. deponitur, pars denique foràs per poros cutis amandatur; singulæ pro insertionis terminationisque ductulorum suorum ratione.

Atque hæc ipsa quidem, ni fallor, methodo sicut *nutrimur*, sic pariter & ad præfinitam Naturæ lege staturam & molem *augemur*. Cujus hanc subit assignare rationem; quòd nempe in ipsis Corporis fabricandi primordiis omnia tenera admodum sint, laxiùsque cohæreant quæ sese invicem primitus ad Corporis stamina, vascula scilicet, contexenda applicant particulæ; unde fit ut hæc præ teneritudine valdè sint extensilia, quippe ex materiâ aliquatenus viscosâ conflata. Dum verò tractu temporis arctiùs, quod necessariò fit, compinguntur, usque adeò tandem solidescunt, ut ulteriorem extensionem nequaquam subire possint: Quod quamvis solidissimis Corporis partibus primùm obtingat, reliquis tamen quadantenus competit, cum eadem quoad Mechanismum ratione teneantur & istæ (id quod primò auctum indiès succedentibus annis Corporis robur, deinceps senescentium, declinante ad actiones hinc promptitudine, ariditas & rugæ ad oculum

Qui &
augmenta-
tioni Cor-
poris com-
petis.

oculum evincunt) undè fit ut viginti (plùs minùs, pro variis hominum constitutionibus) annorum decurrere soleat spatium, antequàm plenum augmentum Corpus humanum subeat, quoniam ossa lentè extenduntur ; Quibus quamvis obsecundare necesse habeant molliores, atque hinc ab iis aliquatenùs hâc in parte determinari ; ipsâ tamen nativæ proportionis, quam ad Cerebrum & Cor, partes primò influentes, obtinere debent, & mechanisimi ratione, non ultra notas mensuras evagari concipiantur.

*Concilia-
tur Sensus
& Motus
ratio cum
hâc de Nu-
tritione
Hypothesi.*

Et sic tandem peragi *Nutritionem*, *Nervorum* scilicet, *eorûmq; propaginum* officio imò vel ista quidem vasa à suo, quem portant, Succo alimentum proprium desumere fas erit (nec prorsus forsàn absurdè) concipere. Cui porrò accedere potest, quòd & ipsa *Motus Sensationisque* præstandorum ratio tum huic Hypothesi probandæ conducatur, tum forsàn ex dictis elucidari poterit. Quippe neutrum absque debitâ fibrarum tensione haberi potest, quæ quidem neutiquam, opinor, in Animalium corporibus, ubi nullis solidis retentaculis alligantur harum extremitates, concipi potest, nisi sint tubulatæ, quò distentis ab implente aliquâ aptâ (non tamen nimis lubricâ) materiâ lateribus
ad

ad motum præstandum vel abbrevientur, vel, pro fabricæ ratione, incurventur; ad sensationem verò impressiones ubivis factas ad Cerebrum, sedem animæ principalem (rigidorum genium prædebitâ plenitudine quodammodò sic æmulantes) dicto citius transmittant. Utrahbet hæc actio lenissimam, me iudice, requirit materiam implentem; cum secus ipsæ perpetim laceffitæ tum continuis motibus convulsivis exercitarentur, tum objectorum externorum perceptionem perverterent, dum proprias solum læsiones, utpote quoniam propiùs sitæ sunt, sic ad Cerebrum transmitterent. Hæc verò lenis materia quin ternis hisce usibus inserviat non vidèò, cum cuncta opera sua maximo compendio ubivis transfigat natura: Imò rationi consonum censeo quòd, quandoquidem, pro materiæ Nutritiæ, quæ partes motui & sensationi dicatas constituit & subit, puritate vel depravatione, istæ facultates vel majori perfectione sese exerant, vel deprimantur aut pervertantur, communis & per eundem tramitem, ad alterutrum munus præstandum, distribuenda sit materia; quò operum simplicitati, cui Natura universim litat, consulatur.

Verùm

Obiectio.

Qui fiat, ut in Paralyfi, deficientibus Motu & Sensu, Nutritio tamen peragatur?

Verùm gravis in nostram Hypothesin se sistit obiectio; quì scil. fiat ut in *Paralyfi*, Nutritione per plures forsàn annos sat regularitèr procedente, Motus tamen & Sensus deficient, quod vix fieri possè concipiatur, si alterutrius munia eorundem vasorum, ejusdèmq; materiæ, ministerio peragantur.

Solutio.

Cui dubio ut satisficiat, perpendi poterit, imprimis, neutiquam, meâ sententiâ, supponendum esse Nervorum canales in Paralyfi tantoperè obstructos esse, ut nil omnino transmittant, verùm forsàn potius præ inductâ laxitate materiam incongruam & admittendi & devehendi capaciores evadere; Secundò, *Rationem Nutritionis* ab eâ, quâ peraguntur *Sensus & Motus*, utcunque iisdem vasis alterutrius materia devehatur, toto Cœlo distare: Quippe ad *Illam* requiritur solummodò ut apta quidem & mollis materia leni motu deteratur, id quod in quibuscumque five tensis five laxis, modò sat capacibus, vasis præstari poterit, atque pro ratione impulsus à tergo in utrislibet determinatur; ad *Hos* verò postulatur, ut quodammodò tensa isthæc sint; quò impressiones sursum vel deorsum promptè admittantur, quod in laxis minimè obtineri potest; unde videtur Nutritionem

in

in utroque casu haberi posse, non item Sensum & Motum, quippe quòd, siue tensæ siue flaccidæ fuerint fibræ, cavitās decurrenti liquori usque pateat; imò commodissimè, ut inferiùs diceretur, in somno, quando maxime laxantur omnes partes, vectigalia sua admittit Cerebrum.

Quibus sic habentibus facilè concipio quòd, quandoquidem Nervosus liquor ex varii generis particulis confatur, quibusdam scilicet mollioribus ad appositionem & vehiculum, aliis Spirituosis, h.e. Salinovolatilibus, aliùsve, si placet, generis aculeatis, tum ad reliquas debite comminuendas, tum ad vasorum parietes invigorandos aptis, si alterutram istarum prædominari contigerit, effectus valde invicem diversi statim invehi debeant. Quippe si aculeatæ vel nimia quantitate abundaverint, vel ultra modum efferæ evaserint, vix fieri potest quin tenera conceptacula nimium laceffant, undè vel convulsivi affectus, si noxa in loco hisce producendis apto impingatur, emergent, vel dolores, si remotius ab origine istorum vasorum ejus causa resideat, invehentur: Cùm ex adverso, si vel infra debitam mensuram deprimantur istæ, vel viscidiores accesserint, quæ earum ex-

ertioni obſtent, pronum eſt deducere, tam motum, quàm ſenſationem deſecturos, idque vel citiùs vel tardiùs pro gradu & quantitate inertis huiusce materiæ; unde obſervari poterit paralyticos affectus nunc ſenſim obrepere, nunc conſeſtim adoriri. Ubi ergò contigerit talem materiam in Nervorum, ſive univerſorum, ſive particularium quorundam, radices deponi, quæ aculeatas, quas dixi, particulas vel quantitate ſuperet, vel viſciditate illaqueet, obvium eſt concipere, quòd quantumvis motus & ſenſatio minuantur, Nutritio tamen progredi poterit; nullà tali in Nervis hic contingenti obſtructione, quæ impulſum materiæ à Cerebro univerſim ſiſtat, imò propter laxitatem, vasis deportantibus præ Spirituum depreſſione inductam, patentiori forſan viâ ad extremitates uſque conſeſſâ: atque notum eſt partes extremas in tumorem quandoque in Paralyticis attolli ſub primâ ſaltem invaſione; quod quidem ab hâc cauſâ non minùs, forſan, congruè deduci poſſe arbitror, quàm à congeſtione, ſanguiferorum vaſorum medio, in partibus ſic affectis: quamvis interea omnibus palam ſit has tandem macreſcere; congruarum ſcil. particularum apulſu partim fatiſcente, partim viſcoſarum

rum aliarumve heterogenearum, quibus cum contubernium inierunt, retinaculis earum in recessus exhaustos secessionem impredientibus.

Alia insuper non levis momenti occurrat difficultas, quomodo scilicet fieri possit ut grandes *Musculi* (ut de aliis taceam partibus) Nervis suam debeant originem, cum neutiquam constet Nervos, nisi fortè perpusillos, in tendinem à quo singuli ordiuntur inferi.

Obiectio.
Quomodo
tam pusilli
Nervi
grandibus
Musculis a-
liisq; par-
tibus nutri-
mentum
suppeditare
possint?

Cui repono, primum, nequaquam necessarium videri ut Nervi in specie hìc inferantur, quandoquidem perioestio (quod nemo negaverit) continuantur, quod quidem Nervosæ esse profapiæ nemo ambigit. Hinc quidni fieri potest, ut cum ex fibris omnimodè constet, quas esse tubulatas ipsum sensationis, prout supra innui, Phænomenon evincit, materiam tum ad primitivam formationem, quando omnia valdè tenera sunt, tum ad futura Nutritionis munia postmodum hæc suppeditent? Et quamvis satis arctæ sint hæc fibræ, cum tamen lentissimis gradibus peragatur Nutritio, quidni pars Nutritivæ materiæ hæc deferatur? Partem dico; quippe, secundo, alia pars Nervorum in ipsos Musculos inferorum ministerio foras deducatur, qui statim atque ipsos at-

Solutio.

tingunt hanc, ni fallor, amittunt formam, inque fibras Musculares facessunt, inter quarum singulas non video quid vetet quò minùs lateralis communio intercedat, non secus ac inter arterias cum arteriis, venàsque cum venis adjacentibus, unde semel admissæ materiæ facile ex unis in alias transmissio haberi potest. Verùm, tertiò, forsàn & aliquota pars Nutritii, quem volo, Succus per ipsas Membranarum fibras deportetur; siquidem cum hæ arctissimè subjectæ carni adhæreant, non prorsus absurdum videtur quòd vasculæ introrsum ubivis dispergant, quorum medio illac transmittatur contenti sui portio. Et quamvis angustæ admodùm singulæ hæ, quod fatendum, sint fibræ, si tamen perpendatur sat longum tempus ad Nutricatûs materiam distribuendam requiri, quin inter dormiendum (quo tempore potissimùm deponi Nervorum suppetias censeo) multùm has laxari ad hanc materiam admittendam, vix adeò durum forsàn atque primâ facie solet, videbitur sufficientem intrudi posse ad lentum hoc munus præstandum.

*Obiectio.
Improbabile videri
Sinoviam
puncturâ
tendinis
effluentem
Nervis profluere.*

At urgetur insuper sat improbare videri liquorem puncturâ tendinis copiosissimè effluentem Nervosum esse posse, quem tamen Nutritium esse ex partis sic affectæ, imò

imò quandoque totius Corporis, marcere constat.

Cui referre liceat, Primò, quòd, *Solutio.*
quandoquidem tendo ex numerosissimis
arctissimè colligatis fibris Nervosis com-
paginatur, vix probabile videatur unicam
solummodò ex his vulnerari, verùm mul-
tas præscindi, vel saltem lædi; adeò ut
ex singulis hisce prorupturo suo liquori
via detur. Atque notum est, quòd, si-
quando extrorsum pateat apertura, hàc
liberius prouant quicunque liquores, ut-
pote tum ab intrà pressi, tum minorem
resistentiam hinc offendentes, quàm dum
vasis suis includantur. Secundò, Pro-
babile videtur singulas juxta sitas, vel
per laterales anastomoses, vel fibrillas ob-
liquè insertas invicem, prout jam modò
innui, communicare; adeò ut universus
ad sat longam distantiam hàc consequen-
ter, data portâ, effluat liquor; undè
necessariò partes, quas alluere solet, suo
brevi fraudari pabulo necesse habent.
Huic insuper accedit, Tertiò, quòd præ
dolore vulneri superveniente, tam par-
tes circumjacentes, quàm ipsa sic læsa,
in enormiores contractiones adigantur,
atque sic majori, quam secus fieret,
copiâ allatum exprimant Succum:
Verùm, Quartò, quod ad liquoris sic

excreti quantitatem attinet, credibile videtur nedum totam, sed nec maximam forsan ejus partem à fibris hisce suppeditari, sed ex ipso sero Sanguinis conflari. Quippe cum ubique habeantur vasa sanguifera, quorum aliqua pertundi ab inflicto hoc vulnere necesse habent, quid vetat quò minùs hinc excernatur serosior Sanguinis pars aliqua; quandoquidem minimè dubitandum est, quin hic circulatiois vi multò copiosius feratur quàm Nerveus liquor; cujus quidem serum promptè satis ex vulnere erumpere in proclivi habere, fibrosioribus & chromaticis partibus, præ crassitie & figuræ ineptitudine, introrsum per solitas vias redeuntibus, tenuitas, & laxior cum illis cohæsió in missione Sanguinis conspicua, faciliè suadent.

*Modus
Nutritionis
a Cel. Entio
assignatus
proponitur.*

Supereft ut attingam, quòd *Celeber-
rimus Entius* & *paragæitis*, quamvis Nervis nutriendi Corporis pensum deferat, modum tamen quò liquorem suum admittant longè diversum ab aliis comminiscatur. Quippe conjicit fibras, ex quibus conflatur Ventriculus, Chylum recens illic elaboratum absorbere, Nervisque illic ubertim insertis demandare, ab iis indè ad Cerebrum recto itinere

itinere asportandum, per reliquos in universum Corpus distribuendum.

Verùm (sit venerandi semper tanti viri memoriæ honos) oportuit, censuerim, discriminis modum & rationem monstrasse inter Nervos *Paris Vagi* (illius saltem ramos qui ad Ventriculum tendunt) aliósque in Ventriculum insertos, atque reliquos universos qui Nutrimentum hoc in Corpus distribuunt; Undè scil. fiat, ut illorum motus sursum, nempe Cerebrum versus, horum verò ab hinc (quod quidem nemo non agnoverit) deorsum ad singulas partes tendat; porrò & indigitasse quinam alii Nervi ad Ventriculum nutrimentum suum proprium apportent, saltem quonam, mechanico, artificio contra flumen descendentis Succi Nervei ascendat iste (multò quinetiam quàm Succus verè Nervæus crassior) liquor. Nempe protrusionem à Cerebro in omnes Nervos (modò ab obstructione liberos) eamque indefinentem, sive vigilemus sive dormiamus, haberi quilibet, opinor, concesserit, qui secum reputaverit, nec vel Motus vel Sensationis rationem inter vigilandum aptè concipi, nec in somno, feriantibus hisce muniis, novas Succi Nervosi suppetias ad exhaustas

*De eo
ambigitur.*

stas interdiu copias reparandas suggeri posse, nisi motus iste à Cerebro, Corporeæ (ut dictum est) arboris radice, sit continuus. Quippe quotidie in nobis experimur, quod quantumvis diurnis laboribus fatigati nos exoptato lecto committamus, æquè tamen vegeti sequenti mane plerumque surgamus, atque pridiano; quod fieri non potuit, nisi recens in Nervos in absumptæ locum deposita fuisset actuans materia: quam etiam quò minùs in maximè omnium patulos (quod æquum, puto, erit concipere, cùm mole cæteros superent) Paris Vagi ad Ventriculum tendentis hiatus, æque ac in angustiores deponuntur, vix est, opinor, qui negaverit, modò perpenderit omnium in Corpore nostro liquorum motum Mechanicè præstari, saltem qui solidam in contrarium rationem adducat. Et sanè quantumvis Nervos hosce isti usui unicè destinatos supposuerimus, si tamen ad flacciditatem Ventriculi (quem motu, non proprio, sed Musculorum Viscerumque circumpositorum, pressurâ nempe forinsecus ab his inductâ, contenta sua extrudere, audio ingeniosissimum, doctissimùmque, Anatomes imprimis callentissimum, D. Baciacco, Genuensem, ad oculum, supra omnem

omnem dubitandi scrupulum, sæpius intra triennium ultimò elapsum *Oxonis* demonstrasse, juxta observationem Cl. D. *Chyrac*, Professoris nunc *Monspeliensis*, Ephemerid. German. ad A. D. 1685. Obs. 125. accuratissimè traditam) attendamus, meritò quærere possumus quâ ratione Succî hujus segregatio, inque fibrarum (quas esse Nervorum propagines suprà conatus sum ostendere) tunicis insertarum ora intrusio habeatur, multò magis quæ vis admis- sum ad Cerebrum usque urgeat.

CAP.

C A P. IV.

Conditiones allegatas Continentis Februm Intermittentium Causæ Succo Systematiquè Nervoso competere Monstratur.

Monstratur, Conditiones supra recensitas Succo Nervoso quadrare.

Primam.

SED à prolixâ nimis hâc digressionem par est ut in viam redeam (si saltem digressio dicenda sit, quæ ad fundamentum, quo tota nititur proposita Hypothesis, stabiliendum affertur) atque dispiciendum jam venit, an ad *Succum Nervosum* satis aptè quadrare possint *Conditiones Fermenti febrilis* suprâ allatæ. Et quidem rem ita se habere, non prorsus forsân ineptè colligere licet, si perpendamus,

Primò, *Eximiam* esse hujus Succii *energiam*; id quod ex notis ejus effectibus, Sensatione & Motu, in se quidem sat admirandis (ut de Nutritione taceam) abundè constat. Et quamvis quantitate Sanguini multùm cedat, nil tamen hoc vetat quò minus istum activitate multùm superet, utpotè tum ex puriori maxi-

maximèque elaboratâ ejus parte, à crassioris & inertis compedibus secretionis Cerebralis medio sequestratâ, conflatus, tum ulteriùs in Nervis exaltatus; quorum insuper robustis canalibus coercitus hinc non solùm ab avolatione detinetur, verùm quaquaversùm ad partes singulas manuducitur. Sin tantorum effectuum, quos experimur, materialis sit, dum rectè habet, causa, quidni agnoscamus eundem depravatum, ulteriùsque evectum, altiores, hosq; planè stupendos, producere posse effectus.

Secundò, *Influentiam ejus Universalem Secundam.* esse: nec enim aliter fieri potest, cum non solùm Nervi ad omnes partes exporrigantur, sed, prout adstruxi, universum ex eorum propaginibus integrè confletur Corpus: adeò ut cum isti ubivis reperiantur canales, quin semper activâ hâc materiâ (quanquàm non eâdem semper mensurâ) referit, par est ut, ubi generalis instinctus ad eruptionem accesserit, conclusa universim sat vegetè ex suis cancellis se expedire gestiât, atque sic universales excitet turbas. Hinc,

Tertiò, *Instantaneam fore eruptionem. Tertiam.* Quandoquidem enim supponendum est universas fibras, etiam ad motus usitatos obeundos, moderatè saltem, plenas esse, qua-

quarum fermè singulæ lenem quantumvis materiam includentes, unà quandoque ad nutum animi in motum concitantur; quantò magis evenire debet ut eodem ferè momento turgescencia producat ubi hæ, si non ultra modum distendantur (quod tamen quandoque contingit) saltem turgescibili materiâ per totos suos ubique tractus, moderatè licèt, scateant, quæ pulveris pyrii ad modum solo admoto indiget igniculo ad eruptionem concipiendam.

Quartam.

Quartò, *Eruptionis* ex suis conceptaculis locum, inque *Sanguinem admissiõnem* ubivis haberi. Quippe sicut Nervuli isti vel eorum propagines nusquam non prostent, sic pariter & sanguifera vasa per omnes ubivis Corporis regiones capillaribus suis disperguntur; prout aperte constat ex quibuscumque ferè, vel leviusculis, vulneribus, ex quibus, proportionè ad inflictam plagam, partisque texturam, effluit confestim Sanguis: quin ossa venis non destitui, imò has sub istorum solidam compagem penetrare palam est ex rubedine aliquali quam in eorum medullâ cernere est. Et quid vetat quò minùs venæ utrique huic muneri conveniant, Sanguineæ scil. massæ revehendæ, atque unà Nervosi contenti, quicquid post usus *Animales* exantlatos superest, excipiendi,

di, cùm & sat patulæ sint & introrsum dirigendus sit utriusque liquoris cursus? Nec forsan alia istis reliquiis suscipiendis comminisci in promptu erit conceptacula, si lymphatica exceperis; quæ tamen nondum, quantum scio ad intima Musculorum, aliarumve partium, penetrare deprehensa sunt: imò probabile videtur à solis glandulis, quas esse regularium omnium secretionum organa incomparabilis *Malpighius* astruxit, oriri, ut conijcere par sit eorum liquorem harum solummodò productum esse: Quo sic habente haud arduum erit colligere undè tandem fiat, ut febrilia in progressu symptomata ingruant.

Quintam.

Quintò sat otii & temporis concedi ad novas suppetias in futuros Paroxysmos congerendas, si in Nervoso systemate eorum sedem fundemus. Id quod hinc palam videtur, quòd sicut sat copiosè ad unumquemque Paroxysmum producendum suggeri debet Fermentativa eum committens materia, sic pariter, si demus Nervos eam suppeditare, hi quamvis tum notabilis in ortu sint exilitatis, quâ quidem parcè omnino singuli Succum suum admittere necesse habent, tum tardi hic, etiam inter secernendum, sit motus, fibrarum tamen in progressu ampliationis

pliationis ratione, (cùm perennis sit, quanquam non eâdem omnibus horis mensurâ, secretio) longiusculum requirant temporis spatium, quò & impleantur ipsi emergentésque fibræ, & materia quam suscipiunt ad Fermenti genium exaltetur: Quippe utramque hanc in nostrâ Hypothesi conditionem requirimus. Nisi enim debitè distendantur vasa, vix se fortiter satis (modò non summè acris sit conclusa materia, quod hic neutiquam supponimus) constringere possunt, quò vel altius in sua adigant conceptacula, multò minùs exterminent molestum hospitem; porrò, nisi acredinem aliqualem nanciscatur intus stabulans materia (id quod morâ aliquâ obtinendum videtur, cùm lenis alioquin genii sit dum naturaliter se habet) nequaquam parietes tantoperè ac cernimus laceessere potest. Quin angustia quas circa fibrarum ubivis extremitates haberi supra notavimus, contenta usque ab eruptione prohibent, vel saltem hanc minuunt, donec aptè ad hoc opus exaltentur. Adeò ut cùm constet ipsarum universim partium fibras semel (lentè licèt) exhaustas, lentè refarciri, quidni concludamus earum cavitates, sic confertim evacuatas, sat multum temporis inter depletionem suam & supplementi

menti novi admissionem requirere, cum statim ab evacuatione conniveant extremitates?

Sextò, *Cuncta* ab hac suppositione sat *Sixtam.* genuinè, ni fallor, *solvi* posse *symptomata*. Quod quidem quamvis in omnibus Hypothesibus allaborandum est, nisi tamen facili ductu, atque filo conformi, ab ipso fundamento nunquam deflectente, omnia sequantur, suspicionem meritò movere potest hoc arenoso solo positum esse, ædificiũque superstructum levi molimine eversum fore. Priusquàm verò horum explicationem aggrediar, par est ut accuratiorem totiũs *Hypotheseos* delineationem ob oculos ponam.

CAP. V.

*Hypothesis particulatim proponitur.**Hypothesis summa.**Radices**Nervorum in cortice Cerebri laxari,**Vel propter poros ab Aëre occulosos,**Vel anomaliam in aliquo ex cæteris Non-naturalibus.*

UB I vel præ pororum occlusionem, usitatis hinc detentis effluviis, inque Sanguineam massam regestis (quæ valdè frequens Februm Intermittentium, non secus ac multorum aliorum Morborum, occasio est) Vel anomaliam aliquam, quæcunque tandem sit, circa unum vel alterum ex cæteris Non-naturalibus, quidpiam functionibus naturalibus minùs congruum aut in Sanguinem admittitur, aut in illo producitur, (modò non ejusce seu generis, seu gradus sit, undè naturalis ejus crasis funditus laxetur; quod quidem si fieret, continuam productam ire Febrem censuerim) cujus ratione talis in eo congeritur materia (utrùm Fermentativæ sit indolis, an cujusvis lenioris) quæ à vero, & juxta œconomix naturalis leges concinnando, Succo Nerveo aliena licèt, eam tamen sortitur particularum suarum minutiem, ut in Nervorum radices,

radices, per corticem Cerebri ubivis
 sparsas, usitatâ percolatione admittatur;
 vel si propter subitam aliquam (forſan
 & inexplicabilem) ſecretoriis hiſce du- *Vel præ aliquâ aliâ
 ſubitâ oc-
 caſione.*
 ctibus, Nervisſque inde prognatis, im-
 preſſam laxitatem contigeriteoſque am-
 pliari eorum ſinus, ut ex laudabili etiam
 Sanguine craſſior, quàm ſecus aſſolet, in
 eos excernatur liquor; Incongrua hæc
 materia in illorum tubulis (ſi quodam- *Hinc Nervos ad-
 mittere
 materiam
 incongru-
 am.*
 modò flaccidis eſſe contigerit) aliquan-
 tiſper ſine notabili moleſtiâ ſtabulari po-
 terit, utpote tum à pernici Sanguinei
 fluvii concitatione liberata, tum pluri-
 marum & valdè heterogenearum &
 Fermentativarum ſubſtantiarum, quæ eas
 ibidem comitantes continuò laceſcebant,
 conſortio ſequeſtrata; quin mollioris ip-
 ſa genii, quàm ut brevî continentia vaſ-
 cula ſupra modum exerceat; imò aliqua-
 tenùs viſcoſa, undè & à nimis citâ diſſi-
 patione arcetur, & Spiritus pariter ab
 avolando arcet; atque inſuper capaci-
 ora, quæ motum ejus tanto magis retar-
 dari ſinant, offendens.

Dum in iſtis coercetur, ſenſim magis *Que morâ,
 quam hic
 trahit va-
 riis de cau-
 ſis, ſenſim
 exaltatur.*
 uſque lentorem amittit, atque magis hinc
 activa evadit; idque partim Salium Vo-
 latilium (quos forſan ipſos eſſe Spiritus

H

Ani-

Animales fas erit suspicari, saltem donec aliam aliquam magis eorum muniis præstandis idoneam in corpore hospitantem substantiam, quæ hanc appellationem mereatur, quis monstraverit) vegetâ actione, partim reliquarum ex quibus constat particularum collisione dum locum mutant, partim porro ob caloris, quo cunctæ foveantur partes, excitationem multum intenditur hæc activitas: Quam quidem, sicut in statu sano omnino notabilis est, sic in morbosis aliquibus majorem necessariò evadere (at gradibus pro causarum differentiâ sat distinctam) nemo non agnoverit, qui ad Morborum quorundam ferociam attenderit. Utque exaltationem istæ hic subeunt particulæ, eandem prius conclusis, dum in has impingunt, imprimunt.

Verum ad aliquot horas, forsan & dies sine molestiâ per Nervos & Fibras progreditur.

Dum ergò hoc transigitur; facile concipiatur materiam hanc sat placidè per plurium horarum, imò forsan dierum, spatium intra conceptacula hæc non solum coerceri, sed & per ea prorsum serpere posse; quandoquidem & mole reverà exigua est, & Salia Volatilia, sat, modo sibi permittantur, acria & pungentia lentore suo quadantenus frænare nata, & ipsæ, ex quibus conflatur, particulæ nequeunt non aliquam moram ad ul-

ulteriorem suam continuationem, atque hinc exaltationem, subeundam exposcere. Cui porro favet, quod valde producta sint plurima ex hisce vasis in quibus concluditur; quo fit ut motus in iis lativus, qui quidem vel ab admissionis initio lentus erat, tum præ auctâ in progressu suo capacitate, tum extensilitate, usque & usque minuatur; unde & Fermentativus, qui & ipse pariter sat lenis ab initio erat, aliquantò adhuc mitius procedere necesse habet: quamvis enim hic pro auctâ particularum copiâ augendus concipiat, videtur tamen quod cum singulæ hinc plus offendant spatii, magisque proinde ab invicem determinentur, minus invicem læviant.

Ubi verò tractu temporis usque adeò impleta fuerint vascula hæc, ut absque molestiâ ulteriorem distensionem tolerare nequeant, cumque insuper eum laxitatis quoad crasin suam particulæ singulæ sic obtinuerint gradum, ut ad secessionem ab invicem moliendam in procinctu stent, lancinatio illis repentinè imprimitur; quâ fit ut sese in motus contractivos, ad molestum hunc hospitem extrudendum, componentes, rigorem inducant. Quæ quidem lancinatio & irritatio quamvis uno forsân in loco incipiat, sive hoc apud o-

Donec ad debitum plenitudinis & maturationis gradum evecta conceptacula lancinare incipiat, unde Rigor.

*Universa-
lis.*

riginem medullæ oblongatæ contingat, sive in canaliculis, dicto tamen citius in universum Systema Nervosum, tanquam admoto pulveri pyrio torre accenso, propagatur; quandoquidem omnes particulæ sic evectæ tum maturationis gradum non multum inter singulas discrepantem, utpote ab eodem fonte omnes derivatæ, obtinuerint, tum invicem contiguæ sint (imò ubivis lateraliter per fibrarum, uti credo, anastomoses communicantes) undè motus ubi-ubi conceptus facilè ad singulas transit.

*Qui præ
corrugatio-
ne extremo-
rum non
statim eva-
nescit.*

At quoniam lancinatio hæc semel incepta brevè per totos ubivis fibrarum tractus, præ earum saltem plenitudine, si non & universali materiæ turgescentiâ, quam diximus, propagetur, hinc fit ut, ubi ad earum extremitates pertigerit, has in corrugationes, arctioresque, cæteris paribus, contractiones adigere necesse habeat; Cujus rei ratio infra subdetur: Hinc necessariò diutulè coercetur lancinans materia; unde non statim evanescere potest Rigor (qui ab isthac lancinatione provenit) materiâ eum concitante sic intus detentâ; verum aliquantisper, præ aucto particularum jam magis laxatarum, secessumque molientium, seque propterea in vasorum latera majori im-

impete impingentium, conatu identidem augetur; donec tandem superatâ *Postea vero, erumpente in Sanguinem hanc materiam, Febrilem calorem accendi.* hanc renitentiam, foras prorumpat, in Sanguinem scilicet ubivis præterfluentem; quem, tum præ difformitate particularum constitutarum, tum intestinis harum, quibus perpetuò exercetur motibus, tum agitatione circulatoriâ, in magnos concitare tumultus necesse habet. Cumque hoc in totâ massâ contingat, sicut magnus, sic porro universalis contingit æstus; Qui non ante sedari poterit, quàm vel exantlata vel sufflaminata fuerit fermenti hujus affusi activitas, atque particulæ Sanguinis exagitatae, & à requis laxatae, per sudoris, aliasve naturæ *Tandem Sudore, &c. maturatam criticè excludi.* lege præstitutas, vias amandatae, reliquæ verò in ordinem redactæ fuerint: quo facto cessat Paroxysmus, atque apyrexia sequitur, modò vel in totum subacta aut extrusa fuerit conturbata materia, vel naturalis Sanguinis crasis ante hujus Morbi invasionem integra fuerit; secus, fieri vix potest quin etiam soluto formali Paroxysmo, turbæ usque in Corpore persistent, ob resistentes in Sanguine Materiæ Morbificæ reliquias.

*Atoniâ
verò corti-
calium Ce-
rebrî glan-
dularum
persistente
iisdem gra-
dibus usque
repetere
Morbum.*

Quoniam verò etiamnum perstat corticalium Cerebri glandularum Atonia, quæ semel inducta præ earum teneritudine brevî corrigi non potest, fibræque Corporis universæ aptitudinem suam ad materiam turgescibilem suscipiendam statim exuere non possunt; quin ipsum Sanguinis serum, ex quo sua desumunt Nervi Supplementa minùs illis congruum, etiam post primum Paroxysmum, multò magis in decursu Morbi, quando magis vitatur ejus crasis, suppeditare necesse habet Succum; hinc fit ut isthoc novum indefinenter glandulis hisce, sed depravatum, pabulum suggerente, his verò admittentibus, adque fibras universas Nervorum ductu transmittentibus, materia novi Paroxysmi sensim congeratur, qui post aliquam temporis intercapedinem maturatâ, iisdem quibus prior erat, gradibus, conclusâ hâc materiâ, repetit, eandemque scenam exhibet: atque hoc toties transigitur, donec vel medicamentorum adminiculo, vel tempestatis mutatione, vel causarum aliarum interventu, quâ vasorum horum restituatur tonus, quâ morbida materiæ committentis dyscrasia edometur.

Donec cuncta in ordinem redacta fuerint.

Hæc

Hæc *Hypotheseos meæ* summa est; cui ut probabilitas aliqua concilietur, perpendi poterunt considerationes sequentes: Scilicet,

Considerationes quædam ad Hypothesin confirmandam.

Primò, Certum est Nervos, eorúmque propagines, *admodùm lentè*, comparatione ad Arterias & Venas habita, Supplementa sua usitatò admittere, lentiùs autem adhuc deponere; id quod (prout *suprà* deduxi) indè provenit, partim quòd meatus secretorii Cerebrales valdè angusti sint, partim quòd Nervorum, fibrarúmque ab iis prognatarum, tractus & in valdè productam longitudinem excurrant, & eundo multùm ampliuntur, partim quòd hæ extensilis sint texturæ, præsertim quæ Musculorum (ex quibus maxima pars Corporis constat) ventrem constituunt, partim denique quòd impulsus apud Cerebrum valdè languidus sit, unde gradu non nisi lento ad eorum extremitates serpere necesse habet quod Nervi indè accipiunt; emissionem verò tardio rem fore, hinc liquet, quòd plurimæ in tendines quæ Musculos constituunt fibræ colligantur, cæteræ ferè objectu membranarum aliarúmve partium, quantum non obturentur, tamen necessariò coarctentur adeò, ut moram egressuro suo liquori nectere facilè concipiantur.

Primò Nervi lentè (comparationi ad arterias habita) supplementa sua admittunt, lentiùs deponunt. At tamen

Hæc

Cum

Cùm ex adverso ad venosi generis contentâ quâ suppeditanda, quâ propellenda, primùm Chylus magnâ Copiâ in vasorum lacteorum numerosos ductus, Peristaltici Intestinatorum Motus beneficio, exprimitur, inque Sanguineum rivum per notas vias, Viscerum pinflatione, proprioque vasorum contractivo nixu, sat fortiter urgetur; dein admissus, adque Cor appellens, tum ejus systole per Arterias rapidissimè, Sanguinis Nomenclaturam jam nactus, propellitur, tum systaltico & suorum vasorum, & Musculorum, contractione per Corporis habitum in venas cogitur; in quas quandoquidem promptè & copiosè transire constat, haud ambigi potest quin patuli ei transmittendo in habitu, non minùs Cerebri quàm aliarum partium, meatus adstent, præ illis qui, ad Nervosa contenta suppeditanda destinati, in Cerebro patefcunt.

*Secundò,
Proportio
servari de-
bet inter
Nervorum
& Arteria-
rum adim-
pletionem.*

Secundò, Quandoquidem à Sanguine suum mutuantur liquorem Nervi, Constat (juxta leges, quibus subjicimur, mechanicas) *proportionem servari debere* inter utriusque generis vasorum adimpletionem; adeò ut si parcè Vasa sanguifera Supplementa sua recipiant, prout in inediâ evenire necesse est, parcè & Nervis, sua suppeditantur; sin copiosè illa ad-

admittant, vix dubitari potest quin pari proportionem (quanquàm non quantitate) suum his dimensum impertiant. Totum etenim transmittendorum liquorum per universum Corpus negotium in debite proportionatis & continuatis, quin & contractilibus, vasis peragitur, iisque (moderatè saltem) plenis ; adeò ut, tacto impulsu apud originem cujusunque eorum tractus, necesse sit ut, quà data porta, in singula juxta hujus proportionem (observatis tamen secretionum legibus) juxta liquoris deponatur quantitas. Et quidem pro impulsus gradu constat transmissionem metiendam esse ; adeò ut, si motus impulsu liquoris refringatur (quod fieri necesse est, si pars ejus à recto, quo reliquus defertur, tramite in laterales deflectat) præsertim si in valdè angusta vasà, eaque alterius generis, maximè si in progressu suo amplientur, instillet liquor hanc motus refractionem passurus, pronum sit concipere quòd istorum Vasorum contenta valdè lentum, præ gurgite, è cujus gremio secedunt, motus gradum fortiri debeant, & proindè longius ad sui adimpletionem temporis spatium requirent. Hinc quamquam Sanguis pluries intra singulas horas Corpus circumcurset, verisimile videtur

tur liquorem Nervosum plures, forsân , dies ad subintrandos ductus suos universos, ubi multum exhauriri contigerit quod prius continebant, postulare. Unde sequi videtur,

*Tertiò,
Irritatio
ad extru-
sionem nequit
esse conti-
nua, sed diu
protelari
debet.*

Tertiò, Tantum abesse ut irritatio, quæ vascula hæc ad contentorum suorum cumulatam, quam dixi, extrusionem stimulat, continua futura sit (modò impendiò prius exhausta fuerint) ut *diu protelari* debeat; utpote quoniam à plenitudine Vasorum magnâ ex parte (sub aliquali tamen conjunctæ acrimoniæ consideratione) pendet, quæ non solum, ob rationes jam modò allatas, citò haberi non potest, sed insuper ab ipsius Sanguinis comparativâ, debitè defuncto Paroxysmo, paucitate. Quippe præ criticis evacuationibus, quæ in fine sollemniter eveniunt, multum hujus quantitas minuitur; adeò ut postea necesse sit Arteriarum venarumque subsidentium canales novo alimentorum proventu redimpleri, antequàm meatus, quos dixi, Cerebrales tributa sua sat copiosè obtinere possint: Atque hinc fit, quòd si criticus Sudor in fine Paroxysmi copiosè procedat, longiùs, cæteris paribus, protelatur sequens; cùm, ex adverso, si parcè, citiùs redeat. Verum,

Quartò,

Quartò, Quamvis Nervosi contenti ^{Quartò,}
 Supplementa perpetim (nisi forsàn sub ^{Succus}
 ipsa Paroxyismi initia, Cerebro tunc tem- ^{Nervosus}
 poris præ lancinante conclusâ materiâ ^{non omni-}
 arctiùs solito se constringente, id quod ^{bus horis}
 in epilepticis etiam Paroxyismis usu ve- ^{equaliter à}
 niat) suppeditentur, non tamen ^{Cerebro ad-} equali ^{mittitur,} ^{Parciùs}
mensurâ omnibus horis. Interdiù quidem, ^{interdiù,}
 quamvis non arctissimè, quadantenus ta-
 men, constringitur Cerebrum; secus,
 functiones Animales vix debitè obiri pos-
 sunt: útque hæ exerceantur, sicut ne-
 cesse est ut hinc extrudatur indidem,
 atque versus Nervorum Fibrarùm-
 que tractus dispensetur, qui eos in-
 vigorare debet, liquor, sic vix verisimile
 est eodem tempore recentem, nisi parcè,
 admitti posse; tum radicibus nempe,
 tum medullari substantiâ (ex fibris Ner-
 vosis conflatâ) hoc tempore magis con-
 tractis: Verùm *noctu*, dum inter dormi- ^{Copiosius}
 endum, feriantibus plerisque Animalibus ^{noctû,}
 muniis, laxatur Cerebrum non secus ac
 cæteræ pleræque partes, & faciliùs &
 copiosius liquorem suum tum admittit,
 tum propaginibus suis porrigit. Corde
 enim Sanguinem indefinenter in univer-
 sum Corpus propulsante particularum
 idonearum secessionem aptiùs multò in
 laxatâ vasâ sècretoria, hoc nomine &
 capa-

*A somno
in habitum
parvum
protrudi-
tur.*

capaciora & magis extensilia haberi, quàm in contractiora magisque rigida, qualia dum vigilamus, præsertim verò dum nos exercemus, cuncta sunt, obvium est : Ubi verò à somno expergiscimur, statim contractis Cerebri prius laxati meatibus, ulteriùs protruditur quod tunc temporis depositum erat ; adeoque materia, & Succo Nutritio, (maximè dum rectè valemus) & Fermentativo huic (dum sic ægrotamus) per totum Vasorum, ad extrema usque, tractum suppeditatur : quæ quamvis unicâ hac forsan admissione non sufficiat ad turgescentiam, quæ Paroxysmum inferat, concitandam, ad animalitatis tamen munia, qualiquali saltem modo, inter Paroxysmos præstanda sat esse potest. Atque hinc quæstioni occurri potest, quomodò scil. hæc munia mox à solutis Paroxysmis peragi possint, si copiosè adeò atque supponimus extrudatur in Paroxysmo Nervosum contentum. Quippe certum est nunquam in totum exhauriri, verùm sat ejus ad hæc præstanda superesse, eò quòd minor quantitas ad hæc sufficit, quàm ad turgescentiam quam volumus concitandam. Nihilominùs tamen observare est, solutis Paroxysmis multum languidos & elum-
bes

bes evadere hos passos, donec redintegrato per somnum Succo dicto paulatim vires resumant.

Quintò, Attendere possumus, quòd ^{Quintò, Ad magna symptoma-} quemadmodum & modica quantitas, & ^{ta concitanda vel acrimoniâ vel quanti-} lenis contenti Nervosi genius, lentusque ^{tate vel motu pre-} motus, ad functiones placidè (quemadmodum exerceri solent) præstandas requirantur; sic ^{care debet materia.} *ad vehementem ac citam, imò universalem*, quæ in Febrium Intermittentium decursu persentiscitur, *tur-* ^{gescentiam} concitandam necesse videtur ut, modò non admodum acris sit, tum *fat largâ copiâ* suppeditetur, tum *majori impete* profiliat materia hanc efficiens, quò proportio inter effectum & causam (quod quilibet concesserit) intercedat. Acrimoniam sanè grandem si sortita fuerit, haud dubium est quin (utut exiguâ mole, Venenorum exemplo) graves excitet turbas; Hanc tamen, quamvis aliqualem in hoc Nervorum contento supponam, non tamen valdè notabilem, nedum summam, esse indè evincendum censeo, quòd tamdiu hoc in fibrarum sensilium tractibus sine molestiâ hospitari possit: Et quamvis sensim ad altiores usque acrimoniæ gradus assurgat, quorum ubi debitum attigerit, statim in actum erumpit, fat tamen iste depressus est respectu

respectu ejus quo multa potiuntur acria. Idcirco sicut necesse est ut & sat uberi proventu, & ubivis intra Nervorum fibrarumque claustra congeratur ad Pandiculationum, Rigoris, &c. Phænomena producenda; sic porro videtur, quod pari copiâ ex istis in cunctis Corporis regionibus effundi debeat ad Febrilia. Et quidem fortassis Ephemeræ Febris ratio, hinc (aliquando saltem) deduci poterit; quod scil. Nervosus liquor aliqualem, sed levem solummodo, adiatthesin passus, verum nimia congestus copiâ, ad exitum, seu propriâ tendentiâ, seu ab externis occasionibus concitatus, properet, adeoque magnam in Sanguine turgescentiam copiosè ei affusus exsuscitet. Quo facto, exactoque Febrili Paroxysmo, reliquiisque per Sudorem, viâve aliis criticis evacuationibus dicatas, extrusis non ampliùs redit, utpote quoniam nulla remanet vel in Nervoso vel Venoso genere, vel in alterutrius contentis dyscrasia.

Considerationes hæc longe deductionum firmate ad præfatam Hypothesin accommodare non opus videtur, utpote cum quod colliment satis in propatulo sit; an autem quicquam ad eam stabiliendam conferant, penes alios judicium

*Ephemeræ
(nonnunquam) causa.*

judicium esto : Me jam ad *symptomata solvenda* accingo : quorum quidem rationem quamvis sat faciliè ex ipsâ Hypotheseos propositâ adumbratione perspici posse censeam, par est tamen ut singulatim ea (saltem maximè notabilia, ad quorum normam cætera faciliè solvi possunt) paulisper prosequar ; quæ proinde prius enumeranda veniunt.

C A P.

C A P. VI.

Symptomatum recensio , & Solutiones.

Symptomata Febrim Intermitentium trium sunt generum.

S*ymptomata* , quorum Syndrome Febres Intermitentes conflant , ad tria genera revocari possunt ; *Praelusoria* , *Exhorrescentia* , & *Incalescentia* ; Quæ quamvis numerosa valdè sint , ut si omnium minutulorum recensio & explicationi navanda foret opera , nimium & chartæ & temporis impendi necesse sit ; seligenda tamen sunt magis notabilia , à quorum Solutione reliquorum , arbitror , facilè deduci queat ratio.

Praelusoria,

Prioris generis (juxta maximè accuratam doctissimi *Jonesii* enumerationem) sunt , pandiculationes , & oscitationes , plurimarum partium Corporis quandoque coarctationes , undè fit ut vestimenta laxiora sentiantur ; cutis aspera evadit , scrotumque corrugatur ; morosiores solito plerumque evadimus ; quandoque majori , quàm aliàs fit , acumine sermones conferimus ; aliquando
ad

ad leves Vertigines vel Cephalalgias proclives sumus.

Mox rigor (prioribus paulisper adhuc persistentibus, imò aliquando auctis) *Exborrescentia,* cum magno frigoris sensu plerunque invadere solet; qui à levioribus velitationibus quandoque ad immanes concussiones progreditur, & in dorso ut plurimum primum sentitur. Interea pulsus solito & tardior & contractior deprehenditur, anhelitus ingruit difficultas, qui aliquando eousque progreditur, ut nos morituros credamus (& quidem plerique ex iis, quos Febris Intermittens enecat, in augmento, si non mox ab inito Paroxysmo, fati cedunt; Spiritibus nempe usque adeò depressis, ut non amplius se ab inviscantis crudæ massæ amplexibus extricare valeant, indèque suffocatis) Hypochondria contrahuntur, immodicè quidam sputum excernunt, alii lachrymus involuntariè profundunt, quosdam desidendi conatus, alios vomitiones crebræ quandoque infestant, Urina solito & pallidior & copiosior cernitur.

Evanescente Rigore succedit paulatim *Incalescentia.* Calor (imò quandoque Rigoris & Caloris reciprocationes alternant sæpius vices) qui brevi plerunque ad immanem assurgit gradum, cum Capitis Dolo, Deliriis,

Vomitionibus, Diarrhæâ, Difficultate anhelitus, Siti, molestâ universi Corporis quasi Distensione, Lassitudinibus, &c. Quorum Symptomatum pars quamvis & tempore exhorrescentiæ sentiantur, aliam tamen explicationis & solutionis suæ rationem jam habent, quàm quæ in principio invadentibus competeat.

Tandem, Ubi multum per aliquod temporis spatium (verum brevius vel protractius pro Cruditatis vel Coctionis in minerâ Morbificâ gradibus) incaluerimus, ut plurimum Sudor erumpit; quo apparente, evanescere incipit calor, unâ cum reliquis Symptomatis; procedente verò, somnus sensim obrepit, vel saltem quietis gradus aliquis, donec diffatis molestæ & jam cunctæ, quæ Paroxysmum concitaverat, materiæ reliquiis, ad totalem apyrexiam redeamus.

*Nec omnia omni-
bus, nec sin-
gulis æque
violente e-
veniunt.*

Symptomata hæc nec omnia in omnibus, qui Febris Intermittentibus tentantur, occurrunt, nec eadem violentiâ singulos, quibus adsunt, exercent: Quippe nec omnibus eadem Corporis constitutio, eadem ad hunc vel illum Morbum, vel Symptomata ad eum spectantia, procataxis; nec circa causarum antecedentium amolitionem, vel antè, vel in Morbi decursu, cura; unde grandes anomalias

anomalias circa has, non minùs quàm cæteros Morbos, pullulare necesse est: Quin notum est, quòd in epidemicis annorum constitutionibus quæ ad has disponunt, non secus ac in aliis in quibus alii quivis dominantur Morbi, Symptomata quædam, unam aliquam partem Corporis quandoque afficientia, præ cæteris ferociant; materiâ nempe promiscuâ secus concitaturâ ad has deflente: Imò rigor ipse quibusdam, saltem per aliquot Paroxysmos, deest. Verùm cùm hæc sit communi observatione consent, sufficit ad præsentem Hypothesin si explicemus, quâ ratione singula ex enumeratis ab assignatâ origine provenire possint.

Eorum
ratio.

Et primò, ubi Succus Nutritius, in Fibris singularum partium modo dicto congestus, eum depravatæ maturationis gradum indeptus fuerit, ut ad turgescentiam in præcinctu stet, imò laxari jam in crasi suâ incipiat, partium continentium parietes, prout suprà astruxi, ad extrudendum quod molestum est leviter priùs irritat; cùmque Musculorum Fibræ, & maximè hujus irritationis capaces, & præ cæteris (ut saltem mihi apparet) extensiles sint, quin motus Muscularis, tam involuntarii, quàm spontanei sint

Pandiculationis.

præcipua organa, hinc primus in his plerunque ad Paroxysmum cernitur apparatus: Quippe in *pandiculationibus*, *Musculorúmque extensionibus* paulatim contrahuntur Fibrarum eos conflantium parietes, paululúmque, quanquàm non statim extrudatur, saltem arctiùs compingitur contenta materia, quæ usque turgens mox iterum ad similes motus identidem vascula sua urget, donec tandem hæc acriori evadente, magisque laxatâ, in rigores isti transeant.

Oscitationis.

At quoniam à Cerebro, sicut materia isthæc derivatur, sic motus instinctus incipere debet, hinc necesse videtur ut Musculi ipsi propiores primò afficiantur; cùmque Organismi ratione hi qui Maxillæ inferiori movendæ destinantur, illisque contermini, maximè conspicuum motum edant, primùm *oscitationibus* Paroxysmi adventus prænuntiatur, Fibris istorum Musculorum universis in tales motus conspirantibus, qui lacessenti materiæ exterminandæ maximè conducant.

Partium contractionis.

Partium, imò universi ferè Corporis, *contractio* eandem agnoscit causam: Quippe in arctius spatium necessariò subsidere debet Corpus cùm universæ sic arctantur Fibræ; quod in vasis, quorum motus & contractio, intus laceffit non potest

potest non haberi. Quin cutis asperatur, Fibris Vasorum secretoriorum, quæ ubivis in cute habentur, partim introrsum retractis, partim glandillas cuticulares connivere cogentibus, atque hinc in prominentias adigentibus; unde & transpirationis nunc temporis multum cohibetur. Scroti corrugatio eandem fibrarum retractionem, præ inclusâ vellicante materiâ, agnoscit.

Ut reddatur ratio, cur *morosiores* quandoque sentiuntur ægroti, quandoque vero *altiori ingenii exercitio*, quam secus assolent, pollere deprehendantur, necessarium quidem foret, si ad amussim rem explicare velimus, ut Unionis Animæ cum Corpore, quin actionis Substantiæ Materialis ad Immaterialem translationis modum demus. At quoniam hoc impar humano intellectui onus quilibet, opinor, reputaverit, sufficiat augurari, quod, dum ad acrimoniam assurgit congesta, quam dixi, in Cerebro materia, hoc moleste afficiendo, inque contractiones aliquales, secus forsan sat regulares licet, citatiores tamen quam in pacato statu institui solent, adigendo, animam pariter, præ nexu indicibili (quem omnes agnoscunt) quo isti unitur, in molestam sensationem huic responden-

*Morum
asperitatis,
vel ingenii
acuminis
aucti.*

tem, effectusque consequentes trahat. Et hoc quidem à Spirituum (vel quovis alio nomine indigitare volueris immediatum animæ instrumentum) motibus, quantum ad corporeum agens spectat, pendere videtur. Quippe dum hi cum vehiculo suo quodammodò in Cerebro, præ universâ Systematis Fibrosi ab hoc propagati contractione, incarcerantur non secus ac hinc agitantur, necesse videtur ut Animæ, cum internuntiorum munere fungantur, analogas his quas Corpus patitur impressiones communicet; adeoque, si placidior sit, liberiorque horum per proprios canales transcursus, altiori acumine sese exerat anima; sin magis impeditus, sicut & molestius hi in eorum parietes impingunt, & quantenus à rectiori tramite distortuntur, sic pariter molestam huic exertionem impertiunt. Et sanè cum debita organorum tensio (quam Spiritus, non quidem seorsim, sed Succo Nerveo debite uniti, præbent) non minùs quàm conformatio, ad animalia munia admodum necessariò requiratur, potissimùm verò Cerebri ad Intellectionis actus; si tensionem hanc ultra modum (prout in assignato casu concipimus) augeri contigerit, quidnì anima tantò fortius vel citatiùs

citatius perceptiones suas, actionesque inde profluentes, exerat, quando hæc major vel molestior fuerit; modò istius materiæ, quæ tensionem hanc dat, transcurfus à tramitibus solitis non divertatur, quod si evenerit, vel deliria vel comatosi aliive affectus hujusce dyscrasie consecuturi necessariò invehentur?

Ab istorum Spirituum nimium citatis nunc temporis ab allegatâ causâ motibus, ^{Vertiginis.} excursusque quadantenus retardato, non mirum est *Vertigines* oboriri: Quin cum materia Paroxysmum commissa, præ istâ quæ naturaliter hinc secernenda est, aliquantulum crassiuscula sit; rationi consonum videtur hanc ab illorum agitatione rarefactam quodammodò, & motus gradum ulteriorem, quantumvis exiguum, hinc indeptam, eorum motibus & magis proinde officere, & iis se comitem præbentem intra anfractuosa Cerebri demeacula gyros quosdam describere; in quibus Vertiginis ratio consistit.

Cephalalgias prælusorias à materiæ ^{Cephalalgæ prælusoriæ.} hujus portiunculis in Membranarum Cerebri Fibras pertenues depositis jamque exaltatione hucusque progressâ acrimoniam induentibus, pendere censeo. Quippe cum membranæ pro adæquatis sensus organis à plerisque habeantur, sicut hos

affici in præfenti Symptomate certum est, fic porrò à materiâ in eorum fibris conclusâ hoc præfari mihi probabile videtur, cùm nullus hoc tempore in Sanguine Orgasmus, prout antè adstruxi, deprehendatur, undè materiam lancinantem intra Vasorum sanguiferorum tubulos delitescere concipiatur.

Jàmque instructâ, ut dixi, acie, præfatisque velitationibus transactis, erumpunt copiæ morbificæ, à Spiritibus in prælium trusæ.

*Rigoris
& Horro-
ris.*

Et primò, plerunque agmen ducunt *Rigores, & Horrores*, cum adjuncto *Frigoris* sensu. Horum rationem sic reddo. Ubi congesta in Fibris materia acrimoniam, ita ut dictum est, adepta in crasi suâ laxari incipit, atque hinc, præ nixu Spirituum hostem istum demoliri fatagentium (ut de *Cartesi* materiâ subtili impræfentiarum philosophari omit- tam, quâ tamen reverà ipsis Spiritibus, imò cunctis prætereà Corporibus motis, primitus transcursu suo pernici instinctum ad motum dari verisimile mihi videtur) turgescere, laxatæ ejus particulæ, dum ab invicem motu suo expansivo recedere conantur, in continentium Vasorum parietes impingunt, atque hinc eos angulis suis lancinando in subitas contractiones,

cx-

exterminandi inquilini hujus molesti causâ, adigunt; cujus quidem extrusionem hisce nixibus non longo tempore differri posse haud arduum est concipere, quandoquidem in fluido natat lancinans hæc materia: Hoc factò quies sequitur, donec recens irritatio successerit, quam statim inducit & numerus, & motus, aliarum hujusmodi particularum ubertim hic scattentiam, & prorsum delatarum; quæ porrò positionem suam hinc variantes, angulisque alterutrinque præditæ identidem in eos impingere atque exercere concipiuntur: Atque in hæc partium sensilium motus & quietis reciprocatione Rigoris forma consistit. Quoniam verò hoc innumeris in locis evenit, utpote quoniam tota contentæ in fibris materiæ massa particulis hisce turgescibilibus referta est, quæ proinde omnes, quanquam non eodem momento, brevi tamen spatio in eandem turgescentiam assurgere in procinctu stant, hinc Rigor universum Corpus citissimè corripit.

In dorso ut plurimum & incipit Rigor, Cur in dorso rigores incipiant, & hic loci graviores sentiantur?
 & immaniſsimè sævit, quoniam sicut Nervulorum istorum, qui unicè Spinalem Medullam constituunt, & quorum expansione longè maximus Corporis partium numerus constat, ductu in totum partium

partium ab iis prognatarum habitum dispensanda est (juxta Hypothesin nostram) tam Morbifica hæc, quam alibilis materia; sic necesse est ut ipsi sat copiosè eadem refertæ sint, quò debitè eandem propellant in omnes suas propagines, quod quidem requirit ut eà prius satis sint distenti: Hic loci proinde turgescibilium particularum primò congeruntur copię; quæ, ubi ad debitum laxitatis & maturationis, quam diximus, gradum evectæ fuerint, instinctu que ad eruptionem à cerebello accesserit, & citius & ferocius isthic lancinationes suas exercebunt, tum quò arctius ab osseo munimento compingatur Vasa illas continentia ut dilatari nequeant, tum porro quò hæc viâ ad reliquum Fibrarum per universum Corpus (exceptis iis ejus partibus quas Nervi ab ipso, magis propriè sic dicto, Cerebro provenientes irrigant) propagatarum Systema transmittendus sit totus suus proventus; modò saltem Hypothesis mea circa Nutritionem debitè stabiliatur.

Frigor.

Frigus vero, quod unà cum Rigoribus persentiscitur, à Spirituum depressione, atque universali ferè, quam dixi, partium solidarum Contractione, quâ debita liquorum diadosis quodammodò ad tempus

pus sufflaminatur, provenire censeo. Et quamvis suggeratur forsân contrarium potius hic eventurum, eò quòd præ malsæ liquoris Nervei allegatâ laxitate singulæ in motûs libertatem seorsim vindicentur ejus particulæ, quam priûs invicem complicatæ minimè sortiebantur, atque nunc dierum à plerisque agnitum sit caloris formam potissimùm in minutarum particularum, quæ illius sunt subjectum, motu consistere; ut proinde quantò magis in crasi suâ solvantur istæ & comminuantur (quale quid hic comminiscimur) motûsque hinc intestinos ineant, tantò calor intendatur; Attamen regeri poterit, quòd quandoquidem non omnes motûs gradus calorem statim producant, verùm plurium insuper circumstantiarum habenda sit ratio (utpote motarum particularum figuræ, aliarum aptitudo ad earum impressionem suscipiendam, vasorum has includentium debita cavitas; in quâ nixus suos libere exerceant, materiæ impellentis vigor, potissimùm verò proportio (quod alibi astruxi) inter gradus motus in objecto quod calidum denominatur, & sensorio percipiente, ut videlicet ille hanc superet). facile fieri potest ut motus istarum quas contemplamur particularum, utcunque
fo.

solutarum, non usque adeò intendatur gradus, ut calorem sensibilem statim inducat, modò reliquæ ad eum accelerandum non concurrant circumstantiæ; quibus deficientibus Frigoris sensus necesse habet hîc induci. Unde allegare possumus, quod vascula solutam hanc & lancinantem materiam continentia, præ ictibus quos infligit contractiones subeuntia, ejus particulas usque adeò coarctent, ut minorem in solido motus quantitatem obtineant, quàm liberum magis spatium nactæ fortitæ erant, ipsæque fibrarum constituentes, quæ ad motum calorificum una cum aliis causis concurrere debent, arctius compactæ minorem (non obstante motu interpolato quem ad Rigorem determinandum assignavimus, qui non est particularum intimè constituentium, sed organicarum, quæ talium) agitationem singulæ nunc subeunt: quin Spiritus ipsi animales, qui per totam massæ hujus in Fibris dictis conclusæ molem dispergantur, ab acidâ vel acri materiâ morbificâ, quanquàm non in totum pessundentur & destruantur, tamen usque adeò deprimantur (pro-ut in notis experimentis circa admixtionem Salium Volatilium cum Acidis palam est) ut motus suos intestinos solitos (à quibus

quibus calorem nostrum vivificum & perdere, & debitum suum juxta horum proportionem sortiri gradum, autumo) prosequi nequeant. Porro Spirituum in Sanguine (qui præcipuum, vel saltem maximè notabile, Caloris nostri subjectum est) micatio intestina ab acidis, aliisve eam sufflaminare aptis, particulis aliquatenus hoc tempore deprimitur; Undè cum motus in eo calorifici infra solitum gradum procedant, necesse est ut Frigoris sensum experiamur: Quin insuper ipsæ Cordis, non secus ac reliqui Corporis, Fibræ motivæ, rigidiores aliquantulum ob infarctum à depressiori quàm solet materiâ factæ, nequeunt statim vegetum adèd Sanguini concitationem imprimere, ut Spiritus à compedibus, quos illis particulæ dictæ aptarunt, sese extricare valeant.

Quod ad *Rigoris durationem* attinet; *Duratio-
nis Rigoris.*
Notandum est, quòd, quandoquidè Fibræ singulæ in arctius spatium, sic ut modò dictum est, irritatæ contrahantur, hoc apud eorum extremitates potissimum evenire debeat, utpote quoniam longè maximus earum numerus nil ultra habeant cui annectantur quod earum motui adversetur; unde promptè obsecundantes motui superioris tractus introrsum qua-

quadantenus urgeantur, atque hinc con-
niveant : quæ verò apud Ossa, Tendines,
aliàsve solidas partes terminantur, quam-
vis hinc à coarctatione istâ apud extre-
mitates, quam reliquis adscribo, arceantur,
hoc tamen nomine quòd hinc inferantur,
obicem contentis suis, solito concitatus
secus erupturis, inveniant ; Ut taceam
(quod superius innui) rationi consonum
videri has lege naturæ hinc loci contracti-
ores ab ipsâ origine, præ reliquo tractu,
esse debere ad Nutritionem Animalitatis-
que cætera munia (commodius saltem)
præstanda. * Hinc necessario fit, quòd
quamdiù contractiones istæ perstant Ri-
gores evanescere non possint, utpote
quoniam molesta, quam dixi, quâ refer-
ta sunt vascula hæc, materia eorum pa-
rietes continuò vellicat ; ad cujus tan-
dem exclusionem vel longius vel brevius
spatium requiritur, prout vel acrimoniæ
in illâ gradus, vel ejus quantitas, major
vel minor fuerit.

*Pulsus
debilitatis
& tardi-
tatis.*

Pulsus hoc tempore & *debilitas*, &
tarditas, ab allegatâ Salium Volatilium
seu Spirituum Animalium in Succo Ner-
voso depressione provenire videntur.
Quippe cum liquor, qui ad Fibras Cor
conflantes tendit, istius solummodò por-
tio fit qui in reliquas deponitur, ejusdém-
que

que omnino genii ; sicut debitam activarum suarum particularum exertionem requirit ad motivam vim ei impertientiam , sic si istas æquo depressiores habeat, palam est hunc Musculum functiones suas (inter quas motum pro præcipuâ habendum esse quilibet mihi largietur) minùs quàm par est vegetè obire debere. Si objiciatur, acrimoniam, quam in Succo Nerveo comminiscor , irregularitatem potiùs vel celeritatem quàm tarditatem Pulsus invecturam ; rehero, quòd sub initium Paroxysmi acres vel acidæ particulae, præ combinatione quam cum spiritibus inierunt, nondum adeò efferæ evadant, ut notabiliter se ad lancinationes inferendas exerere possint, utpote partim ab illis antè adhærentibus delinitæ, partim crassiores hinc moles sortitæ ; mox verò ubi ulteriori exaltatione, lenioribus istis sub jugum missis, propriam, hoc est, lancinantem, indolem induerint, & citatior evadit pulsus, & quandoque sat irregularis ; quin de Cordis angustia & contractione querimus, quæ rigoribus quos in reliquo Corpore experimur , respondere haud forsàn absurdè concipiantur.

Verùm

Verum non isti solum fortasse causæ pulsus depressio imputanda erit, sed insuper impeditæ Sanguinis micationi, in quo, non secus ac Succo Nerveo, activæ deprimantur particulæ; quo fiat ut minus solito in transcurso suo Cordis Ventriculos quâ distendentes, quâ laceffentes, in partem Causæ hujus Symptomatis veniant.

*Anbeli-
tus diffi-
cultatis.*

Anbelitus difficultas pariter à Causâ Nervis insidente commodissimè deducenda videtur, utpote quoniam omnis motus tam Pulmonum, quàm reliquarum partium, his debetur. Quamvis enim infarctio istorum à Sanguine talem effectum inducere potest, vix tamen in isto casu; quandoquidem nulla Venarum distentio, nullus faciei rubor, aliæve signa appareant, quæ Sanguinem nimiam hinc congeri copiam testentur; Idcirco supponere liceat, quod tum Nervi Pulmonibus ministrantes, tum ipsæ horum constitutivæ Fibræ Succo, modo quem dixi, dispositio refertæ functiones suas motivas haud satis pro œconomix animalis lege promptè exerere possint, imò contrahantur; unde non mirum respirationem, tanto perè ad vitam necessariam, molestè procedere: Quinimò Diaphragma, Musculique omnes ad respirationem concurrentes,

rentes, eodem modo affecta, hanc anhelitûs difficultatem augere facîle concipiuntur.

Ab hac causâ pariter & *Hypochondria* Hypochondriorum contractio- nis. *contrahuntur.* Nempe cùm Diaphragmati appendatur Venter, cui ex unâ parte incumbit Hepar, ex alterâ verò Lien per vasa annectitur, necesse est ut, sursum retracto Diaphragmate, sicut majus pondus sustinendum accedit, sic porro contractionis sensatio ab iisdem in arctius spatium (partim hâc ratione, partim à Musculorum abdominis pariter affectorum compressione) retractis necessariò inducatur: ut taceam ipsas viscera hæc confluantes Fibras, eodem quo cæteræ modo, ut sæpius dixi, à Succo depravato, jamque exertionem moliente, inflammationem subire.

Quòd quidam *sputa copiosè secernant*, Salivæ, multi *lachrymas involuntariè profundant*, lachrymarum, urine profusionis. alii (imò ferè omnes) *urinam frequentius*, & tenuiorem, reddant, ab aliâ potiori causâ vix mihi videtur profluere quàm hâc; quòd nempe Succus Nervæus, à dictis causis vascula sua ad sese stringendum irritans, ex iis in Glandulas excretorias profundatur (nunc has, nunc illas, prout dispositæ fuerint ad ejus impressionem suscipiendam) ubi se-

cretiones (*modo quem olim explicui*) concitat ; eoque copiosius quò magis ad acorem accedit, utpote hinc non solum Vasa propria & Glandulas ad fortiores nixus extrusivos irritans , verùm insuper Sanguinem præterfluentem (plurimorum Medicorum consensu) fundendo : quod quidem & universaliter præstare concipiatur, cum in hujus gurgitem ubivis ferè è vasculis suis elutrietur & exprimatur ; undè serum ejus ad secedendum tantò magis aptatur. Atquæ hinc urinæ hoc tempore pallor ; serosioris Sanguinis parte Sulphurearum & Chromaticarum consortio sic orbatâ.

*Vomitio-
nis.*

*Vomitio*nes, quæ sub initium Paroxyfmi, infestantibus adhuc Rigoribus & Frigore , invadunt , mihi sat evidenter Nervosum genus primariò affici denotant. Præterquàm enim quòd ipsa Vomitio convulsivum sit symptoma , aliisque multis Cerebri & Nervorum affectibus frequenter superveniat ; Ventriculus non raro Saburrâ humorum ante Paroxyfmi invasionem vacuus deprehendatur, Saltem mox depletur , persistente nihilominus Vomitione : & quæ biliosa procedunt quandoque excretavix instantaneæ ex Sanguine secretionis producta concipi possunt, verùm biliarium conceptaculo-
rum,

rum, in contractiones adactorum, effecta potius censenda sunt; quandoquidem nulla in Sanguine conturbatio, quæ talem festinam secretionem præcedere debere videtur, nunc temporis sentitur, id quod urinæ, quem dixi, pallor evincit.

Ab eâdem provenire causâ *proclivitatem ad alvum exonerandam*, quæ aliquos incessit, arbitror; Glandularum scil. vel hepaticarum, vel intestinalium, medio Nervorum insertorum, jamque laceßiri incipientium, contractiones subeuntium, atque hinc secretionem aliquam ex perlucens Sanguine (qui semper vel in integerrimo suo statu, materiam pro omnis generis secretionibus in gremio suo portat) molientium ministerio.

Proclivitas ad alvum exonerandam.

Hactenus *intra Nervosi Systematis claustra* transigitur conturbatio; angustis, quas dixi, apud Fibrarum extremitates materiam Morbificam adhuc intra earum Tractus coercentibus: Hæc verò jam usque aded exaltatâ atque effectâ evadente, ut resistantiam præfatam superandi vim nacta sit, mox *eruptio* sequitur, unde depleri incipientibus Vasis illis, pari passu evanescere necesse habent prædicta Symptomata; idque vel citius vel tardius pro acrimoniæ gradu, atque particula-

Transactis Nervosis symptomatibus ingruunt Febri- lia.

ruin invicem Heterogeneitate ; undè turgescentia & consequenter eruptio seriùs ocyùs efficitur. Exclufa materia vel immediatè in Sanguinem fertur , vel saltem Vasorum Lymphaticorum ductu (exceptâ illâ ejus portione quæ , seu transpiratione in auras diffatur , seu in glandulis excretoriis in conceptacula adfita, Ventriculi scil. Intestinorum , &c. hiantibus , fecernitur ; quæ quidem ad reliquam , quâ universum Corpus perluitur , perpauca videtur) ad illam mox transduci necesse habet ; quò ubi pervenerit, alias, diversâque ratione, excitare turbas in proclivi habet, utpote viribus aucta : Quippe tam longâ incarceratione energiam suam haud affatim prorsus exereere potuerunt ejus particulæ, nixu earum expansivo hinc cohibito , quin ipsis ob mutuas , leniores licèt , collisiones magis exaltatis; quò sit ut superatis obstaculis majori impete (obviorem ubivis experimentorum circa liquorum in utribus conclusorum eruptionem exemplo) prosiliant : Cùm verò insuper Sanguini jam affusæ plurimis ejus diversi generis particulis, quæ eas distorqueant, adeoque alias iis imprimant motuum determinatiões, occurrerint, fieri non potest quin à mutuâ indè proveniente exagitatione
nota-

notabilis exoriatur excandescencia.

Plurimorum Medicorum hujus Seculi ^{An dentur} consensu sancitur *abundare Sanguinem par-* ^{Sulphuree} *ticulis Sulphureis*, quibus accensionis, ^{in Sangui-} *ne parti-* ^{cula?} quam vocant, causam tribuunt. Hoc aliqui in dubium vocent, quoniam nec reverà inflammabilis est, nec oleosam, inflammabilem (saltem absque præviâ Fermentatione, nisi forsâ in exiguâ admodum quantitate, quæ neutiquam proportionem solitæ in massâ incandescentiæ æquet) destillatus exhibet substantiam: imò allegari poterit, quòd à collisione Salium diversi generis, non minùs quàm particularum omne genus heterogenearum, confusis motibus invicem agitatarum, Calor excitetur; unde incandescentiæ, quam experimur, ratio absque Sulphurearum introductione habeatur. Cui tamen ex adverso referri potest, quòd præ arcto, quod quandoque inter Sulphura & Salia quædam intercedit, conubio faciliè concipiatur præpediri illa posse, quò minùs se protinus exerant, donec congruo, quod nexum solvat, adhibito menstruo sese in actum vindicent, atque hinc excandescentiæ sint subjecta. Quin notum est verè accensibilem substantiarum agitationem & celerrimam & maximè diffusivam esse (quanquàm

magis vel minùs pro variâ admixtione aquosarum aliarùmve cujuscunque ferè generis quæ earum particulis quoquomodò se se interponunt) aded ut nil obstare videatur quò minùs, exiguâ quidem quantitate, non solùm per totam massam, in ataxias semel adactæ, uberius micent, verùm etiam reliquas ejus constitutivas particulas præ maximâ suâ energiâ hinc agitando confundant, adeoque Febrem veram inducant. Et sane quandoquidem pinguibus, & proinde Sulphureis, utpote butyro, pinguedine Animalium, oleo Olivarum, &c. quotidie plurimi vescamur, quid vetat quò minùs hæc suam istam aliquotusque retineant indolem, quandoquidem vix forsan evidens assignabitur ratio, undè tam subito mutetur? Atque hoc eò magis tenendum videtur, quoniam magna pinguedinis quantitas variis in Corporis locis habetur, cujus natales, nisi à Sanguine secerni concedamus, vix aliundè, puto, facile deducemus. Quibus sic habentibus non absurdum videtur conjectari, rationem incalescentiæ Febrilis à Sulphureâ materiâ profluere posse, *Accensionemque* haud admodum impropriè denominari posse quâ Nativum, quâ Febrilem, Calorem.

Quic-

Quicquid verò de hac re statuatur, ^{Febrili-}
 Symptomata quæ in *Paroxysmo*, quem ^{um sympto-}
 vocant, *Caloris* habentur, à Præfatorum ^{matum ra-}
 duorum liquorum miscellâ non admodùm ^{tio,}
 difficulter solvi posse autumo.

Quippè, primò, ubi Fermentativus *Caloris*.
 hic ex conceptaculis dictis sic eruperit
 liquor, Sanguinique affusus fuerit, parti-
 culas ejus laxiores (seu Sulphureæ fue-
 rint, seu cujusvis prætereà generis, mo-
 dò his incongruæ) quæ priùs placidè
 cum reliquis circulabantur & fermentef-
 cebant, licèt nondum eum subierint di-
 gestionis gradum qui ad consummatum
 Sanguinem necessarius est, in motus e-
 normes adigit; unde, præ collisionibus
 inter diffformes invicem utriusque generis
 particulas, plurimùm augetur earum
 motus, tum intestinus, tum latus, à
 quibus *Calor* necessariò intenditur, atque
 juxta proportionem quàm istæ ad invi-
 cem quoad moles & figuras gerunt, ma-
 jor vel mitior evadit; quo fit, ut quam-
 vis intima Sanguinis crasis haud funditus
 hinc laxetur, utpote ab usque adeò dige-
 stis particulis, quæ ad nexus amicales,
 non facilè ab istarum aliarum conturba-
 tione statim dissolubiles, pronæ sunt,
 pendens, massa tamen notabilem ebulli-
 tionem concipere necesse habeat. Atque

hinc discrimen, quod suprà notavi, inter Febres Intermittentes & Continuas (quod ad Paroxysmum Caloris attinet) fortasse provenire censeam; quodd scil. in *illis* laxiores & minùs digestæ, Sanguineamque perfectionem nondum adeptæ, particulæ in conturbationem cieantur; in *his* scena inter verè Sanguineas potissimum transigatur, (quantumvis non negandum sit etiam has crudioribus particulis sic exagitatis multoties prophasin debere) quo fit, ut laxatâ nimium massæ Sanguineæ compage nulla possit intercedere apyrexia.

*Caloris
& Frigoris
alternatio-
num.*

Caloris autem & *Frigoris alternationes*, quæ quandoque infestant, ob inæqualitatem Succî Nervosi, depravati, ut retulimus, ejûsque proindè interpolatâ maturatione & effusione, profluere concipiuntur. Quippè quidnì aliquando eveniat, ut, quæ ejus portio Fibrarum extremitatibus proximè accumbit, requisitum ad eruptionem moliendam gradum acquirat, dum intereà alia atque alia altius latentes & discontinuæ eundem nondum fortiantur, utpotè crudiores & crassiores; unde sicut à prioris ad præfatum acrimoniæ gradum exaltatione *Rigor*, & ab eruptione *Incalescentia* inducuntur, sic à pari sequentis maturatione,

one, parique extrusione, non abludens Symptomatum invehatur successio; quæ sæpius forsan reciprocatio eveniat, modò inæqualitas in Nervoso contento major sit: ubi verò tota fermentiscibilis materiæ moles sic maturata & extrusa fuerit, tunc æquabili tenore ebullire perstat Sanguis, adusque plenam materiæ Febrilis subactionem, criticamque foras expulsionem; nisi forsan insuper magna Sanguini etiam subsit inæqualitas; quæ si contigerit, haud mirum erit remissionem quandoque, quandoque intentionem ebullitionem & exandescentiam postmodum, haberi, non secus ac Rigores sub initium interpolari.

Exagitato hoc modo Sanguine, obvium est *Capitis Dolores, Deliria, Vomitiones, Diarrhæam, cæteraque* Februm Symptomata pullulascere sat facile posse; Sanguinis turgescentiâ jam caput aliâque partes circulationis viâ postliminiò afficiente, secretoriâsque partes quandoque ad materiæ molestæ extrusionem irritante; atque hoc majori aliquando ferociâ præstant, quàm in continuis solent; quandoquidem præ affuso hoc Fermento, acrimoniam morâ suâ indepto, immanior nequit non ebullitio concitari, quàm ubi indigenâ exaltatione commovetur; id quod

Capitis doloris, delirii, vomitionis, diarrhææ, &c. secundariorum.

quod cuivis ab incongruarum & fermentativarum substantiarum commixtione liquet.

*Critos
in fine e-
mergentis.*

Ubi verò eò processerit Calor & conturbatio in Sanguine, ut tum Nervosi fermenti, tum sanguinearum ad turgescendum proclivium particularum, vis jam exantlata fuerit, partimque hinc varietur molestiarum particularum figura, partim aptiores ad secedendum moles hæ acquirant; quin insuper Glandulæ in peripheriâ Corporis, quæ prius præ lincinatione contractiones subierunt, jam laxiores evadant, & præ detentæ materiæ congestionem distendantur (has quippe partes valde extensilis esse fabricæ strumarum productio suadet) *Sudor*, ut plurimum, *criticus* erumpit, Nervis pariter fortassis (quos nunquam vacuos esse, quamdiu vel motus vel sensatio perstant, credendum) calculum suum ad hoc molimen (prout olim adstruxi) conferentibus, æquabiliorémque Succum jam suppeditantibus; cuius quidem perexigua quantitas ad determinationem laxatæ, ut dictum est, adque secedendum pronæ, imprimendam sufficere jam videtur, quoniam materiâ aptè depositâ, viisque liberis hoc Morbi tempore redditis, exiguus sufficit impulsus: Unde forsân ratio languoris,

*De Secr.
Anim.*

guoris, & debilitatis, quæ nunc temporis sentiuntur, deduci potest; Nervis scil. hoc modo plùs exhaustis. Hinc sequi necesse habet *Apyrexia*, hostili materiâ *Apyrexia* tandem expulsâ, *sequentis.* cujus quidem portio si adhuc restiterit continuo molestias creat. Agnosco quidem crisin quandoque per *Hæmorrhagiam, Ptyalismum, &c.* evenire: Verùm hujusmodi evacuationes mihi tantummodò suggerunt Glandulas cuticulares haud aptè ad transmittendam materiam, Paroxysmi vi præparatam, adhuc dispositas esse; unde non mirum hanc & ab arctiori nexu, quàm priùs cum reliquis Sanguinis partibus inierat, quodammodò liberatam, & notabili copiâ congestam, quin multùm adhuc excitatam, minùs usitatas sibi aperire exitus vias, utpote jam magis cedentes, cum non per solitas prorumpere illi datur.

CAP. VII.

Typorum Ratio.

TRaditâ sic *Hypotheses* meæ circa Febres Intermittentes, *Symptomatumque*, cum suis momentis, Sylloge, proximum est ut statorum pariter *Typorum* rationem ex eâdem assignare lâtagam; utinam meliori auspicio,quàm quo alios in hac indagine versatos rem penētrasse multos persæpè Medicos conquērentes audio.

Typi quotidianarii, tertianarii, quartanarii sunt reliquorum norma.

Horum præcipuos, *Quotidianarium*, *Tertianarium*, *Quartanarium*, sicut omnes frequentissimè occurrere norunt, sic Medici pro reliquorum normâ habent. Quamvis enim sub aliis quandoque periodis sese sistant, utpote *Quintanâ*, *Sextanâ*, *Octanâ*, &c. porrò & in iis *anomalias* quasdam, præcipuè quoad Paroxysmorum reduplicationem, notemus; cum tamen priores illæ stas agnoscere invasionis suæ causâs videantur, utpote sat regulariter, & certis anni temporibus invadentes, & proindè majorem

in

in Corpore dispositionem ad tales, quæ eas producant, subeundam arguant, istæ verò rariùs, imò perrarè, adorianur, ad priorum causas & rationem formalem expiscandas potissimùm attendere incumbit. Et quidem hæ, quæ longiùs, ut dixi, protelatam periodum fortiuntur, non parum forsan conferant ad evincendum Intermittentium focum in *Cerebro* & *Nervoso genere* latitare, Mihi quippe ante plures annos contigit duas hujusmodi periodos vidisse, unam *Quintanæ*, alterum *Octanæ*, quas olim rogatu primum Cel. Doctoris *Tysonii* descripsi, postea verò Anno 1685. Cel. Doctoris *Musgravii* (tunc temporis *Societatis Regiæ Londinensis Secretarii*) in Transactionibus Philosophicis Mensis *Augusti* evulgandas permisi, quarum universa Symptomata, (prout ex ipsis Historiis loco citato habitis colligere est) evidentissimè Convulsiva erant. Illarum verò causis exploratis (si saltem hoc assequi detur) non admodùm forsan difficile erit aliarum istarum Phænomena solvere.

Ut ergò hoc aggrediar, Prolegomeni loco notandum est (id quidem quod nullius observationem fugit, sed tamen attingendum est)

Prolegomena ad horum rationem reddendam.

Primò,

*Primum,
Eadem in
genere sin-
gulis Spe-
ciebus sym-
ptomata.*

Primò, Quòd singulæ Species eundem in genere Symptomatum apparatus for-
tiantur; utpotè rigorem, dorsi dolorem,
deindè incalescentiam, &c. Et quamvis
quandoque contingat horum aliqua, quæ
usitatò eas comitantur, deesse, hoc tamen
non minùs in unâ Specie quàm aliis eve-
nit.

*Secundum,
Singulæ sua
(ut pluri-
mum) obser-
vant anni
tempora.*

Secundò, Quòd singulæ pariter earum
Species sua observent anni tempora, nul-
læ vero indiscriminatim omni, nisi rarò,
invadant: Quartanæ *Autumno*, Tertianæ
Vere, Quotidianæ *Hyeme* succrescere
solent; rarissimè autem evenit quòd
ullæ *Æstivo* tempore (saltem regulares)
adoriantur: Et si quando sic variant suas
invadendi vices, deprehendatur vel mul-
tùm à solitâ temperie aerem deflexisse,
vel notabilem & peculiarem dyscrasiam
Sanguinem aut exindè profluentes liquo-
res subiisse, præsertim verò Nervosum
genus, nì fallor, malè habere. Et qui-

*Exceptio.
Historia
quartanæ
vernalis,
que cogita-
tionibus
hisce occa-
sionem mi-
nistravit.*

dem instantiam *Quartanæ Vernalis* à li-
quorum dyscrasiâ profluentis, mihi ante
decem circiter annos (si recte memini)
in viro nobili circa triginta, puto, annos
nato (quæ &, ut obiter moneam, an-
sam mihi, quo sum sollicito ad Philosophan-
dum mecum circa ægrotorum meorum
casus animo, dedit Februm Intermitten-
tium

tium genium ulteriùs pensitandi, hancque meam, qualemunque, Hypothesin exco- gitandi) contigit observasse; qui acri præditus ingenio, in vertigines, artuum contractiones, insolitos languores, ut se moribundum identidem crediderit, aliâ- ve Nervosi generis malè affecti eviden- tia Symptomata incidit, quæ remedio- rum, quæ Cephalicorum, quæ Chalybea- torum; verbo, accuratissimæ quam præ- scribere potui Methodi, vim diu elude- bant (ut solent hujusmodi affectus mul- tum esse contumaces) at modò mitiùs, modò atrociùs, ægrotantem exercebant; quæ tandem sub mensis *Aprilis* initium in regularem admodum quartanam de- generabant, nullâ tunc sæviante aeris ad hunc affectum procatarxi; cujus duode- cim Paroxysmos ubi perpeßus fuerat, sponte desuit Morbus prægressis Symp- tomatis multum, prout illi prædixeram, imminutis, licet non in totum sublati. Sequenti anno circa medium Maium re- diit Quartana, eumque ad totidem cir- citer Paroxysmos exercuit, & tandem sponte, pariter ac priori anno, disparuit, undè in totum ferè evanuerunt Nervosi generis Symptomata, atque ex illo tem- pore sat pancreaticè vixit.

Ter-

*Tertium.
Nihilomi-
nus quoad
aliquas cir-
cumstanti-
as discre-
pant.*

Tertio, Quòd quamvis omnes Febrim Intermittentium Species Pathognomonicorum Symptomatum in genere similia, ut dixi, Syndrome stipentur, multum tamen invicem discrepent quoad varias singularum circumstantias, durationem, puta, ferociam, reciprocationis tempora, &c. sive anomalias spectes, sive verum regularium typum.

Ex quibus inferre liceat, quòd sicut omnes in genere ab eadem primitus scaturigine promanare mihi videantur, sic porro earum differentias, regulares saltem, à peculiari anni constitutione profluere censeam, quæ in per plurimis instantiis circa aliorum etiam Morborum productionem Corpora nostra diversis modis afficere nota est. Quippe ad regulares adeò, prout cernimus, non secus ac frequentes, inque plurimis longè diffitis locis evenientes effectus producidos, generalis omninò requiri videtur causa, quam, nisi in aere, frustra quis quæsierit, utpote qui & cæteris ex non-naturalibus communior est, & varias pro ratione propioris Solis ad verticalem positionem, respectu nostri, accessus, ejusdémque recessus, aliàsve circumstantias subit alterationes. Et quamvis quandoque à sol.tâ normâ quadantenus recedant, prout

prout in exemplo jam modò allato ; vix aliud tamen hinc inferre licet, quàm quòd Corporis nostri Constitutio ab aliis causis alterationes quandoque subire possit , iis analogas quas istæ aeris sub tempestatibus solitis imprimere solent.

Constitutiones hasce Anni in quaternaria-^{Distributio} classem distinguere solemus, *Verna-*^{constitutio-}*lem* puta, *Æstivam*, *Autumnalem*, & *Hyemalem*, ex quibus *Æstivam* perrarò Febribus Intermittentibus producendis aptam esse modò notavimus. Reliquas ordine paululùm lustrabimus.

Primò, *Vernalem* quod attinet ; Ob-^{Scilicet in}
vium est hâc tempestate cuncta ferè,tum ^{Primo Ver-}
Vegetabilia, tum Animalia, magis in suo ^{nalem.}
quæque genere vegeta , cæteris paribus, quàm prægressâ hyeme fuerant, evadere : quod vix alii causæ quispiam imputaverit, quàm quòd tunc temporis æris massa, texturæ, quam à priori discrepantem induit, ratione, præque Solis versùs Zenith propiori accessu, celerius sit agitata ; unde & telluris Globus, & cuncta ad eum spectantia Corpora, diverso modo affici necesse habent, quàm aliàs solebant. Quippe istam Solis actionem, sicut reliquas ad terram spectantes particulas subtiliare & agitare concipiatur, atque tales ex iis, quæ ad Volatilitatem suopte

L

genio

genio pronæ sunt, sursum elevare Atmosphæræ commiscendas, sic potissimum verè *Aëreas* plurimum concitare nemo inficias iverit, utpotè elasticas. Hinc Animalium Corpora præ cæteris maxime afficiuntur, utpote quorum universi pori fat patuli sunt, quò hæ faciliè admittantur; & speciatim isti pulmonum non solum cæteris patentiores (id quod expirationis copiosissimæ comprobatur observatio) sunt, verum etiam magis à repetitis usque inspirationibus, ad vitæ finem necessariò perennaturis, quæ tantò impetuosius aërem illò deducunt quàm alibi fit, affici disponuntur.

*In hac
particule
Nitrosæ
maximè
sestent.*

Corpuscula quamvis multimoda hinc excitentur, quæ tamen in Corpora nostra maxime forsân notabilem influentiam nunc temporis exercent, *Nitrosa* esse arbitror. Quippe hujusmodi substantiis tellurem repletam esse apud omnes in confesso est; Ex quâ partim forsân præ intestino ejus calore, præcipuè autem vernis temporibus, indies auctis, elasticarumque nunc maxime vigentium energiâ, in Atmosphæram plurimæ elevantur, dein auctiori æstatis calore tum ipsæ prius evectæ altiùs tolluntur, tum plures perpetim exuscitantur. Istæ autem Hyemali tempore, Solari nunc fatiscente agitatione

tatione, circa hanc, sublimioribus spatiis delapsæ, detinentur, torpidioresque fiunt; imò plures forsàn indidem ex multiplici Salium Volatilium, Acidorum, aliarúmve ad hanc rem idonearum particularum numero, quæ in harum propiam sic transeant, procudunt & contextunt, utpote non admodùm difficulter agitabiles; donec tandem in aërem denuò eleventur, inque Corpora nostra hujus famulitio, majori Corporis hac tempestate laxitate calculum suum conferente, se insinuent. Hisce in Sanguinem nostrum identidèm introductis (nec solum in superficie, sed porrò unà cum alimentis) indèque in Systema Nervosum tractis ejus Succo admiscendis, omnia vegetiùs peraguntur, quandoquidem uterque liquor magis indè subtiliatur. Verùm ubi hos nunc temporis perturbari contigerit, sive à pororum occlusione, sive ab assumptis, sive ab occultâ aliquâ intestinâ degeneratione hoc fiat, obvium est effectus proportionè notabiliores fore, quàm si minùs activis substantiis abundaverint. Agnosco quidem Nitrosas substantias etiam Hyeme, modò gelu rigida fuerit, in aëre plurimùm scatere: Verùm has ex Atmosphærâ nunc minùs agitatâ detrudi fas sit suspicari, imò ipsas minùs

vegetè (quemadmodùm non ita pridem, *Tr. de Nuperâ Apoplex. frequentia* deduxi) se explicare; quin Corpora nostra earum actioni suscipiendæ minùs, saltem aliter quàm solent verno tempore, quando scil. vivifico Solis tepore perfundi incipimus, disposita esse: adeò ut minimè concipiendum sit eosdem ab his effectus nunc productos iri qui al.â tempestate emergent.

*Secundò,
Autumna-
lem*

*in quâ A-
cide.*

Secundò, *Autumnali* tempore cernimus omnes ferè, tam Vegetabilium, quàm Animalium Species magis effectas evadere, iisdem causis, quæ rigorem priùs inducebant, jam longâ actione exantlatis: unde in alijs generis substantias (potissimùm, uti reor, *Acidas*) minùs quidem, sed diverso modo, energeticas, mutatis figuris & texturâ, transeunt: adeò ut, ubi intervenerint occasiones quæ conturbationem in fluidis concitent, necesse sit multùm variari quoad circumstantias valdè notabiles eorum agendi modos & effecta, potissimùm verò propter recedentem jam Solaris caloris influentiam tardiùs moventur; unde sicut productiores, ut plurimùm, cernuntur affectus hâc tempestate invadentes, sic porrò, ubi interpolatos esse contigerit, longiùs prote-
lantur eorum Paroxyfmi.

Ter-

Tertiò, *Hyeme*, vivifico universorum ^{Tertiò, Hyemalem,} quà vegetabilium, quà animantium calore ad infimum jam, quem œconomix vitalis ratio permittit, activitatis gradum depresso, activæ eorum particulæ, quam sat magno adhuc numero, atque energiæ pollentes gradu ad naturalem singulorum texturam conservandam (si plantas quasdam excipias, quæ annuatim ^{in quâ Crude.} emarcescunt, at toties vel à seminibus vel radicibus redintegrantur) ad quod etiam ambientis frigus, particulas secus in confusionem proruituras coadunando, tribuit; attamen vel sub jugum missæ multum languent, vel aliquâ ex parte deficient; hinc nempe præ æstivis caloribus prægressis absumptæ, nec in Specie ante vernos redintegranda; illinc acidarum prædominio depressæ, quò minus se debite exerere possint; quin insuper maiore, huiusce tempestatis comite, nimium dilutæ: Huc porro accedit, quòd variorum concretorum, præcipue maximè heterogeneorum, partes crassiores, minusque activæ, debitæ proportionis atque inde agitationis (deficientibus aliquatenus activis) carentiâ secessum pati natæ sint; undè totius crasis dissolutio, saltem gradualis, periclitatur. Verùm hoc maximè in Animalium corporibus contingere ne-

cesse habet ; in quibus præter intestinum (qui quidem in his notabilior est) particularum inter se motum, alius habetur, lativus scil. cujus ministerio liquoris massa per universum Corpus rotatur ; qui proinde, siqua partium solidarum impressioni suscipiendæ reliquis magis apta fuerit, hanc magis afficere in proclivi habet.

*Æstiva
Constitutio
Febris
Intermittentibus
producendis
minimè
apta.*

Æstivam tempestatem ab hoc censu excludo, quandoquidem, prout monui, Febris Intermittentibus producendis (nisi forsan in enormi aliquâ, valdè epidemicâ, quorundam Annorum constitutione) minimè nata videtur verum potius generalibus & continuis per universam Sanguinis massam diffusis effervescentiis, eo quòd Sanguis hoc anni tempore in acme suâ constitutus sit, pori cutis præ ambientis fervore magis patuli, porro & aculeatæ particulæ, quæ prægressâ tempestate, angulis suis reliquam, quâ involutæ erant, exagitabant massam, actione illâ quadantenus retusæ sint : molliores verò alimentorum (qualia nunc præ fervoribus expetimus, saltem sitiundi magis diluimus) particulæ Sanguini commistæ, placidiùs hinc per laxatam peripheriam, utut forsan velociùs, circulentur, nec proinde à solitis viis recedere

recedere aptæ sint: Et quamvis fatendum sit diluentes hæc particulas indefinenter pariter, & citius quàm aliis anni temporibus, avolare, hinc tamen constat Sulphureas in magnas ebullitiones faciliè excursuras, nisi illæ & debita mensurâ, & frequenter suppeditentur.

In duabus primò recensitis constitutionibus, Febrium, quas volo, productio ab *Acrimonia* materiæ pendere videtur, *In constitutione Vernali & Autumnali, Acrimonia in causa isto.* cujus vi partes, in quibus primariò residet, in ataxias adiguntur; Verùm non eodem in alterutris modo. Quippe in *Vernali* particulas quas suppeditat Aer, *Sed Vernalis diversa* minùs regulariter angulosas esse, quàm in Autumnali, ab omnibus, puto, concedetur; præcipuè tum nitrosis tum elasticis multùm scatere; suppetias porrò alimentares & magis nunc temporis heterogeneas & vegetas esse: undè ubi ad Febres hujusmodi procatarxis contigerit, haud fieri potest quin præter aëreas, multæ cudantur ex fermentiscibili proventu particulæ quæ acrimoniam sapiant; quæ proindè sicut universæ in genere œconomix animali, sic speciatim Nervoso generi sat molestæ evadant. Agnosco quidem nitrosas particulas (quæ hac tempestate potissimùm dominantur, magnamque, uti fas est credere, in Corpora

nostra, quâ quoad sanum quâ morbosum statum, influentiam habent) regularis forsan esse figuræ, atque turbinatas, juxta mentem immortalis *Cartesi*; hâc ipsâ tamen ratione, quandoquidem ad motus aliis (modo ab illo assignato) imprimendos dispositæ sunt, plures omne genus occurrantibus suis comminuunt, & sic irregularem multarum congeriem & sibi asciscunt, & in massâ suscitant; quin præ auctis hac tempestate caloribus verè aëreæ plus elasticæ evadunt, copiosiusque congeruntur, reliquasque magis exagitant.

ab Autumnali.

Circa *Autumnum* verò multò parciore numero suppeditantur Nitrosæ; at earum vice partim resistentes ab æstate prægressâ Salinæ in Sanguine particulæ (nec enim omnes forsan citò dissipantur). præ mutuis collisionibus multum acuari necesse habent, undè & fermentativam indolem induunt; partim ab alimentis quotidianis noviter suppeditatæ facilius à debitâ crasi degenerant, utpote Spiritibus jam minùs vegetis, nec æquali ac Vere dimenso, præditæ. Porro, ab hâc particularum aculeatarum differentiâ necesse videtur, ut, sicut priores in actum promptius erumpere natæ sunt, sic & reciprocationes Paroxysmorum citius redeant;

deant ; utpote quoniam , ubi unius Paroxysmi materia absumpta fuerit, nova, & ab alimentorum & ambientis genio vegetior, tantò citiùs succrescit. Et quamvis acutioribus forsan angulis polleat autumnalis hæc fermentativa materia quàm vernalis, quippe cujus particulæ longâ attritione eam tandem induunt figuram quam acidis tribuere solent, gladiolarem scil. istæ tamen cùm hinc magis uniformes emergant, minùs proinde ad actionem subito exerendam aptæ sunt , quæ, ubi complexarum particularum simul agentem massam contemplamur, earum heterogeneitatem tantò majorem exposcit : Quin inclinans anni calor, qui effectum materiæ concretorum omnium maximè determinat, hanc jam magis satisficere cogit.

In tertiâ autem constitutione, *Hyemali* In Hyemali Cruditas & Heterogeneitas in culpâ sunt. scil. res multò aliter se habere videtur. Quippe acidis hisce vel assumptis vel exantlatis, Sanguine autem crudioribus omne genus particulis noviter admissis referto, Cerebro porrò magis, quàm aliis anni temporibus solet, laxato, utpote cum hujusce tempestatis qualitate, affluentisque Sanguinis genio nimium Symbolizante ; Fit ut, ubi dispositionem aliquam, quâcunque demum prophasi, Cere-

Cerebrum ad Febrem Intermittentem producendam indeptum fuerit, particulas Morbificas, isthuc, ut dixi, secretas plùs justo faciliè congerat; undè cum absque lancinante forsan irritatione, quam molli- ties vetat, hæ vascula isthæc jamjam la- xiora distendant, citiùs ad turgescentiam assurgunt; quam &, præ magnâ invi- cem heterogeneitate, quantumvis in ge- nere molliores sint, tantò promptiùs concipiunt: Quo fit, ut earum extrusio ci- tissimè peragatur, intra nycthemeri scil. spatium, imò quandoque multò citiùs, pro ratione scil. quantitatis congestæ ma- teriæ, & hujus, Nervorùmque, dyscra- siæ.

*Hinc ra-
tio disci-
minis in
genere in-
ter alter-
utrius du-
rationem.*

Hinc obvium videtur qua ratione (ex nostra Hypothesi) Febres Intermittentes Hyemales per cæteris omnibus celerrimæ sint reciprocationis, Vernales proxime istas sequantur, Autumnales verò adhuc longiùs protelatas fortiri debeant suas periodos; quin porrò cur & Symptoma- ta alterutrius generis ab aliis (gradu saltem) discrepent. Quippe (ut paululum recapitulem) cum aliæ ab activa magis, vel copiosâ materiâ, aliæ à ma- gis inerti, vel homogeneâ, aut in minori copiâ scatente, in minerâ ubi mature- scendi otium conceditur residente, pul- lulent,

lulent, sequitur quòd Invasionis periodos variare necesse habeant; quin insuper diversitatem in ipsis Symptomatis deprehendendam fore; quandoquidem, quæ ab activâ magis materiâ concitantur tantò violentiora emergent, at, quod inde resultat, tantò (cæteris paribus) minoris durationis, utpote quoniam præ agitationis celeritate citiùs materiæ committentis exolvitur vis.

Verùm hæc *longiorem* quidem *in genere* inter unius generis quàm aliùs reciprocationes fore *distantiam* fortassis evincere concedetur, vix autem certis, quas experimur, periodis determinandis, variis insuper anomaliis quæ inter diversos ægrotantes sentiuntur solvendis, sufficere; Idcirco ulteriùs pedem promovere incumbit, atque in hanc rem (obscuram quidem) quâ licet, altiùs inquirere: Et quanquam fatendum sit difficillimum esse de iis, quæ in intimis Corporis nostri penetralibus delitescunt & perpetrantur, definire, ubi particularum summa exilitas, & variorum inter se motuum perplexitas sagacissimorum indagatorum sensus eludunt, inque præsentì speculatione (quod tamen sine convitio dictum & intellectum velim) rem forsan minùs attigerint præclarissimi Authores, saltem
mihi

*Sed particularis
certorum
Typorum
ulteriùs
querenda.*

mihi veritatis assequendæ cupientissimo
haud plenè satisfecerint ; quòd tamen in
eàdem indagine, tantorum virorum ex-
emplo, me exercere gestiam, imò si ce-
spitavero, apologiam hinc mihi adornare
dabitur.

*Soli Ho-
mines, scilicet,
febris in-
termitten-
tibus pro-
clives.*

Ut ergo rem (fundamento ex palam
observandis jacto) aggrediar ; In profce-
nio quidem notari poterit, *Homines uni-
cè*, ni fallor, saltem cæteris animalibus
multò frequentius, *ad Febres Intermit-
tentes*, non secus ac plures alios morbos,
proclives esse. Nimirum par est ut Ce-
rebrum Humanum, summis Animæ Ra-
tionalis exercitiis destinatum, sicut internâ
structurâ multò, quàm brutorum, magis
exquisitâ polleat, sic hinc magis tenerâ
constet, quò liberis & pernicipibus Spiri-
tuum transcurfibus obsecundet. Unde
(ut vix invenire est vel consummatissima
bona suis vacare incommodis) præ illis
multò facilius vel labefactari, vel incon-
gruæ materiæ saburram datâ ansâ cumu-
lare periclitatur.

*Observan-
da preli-
minaria ad
typologiam
nostram
construen-
dam.*

Primum.

Quo sic habente (ut propius ad rem
accedam)

Primò, Notari poterit, Nos *alimenta
statis temporibus*, iisque, præter propter,
certis, *assumere* (secus quàm bruta, plu-
rima saltem, faciunt) nec, nisi heluones,
uno

uno transacto pastu alium ingerere; donec scil. concocta & distributa (saltem ex Ventriculo elapsa) fuerint prius ingesta: Qui secus faciunt brevè se ab integrâ sanitate, nisi debitis exercitiis noxam amoliantur, præcipitare non rarò deprehendantur.

Secundo, Pariter observare est, Nos *Secundum.* *statis dormiendi*, non secus ac comedendi, *horis assuescere*, quanquàm non paribus distantiis. Quippe, cuncti (saltem longè plurimi) semel tantum intra 24 horas somno se dedunt; maxima autem hominum pars plùs semel intra hoc spatium alimenta assumunt.

Tertio, Respiciendum ad *variarum* *Tertium.* *anni partium qualitates*, in quibus magnam Sanguinis, & quidem univerforum liquorum, craseos differentiam haberi nemo non fatetur.

Quarto, Ubivis notari poterit *varias* *Quartum.* *hominum occurrere constitutiones*; adeò ut quamvis ad multos annos multi vitam producamus, magnam tamen singuli diversitatem, quà ad actionum quarumvis exerendarum promptitudinem, quà ad morbos vel incurrendos vel vitandos, experiamur.

Ab hisce observatis, cuivis obviis, ut illationes aliquas deducam, colligendum legitime cenſeo,

*Deductio-
nes ex pri-
mo obser-
vande----*

Ex primo, In paſtuum intervallis ingeſta prius alimenta coctionem, naturæ designatione, in Ventriculo ſubire debere, in Sanguinem notis viis inde diſtribui, atque aliqualem illic maturationis gradum ſubire; quin inſuper ſecernendam in ſingulis, tam internis quàm externis, Glandulis materiam aliquatenus ad munus ſuum ſic obeundum aptandam eſſe, imò ex parte (omnibus rectè conſtitutis) ſecerni, antequàm noviter aliqua appellens, quæ iſthanc in hisce functionibus interturbet, ingerenda ſit. (Reverà, quamvis Natura regularem ſibi-ipſi in cunctis animalibus digeſtionis ordinem præſtituat, Humano tamen generi majori curâ proſpexiſſe credatur; quandoquidem non eſcæ perſequendæ, niſi quatenus Corporis indigentis, potiſſimum quò altioribus animi functionibus ritè obeundis famuletur, reſarciendis inſervit, ſed multiplici, & tantum non indefinienti, tum Animi tum Corporis exercitio nos natos voluit.) Quo agnito, vero conſonum videtur, aberrationes ab hac normâ, quamdiù ſaltem Morbi adhuc ſunt in fieri, nec in totum depravatur
li-

*que rigu-
larem præ-
terpropter
ſere recur-
ſum Parox-
yſmi argu-
ant.*

liquorum crasis, regularem, præterprop-
 ter, decursum observare debere; Spiritibus nempe, quos vocant, cum omnis
 digestionis sint opifices, materiam mor-
 bificam pari methodo (quantum ejus pa-
 titur capacitas) muturare natis. Huic
 accedit quod statim atque ægritudo nos
 invadit, dejiatur plerumque appetitus,
 majorique studio, ut plurimum, sanitati
 nostræ recuperandæ naturali instinctu
 litemus; unde & ex parte saltem, sub-
 trahitur fomes Morbi; quo fit ut mate-
 riæ congestæ subigendæ navetur opera,
 hincque ab usitatâ regulâ minùs recedunt
 Spiritus. Agnosco quidem immane *Objectioni*
 quantum aliqui, & quoad alimentorum *ab incautè*
 assumendorum tempora, & reliquam vi- *viventibus,*
 tæ regulationem, ab hac normâ defle-
 ctant, qui tamen inculpatâ fruuntur va-
 letudine. Verùm attendi poterit, hos
 nequaquàm à teneris unguiculis huic *Occurrunt.*
 vendi generi assuevisse, aut vel à naturâ
 robustam constitutionem sortitos esse, vel
 cautè per multos annos vivendo talem
 sibi comparasse, quæ ab hujusmodi irre-
 gularitatibus, quibus in posterum se de-
 dunt, haud faciliè, saltem brevì, deturbe-
 tur; quin plurimos ex his, in quos
 cadit hæc redargutio, inferioris esse sor-
 tis homines, qui duris laboribus & exer-
 citiis

citiis, partim Morborum causas expellunt, partim optima sibi hinc conciliant, quæ materiam morbificam digerant, Fermenta. At quoniam casus isti rariores sunt, nec in eorum causas penitiùs datur penetrare, imò vix dubitem quin hi forsàn plures anomalias, tam in Febris Intermittentibus quàm aliis, ubi invadunt, Morbis perpetiantur; idcirco missos facio, utpote naturæ regulam haud infirmare valentes.

Sed ista consideratio in genere indigat periodicam quidem fore affectuum à Nervis pendentium reciprocationem, sed nostras vix satùs attingit: Quippè, cùm maxima hominum pars sæpiùs in die comedamus, inferri hinc forsàn possit toties in vasuras exacerbationes, nisi aliud quid accedat quod ulteriùs protelet; Idcirco

*Deductio-
nes à se-
cundo ob-
servando.*

A secundâ inferendum, Primò, Quòd, quandoquidem in somno laxatur Cerebrum, materiæ Nutritiæ Supplementa tunc temporis maximâ copiâ, & commodissimè (haud dicam unicè) admittat: Secundò, Dum pariter idem aliquatenùs, dum vigilamus, constringitur, distributioni constanti tenore his horis impendatur opera, adeò ut certò quidem tempore, hoc est, intra 24 horas, totum Nutritio- nis compleatur negotium. Unde sequi videtur,

videtur, quòd, ubi vel liquorum crasis, vel partium suscipientium & mandantium tonus à præsstituto deflectit, has, nisi aliæ subveniant considerationes, usitatò observare debeant, diarias, scilicet, periodos naturæ delicta, nec aliis temporibus tam clarè aberrationis notas dare posse, cum semel tantum intra hoc temporis spatium ad eundem redeamus, quoad dicta, statum. Quippe impletis inter dormiendum radicibus Nervorum (imò vix fieri potest quin præ indefinienti Cordis pulsu altiùs multò, tot horarum quas somno dicamus spatio, impellatur in laxatos eorum tractus secretus identidem à Sanguine liquor, qui expergefactis longius statim, præ contractione hinc subsequente, urgetur) in promptu est concipere regulari quadantenus more postmodum procedere, non solum protrusionem, sed & exaltationem (sive Naturalis sit, sive Morbida) donec vel extrusa fuerit materia, vel subacta; id quod vix ante dictum tempus finiri, me iudice, potest. Haud equidem negavero Sanguinem irritativam materiâ quandoque adeò refertum esse posse, ut hujus portio & admitti & maturari citius, quàm secus assolet, valeat, adeoque turgescencias irregulares concitet, sive id à pororum

M

subitaneâ

Quæ ad Nyctihemeri saltem distantiam Paroxysmos elongari debere suadent.

subitanæ occlusionē, sive quâcunque intestinâ exaltatione, proveniat: Verùm isthæc, ut modò dixi, cùm non sint Naturæ solenniter res suas satagentis effecta, nec, nisi forsan in Epidemicis quibusdam annorum constitutionibus, usitatè eveniant; cùm intereâ Intermittentes regulares, quarum brevissima periodus rarò infra Viginti quatuor horas terminatur, numerosæ quotannis occurrant, nequâquam proindè Hypotheseos probabilitatem infirmare valent; cùm & his anomaliis solutionem aptare ex dictis fortasse non admodum difficile esse attentus lector perspiciat.

Verùm hæc unius solùm generis Februm Intermittentium, Quotidianarum scil. rationem primâ facie reddere videntur; imò fortassis vix plenè istarum, nisi additis aliis deductionibus liquorum crassius spectantibus, à quorum dyscrasiâ anomalix potissimùm deveniunt; idcirco ulterius quærendum quid longiores intermissiones pariat: proinde

*Deductio-
nes à tertio
observando
que singu-
los Typos
ab invicem
discrimi-
nant.*

Ad Tertium ex observatis respiciamus, Varietatem scil. constitutionum Anni, in quibus usitatè nascuntur varix Februm Intermittentium Species.

Has

Has in trino genere potissimum fundari, *Vernali*, scil. *Autumnali*, & *Hyemali*, Ad Constitutiones Anni quæ hoc determinant respiciendum, suprà dixi; *Æstivam* enim ab hoc censu exclusi.

Vernalem quod spectat; In hac *Nitrosas* substantias & sat magno numero in Primo Vernalem. Aëre scatere, & vegetius nunc temporis agitari notavi, & in Corpora nostra promptè & congruè, tum inspirando, tum unà cum alimentis intus serpendo, sese insinuare; unde & ipsam crasin nostram videntur ex parte constituere, nec quidem elasticum ipsum Aërem iis in totum, dummodò vitalis esse perstat, vacare posse creditur: Hæ nativo genio sat activæ, tum à Calore nostro, tum Salibus Volatilibus intus magno numero hospitantibus, in actum faciliè concitantur; quo fit, ut ad plurimas quas assumimus crassiores alimentorum particulas, quæ comminuendas, quæ regulariter disponendas, & in ordinem debitum redigendas, multum conferre meritò censeantur. Dum verò hoc transigere satagunt, à crassioribus istis, vel numero vel lentore illarum debitæ miscellæ & actioni improportionatis evadentibus, obstaculum offendentes, quin sese ferocius præ isthac resistentiâ exerentes, has in

subitanæ occlusionē, sive quâcunque intestinâ exaltatione, proveniat: Verùm isthæc, ut modò dixi, cùm non sint Naturæ solenniter res suas satagentis effecta, nec, nisi forsan in Epidemicis quibusdam annorum constitutionibus, usitatè eveniant; cùm intereâ Intermittentes regulares, quarum brevissima periodus rarò infra Viginti quatuor horas terminatur, numerosæ quotannis occurrant, nequaquàm proindè Hypotheseos probabilitatem infirmare valent; cùm & his anomalis solutionem aptare ex dictis fortasse non admodum difficile esse attentus lector perspiciat.

Verùm hæc unius solùm generis Februm Intermittentium, Quotidianarum scil. rationem primâ facie reddere videntur; imò fortassis vix plenè istarum, nisi additis aliis deductionibus liquorum crassius spectantibus, à quorum dyscrasiâ anomalix potissimùm deveniunt; idcirco ulterius quærendum quid longiores intermissiones pariat: proinde

Deductiones à tertio observando que singulos Typos ab invicem discriminant.

Ad Tertium ex observatis respiciamus, Varietatem scil. constitutionum Anni, in quibus usitatè nascuntur variæ Februm Intermittentium Species.

Has

Has in trino genere potissimum fundari, *Vernali*, scil. *Autumnali*, & *Hyemali*, ^{Ad Constitutiones} *suprà dixi*; *Æstivam* enim ab hoc censu ^{Anni quæ hoc determinant respiciendum,} exclusi.

Vernalem quod spectat; In hac *Nitrosas* substantias & sat magno numero in ^{Primo Vernalem:} *Ære* scatere, & vegetius nunc temporis agitari notavi, & in Corpora nostra promptè & congruè, tum inspirando, tum unà cum alimentis intus serpendo, sese insinuare; unde & ipsam crasin nostram videntur ex parte constituere, nec quidem elasticum ipsum *Ærem* iis in totum, dummodò vitalis esse perstat, vacare posse creditur: Hæ nativo genio sat activæ, tum à Calore nostro, tum Salibus Volatilibus intus magno numero hospitantibus, in actum faciliè concitantur; quo fit, ut ad plurimas quas assumimus crassiores alimentorum particulas, quæ comminuendas, quæ regulariter disponendas, & in ordinem debitum redigendas, multum conferre meritò censeantur. Dum verò hoc transigere fatagunt, à crassioribus istis, vel numero vel lentore illarum debitæ miscellæ & actioni impropportionatis evadentibus, obstaculum offendentes, quin sese ferocius præ isthac resistentiâ exerentes, has in

*Cui Ni-
troſæ par-
ticulæ (do-
minium hâc
tempeſtate
obtinentes)
alternis
tantummo-
dò diebus
ſe exerant.*

ataxias quadantenùs adigunt , ſed leniter:
Quippe cùm tantoperè nobis , ut dixi ,
familiares ſint , nequaquàm moleſtè &
noxiè contubernales ſuos cujuſcunque
generis uſque adeò conturbare natæ ſunt,
ut totam ſtatim (niſi multùm ſupra mo-
dum exagitata) craſin peſſundent; imò
econtrà aliquatenùs illas , tum ſolidarum
partium , tum liquorum , partes quæ re-
ctè conſtitutæ ſunt , placidis lancinatio-
nibus firmant; intereà & indigeſtis,
quanquàm laxioribus , leniorem hanc ex-
agitationem imprimentes: Quo fit ut
pars ſolùm admiſſorum , craſin adhuc
præ inteſtinâ undulatione quodammodò
ſervantibus liquoribus , depravetur , quæ
idcirco non intra Nycthemeri ſpatium ad
congeſtionem & turgelcentiam aſſurgere
poſeſt , verùm longius hinc temporis ſpa-
tium ad actionem exerendam requirit;
hinc ut toto die ſequente placidè ſe iſtæ
ſic depravata ſubſtantia cum contuber-
nalibus ſuis intra clauſtra ſua componant,
ulteriùs in horas propulſæ , nondum ſcil.
ad maturationis apicem evectæ , ad quam
quidem numerus conducit. At quoniam
à præfatis cauſis continuò iſtarum pro-
movetur maturatio , nil vetare videtur
quò minùs ubi ſecunda Supplementa ,
laxato poſterâ nocte Cerebro, ſuperinducta
fuerint,

fuerint, novus concitetur inter priorem illam maturescentem materiam & novas hæcæ suppetias orgasmus, qui (ad modum quo agit cerevisiæ mustum, alii prius in dolio reconditæ, sed maturatio- nis gradum imperfectiorem subeunti, admixtum) primò conturbationem, de- in, depurationem toti liquori inducit. Huic insuper orgasmi Morbifici protela- tioni aliquantum conducit, quodd quan- tumvis Nitrosæ istæ particulæ liquorum perturbationi (modò majori quàm par est copiâ admissæ fuerint, accesseritque prædispositio) conferant, pars insuper earum, ubi in Fibrarum habitum conicis suis apicibus se insinuaverint, easdem quodammodò robovent, adeoque citio- rem quàm secus fieret illarum eruptio- nem impedian, undè quoque fit, ut vel hinc aliquatenus frænctur orgasmi vis, plenâque proindè non sit expectanda an- te sequentem noctem fomitis ad alterum Paroxysmum committendum conge- stio.

Verùm, quod ad *Autumnalem* attinet constitutionem, res paulò aliter se habet. Secundò,
Autumna-
lem. Quippe præ Æstivis caloribus Nitrosæ, quas dixi, particulæ, tam intus in Cor- pore nostro, quàm foris in Atmosphera & multum disperduntur, & præ longâ

Particula-
rum acida-
rum figura.

actione figuras suas quæ determinatam ad agendum aptitudinem iis largiuntur, mutasse necesse habent; unde mihi verisimile videtur, quòd, ex iis quæ restant, nonnullæ quæ in Salia aliis generis degenerent, quæ alias in Sanguine, contubernales suas, parilis figuræ, sibi præ collisionibus adiscant, atque hinc *Acidæ* producantur. Has quidnè, cum plurimis præstantissimis Philosophis, gladiolarem figuram induere fingamus? Quippe, præ longâ attritione quam in fluido natantes subire tenentur, detritis hinc irregularibus quibus undique secus stipantur angulis, isthæc maximè illis familiaris & genuina videatur; imò forsan vix in promptu erit aliam iis assignare, modò solidiusculæ sint, nec frustulatim diffringantur, cum in confesso sit hanc, eas maximè omnium ad lancinandum disponere. Jam verò particulas istas gladiolares quanquam Nervis magis, quam quævis aliæ, infensas, minori tamen numero in Sanguine congeri probabiliter quis dixerit, partim præ remissiori, hac tempestate quando maximè pullulant, Caloris gradu (sufficienti licèt ad hunc effectum producendum) partim quod pauciores in tam difformi & molli fluido eum soliditatis gradum obtineant, ut reliquarum agita-

agitationi usque eò resistere valeant, quò
 sese ab indefinità comminutione tueantur;
 ut proinde multum dilui & disteminari
 necesse habeant; adeò ut tum parciore
 manu in Cerebrum deponantur, tum vis-
 cosiori, præ eà quæ cæteris tempestati-
 bus obvenit, materiâ involutæ longius
 expectent temporis spatium, antequàm
 sese in nocendi libertatem vindicare pos-
 sint. Cum verò auctæ indidem, inque
 Nervis eorūque staminibus, constanti,
 licet lentâ, segregatione harum suppetiæ
 depositæ, atque in istorum conceptaculis
 incarceratæ fuerint, ex quibus sese (ob
 rationes suprà allegatas) statim expedire
 nequeunt; tandem (longiori licet, ut
 dictum est, intervallo quàm ad Nitrosas
 particulas suppeditandas requiritur) sat
 grandi numero congestæ in actum, modo
 assignato, se proripere concipiantur.
 Quippe quandoquidem solitæ laxandi &
 sese constringendi, quæ Cerebro compe-
 tunt, atque inde Nervoso Systemati pro-
 pagantur, vices semel tantum intra
 Nycthemeri spatium redeant, hinc fit
 ut præ parciore numero incongruarum
 harum acidiuscularum particularum,
 quæ proinde se priori die extricare non
 potuerunt, alterum adhuc Nyctheme-
 rum ad congestionem huic negotio suf-

*Cur hæ no-
 cendi vices
 non ante
 quartum
 (inclusivè)
 diem obti-
 neant?*

ficientem requiratur: Ad quod etiam conducit materiæ quæ eas involvit pigrities & viscositas magis uniformis, quæ proinde longius ad sui subactionem tempus requirit, exertionemque Acidarum harum tantò magis retardat. Dum verò istæ tandem debite evectæ & associatæ erumpunt, præ aculeis & majorem & contumaciorem rigorem inducunt; eoque magis quoniam Nervosæ partes hoc Anni tempore magis effætæ minùs validè se ad inquilinos hólce molestos extrudendos accingere possunt.

*Objectioni
de coinci-
dentiâ no-
stræ suppo-
sitionis cum
Willisianâ*

Suggeri hic forsân poterit, quòd quemadmodum *Willisiana* Hypothesis degenerationem Succî Nutritiî, sic nostra materiæ Morbificæ congestionem, in *subtriplà* solummodò quotidie proportionem (comparatione ad diathesin quæ reliquas Febres Intermittentes producit habitâ) ad quartanarium periodum inducendam requirere videatur: Quod tamen vix concedetur; quandoquidem ex Quartanariis singuli ferè ab invicem multùm quoad constitutionem, humorumque depravationis mensuram discrepant; ut proinde in his majorem, in illis minorem istius mineræ quantitatem Nervos, (juxta Hypothesin) indiès subire nil vetet; Unde Paroxysmorum typus in variis

variis ægrotantibus multum variabitur ;
Quod quidem de omnibus Intermittenti-
um Speciebus dicendum est : Nullaque
tam constans, ac cernimus, quoad anni
tropas observabitur periodus.

Cui repono, Primùm, Concedendo *Respondet.*
quandoque evenire, ut tantâ copîâ etiam
hæc acidiuscula materia congeratur, ut ad
murationem citiùs, quàm Quartanaria
exposcit periodus, assurgat : atque hinc
tum Autumnalium Tertianarum, tum
Quartanarum duplicium, triplicium, ra-
tio deducenda videtur : Non quòd ma-
teriæ eas producentis indoles ab istâ quæ
Quartanas exquisitas concitat multum
diversa sit, sed quòd vel majori quanti-
tate in Sanguine congeratur, adeoque
oscula Cerebraliûm Glandularum magis
distendendo copiosius subintret, vel quòd
hæ aliunde majorem adiatthesin subierint :
Verùm, Secundò, hoc Hypothesin no-
stram nequaquam labefactare videtur,
quæ tantummodò supponit congestæ ma-
teriæ molem tantam esse debere, ut ad
turgescentiâ debitè maturetur, atque
hinc irri et ad sui exclusionem Nervos :
Si verò infra hanc proportionem (quæ à
pororum in Cerebro figurâ & diametro
pendet) subsistat, nequaquam (juxta
eandem) invecum fore Paroxysmum ;
quippe

quippe quod sufficiens non adsit causa ad eum producendum. Quo dato, facile, arbitror, concipi potest, quod sicut supposui materiam Tertianæ producendæ destinatam, primâ nocte in Nervorum originem depositam, neutiquam ad plenam mensuram pro Paroxysmo invehendo assurgere, quantumvis in aliis majori forsân quantitate, in aliis minori scateat; eò quod ulterius usque & usque propulsa tam patulas inveniat cavitates, ut placidè satis per eas toto die serpat; sic si secundâ insuper nocte, quando iterum ad novas copias admittendas laxatur Cerebrum, restet adhuc proruituræ priùs inclusæ mineræ locus, turgescencia tamdiu protelari debeat, donec plèna congestio habeatur, quæ si non totum Nycthemerum, prout in exquisitè regularibus fit, saltem maximam ejus partem requirit: Quod quidem præ aciditate modò assignata obtingere debere haud arduum erit concipere; quandoquidem hinc nec tantâ, prout deduxi, admitti copiâ potest, quantâ posset si magis heterogenea foret, aut aliis figuris donata, materia ingressura, nec glandularum Cerebri corticalium oscula, hoc Anni tempore contractiora, imò ab hujus angulis aliquatenus ad contractionem sollicitata, eadem,

eâdem, quâ aliis temporibus, mensurâ suscipere possunt.

De *Hyemali* constitutione non est ut *Tertiâ, Hyemalem* plura dicam, postquam suprà indigita-
verim quomodò facîle fiat ut Quotidianæ, quas maximè huic tempestati familiares esse quilibet novit, pullulent. Quippe cum sub hâc, magis quàm cæteris, laxetur Cerebrum, totûmque Systema Nervosum, & plurimæ in Sanguine congerantur *heterogeneæ particulae*, facîle, ad Hypothesin attendendo, concipiendum est has sat magno numero in corticales Cerebri glandulas, inde in Systema Nervosum traducendas unicâ nocte modò prædispositio accesserit, deponi posse, quæ præ heterogeneitate, cruditate, & numero, ante sequentem in actum maturatæ erumpant.

At quoniam plurimæ ubivis in Febribus hisce, non secus ac continuis, occurrant anomalix, harum solutio (saltem plurimarum) fortasse non admodum difficulter haberi potest si ad

Quartum ex observabilibus, suprà positis, respiciamus, Constitutionum scilicet in singulis hominibus varietatem, innúmeras insuper quæ à fortuitis, sive externis, sive intra nos productis, occasionibus obveniunt mutationes. Quippe ob-
*Deductio-
nes à quar-
to obser-
vando,*
servare

quippe quòd sufficiens non adsit causâ ad eum producendum. Quo dato, facîle, arbitror, concipi potest, quòd sicut supposui materiam Tertianæ producendæ destinatam, primâ nocte in Nervorum originem depositam, neutiquam ad plenam mensuram pro Paroxysmo invehendo assurgere, quantumvis in aliis majori forsan quantitate, in aliis minori scateat; eò quòd ulterius usque & usque propulsa tam patulas inveniât cavitates, ut placidè satis per eas toto die serpat; sic si secundâ insuper nocte, quando iterum ad novas copias admittendas laxatur Cerebrum, restet adhuc proruituræ prius inclusæ mineræ locus, turgescencia tamdiu protelari debeat, donec plèna congestio habeatur, quæ si non totum Nycthemerum, prout in exquisitè regularibus fit, saltem maximam ejus partem requirit: Quod quidem præ aciditate modò assignata obtingere debere haud arduum erit concipere; quandoquidem hinc nec tantâ, prout deduxi, admitti copiâ potest, quantâ posset si magis heterogenea foret, aut aliis figuris donata, materia ingressura, nec glandularum Cerebri corticalium oscula, hoc Anni tempore contractiora, imò ab hujus angulis aliquatenus ad contractionem sollicitata, eadem,

eâdem, quâ aliis temporibus, mensurâ fuscipere possunt.

De *Hyemali* constitutione non est ut Tertiô,
Hyemalem plura dicam, postquam suprà indigita-
verim quomodo facîle fiat ut Quotidianæ,
quas maximè huic tempestati familiares
esse quilibet novit, pullulent. Quippe
cùm sub hâc, magis quàm cæteris, laxetur
Cerebrum, totûmque Systema Nervosum,
& plurimæ in Sanguine congerantur
heterogeneæ particulæ, facîle, ad
Hypothesin attendendo, concipiendum
est has sat magno numero in corticales
Cerebri glandulas, inde in Systema Nervosum
traducendas unicâ nocte modò
prædispositio accesserit, deponi posse, quæ
præ heterogeneitate, cruditate, & numero,
ante sequentem in actum maturatæ
erumpant.

At quoniam plurimæ ubivis in Febribus
hisce, non secus ac continuis, occurrant
anomalix, harum solutio (saltem plurimarum)
fortasse non admodum difficulter haberi potest si ad

Quartum ex observabilibus, suprà positis,
respiciamus, Constitutionum scilicet in
singulis hominibus varietatem, innumeras
insuper quæ à fortuitis, sive externis,
sive intra nos productis, occasionibus
obveniunt mutationes. Quippe ob-
servare

*Deductio-
nes à quarto
observando,*

fervare possumus quosdam ex nativâ Fa-
 bricâ tenerrimi esse habitûs, alios robusti,
 idque innumeris gradibus; quin insuper,
 inter alterûtros, singulos fere nunc qui-
 busvis Aëris, Alimentorum,&c. vel levissi-
 mis injuriis facilè obnoxios esse, nunc
 magnis obistere natos. Id quod hinc
 provenire videtur, quòd Sanguis & re-
 liqui Succi, imò & ipsa solidarum parti-
 um substantia, non uno eodémque tenore
 omnibus horis commoveantur,& con-
 texta sint, at quandoque forsan Nitrosis
 particulis magis scateant, quandoque ad
 acorem vergant, quandoque crudioribus
 particulis referta sint, quandóque porrò
 supra modum exaltatis; nunc obstructi-
 ones alicubi habeantur, quæ liquorum
 motui multùm officiant, aliæve forsan
 inscrutabiles subsint Morborum causæ:
 Atque hæc non solùm juxta Anni tro-
 pas, sed & peculiare hominum, quâ à
 primigeneâ formatione, quâ variis acci-
 dentibus, constitutiones eveniunt; à quo-
 rum singulorum habitudine internam
 texturam variis temporibus multùm di-
 versificari necesse est. Hinc fit, ut quam-
 vis à præfatis considerationibus regulari-
 ter secus, ut dixi, procederent isti affectus,
 ubi tamen hujusmodi, quas jam modò
 attigi, dyscrasiæ obvenerint, vix præca-
 veri

que ano-
 malias de-
 terminant.

veri potest quin irregularitates, quà in ipsis typis, quà Symptomatis ingruant (id quod ex dictis obvium videtur) quas vel summam perstringere immensi esset operis, imò forsan recensere impossibile, cùm quotannis phasin suam variant.

Verùm contra hanc, de varietate constitutionum, particularumque Sanguinis, *Obijci-*
&c. in singulis diversitatis, suppositionem, *onè, Sanguinem in-
dies mutari, nec per multos dies, saltem
septimanas, eundem numero, quoad
magnam sui partem, persistere; utpote
indies absumptum, indies ab assumptis
quotidianis renovatum: quod etiam
fatum subire tenentur cæteri liquores,
quippe ex hujus penu sua delibantes ve-
ctigalia. Undè forsan parum verisimile
videatur novitias hæc particulas assignatam
Fabricæ regulam certò adeò ob-
servare posse, ut constanter reciprocantes
harum constitutionum Morbos producant.*

Cui repono, Primùm, Me non hisce *Respondet-
tar.*
liquoribus, eorumve particulis seorsim spectatis effectus hosce assignare, verùm Aeri Calorisque intentioni & remissioni magnam eorum partem deferendam esse censere; utpote quoniam ista motum
his

his imprimunt, eundemque aliquatenus determinant: imò multas diversimodè constitutas substantias ministrat Aer, quibus magna effectus pars debetur. Verum insuper Secundo, par erit suspicari multas harum ex agilioribus particulas, determinatum quendam induentes Schematismum, eundem subsequens, adhuc inertibus, imprimere posse, si tum vim motus in cujusvis ferè generis fluido perpendamus, qui alias atque alias, pro ratione majoris vel minoris agitationis, comminuit, atque hinc diversimodè figuras mutat; tum solennem naturæ regulam in Corporibus nostris cunctisque eorum partibus construendis. Quippe cum constet, non omnem materiam singulis concinnandis aptam esse, aut determinatæ molis & figuræ particulas ad quasvis ex iis, præstitutæ earum Fabricæ continuandæ gratiâ, necessariò appellere debere, quin organa ad concoctionem necessaria nullo non tempore eadem, quantum distinguere possumus, persistere; ut proinde eandem hæc, pro dispositionis suæ ratione, oblati alimentis actionem variis temporibus imprimant; Quidni concludamus constanti lege sancitum esse, tales ex his indefinenter vel fabricari vel seligi particulas, quæ

quæ tam prioribus, quibus jam avolantibus succedunt, similes evadant, similibusque dotibus instruantur, quàm his quæ solidas partes constituerant, sed jam extrusæ sunt καὶ δόλῳ conformes fiant. Idcirco Tertio, asserendum videtur, quòd quamvis aliquota effectus pars liquoribus debeat, maxima tamen à partibus solidis determinetur, quæ præ stabili texturâ ex fluido quantumlibet difformi, quamvis forsân alterationes aliquas ab iis subeant, ad sui tamen in normam subsequentes operationes disponant. Quibus sic habentibus, sequitur eandem crasin usque persistere debere, aptitudinẽque ad easdem Specie actiones mutationesque perennare.

Ut tandem totam hanc de Typis Hypothesin in summam contraham, unòque intuitu exhibeam, Suppono *Cerebrum*, ^{Anacephaleosis rationis Typorum.} *in somno laxatum*, materiam pro Morbo producendo, modo suprâ exposito, congerere; unde in aditos primùm Nervos *expergesfactus*, præ Cerebri tunc temporis initâ contractione, atque hinc jugi protrusione, in universum Fibrarum (quas esse tantummodò Nervorum propagines adstruxi) Systema urgetur; Hic maturescere istam sic congestam mineram, donec ad talem acrimoniæ gradum eve-

cta

cta fuerit, unde conceptaculorum parietes laceffiti in contractiones adigantur; quem ubi affecuta fuerit, orditur Paroxysmus, in cujus progressu exterminantur tum degener isthæc minera, tum plura, quæ Fibrarum, quæ venosi generis contenta; unde Symptomatum omnium succedit quies. Glandulis verò Cerebri corticalibus usque laxitatem suam retinentibus (imò forsan aliquatenus præ conturbatione quam inducit Paroxysmus ultra labefactatis) *iisdem gradibus* in alium Paroxysmum materia heterogenea accumulatur, eodémque modo maturefcit. Hanc verò congestionem, & ad productionem Paroxysmi maturationem, vix ante *Nycthemeri* stadium contingere posse cenfeo (nisi heterogeneâ materiâ supra modum scateat Sanguinea massa, corticalisve Cerebri substantia majorem solito subierit laxitatem) quandoquidem ex naturæ præstitutâ lege Somnum semel tantum intra hoc temporis spatium capeffimus, quando novæ suppetiæ in exhausti pridiani alimenti Supplementum admittendæ veniunt. Atque hinc *Paroxysmi Quotidiani*.

Quoniam verò diversis Anni temporibus diversâ Sanguini adest crasis, atque *Verno* tempore *Nitrosi* hic refertus est particulis, quæ Nervosi Succi penum ab allegatâ depravatione quadantenus præservant, Nervorumque laxata stamina lancinationibus suis lenibus quodammodo sese constringere faciunt, undè eâ mensurâ quâ *Hyeme* (nisi forsân primo sub insultu) depravari aptam hanc accumulare nequeunt materiam; Suppono *minori* hinc *copiâ Primâ nocte* congeri quàm quæ ad turgescentiam sequenti die concitandam (id quod tam à debitâ copiâ, quàm acrimoniâ materiæ pendere videtur) sufficiat; unde expectanda sunt ulteriora Supplementa *sequenti nocte* suppeditanda; quibus prius inclusæ mineræ affusis, tum sufficienti copiâ suppetit Paroxysmi materia, tum fermentatio (licet *voragî*) à musteâ hâc prius aliquatenus maturatæ inducitur: unde *Tertiana periodus*.

At quandoquidem Autumnali tempestate & deprimuntur Fermentativæ particulæ, exantlatis nimirum magis activis, & Salinæ versùs Aciditatem vergunt, quæ porrò eruptionem turgescibilium sufflaminant, hinc suppono materiam Paroxysmum producturam ne-

N

dum

nedum primâ, sed nec secundâ, nocte ad idoneam Paroxyfmo concitando plenitudinem aggeri poffe, (magis infuper exhaustis priori Paroxyfmo fibris, præ immanioribus, quæ in his quàm aliis Intermittentium Febrium speciebus contingunt, rigoribus) verùm *tertiam* expectandam effe ad hunc effectum producendum: unde *Quartana* tandem emergit *periodus*.

Sin verò vel præ peculiari aliquâ conftitutione, vel altiori Aciditatis gradu, unde fufflaminentur Sulphureæ & turgescibiles particulæ, magis adhuc constringatur Nervorum è Cerebro emergentium tonus, quo fiat ut parcè admiffa acidiuscula materia ægriùs exeat, unde tota fere labes Cerebro imprimatur, hinc *Quintanas, Sextanas, Octonas, &c.* oriri conjecerim; quæ tamen omnes *Nocturna*, quæ dixi, Supplementa requirant ad motum Febrilis materiæ determinandum.

Anomalias harum Febrium partim à quantitate heterogeneæ in Sanguine materiæ ad fecretionem Cerebralem aptæ; præcipuè verò à corticalis Cerebri partis, Nervosorumque flaminum peculiari atoniâ pendere cenfeo.

Et sic quidem videor mihi aliquam Typorum rationem reddidisse ; quam si, tanquàm minùs verisimilem , quisquam sugillaverit , ipse mihi probabiliorem, vel inter priores Hypotheses, vel ex proprio suo ingenio depromptam commonstret obsecro : Quod si fecerit, plurimas à me reportabit gratias, utpote quem veritatis avidum nequaquàm pigebit discendo senescere.

C A P. VIII.

Methodi Curationis in genere, Variarumque ad eam Spectantium Administrationum, ratio.

Methodus medendi generalis, cum singularum administrationum ratione.

A Dumbratâ sic & Morbi, & Symptomatum, & Typorum ratione (utrum satis solidè penes alios iudicium erit) proximum est ut *Curandi methodum* proponam, administrationibusque singulis *Ætiologiam*, juxta allatam Hypothesin, pro modulo meo affigam. Quippe cum pluribus præfidiis ad eundem scopum assequendum utantur authores, incumbit ut, ubi constiterit eventum votis respondiſſe, istarum singularum ratione, quâ licet, assignetur.

Non prorsus eadem methodus medendi singulis Febrivum Intermitterium specibus competit.

Inprimis autem attingendum est (id quod omnes Medici nôrunt) non prorsus unâ eâdemque methodo (licet forsân non admodum diversâ) singulas tractandas. Cum enim præ constitutionum, quâ Annorum, quâ singulorum Hominum, varietate liquorum, imò & solidarum

rum partium crasis, non uno semper modo se habeant, palam est variari debere intentiones, atque unà administrationes quæ has complent: cujus sanè causâ nulla omnino methodus, in quâcunque Februm istarum Specie, præscribi potest, quæ singulis individuis eâ laborantibus aptari valet. Adde quòd multæ circumstantiæ subvenire possint ad istam qualemcunque variandam, utpote ætas, sexus, aliorum Morborum complicatio, tempus Morbi quo advocatur Medicus, plurimæque aliæ: Idcirco juxta prudentis Medici judicium ad particulares casus accommodandæ sunt administrationes.

Quandoquidem igitur tres Anni constitutiones habeantur, prout supra notavi, in quibus tot pullulare solent Februm Intermittentium Species, quæ genio ab invicem sat longè distant, singulis eapropter sua medendi methodus aptanda venit. At quoniam quædam dantur, quæ omnes ferè indiscriminatim percurrunt administrationes, par est ut generalibus designatis medendi indicationibus, has primùm in genere proponamus, unà cum agendi rationibus, quas deinceps ad singulas Species, juxta indicationes debitas, accommodare facilius erit.

In genere igitur (donec talia, siquæ sint, Medicamenta, quæ *Secretioris Chymicæ cultores* venditant, atque unico ictu cunctos indiscriminatim Morbos debellare asserunt, quæ proinde nullis præviis ratiocinationibus aut indicationibus ad sui exhibitionem indigent, publicè innotescant) *Indicationibus* hisce insistendum videtur; viz. Primò, *Materiæ Morbificæ orgasmi contemperationi*; Secundò, *Spirituum in ordinem reductioni*; Tertiò, *Toni partium affectarum, præcipuè Cerebri, corroborationi*. Quibus omnibus quamvis eadem forsitan quandoque sufficiant administrationes, speciatim tamen

*Generales
Indicationes
sunt.*

*Admini-
strationes
quæ Primæ
debentur*

Primæ adimplendæ convenire videntur, tum evacuationes, fomitem subtrahendo, eæque quæ generales quæ particulares, utpote, inter illas, per Phlebotomiam, Vomitionem, Catharsin, Diaphoresin, Diuresin; per Vesicatoria autem, Sputum moventia, & si quæ sint aliæ, inter has; tum Digestiva & Attemperantia. ut & forsitan Topica. *Secundæ* quamvis & Evacuantia ex accidenti conducant, causas nempe inordinatæ Spirituum agitationis removendo, immediatius tamen tum Digestiva & Attemperantia, tum quandoque Opiata conferant, ut

2^a secundæ,

ut proinde maximâ ex parte coincident
 duæ istæ indicationes. *Tertiæ Specifica* ^{*Quæ*}
 dicta potissimum deberi censeo. ^{*tertia.*}

Ideirco primo loco (ut dictas per- ^{*Phleboto-*}
 curram administrationes) attendendum, ^{*mia.*}
 quod vix ulla Febrium Intermittentium
 Species occurrat, in quâ, saltem sub pri-
 mam invasionem, *Sanguinem*, modò sat
 tempestivè advocetur Medicus, *mittere*
 non conveniat, *Nisi* forsan in *agrotis* ^{*Quæ pro-*}
valdè debilibus, vel quibus *præivere hæ-* ^{*bitant.*}
morrhagiæ cujuscunque generis copiosæ,
 aliæve morbi qui vires multùm exhaus-
 runt; vel etiam ejusmodi *Idiosyncrasiâ*
 laborantibus (quos aliquando convenire
 datur) ut prosternantur statim à leviculâ
 quâvis Sanguinis eruptione vires: Quæ
 tamen postrema contraindicatio, quan-
 doquidem perrarò occurrit, nec nisi ex-
 periundo dignoscitur, à culpâ Medicum,
 qui obviis indicationibus judicium suum
 regere tenetur, absolvere videtur.

Hanc *aliis administrationibus præmit-* ^{*Aliis e-*}
tendam censeo, quò & pacatiùs efferves- ^{*vacuatio-*}
 cat Sanguis, & minori impete in Cere- ^{*nibus præ-*}
 brum arietet; quo fieri expectandum est ^{*mittenda.*}
 ut & Deliria, Phrenitides, Capitis Dolores,
 &c. præcaveantur, vel, si adsint, magnâ
 ex parte tollantur; & minori copiâ he-
 terogenea materia Paroxysmum imposte-

rùm inductura in Systema Nervosum deponatur: quippe Sanguine aliquatenùs diminuto contractius aliquantò redditur Cerebrum, unde minùs hiare necesse habent admissura radicum oscula. Et quidem *in ipso Paroxysmi Caloris Ardore* potiùs administrandam, quàm in intermissione, suaderem; quoniam (ut taceam me frequenti *experientiâ* hanc praxin suffultam habere) turgescenti tunc temporis maximè Sanguini alteratio hinc efficacius imprimitur, quàm sedato induceretur; quin partim exhausto, partim aliorum derivato Sanguine, subsidit, ut modò dixi, Cerebrum, séque contrahit, efficaciusque dum sic à turgescente lacessitur Sanguine ex intimis suis recessibus congeri aptum extrudit cruorem; undè magnà ex parte præcavetur quò minùs imposterum materia in ultiores Paroxysmos secernatur: Porro cùm præ Febrili calore fortius isto quàm alio tempore invigoretur, atque arctius, subducto Sanguine, se compingat, citius proinde ad tonum debitum redit: Cùm, ex adverso, si in intermissione Sanguinem mittamus, nisi vel multum quantitate luxuriaverit, vel plurimum tunc conturbatus fuerit (quod non omnibus, imò nec plurimis, contingit, saltem proportionaliter

tionaliter ad conturbationem quæ in Paroxysmo habetur) parum omnino alterationis à tali expectandum esse praxi censeo ; utpote quoniam congestionem , quam toties memoravi , in Cerebro nequaquam impedire potest ; eo quod circulatio Sanguinis eodem ferè tenore procedat, quandoquidem perrarò tantum detrahimus quantum huic eatenus minuentæ sufficiat, ut Cerebri constringatur tonus ad ingressuram indidè crassiorem materiam arcendam. Quin insuper Sanguinis missio vomitioni (postmodum, si cætera consentiant, administrandæ) præmissa, & periculum ruptionis vel apertionis Vasorum sanguiferorum præcaver, & liberio rem, Sanguine sic quadantenus sedato, atque hinc reliquis Succis, secessionem particularum depravatarum, tum ex ejus alveo, tum Nervis, Glandularum ministerio, in Ventriculum deponendarum permittit. Hæc quò minùs in sequentium Paroxysmorum uno vel altero forsàn *repetatur* non video quid *Repetenda, si opus sit.* vetet, modò vel immanis turgescencia vel capitis affectus persistent vel redeant; cùm sic identidem Cerebro sese constringendo, detractò per vices fomite (quod turgescencie tempore commodissimè præstandum mihi videtur) otium concedatur.

Post

Vomitoria,

Post Phlebotomiam *Vomitoria*, ut plurimum in usum ducenda sunt. Horum usus tanti plerunque est momenti, ut sæpenuerò observari poterit, debitè exhibita Febres Intermittentes cujuscunque generis in totum, absque aliis subsequen-
 tibus adminiculis, & sine recidivâ, sustulisse; saltem multum ad curationem conferre universali consensu constat; præcipuè si saburrâ oneretur Ventriculus,
 modo non nulla verò prohibentia adsint; utpote
 adfint pro- pectoris angustia, crasisque Phthisica, hibentia. vomendi magna difficultas, tenera nimis
 Modus Corporis, præsertim verò Ventriculi
 juvandi. Nervorumque, constitutio, &c. Atque
modum opitulandi hunc mihi propono; Nempe præterquàm quòd Saburram in
 Ventriculo delitescentem, inque mine-
 ram morbificam secus cessuram, elimi-
 nent, Viscerumque obstructions, præ-
 fertim Hepatis, expediant, atque sic &
 Sanguinem & Nervosum Succum ubivis
 ad illa copiosè satis delatos ab impurita-
 tibus liberent, maximæ opis esse judico
 ad tonum Nervorum, ipsiusque Cerebri,
 roborandum: Quippe cùm hunc qua-
 dantenus laxari supponam, videtur mihi
 quòd, ab irritationibus convulsivis in
 Ventriculo inceptis, contractivus ad Ner-
 vorum usque originem, ipsiusque radicu-

las

las in cortice fundatas, propagetur motus, qui non solum quod in eorum conceptaculis continetur exprimit, sed & laxitatem corrigit, tonumque restituit; utpote quoniam tensione semel illis hac arte redditâ, eandem, œconomix animalis lege illis debitam, retinere aptè dispositæ videntur.

Porrò, *Cathartica* quandôque (sed *Cathartica* non semper) Febres Intermittentes fu-^{ca.}

gare, Authorum testimoniis liquet, saltem aliquando indicari leges artis docent, idque & sub earum initia, & in progressu;

Et quidem eò efficacius, si *paucis ante* ^{Tempus} *Paroxysmum* ^{exhibendi} *horis* ^{maxime oportunum,} exhibita fuerint. Quo-^{ante Pa-} ^{roxysmum.}

rum ratio, ubi speratus procedit effectus, hinc forsan peti potest; quod nempe quando (in priori casu) laxiora in Sanguinis massâ (sive à retentis effluviis, sive à quâvis heterogeneâ materiâ per Chyli vias admissâ proveniant) recrementa fluitent, unde in Cerebrum deposita Paroxysmum forsan unum vel alterum induxerint, eveniat quòd, quamdiu vel Sanguinis crasis, vel Cerebri Nervorumque tonus non multum vitiantur, ista medicamenti purgantis vi in propria vasa seretoria (directione quamvis quotidie observabili, quoad intimum tamen agendi modum impendit abstrusâ)

secedere

secedere cogantur ; undè nil vetat quin brevi sedetur affectus, glandulis cerebrialibus nondum magnoperè laxatis. Ubi porrò *in progressu morbi* quandoque propinatum fuerit hujusmodi medicamentum, dum materia Paroxysmum mox inductura jam maturata in procinctu ad eruptionem stat, superinductæ fermentativæ particulæ tum huic, fermentativam pariter indolem jam nactæ, admixtæ magis eam exagitant, inque novas & insolitas commotiones, crasin ejus admixtione turbando, concitant ; unde inter binas hæc substantias orgasmus promptè (lenior licèt, sat tamen ad effectum fortis) instituitur, quò ex conceptaculis suis se expediant ; tum Cerebri Nervorumque laxatorum, ut dixi, Fibras præter solitum vellicando, arctiùs sese constringere faciunt ; unde non solùm vegetiùs exterminant inclusum hospitem, sed & ulteriorem novæ materiæ admissionem, ad proprium tonum (nisi supra modum labefactatæ) constrictione isthâc quadantenus restitutæ, præcavent. Verùm *non semper* hunc effectum eorum exhibitionem sequi, imò *quandoque contumaciores* reddi hæc sic tractatas Febres, non dubito quin cunctorum ferè Medicorum experienciâ, non minùs quàm meâ, constet ; nec absque ratione.

*Cur non
semper pro-
sint.*

ratione. Quippe si vel multum perverti Sanguinis crasin contigerit, (sive hoc in nimia partium eum intimè constitutientium laxitate, sive earundem strictiori æquo texturâ, sive heterogeneitate consistat) vel multum labefactetur tonus Cerebri, corticalis præsertim ejus partis, vel die Intermissionis longè ab initio secuturi Paroxyismi, quando omnia sedata fuerint, nullaque ad orgasmum propensio adest, exhibeantur purgantia, tantum abesse videtur, ut juvent, ut potius multum nocere debeant, idque vel Sanguinis particulas confundendo, vel tonum Cerebri, quod in debitas contractiones non statim adigere valent, obortâ conturbatione debilitando. Si ergo indicentur, censuerim *vel Lenientia* solummodò, ^{Qualia exhibenda sint.} quæ nec Sanguinem nimium exagitent, nec Systema Nervosum supra modum lancinent, exhibenda esse, *vel* (modo contumacior sit Febris, Nervoso scilicet genere gravius affecto) talia quæ, *in Nervos admitti habilia*, per eorum tractus sat perniciousè serpere nata sunt, atque unâ heterogeneam, quam inibi offendunt, materiam in itinere resolve.e, & abstergere; leni interea tantum quasi titillatione ipsos ad familiares contractiones sollicitare apta; qualia me judice *Calomelani*,

Curatio-
nis solutio
à drastico.

lan, aliâque forsan mitia Mercurialia, au-
dire merentur ; in quorum numerum
referri forsan potest celebratum illud o-
lim *Riverii Febrifugum*. Siñ verò eve-
niat, ut ab exhibito *Drastico* aliquo Ca-
thartico dispareant affectus, hoc isti *causæ*
adscribere liceat ; quòd scil. talis Medi-
camenti particulæ, aculeatæ cùm sint,
ferociter adeò in Cerebrum inter circu-
landum, idque derepentè, impingentes,
partim insolitam imprimant vellicatio-
nem ; partim humidiorẽ, quâ scatet, con-
fertim exhauriant materiam, unde aliqua-
lem corrugationem subire necesse habet ;
quo fit ut, proximè secus secuturus Pa-
roxyismus præcaveatur, aditu mineræ
Morbificæ ingredi solitæ hinc denegato :
cùmque non statim redimpleantur (pro-
ut suprà evincere conatus sum) sic ex-
hausta conceptacula, hinc in solidum re-
dire desinunt Paroxyismi ; Cerebro ad
nativam tensionem, ubi semel sat fortis
(quod in hoc casu evenire ex antè di-
ctis concipiatur) accesserit instinctus,
sponte redeunte. Utcunque sit, quamvis
forsan aliquando *Drastica* hæc talibus, qui-
bus robustior Cerebri adest tonus, con-
veniant, vix dubito tamen quin tenerâ
Corporis constitutione donatis exhibita
periculosissimaprehendantur.

Dia:

Diaphoretica ante Paroxysmum exhibitâ quandoque Febres Intermittentes sustulisse notum est. Cujus *rationem* *Diaphoretica.* hanc forsân comminisci licebit; Quod *Ratio agendi.* nempe partim laxatis stragulorum (tunc temporis admovendorum) fotu glandularum in cute poris, quò copiis apud ostia stantibus detur exitus, imò toto fibrarum habitu ubique hinc integerato; partim impulsu particularum Medicamenti citò Sanguinem trajicientis, adque Cerebrum (ad cujus poros congruitatem obtinere concipiatur; utpote vel ex Salibus Volatilibus constantis, prout in Spiritu Salis Armoniaci aut similibus cernere est, vel ex activis cujuscunque generis particulis Fermentatione, ut in Theriacâ, &c. aliòve modo multum exaltatis & comminutis conflati) pertinentis, morbifica materia, nondum plenè ad requisitum Acrimonix pro Paroxysmo concitando gradum evecta, per Tractus Fibrarum prona labatur; quo fieri potest ut nullâ hinc molestiâ conceptaculis impressâ, sicut mox secus erupturus præcavetur Paroxysmus, sic otium datur tum Cerebro, tum Fibrarum universo Systemati, sese usque adeo contrahendi, ut imposterum admittendæ materiæ heterogeneæ minùs aptæ evadant. Adde quod

quod admissæ Medicamenti summè exaltatæ particulæ texturam forsân mineræ Morbificæ ad acorem vergentis tantoperè mutant, ut hinc etiam prohibeant, nè Fibrarum continentium tunicas lancient. Verùm *non semper* hanc methodum votis respondere, quin quandoque *contumaciorem* hinc evadere Morbum, vel in alium transire, deprehendatur: Quippe si tonus Cerebri antè fuerit multum laxatus, vix hinc contrahetur; adeò ut, hæc forsân difflatâ, nova postmodum (assignato modo) succedet; saltem valde elumbes evadant ægrotantes, scorbutusque, aliæ à depressis, depravatæ Spiritibus, tono partium nimium laxato, profluentes hujus vice in Scenam prodeant affectus.

Hæc administratio non semper proficua est.

Diuretica. *Diuretica* quod spectat; Hæc securius, imò & efficacius, Febris hisce edomandis adhibentur, utpote quæ *tam Digestivorum quàm Evacuantium* munere funguntur. Atque inter hæc, *Acidiuscula*, vel Saltem ex *Acidis & Alcalinis combinatis* conflata, maximè efficacia deprehendantur; Quæ quidem *officium hoc præstare* forsân concipiantur, partim Sanguinis, Sulphurei liquoris, turgescantias reprimendo, adeoque ad æquabilitatem crasin redigendo, partim se cum materię

Ratio agendi.

materiæ Mòrbificæ particulis associando, & sic majores grumos diversæque figuræ concinnando, unde tum ex liquoris poris elabendi promptitudinem induant, tum congruitatem ad secretoriorum vasorum porulos nanciscantur, partim denique leni lincinatione partes solidas ad molles adigendo contractiones.

Verùm, præter istum, quem præstant Evacuantia, magnum, imò forsan maximum, effectum *Alterantibus*, in Febribus Intermittentibus debellandis, deferunt Medici, ut rarò illis tota linguatur curatio, quin ista in subsidium advocari soleant.

Alterantia;

Ex his quædam *Digestiva* (mihi) *duplicita.* dicenda videntur, quædam usitato vocabulo *Specificæ* audiunt, utpote quæ (debitè saltem adhibita) ad Paroxysmos sistendos, at modo non vulgè obvio, imò forsan vix, uti creditur, explicabili, collimant.

Accuratam horum distinctionem prætexere velle pro temerario sugilletur ausu; quandoquidem abstrusæ adeò sunt operationis Medicamentorum, vel maxime familiarium, rationes, ut nemo sanus sibi arrogaverit dogmaticè hæc in re pronuntiare; Unde quoque tam discordes ubivis inter Authores circa singulas ferè

observentur sententiæ, si tamen meam in re obscurâ dubitabundo proferre, aliorum exemplo, liceat, censuerim

Primo
Digestiva.
Ratio
agendi.

Digestiva appellari posse quæ (sive Naturæ sint producta, sive Artis effecta) partim Sanguinis aliorumve in Corpore liquorum particulas placidè comminundo & transponendo, partim taliter hinc aptando, ut per Urinæ vias leniter secedant, partim Solidas partes molliter, imò imperceptibiliter, quò debitam contractionem subeant, vellicando, atque sic tum liquorum crasin depravatam, tum partium tonum amissum corrigendo, vim suam exerunt. Hinc fieri quidem potest, ut Paroxysmos quandoque fistant; verùm non sub hac consideratione quòd *Digestiva*, sed quoniam necesse est ut, illis ad debitum reductis statum, Febres Intermittentes (non secus ac reliqui omnes Morbi) sponte evanescant: Et quamvis vel Specifica sat longâ in Corpore morâ hoc ipsum tandem fatagant, utpote energiâ ad hunc scopum forsân collimante segniùs licèt se prodente, donata; ut plurimùm tamen propriè talia obicem Paroxysmis antè ponunt quàm verè restituatur Corporis œconomia; id quod hinc liquet, quod non rarò ab istis sedati post interval- lum non admodùm longum redeant.

Di-

Digestiva hæc *Salinæ*, pleraque saltorn, ^{*Salinæ sunt pro-*}
profapiæ, quin simplicioris esse texturæ ^{*sapiæ,*}
 (quæ scil. hisce muniis natæ sunt eorum
 particulæ) deprehendantur, atque angu-
 lis, illisque rigidiusculis, prædita, quorum
 ratione non statim ab occurrentibus, cu-
 juscunque ferè generis, absque aliqua
 luctâ, subigi, & dissolvi possunt. Pro-
 inde ubi, intra Corpus suscepta, à Spi-
 ritibus fermentisve, quibus occurrunt,
 actuata fuerint, sese per liquorum in qui-
 bus istâ scatent massam explicare gestiant,
 atque sic præfatas operationes producant.
 Sub hunc censum cadunt, non solum quæ
 Acida saturant, atque inde incongrua
 secedere faciunt, quâ ratione Cl. *Etmul-* ^{*cujuscun-*}
lerus Præcipitantia potissimum agere ^{*que sit eis*}
 censeat, sed & quæ qualvis Sanguinis alio- ^{*virtu.*}
 rumve liquorum irregularitates, siue sub
 turgescentiâ vel effervescentiâ comple-
 ctendæ sint, siue in strictiori illorum
 crassi consistent, subigendo corrigunt; ad
 exclusionem verò particulas reductioni
 ineptas, idque potissimum, ut dixi, per
 Urinæ vias, disponunt. Quamvis hu-
 jusmodi Medicamenta, pro varietate sub-
 stantiarum in Sanguine quæ reductione
 indigent, varii generis esse possint, aded
 ut alia Acidis, alia Sulphureis in eo a-
 bundantibus debeantur, alia in Lixiviali

ejus statu offerenda sint ; ista tamen quæ vel moderatè Acida , vel Nitrosa sunt , vel ex Acidis & Alcalibus unà maritatis , ut in Tartaro Vitriolato, conflata, unde nova & blandè incidens emergenti concreto accidit crasis, communissimæ esse indicationis censéo ; tum quoniam Nitroso pabulo, *b. e.* inter Acidum & Salso-volatile quodammodò ambigente, magnâ ex parte constare & refarciri activas Corporis nostri substantias, atque à talium defectu vel irregularitate earum enormitates, quas patimur, maximâ ex parte profluere, credendum mihi videtur ; ut proindè talia supplenda sint medicamenta quæ istis facultatibus dotentur ; tum quoniam ubi Sulphureas nimium exaltari contigerit particulas, prout in flatu Febrili ulu venit, eorum alterutra, debitè administrata, iis coërcendis aptissima, communi Medicorum consensu, deprehenduntur. Quin porro, præ aculeis quibus stipantur, maximè ad tonum solidarum partium, prout suprà indigitaui, roborandum (quod nisi fiat, vix debitè comprimui & subigi possunt liquores) accommodata videntur. Et quidem ab hac toni partium invigoratione deduci (ex parte saltem) potest solutio effectus, quem quandoque observavi,

servavi, Spiritus Salis Armoniaci, paulò ante Paroxysmum, quò sistatur, exhibiti. Quippe conjectari fas sit hunc, celeriter distributum, adque Nervosi Systematis tam radices quàm propagines citissimè pertingentem, tonum eorum levi laniatione usque adeò corroborare, ut hinc texturæ contentorum mutatio, novo & insolito iis impresso motu, succedat; undè Paroxysmus mox erupturus derepentè sufflaminetur.

Objiciat forsan aliquis, me degenerationi Succì Nervei versus *Aciditatem* vel *Nitrositatem* productionem Quartanæ & Tertianæ (quæ duæ longè maximum Febrium Intermittentium numerum complent) adscribere, ut proinde Digestiva, sive Nitrofa, sive Acida iis curandis minimè competere concipiantur, verùm potius augendis.

Objectioni ab Hypothesis de Typis

Cui repono, quòd quamvis (ut hoc obiter dicam) horum usum in omnibus indiscriminatim Febrium Intermittentium casibus neutiquam suaderem, magnum tamen intercedere discrimen censeam inter Aciditatem Medicamentorum, & istam quam Morbus producit, tam quoad genium, quàm effectus. Illius materia summam, cujus ad hoc munus capax est, exaltationem subiit; Hujus

Respondetur.

tantum est in Fieri; utque evolvantur & exaltentur particulæ ex quibus constat, altiore usque activitatis gradum acquirit fomes; unde multum diversos à consummatâ effectus producere disponitur; Illa quodammodo similis est; Hæc multum diversi invicem generis sociatas habet particulæ, quarum scil. miscellâ atque actione ad hunc statum in foco suo assurgit, statimque hoc adepto erumpit: Illa à Naturâ præstituta est; Hæc degenerantis & depravati liquoris, effectus: Illa confertim suggeritur, inque Ventriculo & primis viis actionem suam orditur; Hæc sensim inque remotis regionibus, Nervosi Systematis staminibus, progignitur: Illa Antecedenti Morbi causæ edomandæ debetur; Hæc ipsa pro Continente habenda est. Proinde multum alterutrius diversificandos fore effectus palam est. Quippe cum Ventriculum, ut jam modò innui, primam actionis suæ scenam obtineat medicamentum, sicut in illum, multum à fomitis morbose foco dissitum, ejusque contenta, primum vim suam exerere necesse habet; sic magnâ ex parte exantlari verisimiliter concipiatur antequam tam longinquum iter emetiri possit, ut morbidam mineram, etiamsi ejusdem omnino pro-

sapiæ

sapientiae foret, integram attingere, eamque augere queat. Idcirco conjectari subit, quod Ventriculi tono, si vitiatum esse contigerit, restituendo medicamenta huius generis aliquatenus conferant, cum sint astringentia, quod sic aptior vitae munis pareatur materia; quin in Sanguinem admissa turgescencias reprimendo debitam ejus Fermentationem promoveant; tandem verò ad Nervorum origines inter circulandum, portione aliquali, quantumvis perexiguâ, delata eos paululum, ut dixi, laceffendo (nec enim hactenus aculeis suis, licet aliquatenus retusi evadant, orbari conjicio) in lenes adigant contractiones, quod incongruam arceant materiam secus subingressuram. Cum econtra Morbida minera jamjam deposita, inque ultimâ hâc regione in Acidam, ulterius indidem in vasculis suis serpendo, maturata tantum absit ut juxta normam medicamento agat, ut potius conceptacula sua, à quorum bene constituto tono omne Corporis robur functionumque integritas pendet, delasset, Spiritusque unâ conclusos deprimat: Atque hoc tantum beneficii invehere concipiatur, quod, ubi ad debitam acmen perducta fuerit, Nervosas partes quibus includitur ad sui, hospitis

scil. ingrati, extrusionem proritet; quo facto Morbus (ad tempus saltem quoddam) cessat.

*Digestiva
toto fere
decurfu
Morbi u-
surpanda.*

Digestiva hæc non uno tantum Morbi tempore, initio scil. usurpanda cenfeo, sed toto ferè decursu, quoniam & longam minera Morbifica subactionem requirit, & nova usque pullulat ab omnibus alimentis seges, quæ ab illius contagio in similem, ad longum quandoque tempus, faceffit, ideoque ab his medicamentis pertinaciter exhibitis corrigi postulat.

*Secundo
Specificæ.*

Specificæ, quæ vocant, *Antipyretæ* quod spectat; Hæc complexæ naturæ mihi videntur; atque nec Salium, nec aliorum, uti Chymicis appellare placet, *Principiorum* (utut concedatur fortassis ex his conflare) ratione energiam suam in Febris Intermittentibus domandis exerere, sed *Crasis & Texturæ*: adeò ut in liquorum nostrorum gremium admissa, licet multum comminui necesse habeant, non tamen in ista Principia dissolvi, verum texturam suam sartam tectam per totam agendi Sphæram servare conjiciam. Texturæ hujus ratione, cum ex Vegetabilibus ut plurimum, constent, non admodum duras & lancinantes, licet figuræ irregularis, fortiri possunt particulas, sed tamen solidiusculas; unde non
statim

*Agunt ra-
tione Crasis
& Texturæ
non Princi-
piorum Chy-
micorum.*

statim subigi in totum valent à mollioribus, quibus admiscendæ veniunt, liquorum particulis, sed partim hos peragrandò à cohæfionibus indebitis arceant, partim interpositione suâ, eas, si nimis magno numero adhærere contigerit, quaquaversum explicatæ dissolvant, utpote mole & qualiquali soliditate majorem ad agendum, quàm istæ ad resistendum vim nactæ; partim porrò (imò præcipuè) ad Cerebrum, inter circulandum delatæ in illud agant, modo inferitis, ex iis quæ de cortice Peruviano verba faciens tradam, intelligendo. Horum sat magnum numerum habuerunt Majores; atque Alia uno, Alia alio sæculo & Famam & Neglectum sub ère: Et reverà pauca omnino ante præsens sæculum sive inventa sive reperta fuere, quæ votis efficaciter in multis ægrotantibus responderunt; Nostrò verò, ubi innotuit *Cortex Peruvianus*, vix est ut de altiori solliciti simus, quandoquidem hic, modò debitâ cautione exhibitus fuerit, rarò Medici expectationem fallit, ut proindè pressius considerari mereatur; quod integro capitulo mox fiet.

Cort. Pt.

PERUVIANUS
INSISTAT OM-
NIUM.

De

Opia.

De *Opiatorum* viribus si quærat; quâ ratione nempe Febris hisce sistendis conferant; Augurari liceat quòd, quandoquidem hæc, functionum Animalium exertionem cohibenda, in Cerebrum indubitè agant, quædam eorum particulæ in hiantes Vasculorum secretiorum (quas esse Nervosæ arboris radices supposui) meatus inter circulandum depositæ, partim eos aliquatenus obstruant, partim Succum alibilem in Sanguine adhuc commorantem quadantenus incrascent, adeoque ineptum ad tantillos poros (quantumvis, ut dixi ampliatos) statim subingrediendos reddant; quibus porro dum Succus iste ex Sanguine hic ubique secretus accumbit, ipsis quoque subtilissimis substantiis, quæ *Spirituum* nomine innotescunt, magnâ ex parte ingressum denegat: quo fit ut, unâ cum Supplementorum morbificorum prohibito comœatu, vel ipsa materia quæ Nervosum Systema ad Motum & Sensum præstandum actuare solet ab introitu arceatur, obrepitque hinc Somnus: In quo quidem (ut hoc obiter notem) Cor solito more pulsât, functionesque viscerum parum solummodò immutantur, interea ut reliquarum partium satis languidè perficiantur; quod forsân huic causæ im-

imputare detur, quod quandoquidem has partes ad vitam apprimè necessarias summo Artifici construere placuit, quæ propterea perpetim moveri necesse habent, hanc Nervis ad eas tendentibus atque vectigalia deferentibus, præsertim *Parti vago*, sive amplitudinem sive conformationem donare voluerit, quâ sat liber ad hæc munia idoneæ substantiæ transcursus concedatur, dum reliquis aliter constitutis denegatur: Et quidem *hujus Paris* tubulos cæteris patentiores esse à multifariâ *Hypochondriacorum* Affectuum & Symptomatum, quæ Homines numerosius multò, ni fallor, quàm reliqui Morbi incessunt, turmâ colligere est; Cujus ratio vix forsàn aliundè sat mechanicè, quàm ab hâc Nervorum istorum ampliata cavitare, deduci potest; quippe cujus medio & incongruas substantias faciliùs admittant, & spatium indebitis harum noxiisque exaltationibus præbent. Postquam verò istæ *Opiatorum* particulae inducias Nervis, quò se contrahere incipiant, sic paululum dederint, quidnò fieri potest ut solito *restitutionis motu* brevi ad debitam mensuram redeant, atque sic imposterum desinant Paroxyfmi? Reverà, Opiatorum tot tàmque stupendi, ubi debita

bita cautione adhibita fuerint, ubivis observentur effectus, maximè verò quoad organismum humorum quâ sedandum quâ præcavendum, ut sicut multis nominibus primas, ferè, in Medicamentorum Classe forsan mereantur, sic quandoquidem constat Succos, quibus perluitur Corpus, indebitas subire Fermentationes, dum in Febriles Paroxysmos maturantur, hâc insuper sub ratione ea in *Febrifugorum* censum, dum has comperiscunt, transferre haud dubitavero.

Pericarpia.

Porro non exiguam *Pericarpis* efficaciam in Febris Intermittentibus curandis quidam adscribunt; atque Practici ferè omnes horum formulas libris suis inserunt. Et quidem si *Helmontii* & *Kergeri* autoritate standum foret, vix aliis Febrifugis opus esset, modò eorum quæ illi adhibuerunt compotes fieremus. Mihi sanè nunquam, quantum memini, tam foelici esse contigit, ut notabilem ab ullorum applicatione effectum cernerem; licèt quædam satis decantata aliquoties admoverim. Et quamvis suspicari forsan subeat effectum internis unâ adhibitis remediis debitum externis hisce ascribi (Quippe putarerim paucos vel Medicos vel Agyrtas Febres Intermittentes tractantes

stantes hisce solis, absque internorum
 exhibitione, niti) si tamen reverà talis
 iis competat vis, hujusmodi solutionem
 aptare forsan non incongruum erit. Ni-
 mirum cum eorum materia vel ex *Astri-*
floriis, vel *Salibus Volatilibus*, vel *Re-*
solutivis constet (prout ex formulis
 quas afferunt Authores colligendum esse
 censeo) conjectari liceat alterutrum ex
 duobus prioribus genus (licet forsan a-
 liquantulum diverso agendi modo) Ten-
 dines quibus applicantur in contractiones
 qualesquales adigere, utpote promptè
 poros cutis in vitali Corpore permeantia,
 & Calore atque Madore partis actuata :
 Quæ quidem contractio quò minus ad
 Cerebrum ipsum brevè propagetur non
 video ; cum ubivis plùs vel minùs ten-
 sas esse omnium partium ad Sensationem
 Motumque (saltem ad motus prompti-
 tudinem) Fibras nemo Medicorum ne-
 gaverit, istas verò Tendinum præ reli-
 quis hâc diathesi pollere, quin & valdè
 sensiles esse. Quo dato, ubi hîc loci
 qualem dixi facta fuerit impressio, analo-
 ga ad usque fibrillas Cerebrum constantes
 propagari necesse habet, eaque sat fortis
 ob multitudinem & consensum Fibrarum
 quæ primitus afficiuntur : Unde laxatus
 quodammodò hujus corrigitur tonus, at-
 que

Ratio a-
gendi, modò
effectum
fortiri certò
confiterit.

que tum quod incongrui in universarum tractibus congestum erat leniter extruditur, tum obex secus ingressuro ponitur. Tonus autem naturalis hinc semel restitutus non facile, uti supra notavi, nisi à causâ violentâ, statim iterum deficit. Quod autem ad modum quo Resolutiva se exerunt attinet; Istorum particulae nonnullae præ Calore partis, halituum erupturientium medio, dissolutae, inque Venularum cuticularium oscula asportatae (utpote extrinsecus præ involucris ab avolatione coercitae) Sanguinis texturam intus delatae aliquatenus alterent; imò forsan & sat efficaciter, quandoquidem à nullis vel Ventriculi, vel Intestinorum, vel aliarum, quas devorata peragraré tenentur, partium Fermentis refractae in Sanguinem illibatae ferantur; ipsae verò Sanguini pro adoptivo ad hunc usum Fermento inserviant. Dum verò cum hoc circulantur, quidni ad Cerebrum pars delatae, tum ejus tono roborando conducant, tum in illius tubulos admissae eorum contenta, pari modo ac de Sanguine dictum est, afficiant?

Horum, non secus ac caeterorum medicamentorum, formulas quamvis mihi non propositum sit cumulare; unum tamen

tamen, quod novitatis quâdam gratiâ
forſan arridebit, attexere non pigebit ex
relatu Eruditiffimi Medici D. *Welſted* ;
qui mihi edixit ſe optimo ſucceſſu ex-
pertum eſſe Cataplaſmata ex Cortice Pe-
ruriano ſubtiliſſimè pulveriſato cum ſa-
pone nigro in debitam conſiſtentiam re-
ducto, Carpiſ admodum.

C A P.

CAP. IX.

Methodus Febres Intermittentes in Specie curandi.

*Methodi
medendi
generalis
ad varias
Febrium
Intermit-
tentium
Species ad-
aptatio.*

Administrationibus Medicis in genere sic lustratis, par est ut eas *ad Medendi usum* accommodem, & quasnam in singulis Febrium Intermittentium Speciebus, quove ordine usurpandas censeam exponam; sed breviter. Quippe si ea sit, quam astruxi, inter singularum causas affinitas, indicationes generales plurimum coincidere debere par est conjectari. Nec formulas, ut modò dixi, attexere necesse videtur, cum apud omnes Practicos abundè prostent; Imò unicus Corticis Peruviani debitâ (præmissis universalibus) nec præmaturâ, exhibitione nullam non, ferme, earum Speciem tandem prosterni notum sit. Ut proinde longis hîc circa singulas deducti-
onibus opus non videatur.

Idcirco,

doque vino albo, vel cum jusculis avenaceis exhiberi, idque bis terve de die; persistendo donec coctio in Urinis, si obtineri possit, appareat. Sin præ inquietudinibus, aliisve gravibus Symptomatis, magnam, & laxius hærentem, intus stabulari saburram colligi possit, ex usu erit minorativum aliquod purgans, utpote decoct. amarum, Sennæ Gesionis, vel tale aliquod exhibere; imò, si usque persistet vel redeat ventriculi oppressio, Vomitorium repetere. At insuper quoniam nimis irrigari, atque hinc obrui, periclitatur Systema Nervosum, quæ præ ipso materiæ morbificæ genio, quæ anni tempore quo maximè istæ ingruere solent, hinc tum Vesicatoria in usum ducenda veniunt, tum Salibus Volatilibus, utpote Sp. C. C, Salis Armoniaci, &c. roborari convenit Spiritus Animales, quò digestio & citius & efficacius inducatur. Verùm si contigerit hæc per quinque vel sex Paroxysmorum decursum incassum adhiberi, opportunum erit ad Specifica, inter quæ præcellit Cortex Peruvianus, confugere, quorum (hujus præsertim) post evacuationes efficacia major deprehenditur.

Tertianæ

Tertianæ curationem quod spectat ; *Secundo, Ad Tertianas.*
Hæc non multum disparem Quotidianæ medicandi rationem , non solum quoad magna , uti vocant, remedia, Sanguinis scil. Missionem , & Vomitoria, sed & reliqua, exigit ; Hoc tantum discrimine, quod, quandoquidem Vere, quando Hæ maximè ingruere solent Febres , tum Sanguis magis spirituosus existit, saltem particulis magis exaltatis atque Fermentativis quàm Hyeme pollet, magisque proindè ad turgescencias, ubi data fuerit ansa, pronus est, majori, hæc tempestate, industriâ reprimendus sit, ne noxias Cerebro suppeditare perstet substantias, tum Nervosum genus hinc ferocius laceratum, majorem circa contentorum suorum efferationes sedandas curam exigit. Idcirco majori , cæteris paribus, copiâ celebranda venit Phlebotomia, frequentiusque iteranda, si usque sæviat Morbus ; habito tamen respectu ad Corporis habitum, ætatem, euphoriam, aliasque circumstantias. Porro cum Bilis nunc temporis promptius & copiosius generari & ferocire inque Ventriculum exundare soleat , unde magna , Paroxysmorum initio , ad vomendum propensio plerunque invadit, hinc quoque de emeticis propinandis magis curandum , nisi

labes aliqua, sive nativa, sive adventitia (quales cuncti fere notant practici) quæ eorum contraindicer exhibitioni, adfit : imò minorativis Purgantibus , si magna scateat saburra , uti convenit. Digestivis insuper insistendum, iisque vel Nitrosis vel Acidis , quandoquidem hæc tum Sulphureis Sanguinis exaltationibus, tum Bilis, quæ multum lixivialis est prosapiæ, nimix productioni & efferationi, adversantur. Ante verò Paroxysmos aliquot, si redeant, commodè exhibeatur haustus Cröllianus (ex Aq. Cardui Benedicti , Sale Absynthii & Ol. Vitrioli) vel tale aliquod præcipitatorium, quod maturatæ & jam erumpere gestienti mineræ commixtum, partim quâdam dissimilitudine energeticâ morbificas alteret particulas ; partim his in grumos post actionem hanc grandiores (mutatâ insuper hinc figurâ) invicem coeuntibus tantò efficacius eliminandis conferat ; partim insuper vegetiori hinc irritatione Glandulas Cerebrales ad debitas contractiones adigat, quò impofterum heterogenearum admissioni minùs pateant. Sin post sex vel septem Paroxysmos sic tractatos usque perslet Morbus, opportunum erit ad Corticis Peruviani usum, perindè ac in Quotidianâ, pervenire, cujus forsan sub initium
vel

vel irritus, vel periculofus, fentiatuſ uſus, ob rationes infra ſubdendas; hoc autem tempore (maximè ſi præmiſſum fuerit Vomitorium) raro ſpem fraudat.

Ad *Quartanas* quod attinet: Hæ minùs exigere Sanguinis miſſionem videntur, eo quòd magis effæctus iſte, hoc quo invadere ſolent anni tempore, deprehendatur; ſaltem non tantâ copiâ, quantâ Vere vel *Æſtate* (niſi aliæ aliter ſuadeant circumſtantiæ) licet, detrahendus venit; verùm pro ratione ſive orgaſmi, ſive affluxus ad aliquam peculiarem partem, determinanda quantitas. Vomitoriis autem non minùs hæc, quàm quavis aliâ, tempeſtate locus eſt, imò aliquoties reperitis; quoniam labefactato magis hoc tempore Cerebri tono, quin ab aceſcentibus magis contentis fermentativis uſque læſionem retinente excitatio fortior requiritur ad noxiam impreſſionem efficacius corrigendam. Porro *Digeſtiva Alcalina*, *Saliâque Volatilia*, magis hæc ex uſu ſunt ad acorem edomandum, iſq; diutiùs immorandum; quin decoctis amaris, quæ & huic intentioni ſatisfaciant, & craſin Sanguinis reſtituant, obſtinatiùs inſiſtendum. Si verò his ad ſeptem vel octo Paroxyſmos propinatis non cedat

*Tertiò,
Ad Quartanas.*

Morbus , tandem ad certissimum illud specificum, Corticem Peruvianum (vel siquod aliud paribus instructum dotibus sive inter Vegetabilia scilicet aut docta sagacitas, sive Chymicorum furni suppeditaverint) perfugere oportet , quod quidem præmaturè , nec debitis præmissis evacuationibus , exhibitum , frequenter incassum , imò quandoque noxiè , propinari , multis ubique observationibus , si rem ad trutinam revocare velimus , constare , ni fallor , poterit.

C A P. X.

De Corticis Peruviani, circa Febres Intermittentes Sistendas, facultate.

Superest ut de famoso illo, & multiplici experientiâ comprobato, in his affectibus remedio, *Cortice Peruviano*, aliquantò fusiùs differamus, tum quia reliquis *vim Febrifugam* multò certius excrens altiore proinde considerationem meretur, tum quòd, si monstretur operandi modum ad allatam Hypothesin quadrare, isti firmandæ pro fulcimento aliquo fortassis inserviat.

Ut de Natali ejus loco, descriptione, &c. verba facere mittam;

In hac disquisitione, *primò*, ex notis Circa effectum Corticis Peruviani quinque perpendenda. ejus effectibus potissimos proferendos censemus, cum & valdè arduum sit in genere in abstrusas rerum naturas à priori penetrare, & speciatim, quandoquidem relativæ huc medicamenti vires perpendendæ veniunt, non alio ritu ad earum

rationem reddendam procedendum videtur, quàm ut observatis effectis in Corpora quibus adhibetur, ad modum efficiendi progrediamur. *Deiudè* qualis sit texturæ, quantum conjectando hariolari valemus, inquiremus. *Postea* Scenam operationis investigare conabimur. *Dehinc* modum agendi ex prædictorum collatione pro virili indigitabimus. *Tandem* videbimus an huic responsura sint observanda.

Primo,
Noti ejus
effectus.

Quoad primum ; Ubivis notum est, imprimis, *Paroxysmum*, si non proximum ab exhibitione, saltem sequentem, si sat largis dosibus offeratur Medicamentum, ut plurimum, *præcaveri* ; modò non admodum propè à Morbi initio, vel etiam Corporibus valdè Cacochymicis propinetur : Quippe non rarò contingit ut, si dum cruda sunt omnia, hoc est, nulla particularum Morbificarum ab invicem vel à purioribus disjunctio debita habetur (ut fit in Morbi initio, vel etiam ubi magna humorum saburra intus latet) exhibeatur, non solum pessundetur effectus, sed & multum noceat, Febre scil. vel auctà in seqq. Paroxysmis, vel in longum excurrente, vel in continuam versâ, vel Cerebro Nervosôque generi labem haud facile emendabilem affigente;

affigente ; undè languores, comatosi affectus, motus convulsivi , &c. emergunt.

Deiinde observari potest nullam evacuationem notabilem seu per Vomitum, seu Sedem, seu Urinam, seu Sudorem, ordinariè ab isto cortice excitari solere, imò non rarò sedari si affecti priùs ad tales evacuationes propensi fuerint. Ordinariè, dixi, quoniam nonnunquàm, licèt rariùs evenit, ut tali aliquà ejus usui superveniente, liberetur ægrotans. Porro aliquando, imò sàt frequenter observari potest Paroxysmos, postquàm per sex vel septem vices ab usu corticis destiterint tandem redire, eundémque quem antè cursum, eàdem pariter ferocià, repetere : & hoc non solùm irregulariter se gerentibus (licèt istis magis, quàm his qui majori curà sanitati suæ litant) sed vel cautissimè viventibus contingit ; maximè verò sub epidemicà, ad Febres Intermittentes disponente, constitutione Aëris hoc usu venit, vel etiam his evenit qui longo, antequàm hujus remedii usum aggressi sunt, tempore insultus istos passi sunt. Insuper, observatione frequenti constat, à Catharticis (saltem fortioribus, utpote quæ in remotiores Corporis recessus penetrant) præproperè administratis

ministratis recrudescere istos affectus, non minus ægrè nunc domabiles, quàm ab initio fuerant. Adhæc (notante primùm puto, *Cel. Sydenhamio*) si lecto se, in usu Corticis, multum addicat ægrotus, rarò levamen speratum indè percipit: unde non mirum si (quandoquidem desidiam tantoperè colimus magna pars hominum) apud multos malè audiat; ut mos est plurimis, qui, suà licet culpâ, infructuosè hausta universim damnant remedia. Porrò majorem vim exerere deprehenditur cortex si unà cum austeris vel Acidis exhibeatur; quo modo famosus ille, non ità pridem, Febrifugus *Talborius* propinasse perhibetur, addito scil. singulis dosibus Succo Limonum: atque hinc forsan obtinuit usus, inter nostrates medicos frequens, decoctum amarum superbibendum offerendi; cum pleraque amara stypticitate & austeritate polleant. Tandem (ne plura congeram) frequenti observatione habetur, multos hujus Medicamenti usu à Febris hiscè liberatos citiùs vigorem pristinum recuperare (quantum mihi saltem observasse contigit) quàm qui aliorum plerorumque Febrifugorum ope convaluerunt.

Quoad

Quoad secundum ; *Texturam* , scil. ^{Secundò,}
particularum Corticis : Videtur hæc val- ^{Texture}
 de *stricta* esse ; hoc est, particulas Salis, ^{modus &}
 Sulphuris, Spiritus (si quæ hujusmodi ^{ratio.}
 actu sint ex quibus concreta constant)
 tam arctè cum terrestribus implexas esse,
 ut ægrè extricabiles sint, seu mavis, ul-
 que adeò ramosas esse constituentes par-
 ticulas atque invicem implicatas , ut
 nexuum istorum solutio non parum ne-
 gotii faceffat. Atque hoc colligere licet
 ex usu naturali maximè obviò quem
 plantæ , cujus est , præbet , quippe cui
 datus est (perindè ac cæteris plantis sui
 cortices) ut tegumenti vice partes pe-
 nitiùs reconditas, in quibus earum vita
 potissimùm residet, ab aëris, pluviarum,
 &c. injuriis muniat ; cui quidem usui
 parum aptus esset, nisi particulæ ex qui-
 bus compaginatur satis arctè, præ reliquis
 quas involvit, implicarentur, atque sic à
 promptâ dissolutione prohiberentur. Quin
 insuper constat eum haud promptè in
 ullis liquoribus (nisi fortè talibus qui
 magnâ corrodingi vi præditi sunt) dissol-
 vi, imò nec tincturam deponere aliam ,
 quàm quæ colligatur esse tantummodò
 decisio integralium particularum minuti-
 orum , quæ intra poros liquorum ad
 hanc rem adhibitorum contineri valent ,
 id

id quod arguitur tum ex sapore, eodem cum integro pulvere degustato, tum quod talis tincturæ efficacia ejusdem cum illo generis esse deprehenditur, licet debilior, nisi eâ quantitate propinetur, quæ pulveris in substantiâ exhibiti dosi respondeat. Si objiciatur, *Amaritudinem* satis *laxum*, juxta Chymicos, *principiorum nexum* arguere, atque valdè compacta nullum, priusquàm laxata fuerit eorum intima compages, saporem præbere, prout in Metallis, Lapidibus, aliisque similis texturæ experiri datur; Respondeo, Primò, Istam Amaritudinem in Cortice nec valdè notabilem, nec obviam esse, nisi vel aliquandiu in ore detineatur pulvis, vel præviâ maceratione in liquore aliquo idoneo eliciatur; undè saltem inferre licet texturam non esse valdè laxam (nec enim compactissimam omninò volumus) Verùm, Secundò, Qualitatem hanc non à principio aliquo Chymico mihi videri necessariò deducendam, aut potius à determinatâ quâdam figurâ & mole Corporis afficientis, quarum gratiâ hoc vel illo modo sensorium feriens diversam sensationem ab eâ, quam efficiunt aliter modificata, imprimat; & quid vetat complexa Corpora tales induere figuras, sub valdè exiguâ quidem mole,

mole, unde in Poros Corporum sensilium (quos in nobis sat patulos esse quivis concesserit) intrantes eos eodem modo afficiant, quo principiorum Chymicorum patroni simpliciorum suarum substantiarum particulas volunt? Ratione hujus compaginationis necesse videtur, ut & friabiles sint ejus particulae, & prae comminutionibus quas vel intra vel extra Corpus subire contingat, irregulares atque angulosas multò maxima earum pars induant figuras, unde fit, ut non solum in teneros, ad quos deferuntur, se sat promptè ingerant meatus, verum & illorum latera quodammodò lancinent, atque sic, si sensilibus esse contigerit, in corrugationes, & contractiones aliquales cogant.

Quoad tertium; Inquirere oportet non solum in ipsam *palestram* in qua, sed *Tertiò, scena optationis.* & *antagonistas* quibuscum, in Sistendis Febribus Intermittentibus strenuus hic athleta colluctetur. Idcirco *quatuor* *lustrandæ* *4 corporis regiones* *quas pertransit.* *strandæ* veniunt *regiones*, quas ejus particulae vel pertransire vel saltem afficere (quocunque tandem modo id fiat) censeantur, ut in quânam ex iis energiam suam potissimum exerceat dignoscamus; *chylosæ* scil. *massæ officina* & *viæ* à Ventriculo adusque vasorum lacteorum thoracorum

racicorum in Venis Subclaviis ostiola; *Vasorum sanguiferorum tractus*, in quibus cum Sanguine includuntur, atque unâ circulantur; *Habitus Corporis* ubivis ultra vasa isthæc constitutus, ex quo fomitem Morbi ad Paroxysmum concitandum erumpere concipiatur; & tandem *Nervosum genus* (hoc est, tam Cerebrum, quàm Nervorum tractus, & propagines Fibras partium constituentes) *America* ut ita dicam Microcosmi; quam tot ditionibus nobilem, tot provinciis onustam, per transennam tantùm veteribus quasi notam, nostro primùm seculo Celebb. *Glissonius* & *Willisius* & plenius monstrarunt, & quod in eâ (exiguum sanè) conspectum eorum effugit ad penitiùs indagandum posteris viam tamen indigitarunt.

Dum vero *Regiones* istas nomino, haudquaquàm ita intelligendas vellem, ac si unicè supponerem *vasa continentia* esse objectum immediatum actionis Medicamenti; verùm & *Succos inclusos* sub hâc Nomenclaturâ comprehendi volo, quandoquidem hujus influentia & actio in hos pariter determinari videtur, utpotè quibus immediatè admiscetur, & ad quos sese motu tam lationis, quàm fermentativo identidem variè applicant ejus particulæ:

ticulæ : interea tamen & illa unâ affici concipiuntur, atque ad effectum, si non primariò producendum, saltem complendum concurrere, in quantum scilicet tonus eorum, sine quo nulla functio animalis ritè obiri valet, tandem istarum actione roboretur.

Primò, In *Chylum* quidem *Corticem* hunc agere aliquo modo posse nil vetat, cui & illibatis viribus admiscetur, & quocum iter tam longum unâ emetitur: Quin & amaritudine aliquâ, ut modò notatum erat, pollet; atqui notum est concreta hâc qualitate donata, à Medicis & usitatò (saltem ex iis pleraque) & efficaciter adhiberi ad pleraque Chylosæ massæ inordinationes corrigendas, præsertim ubi Acidis scatet particulis, quales cum in quartanariâ diathesi (ad quam & primitus usurpatus fuit Cortex, & in quâ efficacissimam vim exercere cuncti nôrunt) dominium obtinere vulgò censeantur, in Ventriculo, Chyli officinâ, se Vomitionibus Acidis sæpè numero produnt. Porro dum ulterius cum Chylo provehuntur ejus particulæ, atque exactiorem cum eâ subeunt Miscellam, accessu Biliosi & Pancreatici in duodeno liquorum, & Lymphæ in Glandulis Mesentericis & receptaculo communi, usque
adød

Primò,
Quid agant ejus
particulæ
dum primam per-
agant.

adeò exaltari concipiantur, ut notabilem in eum, inertem satis & viscosum liquorem, vim toto itinere imprimant, vel saltem reagendo alterationem inducant: unde fieri vix potest quin Sanguis ex illo refarciendus, & reliqui inde conficiendi liquores, imò tota Animalis œconomia, multò melius imposterum habeant. An verò hoc sufficiat ad rationem quæsi effectus reddendam mox dispiciemus.

*Secundò,
Quid dum
secundam.*

Secundò, Nec quidem negandum admissas Medicamenti particulas afficere posse *Sanguineum laticem*. Utcunque enim strictior illis (quod modò deducere conati sumus) sit compages; quandoquidem tamen cum multiformi adeò massa commiscetur & gyrauntur, haud fieri potest quin quibusdam ex hujus partibus alterationem, sive id agendo fiat, sive earum actionem recipiendo, saltem eas ab associationibus indebitis interpositione sua arcendo, inducant; præsertim quando vegetiori ejus motu & calore eas magis invigorari contigerit. Porro Febrilis Caloris, quem formaliter in Sanguine fundari (undecunque tandem instinctum habeat) uno ore fatentur Medici, cessatio, multorúmque inde profluentium Symptomatum sedatio, quæ illarum admissionem brevi subsequuntur,
San-

Sanguinem ab iis quodammodò affici fidem aliquam faciunt. Qui quidem effectus, quamvis potissimum ulteriori cui actioni (uti inferius astruere conabimur) forsàn debeat ; nil vetat tamen quò minùs ab istius contubernalis cum Sanguine consortio ex parte pendeat ; si non alià de causà, hâc saltem, quòd robur deperditum ejus crasi hînc restituatur ; quod citiùs ab hujus, quàm aliorum Febriugorum efficaci usu redire, ut plurimum, prout suprà innui, observetur.

Tertiò, Tertiam quod attinet regionem, *Habitum* scil. *Corporis*, quandoquidem cavernulis plurimis abundat (tales nempe dari ipsa rara & cedens partium compages, ponderisquè, præ multis aliis ejusdem molis Corporibus, carentia, si nullâ ab autopsiâ suppeterent argumenta, fidem faciunt) vix dubitari potest, quin si in eas Corticis particulis ingressus detur (quod quin faciant nulla vetat ratio) afficiant. Quippe cùm hæ ex Membranis vel Fibris, si non in totum, saltem maximâ ex parte, consentur (sive propriæ sint, sive Vasorum quibus universa singularum partium stamina consent, & quas interjacere multis in locis spatiosa necesse est) quas om-

*Tertio,
Quid dum
Tertiam.*

Q

nes

nes sensibiles esse credibile est, par est ut censeamus rigidiusculas hasce particulas subintrantes, in motus, saltem contractiles, ad amoliendum hinc ortam molestiam, eas urgeant: unde saltem ingruentium Symptomatum probabilis ratio assignari potest.

Quarto,
De quartâ
dubium an
ulle subin-
grediantur.

Saltem
annon, si
admissee fu-
erint nimis
hic com-
pingantur.

Respondet-
ur.

Quartò, De ultimâ ex memoratis re-
gione major forsan lis moveri potest, non
solum scil. an afficiant *Succum Nervosum*,
sed insuper an vel admittantur in *Nervosi*
Systematis tractus Corticis particulæ.
Quippe fortassis suggeratur, angustiores
esse tubulos istos, quàm ut quidvis, nisi
subtilissimum, illæsi capiant; particulas
verò hujus Medicamenti, irregulares &
rigidiusculæ cùm sint, prout ex suprà
allatâ de texturâ suppositione constat, si
admitti contigerit, nimis arctandas fore,
quàm ut se explicare valeant, vimque
suam, quæcunque illa fuerit, exerant;
saltem molestiam asperitate suâ parietibus
indefinenter inducant: quin insuper has
tot liquorum quos pertranseunt actionem
passas, antè forsân exanthandas fore, quàm
ad originem Nervorum pertingant. Ve-
rùm neutrum mihi concedendum vide-
tur: Quod enim spectat ad admissionem,
si indè conferamus innumeros (magni-
tudinis dicam, an minutiei?) gradus
inter

inter Vascula insectorum Nervosque nostros, hinc vero Corporum, nullâ vel attentissimâ mentis acia assequendam, divisibilitatem (præsertim ubi concurrerint efficaces comminutionis causæ, quales in Corporibus Animalium adesse nemo, opinor, negaverit) facili concident priores suggestiones. Actionem verò, si admitti contigerit, quod attinet; Multa Cerebrum & Nervosum genus afficere posse illæso Sanguine (imò forsan multos cum eo circuitus absolvere) suadet Nervosorum quorundam affectuum ab assumptis aliquibus, infestâ vi pollentibus, productio, Sanguine interim parum tacto: sic *Pastinacæ Sylvestris radices* in affectum maniaco similem (licet brevi cessaturum) comedentes sæpè compulerunt; sic *cicutæ aquaticæ* & *hyosciami radices*, *nux vomica*, aliæque plura hujusmodi comesta, in Nervorum genus potissimum vires suas exerere deprehendantur; uti palam fit ex iis quæ circa hanc rem protulit Celeberrimus *Wepferus, Hist. Cicut. aquat.* Ut taceam *Hydrargyrum* non solum aurifabris, inque mineris versatis, sed etiam assumentibus, & salivationem movere, & pertinaces quandoque artuum tremores, aliæque Nervosi generis gravissima Symptomata,

ta, integrâ Sanguinis crasi persistente, inducere. Porro idem evincit *Specificorum* Medicamentorum in Convulsivis, aliisve Nervosis affectibus exhibitorum, ad eos debellandos efficacia; quorum quamvis singulis, pro talibus habitis, immeritò forsan titulus iste & effectus adscribendi sint, si tamen etiam uni vel alteri, collatis debitè rationibus, jure competereprehendantur, sat erit ad evincendum Medicamenta viribus non penitus destructis ad Cerebrum pertingere posse. Quo minùs forsan nec nostro *Cortici* denegatur ista facultas.

Quamvis autem singulæ hæ *regiones* ab hujus Medicamenti particulis, sic ut dixi, afficiantur, non tamen eodem omnes modo, nec gradu, nec adæquatè ad effectum, de quo Sermo est, producendum.

Non (adæquatè) vires exiit in primam regionem ad Febrē tollendam.

Et primò non admodum probabile videtur, *in Chylum solum* agendo rem præstare. Etenim si monstrari posset Morbum à Chylo vitiato pendere, non tamen dum in primis viis versatur; id quod postulat præsens suppositio. Quippe prima invasionis Symptomata nec semper, nec, ut plurimum, in isthac regione se ostendunt, verum remotissimam adoriuntur: nempe rigoribus, extremorum

tremorum frigiditate, &c. antè plerunque impetuntur ægrotantes, quàm nausæ, vomitionibus, aliisve Ventriculi vel reliquarum primarum viarum affectarum indiciiis; imò frequentè Morbum derepentè invadere constat, ubi nullas, nedum Chyli, sed nec quorumvis præterea liquorum vitiatorum notas colligere licet. Quinimò si à Chyli vitio profluat affectus, facilitè fieri posse videtur ut, denegato per jejunium ejus proventu, Paroxysmus, absque alterius Febrifugi ope, præcaveatur, quod tamen perrarò accidit: Imò tanta post paucorum Paroxysmorum decursum anorexia multos incescit Febricitantes, ut nil fermè alimenterum plurimum postea intercapedine haurire velint, eundem tamen tenorem his servantibus, imò ingravescentibus. Non equidem negavero *Chylum*; repetitâ forsân hujus Medicamenti assumptione usque adeò corrigi posse, ut purius pabulum Sanguini, atque exindè Succo Nervoso, aliisque liquoribus, conficiendis suppeditando ansam imposterum debellando Morbo præbeat, (quippe fatendum est, quamvis ejus anomaliis propriè non debeat ortum Morbus, accensum tamen indè foveri). Verùm hoc potius arguit antecedentem in Chylo affectus causam,

quàm continentem haberi. Si suggeratur, Corticem, ante brevi expectatum Paroxysmum exhibitum, eundem quandoque præcavere, dum interea ultra Ventriculum perrexisse vix præsumatur; regero, Primò, non absimile vero mihi videri particulas quasdam ejus tenuiores mox ab absorptione (præsertim si tincturæ formâ exhibearur) cum liquoribus, quibus, ad egressum paratis, illis occurrunt, ulterius transvehi posse, atque lege motus Chyli & Sanguinis, qui sat celeriter peragitur, citò per totum Corpus distributum ad ipsum materiæ Morbificæ stabulum longissimè dissitum sic deferri: Verùm Secundò, si cui solutio hæc minùs arriserit, saltem non absolum videtur, ita ab isto in Ventriculo commorante affici posse Nervorum hic insertorum extremitates, ut ab actione isthac, absque materiæ transmissione, in longinquum delatâ effectus reddatur ratio. Quippè cum chordis tensis assimilari Nervos debitè constitutos solenne sit apud Medicos, à laxatis verò multos provenire Nervosòs affectus, quidni, si in Cerebro (utì antè adstruere conati sumus) fundetur hic, concipiamus astrictionem, præfatis Nervis in Ventriculo impressam, adusque Cerebrum, univèrsosque

niversosque exindè Systematis Nervosi tractus, celerrimè propagari posse, atque hinc mineram ab eruptione coercere, cum non rarò observetur Nervos, certis in partibus in contractiones actos, reliquos omnes pari modo afficere; id quod ex Convulsionibus à puncturà Tendinis oriundis, nec non periodicis illis quæ in parte à Cerebro sat remotà, manu, v. g. vel pede, fluunt. Porro & ex istis (quod præsens subjectum propiùs attingit) quæ quandoque à Vomitorio exhibito excitantur, palam fit: Quia insuper ex historiis Medicis fide dignis constat, subitum terrorem Febres Intermittentes quandoque sustulisse; cujus ratio vix, nisi à Nervorum contractione, reddi potest. Quæ quidem instantiæ quamvis vegetiorem forsan supponant impressionem, quàm quæ à Cortice in Nervos stomachicos infligi potest, videntur tamen evincere Nervulos, præsertim in Ventriculo, quovis modo laceffitos, sat citò sua in reliquos universos seu commoda seu noxas propagare posse: Cùmque levis contractio sufficere videatur ad tonum Cerebri, adèd sua constitutione naturali teneri, restituendum, hinc levis impressio sufficere concipiatur ad contractionem talem efficiendam.

*Nec in
secundam
ad hunc
effectum.*

Secundam quod attinet *regionem*; nec hic ad sistendum Paroxysmum terminari actionem Medicamenti verisimile mihi videtur. Quippè cùm prima, suprà memorata, Symptomata in partibus ultra Sanguinis vias (saltem gurgitem) ingruant, sicut probabile est materiam Morbificam in ulteriori regione stabulari, sic pariter remedium vires suas, in eam potissimum impendere; Porro cùm solidiusculæ sint ejus, præ Sanguinis, particulæ, quid vetat quo minùs has prætervectæ (ut naturale est Solidis vim Motûs tam retinere tenaciter, quàm facile concipere) eò sat integris viribus pergant, quò multa laxioris, & flexilis, texturæ ex ejus sinu penetrant? Quinimò nullas in Sanguine turbas concitare depræhenditur, nullas indè evacuationes usitatè movere, undè colligatur notabilem inter alterutrum discrepantiam intercedere. Adhæc, si Febri, quâ tali, medendæ debeat, cur non æquè efficax in continuis, quarum causam continentem in Sanguine haberi communi ferè consensu sancitur, pellendis observatur? Nempe vix puto, constabit impendiò in his averruncandis, modò Nervosi generis affecti Symptomatis vacent, si rectè ineantur rationes, energiam deprehendi,

hendi, quantumvis mos seculi sit, ut vix parcius in his, quàm Intermittentibus præscribatur. Sanè, utcunque inter Suc-
cos primò agere soleat Medicamentum, cùm tamen hi non sui gratiâ in Corpore habeantur, sed ut solidis partibus (in quarum debitâ constitutione sicut præcipua sanitatis effecta, sic in depravatâ Morborum indicia, ex quibus eorum rationem colligere debemus, præcipuè deprehenduntur) materiam in Nutritionem, Motum, Sensationem, &c. impertiant; quin functionum Animalium non ex se, sed quatenus his ministrent, atque actuandis inserviant, participes sint; idcirco concludendum videtur Medicamentorum, non secus ac Alimentorum, actionem ad has afficiendas (saltem præcipuè) ultimò destinari, atque illos vix magis pro agendi Scenâ (nisi in paucioribus Morbis, qui in iis propriè fundantur) quàm vehiculo, vel saltem menstruo præparatorio, habendas esse.

De tertiâ regione suggeratur; quòd, *Ut ne*
quandoquidem & necessariò cum San- *in Tertiam.*
guine in Corporis ubivis habitum deferrantur, & cavernulas, ut suprà notavi, in eo numerosissimas, in quas deflectant, offendunt Medicamenti particulæ, illic usque aded, præ otio quo hic frui possint, matu-

maturentur, ut tandem materiæ Morbificæ (sive isthîc illius focus habeatur , unde comminus hîc eam aggrediantur , sive alibi resideat, quò fiat ut, post maturationem in Venas regeſtæ, ad eundem ubivîs ſitum cum Sanguine transferantur) debellandæ pares evadant. Verùm præterquàm quòd ſuprà ostendere conati ſimus materiæ Morbificæ ſedem non hîc primitùs inveniendam, nec proindè Medicamentum energiam ſuam iſthîc adæquatè exerere ; quæri inſuper poterit, quomodò, ſi daretur iſthîc hoſtem congredi, tantillum quod admittitur Medicamenti, nec admodum ex ſe agilis, nec in omnium minutiffimas propter texturam tantoperè compactam, prout modò deduxi, citò dirimi habilis particulas , univerſa ſic præcaveat Symptomata ; quandoquidem & Sanguinis copia immaniter adeò particularum hujus numerum ſuperet, ut non detur proportio inter Medicamentum & Morbum ; & artèriarum per quas deportatur ramificationes tam numeroſæ ſunt, ut minimè concipiendum, meâ ſententiâ, ſit iſtas ad omnes Corporis partes diſtribuendas ſufficere, nec proinde hâc ratione ad Morbificæ materiæ eruptionem reprimendam : ut taceam magnam earum partem unum
fortaſſe

fortasse capeßere vaforum tractum, neglectis reliquis (id quod non improbabile illi habebitur, qui perpenderit quàm difformis sæpè observetur cruoris emissi, & pluribus scutellis excepti, facies ut nempe una portio coccineum sortiatur colorem, alia lividum, reciprocantibus quandoque in variis vasculis hisce Phasibus) quo modo fieri potest ut sufflaminata forsan in unâ Corporis regione eruptio, procedat nihilominùs solito tenore in alteris, quæ vim Medicamenti, siquidem illò haud pervenientis, non persentiunt; adeoque & partiales hinc excitentur rigores, & postmodùm materiâ hæc in Sanguineum rivum ex oculis istis effusâ, Febris solitum repetat cursum, totâ Sanguinis massâ Febrilem commotionem, ubiubi impressam, mox concipiente. Verùm multò minùs probabile est Medicamentum hic maturatum ad mineram alibi sitam transfretandum destinari: Cùm præterquàm quòd multas ejus particulas transpirationis lege foràs expelli contingat, vix in promptu habebitur ratio, quæ suadeat reliquas, confundente Sanguinis motu, ubi ab eo resorptæ fuerint, agitas ad focum ubicunque locatum dirigendas fore.

Restat

*Sed in
Quartam.*

*Conside-
rationes
prelimina-
res circa
relativam
Medica-
mentorum
actionem.*

Prima.

Restat ergo, Quartò, ut in *Cerebro & Systemate Nervoso* quærat^r operatio-
nis ratio adæquata; quam inibi (proba-
biliter) inveniendam esse ut monstrare
fatagam, non abs re videtur observanda
quædam paucula generaliora (ex se qui-
dem pleraque satis forsan obvia) circa
relativam Medicamentorum ad Corpora
nostra, Succosque inclusos, actionem
(quantum ad præsens institutum spe-
ctat) præfari, quò clariùs evincatur
suppositionis istius probabilitas.

Primò, Igitur, quandoquidè^m constat
nulla concreta indiscriminatim in cuncta
alia agere; verùm singula, prout texturæ,
tam agentis quàm Corporis in quod
actio imprimitur, ratio permittit; notari
poterit ea, quorum *laxior* est compages,
intus suscepta, *promptius vim exercere*,
quibus verò *strictior* competit, *lentiùs*.
Hinc multum discriminis interest inter
actiones *liquidorum & solidorum* assump-
torum; ut nempè *illa & liquoribus*, quibus
obviam fiunt, facillè se per totum admisce-
ant, & in solidarum partium poros,
modò satis hient, promptè insinuent, un-
de levi negotio in alterutra immutando
agant, modò cætera consentiant; hæc
verò, priusquàm vires suas exercere, nota-
biliter saltem, possunt, vel præviâ quâdam
præ-

præparatione compagem solvi exigunt, vel saltem multum comminui, maxime si compactioris, nec facile solubilis, sint texturæ.

Secundò, Notari poterit ea, quorum particulæ *molliores* sunt, *laxiorque compages*, intra Corpus admissa (in quo motu progressivo continuo urgentur) sicut compactioribus citius vires suas exerunt, sic *citiùs exolvi*, adeò ut nisi vel intimè possideant particulas valde energeticas, (hoc est, sicut valde minutas, sic & solidas & angulosas) vel sat magnâ copiâ exhibeantur, vel etiam talia non offendant quæ earum vim retundant, ultra primas vias, vel saltem Sanguinem, actionem suam extendere nequeant, ad remotiores verò regiones fatiscunt. *Compactiora* verò ad has, *integris* fermè *viribus* provehi possunt, imò debent; quandoquidem & magis resistunt actioni liquorum quibus primò admiscetur, & istorum com meatu prorsum usque ad eas feruntur: imò quæ eas primo impetu perlabuntur, repetitis usque & usque circuitibus tandem postliminiò attingant.

Tertiò, Ad actionem Medicamenti *Tertia.* determinandam (talis præsertim quod in longinquum deportandum est, adque solidas partes afficiendas destinatur) particulariter consideranda est *figuræ & so-*

soliditatis ratio ; ut nempe quorum cum notabili *soliditate* multum *irregularis* figuræ sint particulæ, præterquàm quòd fortius & inter fluidas substantias vibrentur, & in partium ad quas appellant meatus impingant, viam insuper aliis vel subtilioribus, vel mollioribus, sat faciliè inter eorum prominentias & meatuum latera, ubi semel in eos admixtæ fuerint, concedere concipiantur ; cùm interea quæ *molliores*, & *flexilis* sunt genii, maximè si minùs sint irregulares, paucisque angulis præditæ, hoc nomine vasa, vel obturare, vel præterlabi, aptæ natæ sint, unde nulla in eâ impressio haberi potest.

Quarta.

Quartò, Nec minus ad hoc momenti habet *aptitudo*, seu fluidarum substantiarum quibus admiscendum venit Medicamentum, seu solidarum partium ad quas deportandum est, *ad actionem* hanc *recipiendam* : sicut enim inter illas & Medicamenti particulas, vel repugnantia, ratione figuræ & molis, esse debet, quæ luctæ occasionem det, vel similitudo, cujus gratiâ congruè coeant ; sic meatuum, quoad mensuram, figuras, aliaque requisita, apta habenda est ratio ; cùm secùs vel in totum istæ ab ingressu arceantur, vel indebito modo præ incongruitate afficiant.

Quinto,

Quintò, Perpendendum est, illuc ad *Quinta*.
 Morbum quemvis perdomandum depor-
 tari debere Medicamentum, ubi *fomes*
 residet; adeò ut si viscus aliquod, vel
 artus, vel particularis aliqua alia pars af-
 ficiatur, universim consulant Medici, nec
 fallaci eventu, ut remedium ad locum sic
 affectum, si Morbi illic stabuletur causa,
 dirigatur, vel, secus, ad partem unde in-
 fluit. Pari modo, si universum Corpus
 afficiatur, sicut rationi congruum est il-
 luc, quà licet, dirigendum esse Medica-
 mentum, unde in totum influere possit;
 sic ubi talibus dotibus aliquod pollere
 deprehenditur, ut universalem, usitatè,
 debellet Morbum, quidni concipiamus
 & hìc deponi, & potissimùm agere, unde
 influenza isthæc propagatur, eoque ma-
 gis si sat subitaneus effectus subsequa-
 tur?

Ab istorum consideratione colligere
 licet, *primò*, *Corticem Peruvianum*, quan-
 doquidem, ut suprà deduxi, particulæ e-
 jus pro solidis, etiam ad ultimam suam
 Scenam, habendæ sunt, atque hinc ægrè
 dissipabiles, ultimam suam in Sanguinem
 activitatem statim impendere non posse,
 verùm multos cum eo circuitus absolve-
 re, antequàm vires suas disperdat (id
 quod paulò antè Notavi;) *Secundò*, ejus
 particulas,

*Illationes
 ad Corticis
 Peruviani
 effectum de-
 terminan-
 dum.
 Prima.*

Secunda.

Tertia.

particulas, dum partium habitum permeant, sat facile illic deponi posse, prout ad cavernulas (vel, si mavis, poros) iis admittendis aptas natas, in transcurso suo appulerint; quarum quidem permultas nequeunt non ubivis, præ insigni Corporis raritate, offendere: Ex his verò, *Tertio*, nullis æque huic muneri paribus occurrere posse, ac istis quæ in *Cortice Cerebri* habentur, idque duplici ratione; 1º, Quia *tenerrima* est isthæc pars, & proinde facile crassiusculis & solidiusculis hisce Corporibus cedens, quæ quia à Sanguine minimè subigi, nec cum eo exactè misceri queunt, facile divortium subeunt, inque tales (ubi eò per circulationem delatæ fuerint) meatus, qui minùs iis resistunt, facile penetrant; 2º, Quia *angustiora* (utì saltem æquum videtur suspicari) sunt *capillaria* vasa Sanguifera quæ hic terminantur, quàm quæ uspiam alibi invenire datur, quandoquidem isthuc loci secernendus est *Succus Nervosus* (imò si malles *Spiritus Animales*) subtilissimus in toto Corpore liquor; quo fit ut, ex Arterioliis cum suo Vehiculo, Sanguine, elapsæ istæ particulae, ægrè præ mole & figurâ (quam quadantentis angulosam & irregularem esse comminutionis ratio suadet) venularum cavitates
hic

hîc loci arctissimas, subintrare valeant, quin potius in juxtâ adfitos Glandillarum Cerebraliûm, præfato Succo admittendo dicatos, porulos deflectere in proclivi habent, quoniam eos quàm venarum (quarum, etiam Capillarium, parietes præ istis rigidiusculi audire merentur) magis cedentes inveniunt, imò & præ suâ teneritudine magis se figuris istarum particularum accommodare aptos. Si *Objectioni de perpussilla quantitate Medicamenti quæ in Cerebrum deportatur,* quærat^{ur} quomodò, quandoquidem longe maxima Medicamenti pars (si in substantiâ exhibeatur) per Sedem amandatur, reliqua verò quæ venas subit, usque adeò distrahitur, pèrque totam distribuitur Sanguinis massam, ut valdè exigua, Arteriarum consideratâ proportionè, ejus portio ad Cerebrum deferri possit, tantilla ejus, (& quidem satis, ut videtur, inertis) quantitas, quæ inter Sanguinem illò deportatur, tanto effectui producendo par esse possit; *Responderi,* forsàn *Respondetur.* quoniam juxta Nervorum originem deponitur (qui licèt angustis cancellis hic coercentur, toti tamen Corpori notissimam, & quidem instantaneam fermè influentiam imprimunt) perpussilla Medicamenti quantitas hic deposita ad grandes effectus in partibus hinc actuatis

R

pro-

producendos sufficiat: sive enim effectus ratio à Nervorum constrictione, undè ad debitum tonum prius laxati redeunt, deducenda sit, hoc facile, ubi omnes compinguntur & compatiuntur, præstari potest; sive à particularum Medicamenti in eorum tubulos admissione pendeat, constat pauculas admodum in tam exilia vasa receptas grandi effectui producendo pares esse posse, quoniam singulæ totam ferè cavitationem (exceptis quæ puro Succo Nervoso & Spiritibus transmittendis inter earum Angulos interjacent spatiosis) saltem statim ab ingressu, occupant, atque hinc materiæ Morbificæ introitum negant, undè si vel unica in singulos Nervulos particula forsan penetret, sat erit ad effectum, qui per totum eorum tractum sentiatur, inducendam. Quin insuper nil impedire videtur quò minùs, quæ uno circuitu aliò deferuntur ejus particulæ, huc postmodum, ratâ *Circulationis* lege, perducì possint, atque sic tandem ut, repetitis &, circulatione & pulveris exhibitione, præfatâ ratione compleatur effectus.

Designato sic operationis Stadio, proximum est ut aliquantò enucleatius tradam quonam, juxta præfatam suppositionem, *agendi Modo* vires tam notabiles exerat *Cortex*: Quod quamvis *Jam* præstitum quis censeat; quoniam tamen minùs aptè forsan contexta habentur quæ Hypothesin constituunt, utque propositæ methodo satisfiat, par est ut saltem in summam totum negotium redigam, unòque sic quasi intuitu videndum ob oculos *ponam*. *Idcirco*, conjicio, quòd, ubi primum in Ventriculum admissum fuerit isthoc Medicamentum, actione Stomachalis Fermenti (Succi scil. ex Glandulosâ tunicâ in ejus cavum exudantis) quod cuncta statim adoritur assumpta, comminuantur laxiores, faciliùs proindè cedentes, ejus particulæ; ex quibus, quot ad trajiciendos Chyliferos meatus in Intestina hiantes aptitudinem hinc nanciscuntur, intus solito Chyli itinere in Sanguinis feruntur gurgitem, ab hoc (non secus ac lymphâ quâcum in transitu suo congressæ sunt) ulteriorem identidem comminutionem passæ, pariter ac ipsi robur, ut supra innui, afflantes, ejùsve forsan crasin quovismodò immutantes. Sanguinis commeatu istæ, quibus contigerit cum hac ejus portione quæ ad Cerebrum tendit commis-

Quarto,
Agendi
Modus.

ceri, illò delato, in Glandulas ejus Corticales, si earum osculis satis aptè respondeant, modo novissimè explicato deponuntur, atque indè pars, more Succu Nervosi, in ipsum Cerebri Meditullium (ex primis Nervorum staminibus, exinde identidem amplificandis, conflatum) insequentium protrusione, & motu parium Systaltico, urgentur; in quo præductuum angustia, lentàque illà protrusione lentissimè moveri necesse habent; pars crassior aliquandiu in ipsis Glandillarum istarum demeaculis hærent. Dum isthic commorantur, partim præ angulis, quos ex soliditate & constructionis lege fortiri supposuimus, leniter partes ambientes ad contractiones sollicitant (quas membranosà conflare texturà nemo opinor, negaverit, & proinde aliquantulum ad has ab irritatione proclives) unde laxior earum tonus emendatur; partim, insuper subingressuris crassioribus & heterogeneis è Sanguine particulis, quas (ut in allatà de his affectibus producendis Hypothesi monstrare conati sumus) materiam Morbificam constituere arbitramur, hinc aditum denegant; intereà ut præ irregularitate suà fiat viæ, inter earum interstitia & vasorum horum latera, subtilioribus ex Sanguine

guine particulis, quales in liquorem Nervosum facessere solent, ad perennanda Sensus & Animalitatis munia concedant; partim denique, quæ ex illis maximè subtiliantur, se Succo Nervoso continuò progredienti associant, intèrque illius particulas motitati, & ab indebitis cohaesionibus interpositione suâ arcent, & motu æquabili, cum sit illis congruæ sint, urgent; quin insuper, præ majori soliditate quàm quæ illis competit, atque angulis, quorum ministerio ad Corpora minùs compacta comminuenda aptantur, ipsas ulteriùs dividant, atque hinc subtiliores, & usibus designatis aptiores reddunt. Hoc facto, quamvis, ut quandoque sit, proximè secus invasurus Paroxysmus non inhibeat (maximè si paulò ante Paroxysmum primâ vice detur) quandoquidem materia Morbifica, priùs admissa & maturata, ad eruptionem parata in proscenio stabat; sequens tamen, ut plurimùm, vel præcavetur, vel saltem mitiùs invadit (nisi nimis propè, ut dixi, à Morbi initio, quando omnia sunt cruda, vel etiam Sanguine multùm impuro, propinetur) eò quod isti ab ingressu præcludantur viæ à Medicamenti particulis, & tonum partis quadantenùs hâc intercapedine robo-

rari credibile sit. Unde tandem fit, ut continuatâ exhibitione (imò quandoque post unicam dosin) ad constitutionem debitam redeant Vascula ista, atque hinc ut, præciso sic fomite, statim, vel saltem brevî, in totum evanescant Paroxysmi.

Suprà quidem innui *Medicamenti particulas* adhuc in *Ventriculo commorantes* multùm ad sistendum Paroxysmum opis conferre posse, Nervos illic sitos, & eorum consensu, totum Systema Nervosum, invigorando. Verùm cum ista nimis evanida sit agendi ratio, ad constantem sanitatem indè expectandam: cum porrò motis è Ventriculo Medicamenti particulis, nisi quid ulteriùs præstarent in Corporis penetralia delatæ, suspicio oborietur & Nervos tensionem illam brevî remissuros; cùmque insuper ratio modò assignata & facilis, & constans, videatur naturæ regula ad effectum solidum producendum, huic potissimùm innitimur.

Quinto.
Phænomenon & observatorum
solutis juxta Hypothesin.

Disquiramus jam tandem an huic Hypothesi quadrent *de usu Corticis* in limine *Observata*, quæ si indè probabiliter explicari valeant, pro argumento forsan erunt eam non prorsus ineptè excogitatam fuisse.

Ex

Ex his *primo* aliquâ parte satisfactum cenſeo ex noviffimè dictis. Quod verò ad *limitationes* assignatas ſpectat; videtur quòd dum in Morbi initio, crudioribus exiſtentibus, hoc eſt, non ſatis in compage laxatis, Succis, vel etiam ubi magna adeſt humorum ſaburra, exhibetur cortex, nequaquàm vel primâ doſi ſatis ſubigi & comminui poſſit, vel ſi quibus ex ejus particulis id obtinuiſſe contigerit, ſe in Cerebro à crudorum iſtorum, vel aliter vitiatorum in Sanguine luxuriantium, conſortio extricare valeant, ut in meatus Cerebrales vel debitè, vel ſat magno numero ad effectum producendum, viam inveniant: quin eveniat quandoque ut, cum iſtis humoribus ſubintrantes, paxillorum ritu eos tantò arctiùs oculis his compingant; undè nec *Spirituofi* deſtinati *Succi* (quem par eſt commiſci ad functiones Animales explicandas) per ipſum Cerebrum commeatus, nec ejus in Systema Nervosum debita diſtributio haberi poſſeſt, ſicque neceſſe erit, ut Nervosa quamplurima hinc emergant Symptomata. Imò dum in Sanguineâ maſſâ adhuc hoſpitantur iſtius Medicamenti particulæ, conjicere licet, quòd materiæ heterogeneæ copioſè in eâ congeſtæ debitam maturationem (inter

*Cur Corti-
cis Per. ex-
hibitis præ-
matura vel
non ſucce-
dat, vel
quandoque
damaſa
ſit.*

ejus particulas spiculis suis se ingerendo, sicque à mutuis congressibus ad hoc opus necessariis arcendo) atque hinc exterminationem, impediendo, eam proindè tantisper detineant, donec laxatâ universim Sanguinis crassi Febris *continua*, vice Intermittentis , indè tandem excite-
tur.

*Cur mor-
bus sine e-
vacuatione
ab hoc Me-
dicamento
dispare at.*

Ex eo quod *nulla notabilis evacuatio* ejus exhibitioem subsequi soleat, intereà ut sedetur Morbus, deducere forsàn licebit, 1°, Quòd, quandoquidem evacuationum materia ex Sanguine, maximam partem, proveniat, vix verisimile videatur illic materiam Morbificam formaliter stabulari, cùm si ità res esset, vix sedaretur Morbus nisi extrusâ causâ ; atque parum probabilè apparet tantulam (satis inertis, ut suprâ stabilire conati sumus) Medicamenti quantitatem in Sanguinem , & permagnâ id proportione superantem, & in vasis valdè amplis (comparatione ad alia habitâ) contentum & gyrantem , admissam hanc corrigendo solum rem præstare posse : 2do, Proindè, quòd in talem substantiam agat, quæ & in evacuationibus concitandis efficientis munere fungitur (quod quidem Succo Nervoso competere, olim *Tr. de Secretione Animalis* adstruere conati

ti fumus) cujus propterea pacationi, ubi ad has ultra modum invehendas ab admistâ quâvis irritante materiâ instinctum nacta fuerit, allaborandum ; & cui propiorem aliquam gerat proportionem ratione quantitatis , quàm , ut dixi, ad Sanguinem habet ; quâcum porrò in ejusmodi vasis coercetur , undè nec ipsæ ejus particulæ ab invicem nimium digregentur, nec facilis & subitus nimis, vel illis vel quibuscvis antè reconditis substantiis, egressus detur ; quo fiat ut sat illis, genio à commotionibus molestis ciendis alieno præditis, moræ ad unâ conclusas subigendas, vel si quod aliud iis demandatur pensum exequendum, concedatur. Si verò contigerit aliquando, ut *illius usum evacuatio aliqua subsequatur* , non hoc Medicamento, tanquam solenni illius effectui , jure adscribendum videtur, cùm perrarò eveniat ; sed potius vel importunæ administrationi, vel insigni Sanguinis, aliorumve liquorum, concitationi, qui à quovis heterogeneo, quantumvis leni, admissio in motus enormes, antè conturbati, non rarò pelluntur ; vel etiam alicui idiosyncrasiæ (quales quibusdam hominibus competere , dum certæ aliquæ offeruntur substantiæ, frequentia authorum testimonia,

nia, imò cujusvis penè observatio fidem faciunt) imputandum erit. Porro quando evacuationes isto exhibito sedari contigerit, hoc meritò imputandum videtur eximiæ ejus in Nervosum genus energiæ: quamvis enim Sanguis aliive præcedanei liquores commoti materiam his præbeant, attamen Nervosas partes laceſſendo effectum sortiri ex eo deducere licet, quòd (præter id quod de *Fermento Secretorio à Nervis oriundo* olim notavimus) harum solummodò ministerio partes Secretoriæ in contractiones expulsivas aguntur. Porro Nervos quovismodò irritatos varias non rarò evacuationes ciere, ex Diarrhæâ à subito terrore ad quam nonnulli, satis rectâ utentes valetudine, proclives sunt, salivationibus, nedum à Medicamentis Mercurialibus oblatis (quæ Sanguinem vix, comparatione ad effectum eorum in Nervos, impensè afficere consentiunt Medici) sed vel ab ingrati Medicamenti hauriendi conspectu, abortis, Sudoribus, Urinæve copiosissimis hypochondriacorum (quorum quammultis Nervosum genus, præ venoso ejusve contentis, malè habere testatum faciunt Symptomata) colligere obvium est. Cum ergo Medicamentum has sedaverit, in proclivi est conjicere, id hoc præstare
in

in istas substantias, quæ eas concitant, agendo; sive id fiat manus iis injiciendo (hoc est, vel activitate suâ obtundendo eorum angulos, vel sic iis sese applicando, ut hinc majores moles, novæque, & minùs noxias, figuras induant) sive in textura conturbatas in ordinem redigendo, sive viam iis in Sanguinem erupturis præcludendo, aliòve quocunque modo eas afficiendo.

Quòd post aliquot periodos debellari visi *Paroxysmi redeant*, hinc pendere videtur; quòd quemadmodùm admissæ in corticalem Cerebri substantiam vel Nervos Peruviani Medicamenti particulæ haud citò, (cùm quodammodò, ut dixi, irregulares & rigidæ sint, licèt non usque adeò ut molestiam creent) ex tennerrimis eorum conceptaculis exterminari valeant, ubi dum commorantur. particulas Morbificas ab ingressu arcent, undè perfanari per spatium plurium Paroxysmorum videatur Morbus; sic quando vel præ longâ ejus ante oblatum remedium duratione, vel præ causæ cuiusvis violentiâ, vel etiam dum aëris intemperies, ut in epidemicâ constitutione fit, usque foret effectum, Nervosum genus apud originem suam laxum adeò & labefactatum fuerit, ut ad pristinum non antè restituatur tonum, quàm istæ,
ut

*Cur Lito affixi
rarò levamen ab hoc
medicamento sentiant.*

ut dictum, exantlatæ & exclusæ fuerint, particulæ crassiores (quales in omni, vel sanissimorum, Sanguine scatere verisimile est) porulos Cerebrales, eodem quo antè modo constitutos, atque jam nupero hospite liberos, offendentes, necesse habeant in eas ingressum capeßere; undè pari ac antè modo impofterùm progredi debet Morbus, cùm omnia eodem ritu quoad Nervos constituta sint. Quocircà necesse est ut sæpius repetatur Medicamentum, quò sic identidem sufficiantur ad partes præfatas, nondum perfectæ sanitati restitutas, novæ copiæ; ut saltem Morbus ad idoneum magis Anni tempus, quod plenæ saveat sanationi, proleatur.

Cur Cathartica præproptere exhibita Paroxysmos quandoque reducant.

Cur ab exhibitu Catharticis, saltem fortioribus, quandòque redeant Paroxyfmi, ratio sat congrua mihi videtur, quòd horum particulæ drasticæ facillè se inter circulandum cum Sanguine in porulos Corticis Cerebri, ipsiusque Systematis Nervosi, ubi Medicamenti hærent particulæ, insinuare possint, hâsque ex loculis suis extrudant; undè impofterùm in istos, sic ampliatos, Morbificæ materiæ denuò concedatur ingressus: quin insuper non mirum partes has, priùs debiles, ab his tantoperè aculeatis (prout fas est con-

jectari)

jectari) magis usque labefactatas iri (quemadmodum multoties vel sanis à talibus exhibitis accidit) adeoque multò, quàm secus evenisset, curatu difficiliorem reddi effectum.

Quòd multos fallat expectatio levaminis, dum per hujus usum *lecto abstinere nolunt*, hinc deducibile videtur; quòd partim præ laxitate glandularum quibus, ferè, constat cutis (quod quoque omnibus præterea partibus usu venit) partim stragulorum mulcedine, pori usque adeò pateant, ut, transpiratione solito magis procedente, multæ particulæ Medicamenti, secus ad Cerebrum deducendæ, hanc viam foras capeffant; quæ verò illuc pertingunt se in venas præ ista laxitate nunc magis hiantes sât facîle cum reliquo Sanguine recipiant; undè in laterales, quos dixi, in Cortice Cerebri recessus, ad Nervos ducentes, minus aptè deflectere possunt.

Ex eo quòd cum *Acidis* vel *Amaris* pro-
pinatum *magis conspicuos* prodat effectus, in promptu est colligere, magis hinc compingi, & rigidas reddi ejus particulas, atque indè magis stipticas evadere, saltem ista unà assumpta calculum suum ad effectum conferre, quandoquidem & vim illis Febrifugam competere etiamnum, pariter

*Cur Pa-
roxysmi
Cortice Pe-
ruviano
sedati
quandoque
redeant.*

*Cur cum
acidis vel
amaris Cor-
tex exhibi-
tus efficaci-
or depre-
henda:ur.*

pariter ac olim data fuit, credimus. Quam quidem energiam in Nervosum genus potissimum exerceri hinc statuminari forsân potest, quòd inter Specifica pro Cerebro & Nervis roborandis nuncupata, pauca reperienda sint, quæ aliquâ styp-
ticitate non pollent; quorum & nonnulla inter Febrifuga habita fuerunt. In quibus & Febrifugis, utpote Centaurio, Gentianâ, Pentaphyllo, Alumine, &c. ante Corticem Per. repertum, vix minùs spei locatum fuisse, quàm nunc in hoc, notum est; quæ quamvis hodiè inferioris multò classis esse deprehenduntur, quid vetat tamen quò minùs famulatio suo talia ex his isti in effectu producendo, opitulentur, quæ nullam antipraxian noxiam, quâ imminuantur ejus vires, exercere observantur: maximè quoniam, si in liquidâ formâ propinentur, vehiculi loco inserviant, quò citiùs & certiùs intus, ubi stativa ponit Morbus, devehant: Quin contemptûs Veterum & novitatis invidiam, à quibusdam quibus nil ferè sapit nisi quod ex Libris *Hippocratis*, *Galenî* aliorûmve ex Antiquis (quorum sanè, utpote primorum Medicinæ luminum, veneranda semper esse debet memoria) hauritur, imputari solitam amolietur Secutum, dum ab iis transmissa

missa neutiquam repudiare notabitur.

Quodd tandem citiùs *post Intermittentes* ^{Cur hoc} *quàm Continuas redeat* ^{medica-} *pristinus vigor,* ^{mento cu-} *pro argumento haberi potest (obiter)* ^{ratis quàm} *illas in Nervoso genere fundari, non verò* ^{aliis celeri-} *in Sanguine, harum statione; cùm vigor* ^{us redeant} *Corporis à debitâ solidarum partium, ex* ^{pristina} *Nervis oriundarum, constitutione potis-* ^{vires.} *simùm pendeat; illius ergò correctis* *anomaliis, non mirum est restituendum* *citò fore robur. Quodd verò in ipsis In-* *termittentibus* *ab Hoc, quàm aliis Febri-* *fugis salutariter exhibitis celeriùs redin-* *tegrentur vires, hinc pendere videtur,* *quodd ejus particulæ in Nervis & præ-* *fatis cellulis diutiùs commorantes, con-* *tinuò eos ad sese contrahendos placidè* *solicitent, atque ita ad perfectam toni* *firmitudinem saltem simulandum; quæ* *tandem nisi gravioris impedimenti quid-* *dam obstet, præ nixus istius assiduitate, his* *exturbatis, brevi in perfectam redit.* *Quin porrò & hâc morâ puriori solum* *Succo inter particularum Medicamenti,* *(figuræ multum irregularis, ut sæpiùs* *notavi) & Vasorum latera transitus, ut* *etiam innui, conceditur; undè indidem* *grato & familiari liquore remotiores* *eorum tractus refertiuntur, quò & ten-* *sitas & cætera animalia munia celerrimè* *restitu-*

restituuntur. Cùm interea quæ alia quavis medendi ratione rem præstant, quoniam statim Nervos deserunt, opem citò evanidam solum præbent. Undè tono, licèt aliquantum constricto, nondum tamen confirmato, verùm se subindè laxante, plusculum heterogenearum particularum cum Succo laudabili necesse habet unà subingredi; quo pacto & diutulè impediatur debita istarum partium constrictio, & ipsi Succo Nervoso, minùs hinc puro, non licebit functiones Animales ritè mox obire; donec tandem natura, aliis plerunque subsidiis adjuta, debilitatem hanc lentè superaverit.

Si quæ alia circa *Corticis* administrationem peculiari observatione digna censeantur, vix dubitavero quin æque facilem, atque hæc, solutionem ab eadem *Hypothesi* juxta hanc Normam admittant.

Considerationes practicae circa usum Corticis Peruviani.

Ut verò tandem hæc, quæ de *grandi hoc specifico* Theoreticè sic protuli, ad Praxin quadantenùs accommodem, subnectere liceat, Rationi congruum videri (id quod vix dubito quin à quorumvis Medicorum Experientiâ comprobetur) *Evacuationes*, maximè verò per *Vomitum*, Corticis exhibitioni *præmittendas* esse; nisi forsan vel magna debilitas, vel

vel urgentia Symptomata maturandam esse suadeant : *tam* nempe ad eluendam saburram quæ in primis viis, potissimum verò Ventriculo, non rarò hospitari solet, atque efficaciam ejus secus pessunder, quàm ad laxiora recrementa Sanguinis exturbanda.

Ideircò, quod ad *Vomitoria* attinet; quandoquidem non omnes Homines æque faciliè Vomitionem subeunt, his *Antimonia*lia, utpote *Infusum Croci Metallorum*, *Sulphur Antimonii*, *Tartarus emeticus*, &c. illis *Sal Vitrioli*, *Oxymel Scylliticum*, &c. pro cujusvis euphoriâ, porrigantur. Quod verò ad *Purgantia* ; *Leniora* solum propinandæ suaderem, utpote *Decoctum amarum*, *Sennæ Gereonis*, *Infusum Rhabarbari*, *Tamarindorum*, *Cassiam*, *Mannam*, juxta vulgò notas formulas; quin pilulari formâ, *Pilulas Tartareas*, *Stomachicas*, vel similia; *Drastica vitando*, quæ nimiam forsan conturbationem cieant.

Modum exhibendi quod spectat; Quamvis Medici, quâ forsan ut solertiam tuam ostentent, quâ ut ægrotorum sive palato, sive antipathiis morem gerant, varias excogitarint ejus præparationes atq; formulas; efficacissimè tamen *in substantia* datur (sive in pulvere, vehiculo alicui admiscendo, sive in boli, vel pilularum formâ)

S

quem.

quemadmodum primitus exhiberi solebat. Quippe hoc modo diutius in Ventriculo commoratur; quo fit ut particulæ ejus à Fermento, stomachali jugiter & comminuantur, & cum ingestis alimentis & liquoribus commisceantur, cum Chylo usque & usque intus convehendæ, quò pleniora pro Morbo edomando Supplementa Cerebro suppeditentur. Cui quoque usui decocta ex *Amaris* specificis (prout suprà notavi) aliæve vehicula quæ, ἀποια forsan ipsa, comminutas debite saltem diluant, multum conferant, Et quidem mos obtinuit, nec absque ratione, ut & sat largis dosibus, utpote *drachmæ* pondere adultis, propinetur, & eadem dosi tertiâ vel quartâ quâlibet horâ, iteretur, quò effectui producendo & idonea intus deportetur quantitas, & jugi tenore suggeratur, ut sic novarum usque copiarum superinductione tantò certius opprimatur hostis. Cùm verò plures ubique dentur qui *in specie* assumere nolunt, hi *Decoctum* ejus (in aquâ factum) haurire poterunt, sed *benè saturatum*; quippe quòd paucas tantum particulas, præ comparativâ earum crassitie, in poris suis recondere valet *Aqua*, nisi longâ cocturâ tam hi dilatentur, quàm ulterius hâc arte comminuat

Pulvis:

Pulvis : Cui quoque effectui conducere mihi videtur, ut in subtilissimum pollinem hic redigatur antequàm cōctioni exponatur, quò sic copiosius minutiores ejus particulæ ab aquâ excipiantur. Et quidem nisi *duplâ* ad minimum, imò forsan *triplâ*, *quadruplâ*, quantitate (nisi exquisitè antè comminuas) quâ in substantiâ exhibetur, coquendum exponas, vix voti compos fies : quamvis enim promptius forsan in Sanguinem cocturâ præparatus admittatur, paucissimæ tamen hinc ad sedem Morbi, *Cerebrum* scil. pertingere possunt ejus particulæ ; cum paucæ omnino sic in Sanguinem ipsum ferantur, quarum & maxima pars ab eodem retinetur vel ad alias Corporis regiones deflectit. Huic Decocto si vel *Vinum* in subtriplâ forsan, vel subquadruplâ proportionē addatur, vel aqua aliqua *spirituosa*, utpote *Aq. Gentianæ composita*, at in minori, imò quandoque *Acidum* aliquod, nempe *Succus Limonum*, *Aurantiorum*, *Spir. Vitrioli*, *Gas Sulphuris*, &c. vel Sal aliquod *Alcalinum*, utpote *Tartari*, *Absynthii*, &c. prudenter juxta debitas Indicationes admisceatur, Ventriculo flaccido, vel depressis aut exaltatis Fermentis, pro variis eorum dyscrasiis, commodius subveniat. Sin ad Diarrhæam

pronus fuerit ægrotans , par erit ut vel *Laudanum*, vel *stypticum aliquod* unà propinetur.

Porro opportunum videtur , ut, post devictos Paroxyfmos, *ad plures dies*, duarum scil. vel trium periodorum, quæ invadere solebant, decursum *continuetur* Medicamenti exhibitio ; quò sic præstò sint in Sanguine *novæ Copiæ*, in *priorum* conceptacula, quæ dixi, in radicibus Nervorum per Corticem sparsis admittendæ, si antequàm debitè roboratæ fuerint has extrudi contigerit : Imò & *post Decendium* repeti non sine causâ in usu est, ne defectu Antidoti in procinctu diversantis recrudescat Morbus.

Morbos
plerosque
Chronicos
in Nervoso
genere fin-
datos esse
probabile
videri.

Quanquàm verò primitus *solis Febris Intermittentibus* sanandis adhibitum fuit *Hoc Medicamentum*, nunc dierum tamen ad *plerosque Chronicos Morbos* curandos, præsertim qui intermissionem subeunt, in usum trahitur ; & non rarò exoptato successu. Quod quidem mihi saltem arguere videtur (ignoscite *Hypothesin propriam*, ut solent Parentes Liberos, nimium forsan adamanti) nedum *Intermissionis*, quæ in Morbis deprehenditur causas in *Nervoso genere* quærendas esse, sed & vel eorum (plerorumque saltem) *Mineram* hic sitam esse ; nisi aliis,

aliis, & fortioribus Argumentis confite-
rit alibi delitescere.

Coronidis loco unam vel alteram Hi- *Historia.*
storiam attexere placet, quæ vel ad Me-
dicamenti allatum Rationale, vel Mor-
bi sedem assignatam stabiliendum faci-
ant.

Primam rettulit mihi Reverendissimus
Præsul D. D. *Gilbertus Ironside*, Epif-
copus *Herefordiensis*. Scilicet, cum
olim Rev. Vir Febre Intermittente diù la-
boraverat, pluraque alia incassum tenta-
verat remedia; tandem ad *Corticem*
Peruvianum, Medici sui consilio, per-
ventum erat. Quo vesperi sumpto, som-
nòque mox obrepente, non ita multò
post in insolitum *insomnium* incidit, quod
quidem vividam adeò menti ejus Ideam
impressit & reliquit, ut distinctissimè,
imò satis molestè, ejus recordationem à
somno excitatus retinuerit; quòd perra-
rò aliàs unquam contigit. Ab illo verò
tempore Febris prorsus evanuit.

Quæ quidem observatio *Scenam* actio-
nis hujusce Medicamenti *in Cerebro* ha-
beri mihi non obscurè indicat, imò mea
jam modò prolata sensa cumulatissimè con-
firmare videtur. Quippe (ut rationem
aliquam hujus Phænomeni assignem) ubi
Medicamenti particulæ ad Cerebrum

cum Sanguine inter circulandum delatæ, inibi que ab isto in Corticali regione secretæ fuerint, atque in angustiores ejus recessus penetraverint, *tum* parietes Vasculorum aliquatenus irritant, adeoque tantò fortius ideas eorum quæ inter dormiendum obversantur impingunt; quo fit ut æquè firmiter ferè excitatum hæc afficiant, ac si ab externis objectis immediatè invecatæ fuerint; *tum* hæc impressione, quicquid incongrui has Cerebri, ubi agunt, regiones obsederat, exturbari faciunt; undè molesta, dum hoc transigitur, sensatio interna nequit non invehi: Dùm verò ulterius in Nervorum propagines trudentur, sicut penitiorum Animæ Aulam ab earum lacessentibus vibrationibus liberam linquentes quietem magno Incolæ reddunt; sic porro crassiusculis, quas pluriès memoravi, & heterogeneis particulis in Nervos ingressuris viam præpedientes, invasiones secus subsequuturas præcavent.

*Historia
vera.*

Alteram Historiam Celeberrimus Doctissimusque Dr *Blackmore* mihi narravit de quodam *Tertianario*: Cui, cum Paroxysmi Febriles *Corticis Peruviani* repetitâ exhibitione sublatis fuissent, dein verò post mensem, circiter, recrudescerent, eodemque Remedio iterum fugarentur;

rentur ; Periodo immediatè sequenti meræ Convulsiones Epilepticarum æmulæ, successerunt ; *eundem* omnino, quem Febris *Tertiana*, *Typum* ad plures periodos servantes, adque horas, præterpropter, quatuor singulis vicibus durantes : Quas tandem ille, in Arte versatissimus, partim *Evacuantibus*, partim *Antispasmodicis* brevi sustulit.

Quæ insuper Historia Hypothesin meam suprà exaratam, *de. Intermittentium sede*, non parum confirmare videtur. Unde enim fit quòd, mutatis tantummodò Symptomatis, Spasmi (quos omnium seculorum consensus in Cerebro locavit) parilia cum Febre Intermittente stadia observaverint, nisi eadem utrique affectui competat Sedes ? Cujus (insolitæ sanè) Metamorphoseos rationem ut breviter, secundum suprà allata reddere coner ; in memoriam revocandum est, velle *Hypothesin meam*, materiam Febrilibus Paroxysmis producendis dicatam, postquàm Cerebrum trajecerit, in omnes Nervorum Fibrarúmque tractus sat liberè dispensari debere, atque in illis lentè ad mensuram turgescentiæ maturescere : quo fiat ut, cùm tam latè dispergatur isthæc minera, non usque adeò in Cerebrum ipsum sæviat, quandoquidem

turgescentiæ instinctus, quantumlibet isthic inceptus, facili negotio extrorsum ad ipsos vasorum horum, eundo ampliatorum, & materiâ uniformiter maturatâ refertorum, terminos brevi propagari valet. Atque hinc sicut Paroxysmorum solitum, juxta modò dicta, recursum, sic pariter Symptomatum seriem regularem, sat faciliè explicari posse censuerim. Horum medelam à particularum *Corticis* in radículas Nervorum intrusione haberi supposui; dum scil. crassiori materiæ Paroxysmos imposterum inducturæ aditum sic negant; ubi tantisper hærerè autumem, donec Tono sensim restituto & hæ prorsum latæ extrudantur.

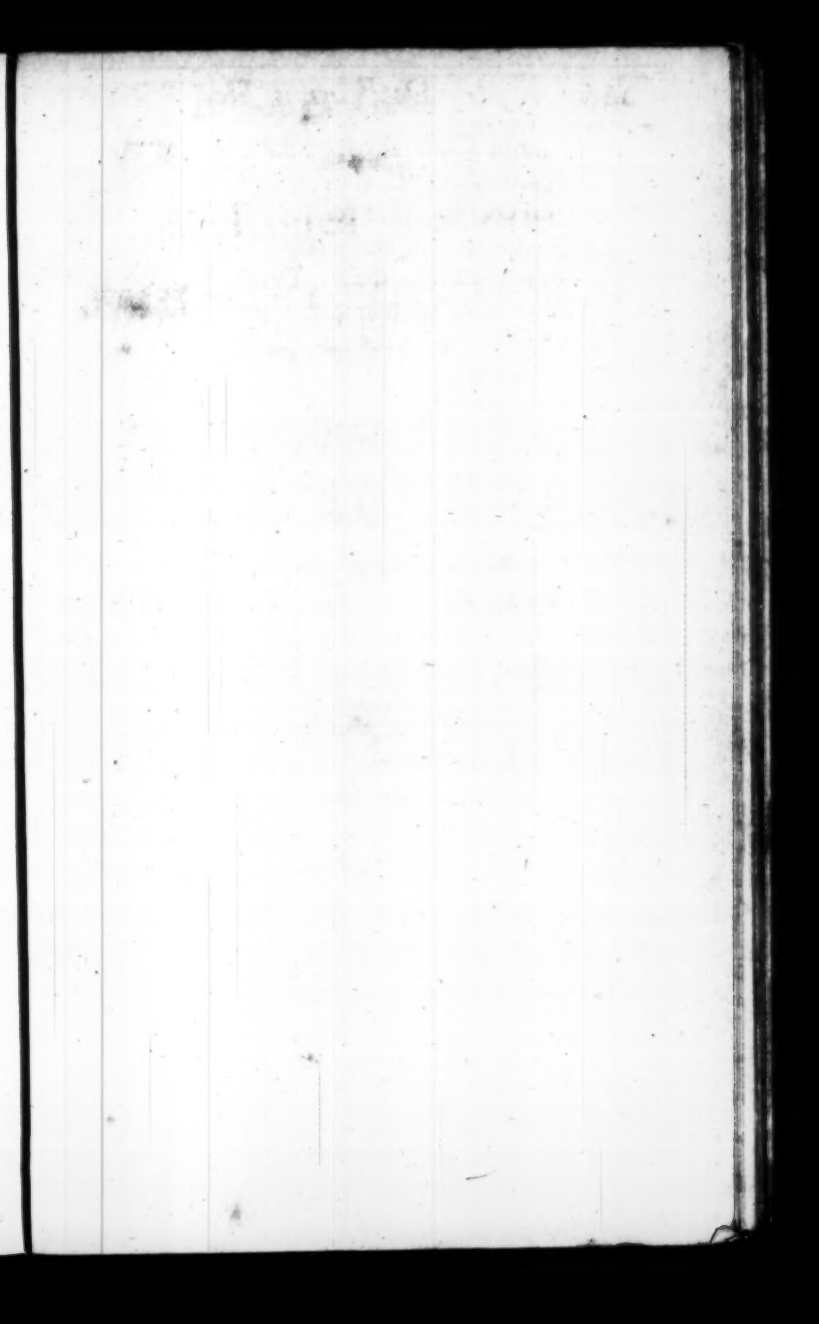
Quibus sic habentibus, ut ad *Casus solutionem* accedam, supponere liceat, quòd, si ultimò admissæ *Corticis* particulæ non quidem in Radicum meatibus, nimis adhuc, præ Tono nondum restituto (id quod recursus Morbi post mensem indicat) patentibus, sed illos prætervectæ in Nervorum Spinalem Medullam conflantium principio hæserint, quàm aditum Morbificæ materiæ Cerebrum ingressuræ minimè negant, ulterius tamen progressuræ obicem (juxta leges assignatas) ponant; adeò ut nulla ejus, utpote neutiquàm admissæ, congestio in
Fibrarum

Fibrarum toties memoratis tractibus haberi possit, nec proinde ad usitata Symptomata dispositio. Interea isthæc in Cerebro partim congesta, partim in *Par vagum* deposita (Cujus quidem Ramorum cæteris amplior cavitas facilem *Corticis* quas admiserant particulis transitum præbeat, quæ ad eorum extrema serpentes inibi coerceantur; quemadmodum suspicari licet Paroxysmos Hystericos in longum productos obstruenti alicui materiæ circa Nervorum horum confinia hærenti durationem suam debere) aciditatem solito modo acquirat. Cùmque ad eruptionis acmen (juxta præfatam pro Typis solvendis rationem) pervenerit, quandoquidem in Spinalem medullam præ *Corticis* particulis, illic, uti supposui, aditum munientibus, erumpere non potest, in ipsum primò Cerebrum, dein, instinctu hinc dato, in Præcordia cæterasque quas *Par vagum* perreptat partes lancinando sævire concipiatur; unde eadem Symptomata, quæ in Epilepticiis affectibus sine hujusmodi prophasi emergentibus obveniunt, producta iri quid vetat? Quæ quidem Symptomata tantisper persistere & redintegrari forsitan concipiantur, donec partim idoneorum Purgantium vi è oculis suis extrusæ fuerint

fuerint Corticis particulæ, partim Anti-
spasmodicorum aliorúmve Corroboranti-
um energiâ, tam reliquæ Fermenti Con-
vulsivi post Paroxysmos delitescentis sub-
actæ fuerint, quàm Tonus Cerebri re-
stituatur, ad quæ ambo pensâ subeunda
huiusmodi Medicamenta multùm aptata
videntur.

F I N I S.

AMERICAN

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

DISSERTATIUNCULA

D E

Mechanicâ Ratione

PERISTALTICI INTESTINORUM

M O T U S,

Ex Observatione Anatomicâ ;

Q U A

Ostenditur Fibras, quæ pro Annularibus
habentur, esse reverâ Spirales.

In Latinam versa per Authorem,

GULIELMUM COLE M.D.

L O N D I N I,

Impensis D. B. & S. S. An. Dom. 1693.

DISSEMINATION

1811

Michael R. R. R.

DISSEMINATION

1811

Michael R. R. R.

DISSEMINATION

1811

Michael R. R. R.

DISSEMINATION

1811

Michael R. R. R.

DISSEMINATION

1811

Michael R. R. R.

DISSEMINATION

1811

Michael R. R. R.

D E

Spiralibus Intestinorum

FIBRIS.

Sequentes Observationes à me ante sedecim Annos , Anno nempe 1676. in solenni Conventu Augustæ Societatis Regalis ad Philosophiam Naturalem promovendam institutæ , apud Collegium Greshamense Londini exhibitæ, in Transactionibus Philosophicis Mensis Maii ejusdem Anni à Clariss. Domino Oldenburgio, Societatis tunc temporis Secretario, Anglicano idiomate evulgatæ fuerunt.

fuert. Quas quoniam nondum Civitate Romanâ donatas, saltem paucis, vel Medicis, in hac regione auditas esse constat, placuit quibusdam Doctissimis amicis, quibus, ut fit, arriserunt, exigere, ut eas in Latinam Linguam transferrem, atque prægressæ dissertationis calci subjungerem.

DUM ante biennium, ferè, Sermones de Mechanicâ Peristaltici Intestinorum motûs ratione cum Viro Doctissimo confererem, quam Anatomicorum gens potissimum ab *Annularibus Fibris*, alteram ex tunicis eorum propriis (unâ cum *Rectis* eas immediatè investientibus, quas tamen, obiter, distinctam conficere censeo) constituentibus deducunt ; Ille in hanc sententiam ivit (quam & aliis sibi notis Viris doctis placere dixit) eas potius pro numerosis, exilibus licèt, *Musculis Sphindleribus*, quàm distinctis *Fibris*,

bris, habendas esse, quibus motus iste adscribendus venit: quandoquidem *Musculi* pro adequatis motuum, huic Analogorum, saltem longè plurimorum, instrumentis agnoscuntur; *Fibræque* quam omninò necessariæ sint, eâ tamen solum ratione, quòd sat magno numero collectæ, aptèque dispositæ, in *Muscularem compagem* coeant.

Conjectura isthæc Opinione receptâ mihi magis arridebat. Verùm (sit alterutrius Patronis honos) utralibet admittenda fuerit, mihi plures occurrebant difficultates.

Primò enim, supposito hæc, sive Fibræ sint, sive Musculi, ab invicem *distincta* esse, quod in *annulari* phasi necessario concedendum est; quæri potest, quomodò vel *Actuans materia*, vel (juxta doctorum quorundam viro-
rum sententiam) *Impressio* à superioribus ad infima per totum Intestinorum Tractum transmitti valeat; quandoquidem Naturæ, ob motum Animalem propagandum, solenne esse deprehendatur, *Continuationem fibrarum* (sive concavas esse volueris, sive solidas) à parte unde incipit, ad istam in quâ terminatur ha-
T beri;

beri; utrùm Actuans aliqua transferenda sit substantia, an sola Impressio: Cùm verò nulla talis, in suppositione Annulari, concipienda sit, five Vasorum, five Fibrarum continuatio, aut lateralis solummodò contiguitas, alia quærenda venit ratio, quomodò sub istiusmodi phasi res transigenda foret. Hanc ergò à *mutuis* inter contiguas Fibras *inofcalationibus* quis forsan deduxerit, quarum medio in adjacentes usque series transmitti supponatur influens movensque materia. Verùm adversus hujusmodi suppositionem mihi in mentem venit oggerere,

Secundo, Hanc neutiquam Naturæ methodis congruam videri; quæ *Vasorum* (eorumque & *strictorum* &, quantum patitur usus & organizatio partis, *directorum*) ministerio fluidarum substantiarum per Corpora Animalium distributionem moliri solet, non *emissariorum lateraliū*; nisi forsan ubi grave aliquod incommodum hujusmodi artificio averruncandum venerit; prout e.g. Anastomoseon medio, quæ inter Arterias atq; Arterias, Venas atque venas hîc illic deprehenduntur: quippe si in istis vasis, quæ Sanguis largo atque rapido tranare debet

bet flumine, obstructio alicubi contingeret, obvium est Circulationem, tantopere ad vitam necessariam, statim interceptam fore, nisi lateralis aliquis concedatur transitus. Cujusmodi tamen fabricæ paritatem vix in præsentî instantiâ comminisci licebit: utpote quoniam istæ aperturæ solummodò concinnari videntur ut stagnationis periculum in casibus extraordinariis præcaveatur; Fibrarum autem annularium laterales inosculationes (juxta hanc suppositionem) pro solenni & necessario actuantis hujus materiæ comœatu habendæ forent. Veruntamen,

Tertiò, Difficillimum mihi videbatur, ex hac de *lateralibus aperturis* suppositione, *Intestinalem contractionem* solvere. Si enim Fibræ (simplicisne, an in Muscularem fabricam compaginatæ fuerint) ab aliquâ influente materiâ secundum longitudinem contrahantur, hoc, me judice, à distentione secundum latitudinem (nisi contorsionem supposueris, quam in hoc casu nemo allegabit) fieri debet: quam ut patiantur, distendens materia intra earum claustra aliquantisper detinenda venit. Verum, si *lateralibus* donentur *perforationibus* (iis-

que in oppositâ parte istis, per quas admittitur materia hæc, proportionem gerentibus; quod quidem concedendum, ni fallor, est, quandoquidem contractio per totum Tractum successivè proportionata deprehendatur) quæri potest, quomodò hujusmodi distentio haberi potest, ubi materiæ ad hanc rem destinatæ tam *facilis* conceditur *exitus*, eoque magis quandoquidem determinatio in rectâ lineâ, & deorsum iniri concipienda est? Si objiceretur, materiam hanc dum sic movetur, tam in *laterales* istos *ductus* quàm per *anastomoses* dictas rectâ ducentes sese diffundere posse; quoniam æq; in fibrarum cavitates, ac per has anastomoses transitus patet; imò tantò facilius, quantò illæ has proportionem superant; quodato, nil vetare videtur quò minùs sequatur distentio; Regerere haud absurdum videbatur, *motum impressum* (juxta notas motûs leges) æquo citiùs præ impulsæ materiæ distortionem evaniturum, nisi violentior foret impellens causa quàm in præsentî instantiâ facilè concipi valet; in quâ & levis ab initio impulsus est, & satis flaccidæ sunt, per quas ferenda est materia, partes. Verùm enimverò à nemine Anatomicorum, quantum scio, observatum fuit, Musculos

los (ut ex hâc suppositione differam) qualescunque vel materiam suam actuantem à latere suscipere, vel (cessante tensione) eandem pariter à latere emittere ; ast singulos valdè compactâ , & (comparative) imperviâ membranâ munitos perhibent.

Quartò, Observatu obvium erat cunctos *Musculos binis Tendinibus* donari, à quorum altero incipiunt, in alterum desinunt, & ab hujus versus illum adventatione motum illorum, quem esse *Contractionem* cuncti agnoscunt, peragi : Sed conceptu arduum est hosce *coincidere* Tendines (id quod in istâc suppositione concedendum est) sin verò ita se res habeat, opinabar non minùs difficile futurum determinare, in quânam horum Musculorum, (sub circulari hâc phasi) parte Tendines locandi sint, atque unde motus in alterutris *incipere* debeat, quandoquidem nec tendinosam usquam in toto ambitu structuram quisquam Anatomicorum deprehenderit, nec strictam in partes subjacentes insertionem ; atqui notum est cunctos Musculos *parti alicui stabili*, *h. e.* vel simpliciter, vel comparative, immobili affigi, versus

quam ordinariè contrahuntur, & cujus subsidio motus instinctus à Nervis iis suppeditatur. Cùm ergo neutrum horum constet, liberum mihi videbatur de *Hypothesi* (potiùs quam *Observatione Anatomicâ*, pro quâ tamen haberi solet) dubitare; præsertim si mihi plenius satisfacere possem ex aliâ (modò Autopsiæ saltem responderit) à meipso excogitandâ.

Etenim, harum vice, aliâ animo meo occurrebat solutio, quæ *mechanicè* magis ad rationem Phænomeni reddendam accommodata videbatur. Nempe existimabam *Fibras*, quæ *Annulares* habebantur, *Spirales* forsân esse, atque unico tractu ad ipsam Intestinorum imam regionem, *Helicis* instar, propagari posse; quin, earum exilitatem, si ad circuitum largum, quo super interiores tunicas volvuntur comparatio habeatur, facilè palpum iis obtrudere posse; qui ad hanc considerationem animum haud applicarent, nec proindè eas *evolvere* satagerent; quippe quòd earum declinatio hâc de causâ sub oculos non facile caderet. Quæ quidem conjectura, si veram experientia comprobaret, absque

que omni nodo totum negotium brevè expedire posse mihi videbatur. Quippe siue merus iis ubicunque impressus fuerit motus, siue substantia quævis in eas impellatur, quandoquidem aliquatenus *tensæ* in statu naturali concipiendæ sunt, motus iste, quamdiù perstiterit causa movens, per totos tractus successivè propagandus venit: cùmque hic in ambitum fiat, necessariò quamdiù perstiterit, Intestinum coarctare, fibras abbreviando, debet, atque indè quicquid in cavitate inclusum fuerit prorsum pellere; eoque magis si Muscularis iis competeret fabrica.

Conjectura hæc, subitò licèt exco- gitata, sicut doctissimo Viro, cui proponebam, non admodum displicebat, sic mihi ipsi tantò gratior erat, quanto leviori negotio rem explicabat: Quippe animo meo diù infederat Naturæ opera *maximo compendio & simplicissime* præstari; quanquam hæc forsàn de causâ iis nimia operosæ machinationis expectatione non satis cautè attendatur. Verùm, an dissectione confirmari posset, diu inquirere distuli; donec tandem, nescio quâ occasione

motus, Philosophiæ dignitati injurium esse ratus nudâ acquiescere *speculatione*, ubi consuli posset *Autopsia*, experimentum aggressus sum, idque primum in portione *Duodeni bubuli* (quod quidem præ comparativâ ad cæterorum ple-
 rorumque animalium amplitudine maximè huic operi accommodum videbatur) postea in intestinis *ovillis*, & vitulinis, dein in *Colo* & *Cæco* bubulis. Quorum quidem experimentorum summa sequitur.

Ut disjunctionem debitam (& facilem, quæ nisi haberetur alia forsân quàm naturalia emergere posse Phænomena obvium est suspicari) membranarum & fibrarum efficerem, *cocturam in aquâ* adhibere coactus sum; quippe difficillimum imò impossibile fermè esse in crudis rem adornare deprehendebam; atque Intestino *Bovino* necesse habui *quinque vel sex horarum coctionem*, *Ovillo circiter quatuor* (plus minus pro ignis suppositi gradu) continuare; cavendo tamen à *nimiâ*, quæ fibras plus æquò inteneraret: Quâ factum est, ut usque adeò laxaretur fibrarum compages, ut exteriores tunicæ, *Communis*,
 scil.

fcil. & ista quæ *ex rectis* constat *fibris*, levi negotio à subjectâ (modo absque morâ , dum satis ab aquâ maderet Intestinum, attentata fuerit separatio) ad quam destinata erat hæc indago, avelli se paterentur , atque *transversæ fibræ* in conspectum prodibant. Has tandem, detractis quæ inæquali præcisione decurtatæ erant ab invicem in intestini summitate separare tentabam ; atque comperi,

Primò, Me' rarò (modò rectè administrata fuisset coctura) *singularem aliquam fibram* à reliquis absque rupturâ diffociare posse , quippè quòd tum singulas valde minutas esse tum in usque exiliora filamenta progressu decurrere observârim. Verùm earum sat *larga congeries* , crassiusculam primo intuitu referens fibram , absque difficultate (*leni* identidem adhibitâ , & *reciprocante*, *intestini extensione*) sese exhibebat : Sin verò coctio nimis diu continuata fuisset , unde supra modum laxantur compages, notari potuit ipsas minutulas fibras, congeries dictas conflantes, ab invicem nimis promptè, licèt hinc diffractu faciles , disjungi, ratione insertionum mox memorandum.

Se-

Secundo, Observabam, quod ubi, hoc ordine procedendo, unius alicujus congeriei separationem *dextrorsum*, cultelli apicem in hiatus intrudendo, molirer, *annulatim* hæc abscederet (nisi quod fibrillæ *paucula* ab adversâ parte ortæ, alterutras decussantes, divulsionem aliquantulum morarentur;) Quod quidem me, dum hoc primum experirer circa meam de *Spirali* fabricâ conjecturam aliquantisper vacillare fecit. Verum id ipsum *sinistrorsum* attentans, deprehendi me sat promptè, ut plurimum, congeries hæc ad aliquot spithamarum longitudinem evolvere posse absque rupturâ; ad quam tamen tandem proclives erant ob rationem sequentem. Etenim,

Tertiò, Quamvis convolutiones istæ, maximam saltem partem, *distinctæ* videbantur, comperi tamen fibras aliquas ab iis brevibus distantis *obliquè* emanare, sequæ in proximam *inferiùs* convolutionem eodem modo inserere, illiusque hinc partem constituere. Hæ convolutionum præfatum ordinem observabant, dum intereà aliæ ab inferiori ortæ eas intersecantes, in *superiorem* se inferebant, eique sic gratas augmenti vices

re-

rependebant; imò quandoque ulterius serpentes *altiori* alicui se eodem modo applicabant. Istæ autem, cùm parciore numero habebantur, quàm quæ contrario ordine decurrebant, congerierum, quas dixi, dissociationem helicalem non multum impediabant; verum tam hæc quàm obliquè descendentes, dum disrumparentur, tandem totius fasciculi diffractionem inducebant, eoque citius, si ante finitam totam operationem ficeret, ad quod proclive erat, intestinum.

Quartò, Observavi, quasdam ex hisce fibrillis obliquè descendentes *ultra proximè sequentem convolutionem* iter capessuras (pariter ac de ascendentes modò dixi) atque alias supra eam, plures verò infra (quantum mihi visum erat) excursuras, adque *remotiorē* aliquam sese applicaturas, vel saltem indaginem ulteriorem elufuras. Atque hæc quidem fibrillarum harum excursiva insertio rationem mihi præbet phasis annularis, cujus *suprà* mentionem feci, dum separatio dextrorsum attentaretur; Quippè quòd retinacula hæc convolutionum proximè accumbentium *promptam*
in

in summitate disjunctionem (ubi scil. grandiores, quas dixi, congeries præcisionem subierint, & proindè nil ultrà habeant quod promptam earum sic concatenatarum divulsionem remoretur) aliquatenùs *retardare* possint; Adde quòd fibrillæ istæ *crassiores* mihi apparent, *ubi à superiori* convolutione immediatè emergerent, quàm *ubi in inferiorem* inferuntur, & proindè ægriùs dirumpantur. Quanquam interea,

Quintò, Expertus sum, quòd si *ab inferiori* intestini sic præcisi extremitate *fursum vergendo* separationem aggrederer *non multò difficilior* foret evolutionem spiralem fursum obtinere, quàm fuerat dum ab inferiori incipiens deorsum evolverem. Quod quidem Phænomenon nescio an à teneritudine partis longâ coctione inductâ proveniat, cujus gratiâ de gradibus renixus in tenuibus illis fibris dijudicare haud licuit. Solummodò hîc observatu erat, experimentum votis non responsurum, nisi juxta contrariam priori directionem, *dextram versus* scil. operationem hanc molirer. Verùm hinc peristaltici motus in affectibus *Iliacis* inversi, quandò nem-

pè

pè & alvinæ fœces & quandoque Clysteris (quale quid Authores memorant) vomitu redduntur, rationem haberi posse in propatulo est.

Sextò, Quando, ante institutam cocturam, *Intestinum inverterem*, facile fuit primò tunicam glandularem, eique accumbentem divellere, dein spirales fibras modo dicto explicare, sed *methodo oppositâ*, à sinistrâ scil. dextrorsum; quod quidem observationem firmat, quandoquidem intestino inverso necesse est ut si helicali modo dispositæ sint fibræ, separationis ordo pari methodo se habere debeat. Attamen operatio *aliquanto difficilior* mihi visa est, quàm dum sub naturali positione eam aggrederer.

Septimò, In altero horum tentaminum, dum intestini Bovis sic inversi fibras evolverem, deprehendi istas quas cultello elevaveram quamvis ordine memorato secedebant, super alias tamen excurrentes, *magis adhuc obliquam helicem* exhibuisse quàm antè notaveram; nempe ad *duas vel tres convolutiones* inter se reliquisse notabilem *fibrarum aream*, quinque

que scil. vel sex vicibus, quantum potui conjectari, has quæ ita secedebant latitudine superantem; donec altius usque & usque inter alias se insinuantes, tandem verò subeuntes, diffringi necesse habuerint. Utrùm hoc Naturæ familiare sit, an ejusdem lusus, penes me non est determinare.

Octavò, Multò difficilius esse expertus sum (in unico examine, nec enim pluries experiri vacabat) *Intestini Cæci* fibras evolvere quàm cæterorum, si non impossibile, utpotè quæ *magis invicem intertextæ* videbantur, *contrariâsque* alterutrinque tendentias sortiri.

Hæc observationum mearum circa hanc tunicam summa est; quam *unicum* esse, sed *concarvum*, & *helicalem Musculum*, si ita loqui liceat, fas sit suspicari. Quod verò pro tali habenda mereatur, insertiones memoratæ evincere videntur, utpote quæ *Musculi fabricam* ab accuratissimo *Stenone* traditam sat appositè, me judice, referunt. Quo autem in loco figantur *tendines* non usque adedò liquet: si verò conjecturæ venia detur, censuerim *Superiorem* saltem à *Pyloro* ordiri, si non potius

tius à *Sphinctere gulæ*, quandoquidem Doctiss. *Willisus* ventriculi tunicam carneam *Muscularis*, imò quodammodò *spiralis*, esse texturæ deprehenderit; cùmque motus inter hunc & intestina continuatio habeatur, haud absimile vero videtur unicum Musculum totum ab æsophago ad anum tractum conflare. *Inferiorem* verò *tendinem in ani sphincterem* definire probabile mihi videtur.

Utrùm *Venarum* atq; *Arteriarum fibræ*, quæ pro *annularibus* etiam vulgò habentur, *eandem cum intestinis* fabricæ rationem fortiantur, definire nequeo; quanquàm hoc probabile forsàn videatur, quandoquidem hisce *peristalticus* quodammodò competere motus videtur: Quippe vix Sanguinis in dextro Cordis Ventriculo sub mortis articulum, qualem cernimus, congestio haberi posset, nisi fatifcente vi sinistri expulsivâ ipsa hæc vasa nativâ indole eum prorsum truderent. Verum hoc magis oculatis aliorum manibus investigandum linquo.

F I N I S.